

Bundel van de Vergadering Algemeen Bestuur GSP van 28 juni 2018

- 1 Opening en vaststellen agenda
 - [0 Agenda AB 28 juni 2018.doc](#)
- 1.a Aanwijzing leden AB en DB Delfzijl
 - [1a vertegenwoordiging Delfzijl.docx](#)
 - [1a2 2018GR0157 brief Delfzijl.pdf](#)
- 2 Mededelingen en inkomende / uitgaande stukken
 - [2a 2018.01710 Brief NV aan GR inz ecoportscertificaat.pdf](#)
 - [2b 18-06-08 LTA Gemeenschappelijke regeling Havenschap Groningen Seaports 2018.docx](#)
- 3 Verslag van de vergadering van 20 december 2017
 - [03. Verslag AB GR GSP d.d. 20-12-2017.doc](#)
- 4 Zaken betreffende de GR Groningen Seaports
- 4.a Rapportage havenmeester 2017
 - [4a1 Rapportage havenmeester 2017.docx](#)
 - [4a2 Rapportage Hm 2017 finaal publieksversie.pdf](#)
- 4.b Vaststelling jaarrekening GR 2017
 - [4b1 jaarrekening 2017 GR Voorstel.docx](#)
 - [4b2 Jaarstukken 2017 GR Havenschap GSP \(gewaarmerkt 05-04-2018\).pdf](#)
- 4.c Dienstverleningsvergoeding 2017 en 2018
 - [4c1 dienstverleningsvergoeding.doc](#)
 - [4c2 2018.01657 Vaststellen dienstenvergoeding 2017 en 2018 tbv GR.pdf](#)
- 4.d Rapportage borgstelling 2017
 - [4d opleggerRapportage borgstelling 2017.docx](#)
 - [4d2 Rapportage Borgstelling tbv GR.pdf](#)
- 4.e Vaststelling programmabegroting 2019
 - [4e1 programmabegroting 2019 GR Voorstel.docx](#)
 - [4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf](#)
- 5 Aandeelhoudersaangelegenheden
- 5.a Deelnemingenbeleid
 - [5a Deelnemingenbeleid.doc](#)
 - [5a1 2018.0 Deelnemingenbeleid.pdf](#)
- 5.b Bedrijfsplan NV 2018 -2022
 - [5b0 advies bedrijfsplan 2018 - 2022.docx](#)
 - [5b1 2018.01606a - 2018.01605 AvA voorstel BP 2018.pdf](#)
 - [5b2 2018.01606b Bedrijfsplan 2018-2022 tbv aandeelhouder.pdf](#)
 - [5a3 2018.01606c PDF - Bedrijfsplan GSP 2018.pdf](#)
- 5.c Jaarrekening NV
 - [5c Advies rekening NV 2017.doc](#)
 - [5c1 11.2 Jaarrekening 2017 versie RvC.pdf](#)
 - [5c2 - AvA-besluit jaarrekening GSP NV 2017.pdf](#)
- 5.d Gronduitgifte beleid
 - [5d1 gronduitgiftebeleid.doc](#)
 - [5d2 2018.01663a - 2018.01664 AvA voorstel gronduitgifte en vestigingsbeleid.pdf](#)
 - [5d3 2018.01663b AvA gronduitgifte- en vestigingsbeleid mei 2018.pdf](#)
- 5.e Voortgangsrapportage Havenvisie 2030

5e voortgangsrapportage havenvisie 2030.docx

5e2 2018.01604b Toelichting voortgangsrapportage 2018.pdf

5e1 2018.01604a - 2018.01603 AvA voorstel voortgangsrapportage.pdf

5.f

Uitgifte in ondererfpacht PMC

5f0 advies ondererfpacht pmc.doc

5f1 2018.01547a - 2018.01550 AvA voorstel gronduitgifte PMC.pdf

5f2 2018.01547b - 2018.01550 Tekening.pdf

6

Rondvraag

7

Sluiting

GRONINGEN SEAPORTS

Ons kenmerk: 2018.
Onderwerp: Agenda AB vergadering
d.d. 28 juni 2018

Aan de leden van het Algemeen Bestuur van
GR Havenschap Groningen Seaports

Delfzijl, 8 juni 2018

Geachte AB-leden,

Namens de voorzitter nodig ik u hierbij uit voor het bijwonen van een vergadering van het Algemeen Bestuur van Groningen Seaports, die zal worden gehouden op **donderdag 28 juni 2018 om 12.00 uur** op het kantoor van Groningen Seaports te Delfzijl.

Gezien het tijdstip van de vergadering zal er voor een broodje worden gezorgd.

De agenda voor deze vergadering luidt als volgt:

1. Opening en vaststellen agenda
1a Aanwijzing leden AB en DB Delfzijl
2. Mededelingen en inkomende/uitgaande stukken
2a. *Informatiebrief van GSP NV d.d. 24 mei 2018 over het behalen van het Ecoportcertificaat.*
Advies: voor kennisgeving aannemen
2b. *Planning 2018*
Advies: voor kennisgeving aannemen
3. Verslag van de vergadering van 20 december 2017
Ter vaststelling. **(Bijgevoegd)**
4. GR aangelegenheden
4a. Rapportage havenmeester 2017 **(Informatie)**
4b. Vaststelling jaarrekening GR 2017 **(Besluit)**
4c. Dienstverleningsvergoeding 2017 en 2018 **(Besluit)**
4d. Rapportage borgstelling 2017 **(Informatie)**
4e. Vaststelling programmabegroting 2019 **(Besluit)**
5. Aandeelhoudersaangelegenheden
5a. Deelnemingenbeleid **(Informatie)**
5b. Bedrijfsplan NV 2018 -2022 **(Besluit)**
5c. Jaarrekening NV **(Besluit)**
5d. Gronduitgifte beleid **(Bespreken)**
5e. Voortgangsrapportage Havenvisie 2030 **(Informatie)**
5f. Uitgifte in ondererfpacht PMC **(Besluit)**
6. Rondvraag
7. Sluiting

Met vriendelijke groet,

GR Havenschap GRONINGEN SEAPORTS

A.A. Swart
Secretaris

Aanvullende opmerkingen:
- Geen

Voorstel aan Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 28 juni 2018

Nummer:

Agendapunt:

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A. Swart

7 juni 2018

Onderwerp: aanwijzing lid Dagelijks Bestuur

Inleiding

Op 21 maart 2018 hebben er in Delfzijl gemeenteraadsverkiezingen plaatsgevonden. Als gevolg van de verkiezingen is er een nieuw college gevormd. De raad van de gemeente Delfzijl heeft op 31 mei jl. een besluit genomen over zijn vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke Regeling. Vervolgens doet de raad een voordracht aan het AB tot de aanwijzing van een lid van het Dagelijks Bestuur.

Aanwijzing leden AB

Grondslag voor dit besluit van de raad van de gemeente Delfzijl zijn de artikelen 8.2 en 9.2 van de regeling:

“De raad van de gemeente Delfzijl wijst uit zijn midden en uit het college van burgemeester en wethouders vier (4) leden aan om zitting te nemen in het algemeen bestuur. Tenminste twee (2) van de aan te wijzen leden maken deel uit van het college van burgemeester en wethouders.”

“De raad van de gemeente Delfzijl wijst uit zijn midden en uit het college van burgemeester en wethouders twee (2) plaatsvervangende leden voor het algemeen bestuur aan. Tenminste één (1) van de aan te wijzen plaatsvervangende leden maakt deel uit van het college van burgemeester en wethouders”.

Als vertegenwoordiger in het AB zijn aangewezen:

- J.H. Menninga (college);
- J.A. Ronde (college);
- C. Buffinga (raad);
- E.K.H. Stulp (raad).

Als plaatsvervangende vertegenwoordiger in het AB zijn aangewezen:

- I.J.J. Rijzebol (college)
- J.H. Volmer-Kuiper (raad)

Het (plaatsvervangend) lidmaatschap van de heren Sparreboom¹ en Kok is van rechtswege geëindigd.

De leden worden aangewezen voor een periode, gelijk aan de zittingsduur van de raad.

¹ Aangewezen per 25 januari 2018 in verband met het vertrek van de heer Brouwer.

Aanwijzing lid DB

Artikel 19 van de regeling geeft een opdracht aan het AB om uit zijn midden de leden van het DB aan te wijzen. Dit op voordracht van de desbetreffende raad. Dit moet een AB lid zijn, dat ook deel uitmaakt van het college van diezelfde gemeente. De raad van Delfzijl draagt J.A. Ronde voor. Ook hier kan een vervanger worden aangewezen. Deze moet voldoen aan dezelfde eisen. Hiervoor wordt voorgedragen J.H. Menninga. Dit komt overeen met de situatie van voor de verkiezingen.

Voorstel:

Het algemeen bestuur te verzoeken de heer J.A. Ronde overeenkomstig de voordracht van de raad van de gemeente Delfzijl aan te wijzen als lid van het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports en de heer J.H. Menninga als zijn vervanger.

Gemeenteraad

Aan het bestuur van Havenschap Groningen Seaports
Postbus 20004
9930 PA Delfzijl

datum : 4 juni 2018
ons kenmerk : Griffie
behandeld door : O. Rijkens, telefoon 0596-639332
betreft : Benoeming vertegenwoordigers namens de raad

Geacht bestuur,

Hierbij delen wij u mede dat de Raad van deze gemeente in zijn vergadering van 31 mei 2018 heeft besloten in het algemeen bestuur van uw gemeenschappelijke regeling aan te wijzen:

1. De heer J.A. Ronde, wethouder
2. De heer J.H. Menninga, wethouder
3. De heer C. Buffinga, raadslid
*Gersteland 42
9932 HX Delfzijl
T 625190 M 06-11345241
E corbuffinga05@gmail.com*
4. De heer E.K.H. Stulp, raadslid
*De Kluft 7
9909 CA Spijk
T 850111 M 06-11455000
E edward@stulp.com*

Als vervangers zijn benoemd:
Voor de wethouders:
de heer I.J.J. Rijzebol, wethouder

Voor de raadsleden: mw. J.H. Volmer-Kuiper
*Wijnekenlaan 8
9934 PN DELFZIJL
616380
06-10085399
E jhvolmer@hotmail.com*

De raad draagt als lid van het dagelijks bestuur voor de heer J.A. Ronde, wethouder en als vervangend lid de heer J.H. Menninga, wethouder.

Hoogachtend,

namens de Raad van de gemeente Delfzijl,

griffier.
(O. Rijkens)

Gemeente

Delfzijl

Nummer 5

De raad van de gemeente Delfzijl;

gelezen het voorstel van het presidium d.d. 17 mei 2018;

besluit:

over te gaan tot de benoeming van leden van uw raad en van het college van burgemeester en wethouders in de besturen van de gemeenschappelijke regelingen, verenigingen en andere samenwerkingsverbanden waaraan de gemeente deelneemt, zoals is aangegeven op het bij dit besluit behorend overzicht.

Delfzijl, 31 mei 2018

De raad voornoemd,

voorzitter.
(G. Beukema)

griffier.
(O. Rijkens)

Gemeente Delfzijl

Bijlage raadsbesluit 31 mei 2018, nr. 5

Benoeming/aanwijzing vertegenwoordigers in besturen gemeenschappelijke regelingen en andere samenwerkingsverbanden

DOOR DE RAAD AAN TE WIJZEN:

B = burgemeester

W = wethouder

R= raadslid

Orgaan	Lid/leden	R, B en/of W	Plaatsvervanger(s)	R, B en/of W
Eems-Dollardregio	J.A. Ronde	1x B of W	-	-
	H. ten Brinke	1x R of B of W		
Vereniging Waddenzeegemeenten	A. Heuvelman	1x R	T.T. Haan	1 x R
IVAK in liquidatie	J.A. Ronde	1x portefeuillehouder	J.H. Menninga	1 x B of W
	P. van Hoogdalem	1x R of B of W	S.A. Buiten-Dallinga	1 x R (voorzitter inbegrepen) of W
SANOG (afvalstoffenverwijdering)	I.J.J. Rijzebol	2 x R of B of W	J.H. Menninga	2 x R of B of W
	M. Meijer		H.R. Kol	
Havenschap Groningen Seaports	J.H. Menninga	2x B of W	I.J.J. Rijzebol	2 x R of B of W, waarvan 1 collegelid
	J.A. Ronde C. Buffinga E.K.H. Stulp	2x R of B of W	J.H. Volmer-Kuiper	
dagelijks bestuur Havenschap Groningen Seaports (voordracht van de raad)	J.A. Ronde	1x B of W	J.H. Menninga	1x B of W
Volkskredietbank NO Groningen	M. Joostens	1x R of B of W	J.H. Menninga	1x R of B of W
Toezicht SBO de Delta	J.H. Menninga	1x B of W	J.A. Ronde	1x B of W

Delfzijl, 31 mei 2018,

De griffier

O. Rijkens

Ons kenmerk: 2018.01710
Onderwerp: Ter informatie Ecoportscertificaat

Aandeelhouder Groningen Seaports NV
T.a.v. de heer A. Swart
Handelskade Oost 1
9934 AR DELFZIJL

Projectnr: -

Bijlage(n): -
Uw brief d.d.: -
Uw kenmerk: -

Delfzijl, 24 mei 2018

Geachte heer Swart,

Namens de directeur informeer ik u dat Groningen Seaports op 17 mei jongstleden voor de zesde keer uit handen van de voorzitter van de European Seaports Organisation (ESPO) het Ecoports-certificaat heeft ontvangen en daarmee de eerste haven ter wereld is die dit certificaat voor de zesde achtereenvolgende keer heeft ontvangen.

Ecoports is een wereldwijd keurmerk voor duurzame havens die iedere twee jaar voortgang boeken in de milieuprestaties. Lloyds Register controleert namens ESPO op voldoende ontwikkeling en waarborging van duurzaamheid en milieumaatregelen binnen de havens.

In het Port Environmental Review System (PERS) geven we inzicht in de voortgang van de afgelopen 2 jaar en de voornemens voor de komende 2 jaar. Op deze wijze werken we ook aan de duurzaamheidsdoelstelling binnen de aandeelhoudersstrategie.

De volledige publieksversie van het Port Environmental Review System vindt u hier:
<https://www.groningen-seaports.com/wp-content/uploads/Publieksversie-PERS-300118.pdf>

En het bijgaande nieuwsbericht:

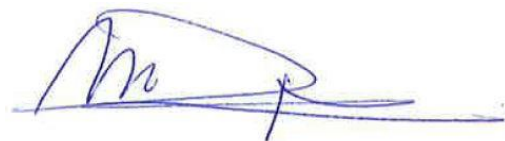
<https://maritiemnieuws.nl/85248/groningen-seaports-wint-zesde-keer-ecoport-certificaat/>

Bij vragen of voor nadere informatie kunt u met mij contact opnemen via telefoonnummer 06-31651981 of via e-mail: m.vandendungen@groningen-seaports.com.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

GRONINGEN SEAPORTS NV

M. van den Dungen,
Directiesecretaris & Secretaris van de RvC

Lange Termijn Agenda GR Havenschap Groningen Seaports 2018 (18 – 06 - 2018)

Planning 2018

Vergadering van het Algemeen Bestuur		
Datum	Tijd	Onderwerpen
25-04-2018	9.30 – 11.00	Vervallen
28-6-2018	12.00 – 13.00 (incl. lunch)	<ul style="list-style-type: none"> - Vaststelling rekening 2017 (art 31.2 GR) - Vaststelling vergoeding ogv dienstverleningsovereenkomst (art 4.1. DV ovk) /Vaststelling vergoeding ogv ovk borgstelling (art 8.1 en 9.1 ovk borgstelling) - Jaarrekening NV (ava) - Bedrijfsplan NV (ava) - Publieksrapportage havenmeester - Nota gronduitgiftebeleid - Deelnemingenbeleid - Vaststelling begroting 2019 (art 30.4 GR)
12-07-2018	9.30 – 11.00	
18-10-2018	9.30 – 11.00	- Tussenrapportage financiële stand van zaken per 1 juli GR (ter informatie)
19-12-2018	9.30 – 11.00	<ul style="list-style-type: none"> - Programma van eisen jaarrekening 2017 - LTA en vergaderrooster 2019 - Bedrijfsplan NV (ava)

Vakanties 2018

Zomervakantie 21 juli – 2 sept

Kerstvakantie 22 dec – 6 jan

Tekst = wijziging van de planning of toevoeging

Tekst = aandachtspunt

Tekst = afgehandeld

AB: doorgeleiding naar AB

adhs: besluit n.a.v. aandeelhouderstrategie

ava: aandeelhoudersbesluit

Qx: Afspraak in kwartaal overleg

GRONINGEN SEAPORTS

Verslag openbare vergadering van het Algemeen Bestuur van de GR Havenschap GSP, d.d. 20-12-2017 van 09.30 uur tot 09.45 uur op het kantoor van Groningen Seaports te Delfzijl.

Aanwezige leden:

Provincie Groningen : G.J. Steenbergen, J. Wolters;
Gemeente Delfzijl : J.A. Ronde (vicevoorzitter), C. Buffinga, M.G. Brouwer
Gemeente Eemshaven : H.K. Bouman, G. Martini, A. Spijk-van de Pol;

Afwezig: : P.H.R. Brouns (voorzitter), E. Eikenaar, H.G.A. Sienot, P. Op 't Holt, J.H. Menninga;

Voorts aanwezig:

RvC GSP NV : B. Bruggeman, H. Roose;
MT GSP NV : C.L. König, A. van der Meer (CFO);

Ambtelijke ondersteuning:

GR GSP : A. Swart (secretaris);
RvC GSP NV : M. van den Dungen (secretaris);
Verslagbureau Groningen : Th. Poggemeier.

1. Opening

Dhr. Ronde opent de vergadering, heet iedereen welkom en meldt dat de heren Brouns, Eikenaar, Menninga, Sienot en Op 't Holt verhinderd zijn.

2. Mededelingen en inkomende/uitgaande stukken

Mededelingen uit het DB:

1. Deelnemingenbeleid

Dhr. Ronde dankt de NV voor de ontvangst van het stuk over het deelnemingenbeleid. Het DB heeft de NV verzocht om een op grond van de aandeelhoudersstrategie geactualiseerde versie van dit beleid te mogen ontvangen.

2. Planning 2017 / 2018

Dhr. Ronde merkt op dat volgens de planning het Bedrijfsplan heden aan de orde zou zijn. Dat is ontvangen, maar de NV is verzocht om de doelstelling concreter en toetsbaar te formuleren in het definitieve plan. Het DB gaat er nu vanuit dat het Bedrijfsplan in de volgende vergadering behandeld kan worden.

3. Aanvullende mededelingen

Dhr. Ronde deelt mee dat de GR in de hoedanigheid van aandeelhouder een bericht van de RvC heeft ontvangen over het feit dat dhr. Roose, lid van de RvC, mede-eigenaar is van MST Eemshaven BV, dat zich gaat vestigen in de Eemshaven. Volgens de RvC is er geen sprake van tegenstrijdige belangen, omdat het terrein waarop de BV zich gaat vestigen, gekocht wordt van een andere terreineigenaar dan GSP. Het DB heeft hiervan kennisgenomen en gaat het gesprek aan hoe in dit geval of in nieuwe gevallen te handelen.

Dhr. Swart deelt mee dat PS Groningen recent een Statenvergadering heeft gepland op dezelfde dag in december 2018 als het AB voornemens is te vergaderen. Dit zal nader op elkaar moeten worden afgestemd.

3. Verslag van de vergadering van 19 oktober 2017

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

4. GR aangelegenheden

*4a. Opstellen rekening en begroting en programma van eisen
accountantscontrole jaarrekening 2017*

Dhr. Ronde merkt op dat het AB jaarlijks de mogelijkheid heeft om richting te geven aan de controle door de accountant middels vaststelling van het Programma van eisen. Eerder is Ernst & Young door de GR aangewezen als accountant. Voorgesteld wordt om het Programma van eisen vast te stellen. Toegevoegd is ook de planning van werkzaamheden voor het opstellen van de financiële stukken.

Dhr. Ronde concludeert dat het AB het Programma van eisen heeft vastgesteld.

5. Aandeelhoudersaangelegenheden

5a. Benoeming lid RvC

Dhr. Ronde merkt op dat mw. Van Beek inmiddels afscheid heeft genomen van de RvC. In haar opvolging wordt voorzien via een bindende voordracht van de gemeente Eemsmond die op 23 november jl. is ontvangen. Er is geen sprake van uitsluitingsgronden waardoor de benoeming niet zou kunnen plaatsvinden. Na deze benoeming is de RvC compleet en zijn er geen politieke commissarissen meer.

Dhr. Ronde stelt vast dat alle geledingen zijn vertegenwoordigd. Daarmee wordt aan de vereisten die de regeling stelt aan een besluit tot benoeming van een commissaris voldaan. Dhr. Ronde concludeert dat het AB akkoord gaat met de benoeming van mw. Schiphorst tot lid van de RvC. Hij zal ervoor zorg dragen dat mw. Schiphorst, mede middels een kleine attentie, wordt gefeliciteerd met haar benoeming.

5b. Deelneming door GSP NV

Dhr. König licht toe dat de NV voor 49% kan deelnemen in Sunports, het zonnepark dat al aanwezig is naast het terrein van ESD-SIC. Daarmee verwerft de NV het recht op groencertificaten die bij het park horen. Tot de doelstellingen van de NV en de aandeelhoudersstrategie behoort verduurzaming en werkgelegenheid. Voor de verduurzaming van het industriegebied van GSP is oranje-groene stroom nodig. Als zeggenschap wordt verworven over de betreffende groencertificaten, geeft dit de gelegenheid om deze aan te bieden aan industriële vestigingen die dit nodig hebben in verband met de verlaging van hun CO₂-emissie. Voor GSP is dit van wezenlijk belang. In 2030 moet een CO₂-reductie van 49% tot 55% behaald worden. In de komende 12 jaar zullen ingrijpende maatregelen genomen moeten worden, terwijl een andere optie de oranje-groene stroom betreft. Deze deelneming vormt een uitstekende gelegenheid om zowel rendement (6,5%) te maken op geld dat vrijkomt uit de verkoop van gronden, als het aanbieden van groencertificaten aan de "eigen" industrie. Het zou zonde zijn als hier veel groene energie wordt opgewekt die slechts ten goede komt aan de BV Nederland, terwijl ons eigen industriegebied hiervan verstoken blijft. De groencertificaten dienen daarom in de eigen regio te blijven en door een deelneming in zo'n zonnepark of windpark is dat goed mogelijk. De voorgestelde deelneming is behandeld in de RvC. Er zijn nog twee aspecten die met gepaste zorgvuldigheid nader worden onderzocht. Ervan uitgaande dat er geen witte plekken meer zijn, wordt het AB verzocht akkoord te gaan met deze deelneming.

Dhr. Buffinga vraagt ter verduidelijking het volgende. In het stuk staat dat 49% van de aandelen een bedrag vertegenwoordigt van € 4,6 miljoen. Verderop in het stuk staat dat 49% van de aandelen € 4,9 miljoen waard is. Het verschil is dus € 300.000. Hoe is dat te verklaren?

Dhr. Van der Meer merkt op dat de afspraak is dat GSP NV een bepaald bedrag investeert in het bedrijf. Tegelijkertijd wordt de erfpachtovereenkomst van 16 jaar verlengd naar 21 jaar. Dat betekent dat voor de verlenging van het contract een bijdrage ineens zal worden ontvangen. Die bijdrage afgetrokken van de bruto investering leidt tot het bedrag van € 4,6 miljoen.

Dhr. Martini begrijpt dat er nog witte vlekken zijn. De vraag is ook waar de grens ligt in het deelnemingenbeleid van de NV. Er komt straks nog een extra park met windmolens in de Eemshaven. Dhr. Martini is weliswaar voorstander van de voorliggende deelneming, maar hij vraagt zich af tot hoever je als *havenbedrijf* kunt gaan. Er liggen bepaalde grenzen.

Dhr. Ronde antwoordt dat dit in dit gremium van geval tot geval wordt afgewogen.

Dhr. Bruggeman vult aan dat deze vraag ook voor de NV heeft gespeeld. Heel bepalend zijn de groencertificaten geweest en deze geven de doorslag voor de betreffende deelname en de ontwikkeling van de infrastructuur. Voor het overige geldt het credo: schoenmaker blijf bij je leest!

Dhr. Steenbergen vraagt in geval van deelname hoe groot de zeggenschap is over de certificaten.

Dhr. König antwoordt dat de NV 100% zeggenschap krijgt over de certificaten die zij verwerft.

Dhr. Wolters uit zijn tevredenheid met het voorstel. Het sluit goed aan bij de aandeelhoudersstrategie om het geld dat vrijkomt, te investeren en ook bij het beleid ten aanzien van de ontwikkeling van de infrastructuur.

Dhr. Ronde concludeert dat het voorstel door het AB is aanvaard.

Dhr. König bedankt het AB voor het in de NV gestelde vertrouwen.

6. Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.

7. Sluiting

Dhr. Ronde sluit de vergadering om 9.45 uur met alvast de beste wensen voor het nieuwe jaar.

Voorstel aan Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 28 juni 2018

Nummer:

Agendapunt: 4a

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A.Swart

6 april 2018

Onderwerp: Rapportage 2017 Havenmeester

Inleiding

Met de verzelfstandiging van Groningen Seaports is de verantwoordelijkheid voor de publieke taken van de GR Havenschap Groningen Seaports belegd bij de Havenmeester van Groningen Seaports.

In de statuten van GSP NV (artikel 16b5)¹ is vastgelegd dat de havenmeester jaarlijks voor 1 maart aan het DB van de GR en de bestuursorganen die hem bevoegdheden hebben opgedragen, verslag doet over de wijze waarop de publieke taken zijn vervuld. Het DB deelt graag deze informatie met u.

Rapportage 2017

Het belangrijkste doel van de rapportage is om inzichtelijk te maken hoe het niveau van vlotheid, veiligheid en de milieubelasting van het scheepvaartverkeer zich in het afgelopen jaar heeft ontwikkeld. De Havenmeester beoogt daarmee inzicht te geven in de kwaliteit van de taakuitoefening en het verloop van de nautische taken die bij hem zijn belegd. Het DB heeft de havenmeester verzocht in de toekomst een meerjarig overzicht van de incidenten te vermelden, zodat de ontwikkelingen daarin nog meer inzichtelijk worden.

Benoeming nieuwe havenmeester

De huidige havenmeester, de heer André de Bruijn, heeft ons in het najaar van 2017 in kennis gesteld van zijn voornemen tot pensionering in 2018. Hierop heeft de directeur van Groningen Seaports NV overeenkomstig de afspraken tussen de GR en de NV een sollicitatieprocedure geëntameerd. Als resultaat van deze procedure heeft hij ons in maart voorgesteld om de heer Pieter van der Wal bindend aan de NV voor te dragen als nieuwe havenmeester. Het DB heeft overeenkomstig besloten de heer van der Wal te benoemen. De heer van der Wal is nu nog werkzaam als Chef Verkeersdienst bij Groningen Seaports.

Voorstel:

Het verslag van de havenmeester voor kennisgeving aannemen.

¹ Bij de verzelfstandiging van de NV is middels de oprichtingsakte in de statuten het volgende opgenomen:

HAVENMEESTER

Artikel 16b

16b.1 Door de vennootschap wordt een havenmeester aangesteld.

16b.2 Indien en voor zover de vennootschap zorg heeft te dragen voor het feitelijk (doen) uitvoeren van publieke taken binnen en in verband met het beheergebied van de GR, voor zover verband houdende met nautisch beheer, de scheepvaart, de havens en vaarwegen en voor wat betreft de uitvoering van enig publiekrechtelijke taak van de GR, de provincie Groningen, de gemeente Eemsmond en/of de gemeente Delfzijl, danwel enig ander overheidsorgaan, danwel rechtstreeks ingevolge de wet zullen die taken door en onder verantwoordelijkheid van de havenmeester en andere daartoe bij de vennootschap werkzame personen worden vervuld.

16b.3 De havenmeester is terzake van de wijze van vervulling van die publieke taken uitsluitend verantwoordelijk verschuldigd aan de organen die de vervulling van die publieke taken aan hem hebben opgedragen.

16b.4 De ten behoeve van de vervulling van publieke taken bij de vennootschap werkzame personen zullen in een afzonderlijke organisatie-eenheid werkzaam zijn en binnen de vennootschap kan uitsluitend de havenmeester hen in verband met de uitoefening van die publieke taken instructies geven.

16b.5 De havenmeester doet jaarlijks, voor één maart, schriftelijk verslag aan het dagelijks bestuur van de GR en de bestuursorganen die hem bevoegdheden hebben opgedragen over de wijze waarop de in artikel 16.b.2 bedoelde publieke taken zijn vervuld. Een kopie van dat verslag verschaft de havenmeester aan de directie.

GRONINGEN SEAPORTS

Rapportage Havenmeester

2017

februari 2017

**Gemeenschappelijke Regeling
Havenschap Groningen Seaports**

Rapportage Havenmeester 2017

Gemeenschappelijke Regeling Havenschap GRONINGEN SEAPORTS

Inhoud

Overzicht van figuren, tabellen en foto's.....	5
Documentbeheer	5
1. Voorwoord.....	6
2. Personele bezetting NSC	7
2.1. Bezetting van het Nautisch Service Centrum	7
2.2. Opbouw van het Nautisch Service Centrum	8
2.3. Personele ontwikkelingen binnen het NSC	8
3. Havens	9
3.1. Dienstensteiger Amasus	9
3.2. Damsterkade in Delfzijl opnieuw in gebruik genomen	9
3.3. Nieuwe Drijvende Steiger in Delfzijl	9
3.4. Lichtenlijn in Delfzijl vervangen	10
4. Veiligheid	11
4.1. Algemeen	11
4.2. VTM en Protide	11
4.3. Apparatuur.....	13
4.3.1. Inleiding.....	13
4.3.2. Camerasysteem.....	13
4.3.3. Noordelijk Haven Informatiesysteem (Nhis)	13
4.3.4. Riverguide	14
4.3.5. Oodit Riskplan	15
4.3.6. Planborden.....	16
4.4. Grensoverschrijdende crisisbestrijding	16
4.5. LNG-bunkeringen Eemshaven	17
6. Incidenten of calamiteiten	18
6.1. Inleiding	18
6.2. Milieu incidenten	18

6.3.	Calamiteiten.....	18
7.	Milieu algemeen.....	19
7.1.	Ballastwater Barge.....	19
7.2.	Fleetcleaner	20
7.3.	Fishing For Litter	21
7.4.	Havenontvangstvoorzieningen.....	21
7.5.	Veiligheid Bieden, Veiligheid Krijgen	22
8.	Bijlagen	23
8.1.	Bijlage: Lijst van afkortingen.....	23
8.2.	Bijlage: (concept) Rapportage havenontvangstvoorzieningen	25
8.3.	Bijlage: Rapportage Incidentmeldingen	26

Overzicht van figuren, tabellen en foto's

Figuur 1: Tabel documentbeheer	5
Figuur 2: Organogram NSC	7
Figuur 3: Haven Coördinatie Centrum	8
Figuur 4: De vernieuwde Drijvende Steiger in de Handelshaven van Delfzijl	9
Figuur 5: Uitsnede van een nautische kaart, met de lichtenlijn 203° van de haven van Delfzijl.....	10
Figuur 6: Uitsnede van het grafische deel van een tijpoort.....	12
Figuur 7: Detailinformatie uit Riverguide (o.b. fictieve reisgegevens)	14
Figuur 8: Uitsnede van een van de Oodit schermen.....	15
Figuur 9: Bilateraal overleg grensoverschrijdende crisisbestrijding	16
Figuur 10: De Pallas, een bekend voorbeeld van een averijship in internationale wateren.	17
Figuur 11: De "InvaSave" in de vrachtwagenuitvoering	19
Figuur 12: De Fleetcleaner rijdend over de huid van een schip.....	20
Figuur 13: Bigbags voor het Fishing For Litter project	21
Figuur 14: Afval inzameling in de havens.....	22
Figuur 15: Rapportage HOV 2017.....	25
Figuur 16: Rapportage incidentmeldingen Nautisch Service Centrum 2017.....	26
Figuur 17: Rapportage incidentmeldingen Nautisch Service Centrum 2016.....	27

Documentbeheer

Datum	Versie	Commentaar gevraagd aan	Commentaar door	Verwerker
	0.1	nvt		GJR
	0.2	04-02-2018		GJR
	0.3	19-02-2018		GJR
	0.4	20-02-2018		AB/GJR
	0.5	22-02-2018		AB/GJR
	1.0	23-02-2018		Vastgesteld

Figuur 1: Tabel documentbeheer

1. Voorwoord

In de statuten van Groningen Seaports N.V. is vastgelegd dat de havenmeester jaarlijks voor 1 maart verslag doet over de wijze waarop de publieke taken zijn vervuld aan het dagelijks bestuur van de GR en de bestuursorganen die hem zijn bevoegdheden hebben opgedragen.

In 2017 hebben zich, behoudens enkele kleine nautische en beveiligingsincidenten geen grote incidenten voorgedaan. Wel was er een significante morsing van aardgascondensaat in de haven van Delfzijl. In deze rapportage wordt dieper ingegaan op de incidenten die zich hebben voorgedaan.

Vanwege het op volle kracht draaien van de RWE centrale, offshore wind activiteiten en uitwisseling van brandstofvoorraden bij VOPAK, hebben wederom een groot aantal tijgebonden schepen en vergunning-plichtige transporten de Eemshaven aangedaan.

In operationele afstemming met Rijkswaterstaat, het loodswezen en Groningen Seaports is door Rijkswaterstaat kenbaar gemaakt dat het in 2016 voorgenomen beleid om schepen in voorkomende gevallen eventueel zonder afstemming met de havenautoriteit buiten een tijvenster te laten varen, gecorrigeerd is, zodat dit niet meer voor kan komen.

Formatief hebben zich op het gebied van de tijpoortenplanning, maar direct daaraan gekoppeld ook op het gebied van de beveiliging van onze organisatie wijzigingen voorgedaan. Hierover meer in de desbetreffende hoofdstukken.

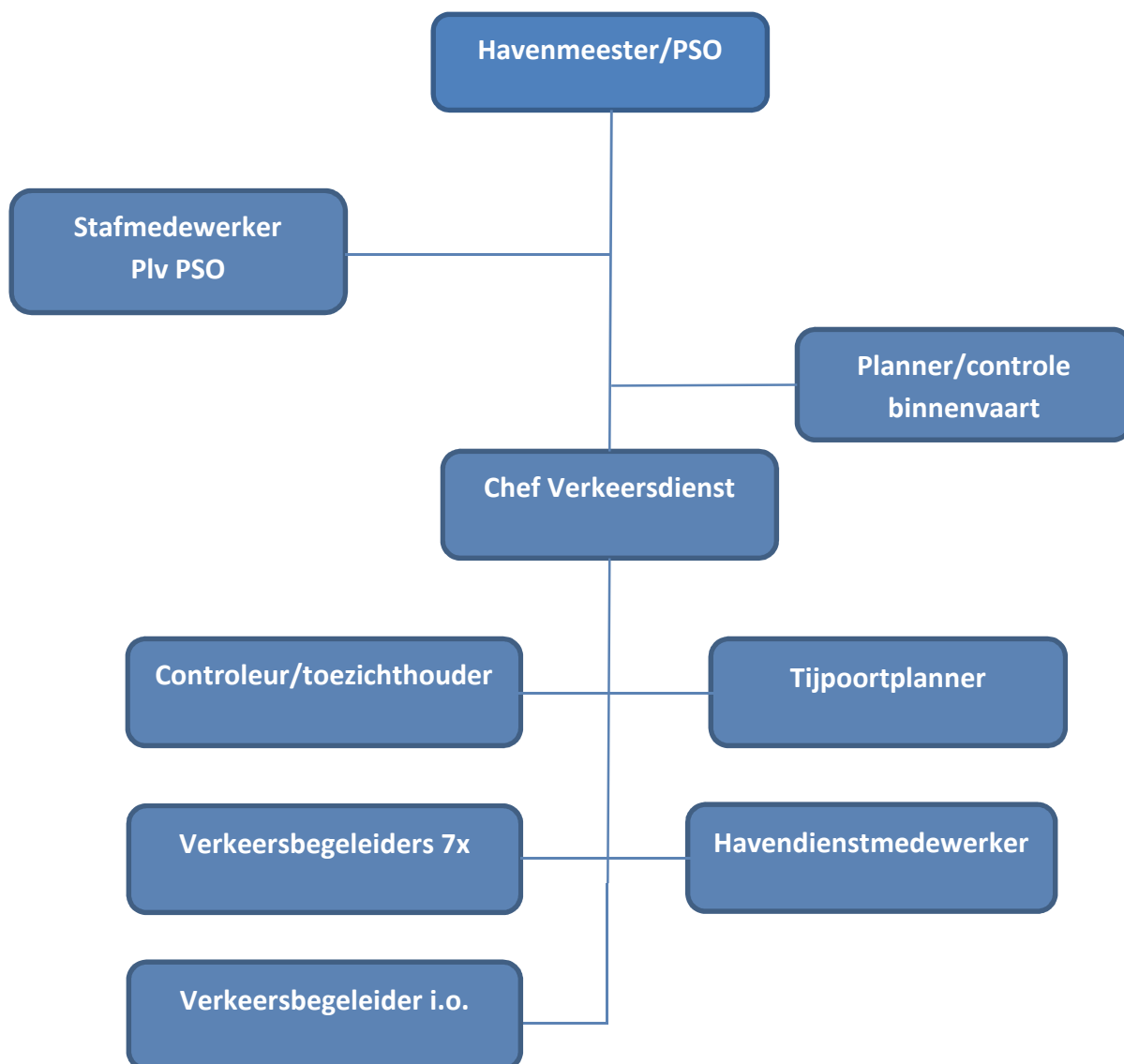
Voor genoemde zaken zullen, samen met andere relevante onderwerpen, in de volgende hoofdstukken meer in detail worden beschreven.

A.J.T. Bruijn

Havenmeester

2. Personele bezetting NSC

2.1. Bezetting van het Nautisch Service Centrum

Figuur 2: Organogram NSC

2.2. Opbouw van het Nautisch Service Centrum

Binnen het Nautisch Service Centrum is het z.g. Haven Coördinatie Centrum (HCC) ingebed. Het Haven Coördinatie Centrum houdt 24/7 toezicht op de havens, middels een modern verkeer begeleidend systeem (in vakjargon VTS = Vessel Traffic System).

2.3. Personele ontwikkelingen binnen het NSC

Het afgeven van tijpoorten in het kader van nautische veiligheid is een uiterst belangrijk fenomeen. Om het afgeven en bewaken van tijpoorten beter te borgen, is besloten een tweede tijpoortplanner aan te stellen. Deze functie wordt in combinatie met de nieuwe functie van Corporate Information Security Officer (CISO) uitgevoerd. Deze nieuwe functie maakt dat er in formatieve zin een uitbreiding in uren noodzakelijk is (1 fte) hiervan 0,4 fte als CISO, daarom is medio 2017 een aspirant verkeersbegeleider in dienst genomen die de (nationale) opleiding tot verkeersbegeleider succesvol heeft afgerond. Deze persoon zal tot in april 2018 nog de z.g. sectortraining te volgen, dit deel van de opleiding/training is meer regionaal georiënteerd.

Door functies van tijpoortplanner en CISO als duo baan in te richten is op beide gebieden in de toekomst (vanaf april 2018) de continuïteit van deze processen beter geborgd.

Figuur 3: Haven Coördinatie Centrum

3. Havens

3.1.Dienstensteiger Amasus

In 2017 is door Amasus Shipping een nieuwe dienstensteiger in de Emmahaven in de Eemshaven gerealiseerd. Aan deze steiger zullen vooral schepen afmeren die betrokken zijn bij de wind-offshore projecten

3.2.Damsterkade in Delfzijl opnieuw in gebruik genomen

In de buitenhaven van Delfzijl is de Damsterkade in de Damsterhaven weer in gebruik genomen voor de overslag van lading. De firma Heuvelman Ibus, die eigenaar van de kade is, gebruikte de kade in 2017 om projectlading over te slaan in de vorm van stenen voor het Marconi-project dat uitgevoerd word buiten de haven.

3.3.Nieuwe Drijvende Steiger in Delfzijl

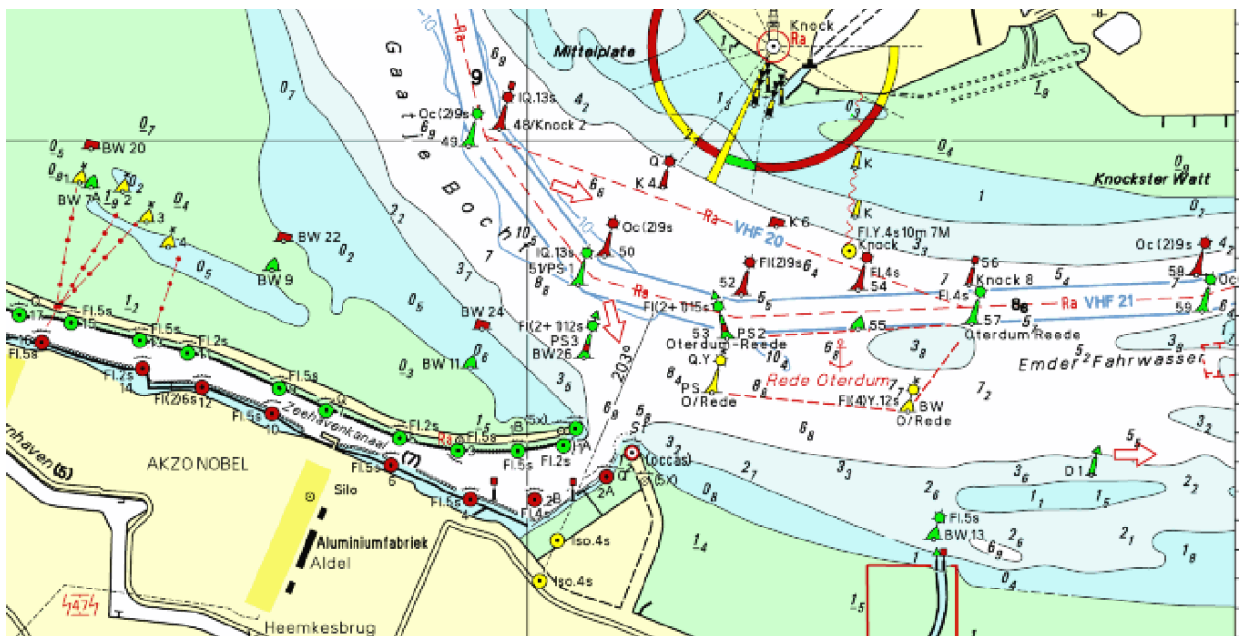
In Delfzijl is in op 18 december de nieuwe “Drijvende Steiger” in de “Handelshaven”, na jarenlange voorbereiding, opgeleverd. De oude steiger moest in zijn geheel vervangen worden, om het service niveau en de veiligheid voor de toekomst te kunnen borgen. Met name voor de veiligheid is er, voor het geval er brand aan boord van een van de gemeerde schepen uit zou breken, een brandblusleiding aangelegd. Hiermee is een lang gekoesterde wens van havenmeester en brandweer vervuld.

Figuur 4: De vernieuwde Drijvende Steiger in de Handelshaven van Delfzijl

3.4.Lichtenlijn in Delfzijl vervangen

De lichtenlijn van de haven van Delfzijl, een voor de scheepvaart onmisbaar nautisch bakens, is vervangen voor ledverlichting. Deze vervanging maakt het mogelijk dat het systeem de (technische) beheerder zelf informeert over eventuele haperingen in de techniek. Zo zal bij het falen van het systeem automatisch overgeschakeld worden naar de back up en dit zal - eveneens- automatisch via mail en/of sms gemeld worden. Zo zullen ook stroomstoringen enz. automatisch gemeld worden.

Figuur 5: Uitsnede van een nautische kaart, met de lichtenlijn 203° van de haven van Delfzijl

4. Veiligheid

4.1. Algemeen

Het veilige en vlotte gebruik van de havens is één van de belangrijkste speerpunten van het Nautisch Service Centrum. De havenmeester heeft op grond van internationale, nationale en lokale wet- en regelgeving verregaande bevoegdheden, om er de veiligheid en orde te borgen. Deze bevoegdheden zijn in de eerste plaats scheepvaart gerelateerd, maar kunnen ook andere zaken binnen het beheersgebied betreffen. Denk hierbij aan de overslag van gevaarlijke stoffen.

4.2. VTM en Protide

Het afhandelen van tijgebonden, of bijzondere schepen bestemd voor de Eemshaven wordt door het Nautisch Service Centrum gedaan in afstemming met Rijkswaterstaat Noord Nederland als (mede)beheerder¹ van de Eems en met het loodswezen als adviserende partner. Dit proces is in 2015 geautomatiseerd middels het z.g. “Protide” systeem.

In 2017 is 181 maal een tijpoort afgegeven voor de Eemshaven². In 2016 is dat 161 maal gedaan. Voor Delfzijl is (manueel) 105 keer een maximale diepgang voor aankomst of vertrek afgegeven. In 2016 was dit 44 maal.

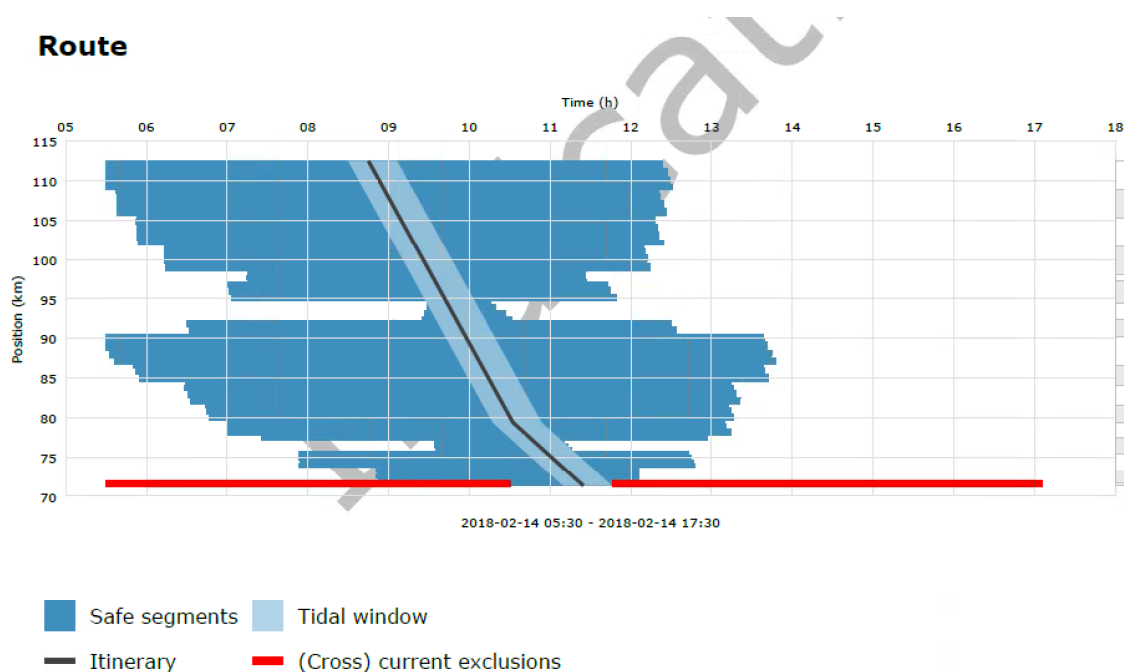
Protide is een belangrijk instrument geworden om eventuele knelpunten in het aanbod van tijgebonden schepen op de Eems op efficiënte en veilige wijze te managen. In 2017 is 2 maal geïntervenieerd op de tijpoorten door aankomst- of vertrektijden van betrokken schepen (voor Emden en/of Eemshaven) aan te passen.

Op 27 oktober 2016 is tijdens de 58^e vergadering van de permanente Nederlands-Duitse Eemsc commissie het z.g. MOU inzake de berekening van getijvensters ondertekend. Namens de havenautoriteit GSP en het NL Loodswezen (R-LCN) is er destijds bezwaar aangetekend tegen het in de bijlagen van dit MOU beschreven Vessel Traffic Management (VTM) proces. In deze bijlagen werd een mogelijkheid beschreven om zonder overleg met de havenautoriteiten af te wijken van beschikbaar gestelde getijvensters. Inmiddels is er een aanpassing in het stuk doorgevoerd waarin consultatie met de havenautoriteit en de loodsen wel wordt meegenomen.

¹ Naast RWS-NN treedt ook de Duitse WSD op als autoriteit op de Eems

² Ieder tijpoort wordt minstens 2 keer berekend, 1 keer indicatief, later definitief. Voor veel tijpoorten worden meer berekeningen gemaakt (soms 4 tot 5)

De havenmeester was en blijft van mening, dat het varen buiten de veilige limieten niet wenselijk is. Dit onderwerp is ook in 2017 besproken met Rijkswaterstaat als (mede) autoriteit van de Eems en met de loodsdiensten. Dit is vooral middels het operationeel afstemmingsoverleg gedaan, maar ook op incidentele basis in trilateraal verband tussen havenmeester, het districtshoofd RWS-NN (Oost) en de voorzitter van het Loodswezen. De wens van Groningen Seaports om te komen tot een gemeenschappelijk VTM waarbij sprake is van een directe beleids afstemming tussen de aangrenzende VTS autoriteiten binnen het Eems-Dollardgebied is helaas nog steeds niet dichterbij gekomen, maar vanuit het NSC blijft men zicht inzetten voor dit doel.

Figuur 6: Uitsnede van het grafische deel van een tijpoort.

4.3.Apparatuur

4.3.1. Inleiding

Groningen Seaports is al sinds enige jaren bezig om, gefaseerd haar systemen voor de verkeersdienst in het Haven Coördinatie Centrum te vernieuwen en uit te breiden.

4.3.2. Camerasysteem

Het camerasysteem, dat in de afgelopen jaren een behoorlijke uitbreiding heeft ondergaan, is in softwarematige zin volledig aangepast aan standaard van de huidige tijd. Hiermee zijn bedieningsproblemen, die zich naar aanleiding van vorige aanpassingen hebben voorgedaan, opgelost. Bij wijze van pilot zijn enkele van de poorten van de Bulkkade in de Julianahaven , na verplaatsing, in hetzelfde project uitgerust met camera's.

4.3.3. Noordelijk Haven Informatiesysteem (Nhis)

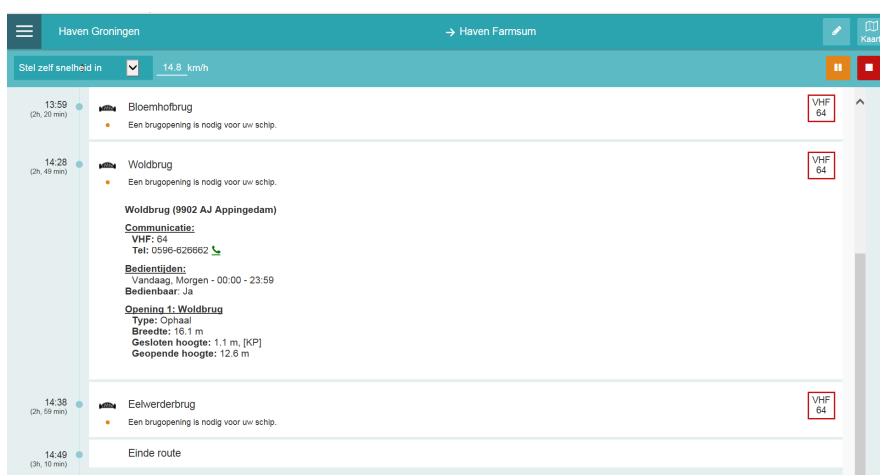
Na een lange aanloop en veel vertraging is in 2016 het "Maritime Single Window" door het Rijk opgeleverd. Dit was voor GSP aanleiding om in 2014 om Koninklijke Dirkzwager de opdracht te geven om het nieuwe Noordelijk Haven Informatie Systeem te koppelen aan het Port Community Systeem Portbase, dat reeds in gebruik was bij de havens van Rotterdam en Amsterdam, om op deze wijze te voldoen aan de EU richtlijn 2010/65/EU. Hierdoor was Groningen Seaports in staat om op nog effectievere wijze de afhandeling van scheepsbezoeken af te wikkelen en aan de nieuwe wettelijke meldingsverplichtingen te voldoen.

Het was van meet af aan duidelijk dat het nieuwe Nhis nog moest worden doorontwikkeld, om de processen voor onze operators, maar ook voor de externe gebruikers verder te automatiseren. Het feitelijk "afbouwen" van het systeem bleek een grote en complexe opgave voor onze leverancier (Koninklijke Dirk Zwager). Groningen Seaports heeft, vanwege het belang van het systeem, de hosting van hiervan inmiddels opgedragen aan een nieuwe partij (QNH).

Gaande het traject bleek eind 2017 dat de ICT afdeling van KDZ opgeheven werd en heeft de havenmeester niet ingestemd met het laten opleveren van het finale systeem door een ad hoc door KDZ ingeschakelde onderaannemer. Er is een procedure opgestart om formeel afscheid te nemen van KDZ als bouwer van het nieuwe NHIS. Het niet geleverde deel van de updates wordt niet betaald. Omdat GSP het intellectueel eigendom van de programmacode heeft kan begin 2018 een nieuwe aanbesteding volgen voor de afbouw en het onderhoud, de verwachting is dat dit nagenoeg in het oorspronkelijke projectbudget gerealiseerd kan worden. Omdat het geleverde deel inmiddels al ruim een jaar stabiel draait, is er vertrouwen dat de aan te besteden verbeteringen zullen leiden tot het gewenste gebruiksvriendelijke en onderhoudbare systeem.

4.3.4. Riverguide

In april 2017 is er een afspraak gemaakt over kaders tot samenwerking tussen de vaarwegbeheerders (Port of Rotterdam, Rijkswaterstaat, port of Amsterdam, North Sea Port (voorheen Zeeland Seaports), port of Moerdijk en de Provincies Noord en Zuid Holland) over het digitaal verstrekken van vaarweg en ligplaats informatie aan de binnenvaart. Dit project wordt "Riverguide" genoemd. Het beoogde in eerste instantie ligplaats en vaarweginformatie in Rotterdam te geven. Door het succes van dit project heeft Rotterdam andere haven- en vaarwegbeheerders benaderd om te participeren in het systeem. Inmiddels kunnen deelnemende (binnenvaart)schepen via de web-based applicatie informatie opvragen over praktisch alle vaarwegen en grotere havens. Er zullen naar verwachting nog meer partners gaan deelnemen in het project. Ook word voorzien dat de applicatie die nu vooral lijkt op een soort routeplanner uitgebreid zal worden met tools als bijvoorbeeld de mogelijkheid om via het systeem havengeld te gaan betalen. Waarbij het ook nog geschikt zal worden gemaakt voor pleziervaart.

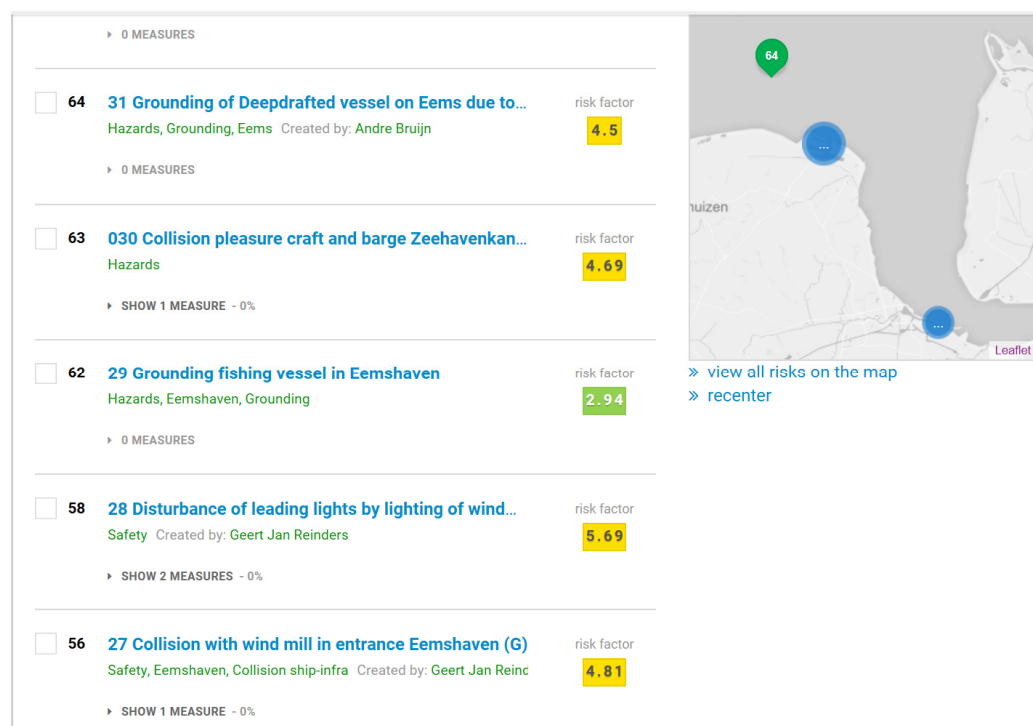

Figuur 7: Detailinformatie uit Riverguide (o.b. fictieve reisgegevens)

4.3.5. Oodit Riskplan

In havens is men zich terdege bewust van de risico's die gepaard gaan met het bijeenbrengen van de verschillende vervoersmodaliteiten. Het goed inventariseren en analyseren van deze (nautische) risico's trekt een behoorlijke wissel op de mensen. Om organisaties als een havens te ondersteunen met het ontwikkelen en implementeren van risk management kaders en richtlijnen op basis van real time informatie is Oodit Riskplan ontwikkeld. Oodit Riskplan is een online riskmanagement applicatie waarmee integraliteit van (nautische) risico's de norm wordt. Met andere woorden, wordt risk management hiermee onderdeel van de safety planning en performance cyclus, niet alleen op bedrijfsniveau maar juist ook in de dagelijkse operatie. Vanwege de grote voordelen van dit systeem, heeft Groningen Seaports in mei 2017, na Rotterdam, als 2^e haven in Nederland een licentie genomen op Oodit Riskplan. Het bijzondere aan Riskplan is dat er online groepsassessments gemaakt kunnen samen met bijvoorbeeld loodsen en bootlieden.

Inmiddels is de bibliotheek gevuld met 34 risk assessments en de bijbehorende mitigerende maatregelen.

The screenshot displays the Oodit Riskplan interface. On the left, a list of risk assessments is shown, each with a checkbox, a risk ID, a title, a category, a creator, and a risk factor score. On the right, a map view shows the location of the selected risk (ID 64) on a map of the Eemshaven area. The map includes a green pin for the risk, a blue circle for the current view, and a 'Leaflet' logo. Below the map, there are links to 'view all risks on the map' and 'recenter'.

ID	Title	Category	Creator	Risk Factor
64	31 Grounding of Deepdrafted vessel on Eems due to...	Hazards, Grounding, Eems	Andre Bruijn	4.5
63	030 Collision pleasure craft and barge Zeehavenkan...	Hazards		4.69
62	29 Grounding fishing vessel in Eemshaven	Hazards, Eemshaven, Grounding		2.94
58	28 Disturbance of leading lights by lighting of wind...	Safety	Geert Jan Reinders	5.69
56	27 Collision with wind mill in entrance Eemshaven (G)	Safety, Eemshaven, Collision ship-infra	Geert Jan Reinc	4.81

Figuur 8: Uitsnede van een van de Oodit schermen

4.3.6. Planborden

In de rapportage van 2016 is gemeld dat er een planningsysteem aangeschaft zou worden, welke gekoppeld zou zijn aan het haveninformatiesysteem. In het afgelopen jaar bleek dat het beoogde systeem naast hoge kosten, niet de gevraagde functionaliteiten te gaan leveren. Dit heeft geleid tot het besluit om deze investering in eerste instantie uit te stellen en om te zien naar een beter systeem.

4.4. Grensoverschrijdende crisisbestrijding

Op 2 november is in Emden de tweejaarlijkse bijeenkomst grensoverschrijdende crisis bestrijding gehouden. Aanwezig waren de Veiligheidsregio Groningen, Feuerwehr Emden, Burgemeesters en afgevaardigden van gemeenten Emden, Oldambt, vertegenwoordigers van de Landmacht, de Marine, de Nederlandse- en Duitse Politie, Leiters Rettungsdienst en de havenmeester GSP.

Figuur 9: Bilateraal overleg grensoverschrijdende crisisbestrijding

Naast een aantal presentaties over de inrichting en capaciteit van de eenheid scheepsbrandbestrijding van de Feuerwehr Emden en de Rettungsdienst, is er een table top oefening gehouden.

De casus was een aanvaring tussen een veerboot en een schip beladen met gevaarlijke stoffen op de Eems tussen Emden en Delfzijl met effecten richting Emden.

Belangrijkste leerpunt was het nut van korte lijnen (contact/liaison personen) tussen de Burgemeesters en hulpdiensten aan beide zijden van de grens, zodat er in voorkomende gevallen van een grensoverschrijdende crisis geen tijd verloren gaat met het leggen van contact. Ook werd afgesproken dat deze bijeenkomst over twee jaar weer plaats moet vinden.

Figuur 10: De Pallas, een bekend voorbeeld van een averijship in internationale wateren.

4.5. LNG-bunkeringen Eemshaven

In de Beatrixhaven heeft in het afgelopen jaar een keer een bunkering van LNG plaatsgevonden. Deze activiteit wordt, door velen, nog steeds als een noviteit gezien. Het NSC is echter al een aantal jaren “gesteld” voor deze opdracht. Zo zijn Havenbeheersverordening en het Havenreglement aangepast om, door het stellen van regels, LNG op een veilige manier te kunnen bunkeren. Deze regels zijn geharmoniseerd met de havens van Rotterdam en Amsterdam.

Omdat het bunkeren van LNG in de Beatrixhaven kleinschalig van aard is, wordt het in principe vooral met vrachtwagens uitgevoerd. Om die reden is voor deze activiteit een z.g. omgevingsvergunning noodzakelijk. Na een proces dat ruim 2 jaar (!) heeft geduurd, is deze vergunning verkregen voor deze locatie.

Grote(re) bunkeringen die met schepen worden gedaan (ship/ship bunkering), vallen niet onder de “Omgevingswet” en behoeven de hiervoor genoemde vergunning niet. Dit komt overeen met het gebruikelijke bunkerregime in havens (hoewel de gestelde regels in de Havenbeheersverordening van een andere orde zijn!).

6. Incidenten of calamiteiten

6.1. Inleiding

In de afgelopen jaren is door het NSC voortdurend gewerkt aan het verbeteren van haar rapportage systeem. Er is een eigen (tijdelijk) systeem ontwikkeld, dat goed werkt en gebruikersvriendelijk is. Het wordt om die reden steeds verder uitgebouwd. In de afgelopen jaren zijn er enkele majeure stappen genomen in de doorontwikkeling, ook in 2017 was dit het geval. Hierdoor heeft de tabel (wederom) een ander format.

Zie voor een totaal overzicht van de incidentmeldingen van 2017 (en ter vergelijking) 2016 bijlage 9.5. Bij het beoordelen van de cijfers dient de lezer zich te realiseren, dat het aantal incidenten per jaar laag is. ***Er kunnen/zullen zich daardoor in positieve of negatieve zin jaarlijks aanzienlijke verschillen voordoen.***

Er hebben zich in 2017 een aantal kleinere “calamiteiten” voorgedaan. Er heeft zich een daling voorgedaan in het aantal calamiteiten t.o.v. 2016.

6.2. Milieu incidenten

Er zijn in het verslagjaar 4 milieu-incidenten geregistreerd. Een van deze milieu-incidenten was zodanig van aard dat die als substantieel kan worden geclassificeerd. Het betrof een morsing van aardgascondensaat. De melding, die initieel bij het HCC binnen kwam bleek niet volledig. Dit was mogelijk te wijten aan het type incident, waardoor de bemanning en de verlader niet direct overzicht hadden over de hoeveelheid gemorst product. De hoeveelheid die gemorst zou zijn varieert van ruim 2 tot maximaal 37 kubieke meter. Het incident is onderwerp van strafrechtelijk onderzoek en de havenmeester verwacht hierover in een later stadium duidelijkheid te krijgen.

De afhandeling van het incident is in goede samenwerking tussen de hulpdiensten, RWS en de havendienst verlopen. Er is voor gekozen om de afhandeling van het incident vanuit de calamiteiten ruimte van GSP aan te sturen. De conclusie was dat dit bij watergebonden incidenten in de havens het meest effectief is.

6.3. Calamiteiten

Er hebben zich 4 calamiteiten in voorgedaan. Twee betroffen aanvaringen, een van een aan de kade gemeerd schip dat werd aangevaren. De ander betrof een aanvaring van een meerstoel door een schip bij een poging voor het passeren van een brug, toen deze niet (verder) geopend kon worden doordat een automobilist een slagboom doormidden reed waardoor de brug in storing viel. Beide ongevallen zijn overgedragen aan de politie voor onderzoek. De beide andere incidenten betroffen strandingen veroorzaakt door menselijk- of technisch falen.

7. Milieu algemeen

Groningen Seaports is een Ecoports-gecertificeerde haven. Dit betekent dat zij vanuit de hierbij horende systematiek zichzelf tweejaarlijks (steeds hogere) doelen oplegt op het gebied van het duurzaam opereren van de havens en het milieu. Ook het Nautisch Service Centrum werkt hieraan mee. Het traject voor her-certificering is in 2017 opgestart en loopt door tot medio 2018

7.1. Ballastwater Barge

Het ballastwater barge project is afgerond. De installatie die is ontwikkeld om op revolutionaire wijze schepen, die nog niet over de mondiaal verplicht gestelde behandelapparatuur, te ontzorgen waar het gaat over de behandeling van vervuild ballastwater. Doordat schepen per 2017 en masse ontheffing hebben gekregen om te voldoen en een coulant toezichtregime van de rijksoverheid, is deze in de wereld unieke oplossing nog maar minimaal gebruikt.

Figuur 11: De "InvaSave" in de vrachtwagenuitvoering

7.2.Fleetcleaner

Het NSC is in de afgelopen jaren betrokken geweest bij de ontwikkeling van de z.g. “Fleetcleaner”. Een robot die in staat is om zonder of bijna zonder het lozen van residuen in het oppervlakte water de huid van een schip te reinigen. Het reinigen van een scheepshuid is een activiteit die vanuit het NSC tot op heden altijd is geblokkeerd. Dit omdat op de traditionele wijze, het reinigen met borstels, veel verfresiduen en mogelijk ook exotische organismen die aan het schip gegroeid zijn, in de waterkolom terecht kunnen komen. De Fleetcleaner lijkt hiervoor een meer milieuvriendelijke oplossing te zijn. Het apparaat is inmiddels vergund door Rijkswaterstaat om in heel Nederland te worden ingezet.

Figuur 12: De Fleetcleaner rijdend over de huid van een schip

7.3. Fishing For Litter

Het Fishing For Litter – project wordt door Groningen Seaports gesponsord. Het project is opgezet door KIMO, een milieuorganisatie van kustgemeenten aan de Noordzee. Binnen dit project wordt door de deelnemende vissersschepen uit zee opgevisst afval aan wal gebracht in de haven, waar het vervolgens “gratis” wordt verwerkt. In het verleden werd dit afval zondermeer teruggestort in zee. Naast de financiële bijdrage, levert Groningen Seaports ook mankracht (Nautisch Service Centrum) om een en ander te coördineren in onze havens.

Figuur 13: Bigbags voor het Fishing For Litter project

7.4. Havenontvangstvoorzieningen

Op grond van (inter)nationale wet- en regelgeving, dient een haven te beschikken over systemen voor de inzameling van scheepsafvalstoffen. Groningen Seaports rapporteert jaarlijks over de ingezamelde hoeveelheden en de daaraan gelieerde geldstromen aan het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. De rapportage is te vinden in bijlage 9.4.

In 2014 is het NSC aangehaakt bij een groep van Nederlandse en Belgische havens, welke willen komen tot een geharmoniseerd havenafval financieringssysteem voor deze havens. Deze samenwerking zal worden voortgezet en uitgebouwd. Volgend hieruit heeft het NSC in 2017 hard gewerkt aan het verbeteren van het systeem van de HOV. Er is een nieuw Havenafvalplan (HAP), dat in concept gereed

is. Hierin is een nieuw financieringssysteem opgenomen, dat na de implementatie van een nieuw systeem voor onze financiële afdeling geïmplementeerd zal worden. Daarnaast zal er bijvoorbeeld ook gekeken worden naar een betere inzameling van scheepsafvalstoffen. Dit om mee te werken aan de bestrijding van ongedierte (o.a. ratten) in onze havens. Hierin wordt nauw samengewerkt met de afdeling Port Technology.

Figuur 14: Afval inzameling in de havens

7.5. Veiligheid Bieden, Veiligheid Krijgen

Het NSC blijft, voor Groningen Seaports, aangehaakt bij dit project, dat beoogt een + te krijgen op de calamiteitenbestrijding in onze regio. Zaken als een “Ecologisch Spoorboekje” en meer gedetailleerde aanvals- en inzetplannen voor oliebestrijding in geval van een ecologische ramp zijn inmiddels gerealiseerd en worden verder ontwikkeld in het project, echter aan de voorkant de calamiteitenbestrijding liggen nog grote uitdagingen. Denk hierbij aan het eerder genoemde VTM (een veilig reguleren van scheepvaart bevordert het voorkomen van incidenten/calamiteiten). Mede door betrokkenheid in dit proces, verwachten wij op enig moment stappen te kunnen maken op het gebied van VTM.

8. Bijlagen

8.1. Bijlage: Lijst van afkortingen

AIS	Automatic Identification System
BWB	Ballastwater barge
CISO	Corporate Information Security Officer
EU richtlijn	Europese richtlijn
FFL	Fishing For Liter
GR	Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports
HAP	Havenafvalplan
Hbw	Havenbeveiligingswet
HCC	Haven Coördinatie Centrum
HOV	Havenontvangstvoorzieningen
ICT	Informatie en communicatie technologie
ISPS-code	International ship and port facility security code
KDZ	Koninklijke Dirkzwager
KIMO	Milieu organisatie voor Noordzee kustgemeenten
LNG	Liquid Natural Gas
MOBI	Methodiek voor een Objectieve Beveiligingsinventarisatie
MOU	Memorandum of understanding

MSW	Maritime Single Window
Nhis	Noordelijk Haveninformatie Systeem
NSC	Nautisch Service Centrum Groningen Seaports
PF	Port facilities
PFSO	Port facility security officer
PFSP	Port facility security plan
Plv. PSO	Plaatsvervangend Port Security Officer
PSO	Port Security Officer
RLCN	Regionale Loodsen Corporatie
RWS-NN	Rijkswaterstaat Noord Nederland (soms ook aangehaald als RWS)
TT	Toetsingsteam Noordelijke Zeehavens
VTM	Vessel traffic management
VTS	Vessel traffic system
WSD	Wasser- und Schifffahrtsdirektion

8.2.Bijlage: (concept) Rapportage havenontvangstvoorzieningen

HOV rapportage 2017 - Groningen Seaports			
omschrijving			eenheid
aantal calls zeeschepen		6.336	stuks
aantal melders		3.093	stuks
aantal betalende schepen		4.464	stuks
aantal afgevend schepen	totaal	987	
	annex I		stuks
	annex IV		stuks
	annex V		stuks
geïnde heffingen	totaal	326.403	€
indirecte kosten	totaal	283.544	€
	annex I		€
	annex V		€
	systeemkosten en havenbeheer	46.215	€
directe kosten	totaal	787.220	
	annex I		€
	annex IV		€
	annex V		€
totale hoeveelheid ingezameld, opgeslagen en verwerkt scheepsafval	totaal	85.841	m3
	annex I	3.449	m3
	annex IV	456	m3
	annex V	81.936	m3
	annex V kga	290	m3
de totale hoeveelheid ingezamelde, opgeslagen en verwerkte overige schadelijke stoffen en restanten van	totaal		
	annex I		m3
	annex II		m3
	annex V		m3

kostensoort	0	eenheid
X (geïnde heffingen)	326.403	€
Y (indirecte kosten)	329.759	€
Z (directe kosten)	787.220	€
X/(Y+Z)	29	%

overschot of tekort X-Y	-3.356	€
cumulatieve overschot/tekort (sinds inwerkingtreding indirect financieringssysteem)	178.291	€ overschot dit jaar + cumulatieve overschot

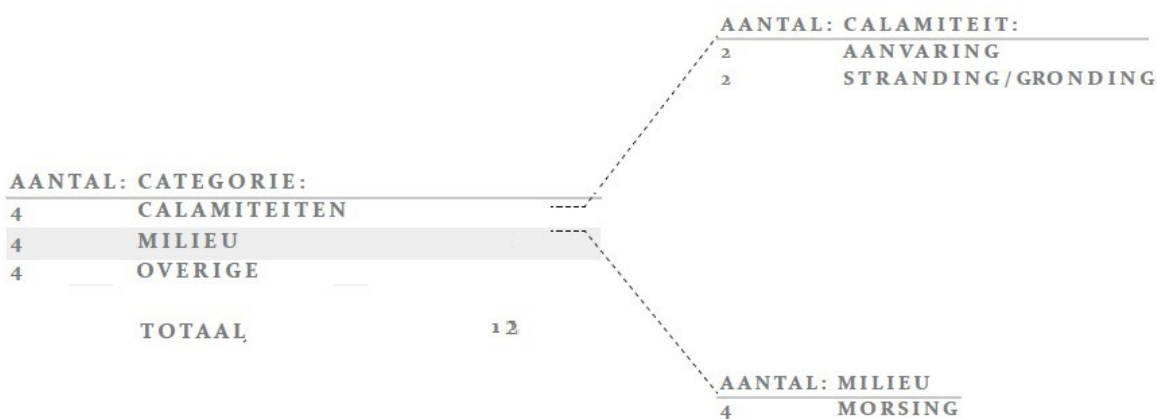
Figuur 15: Rapportage HOV 2017

8.3.Bijlage: Rapportage Incidentmeldingen

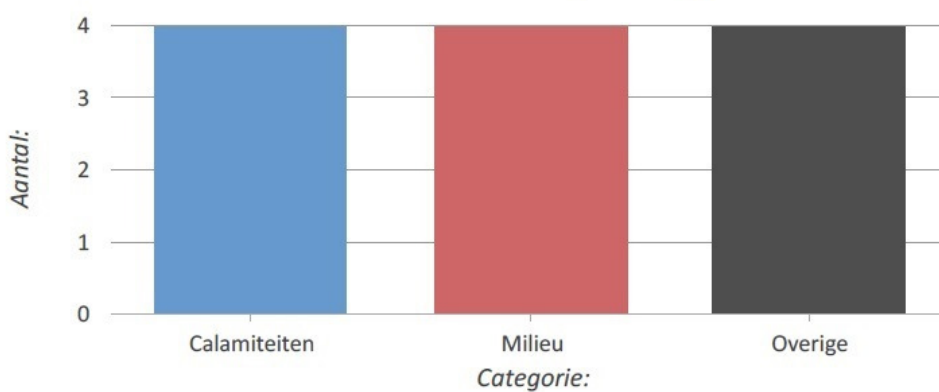
INCIDENTMELDINGEN 2017

AANTAL: PLAATS:

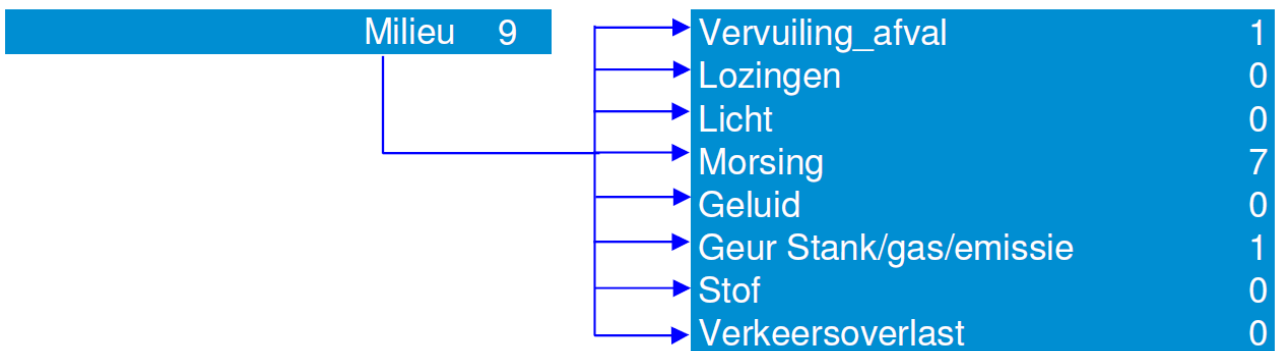
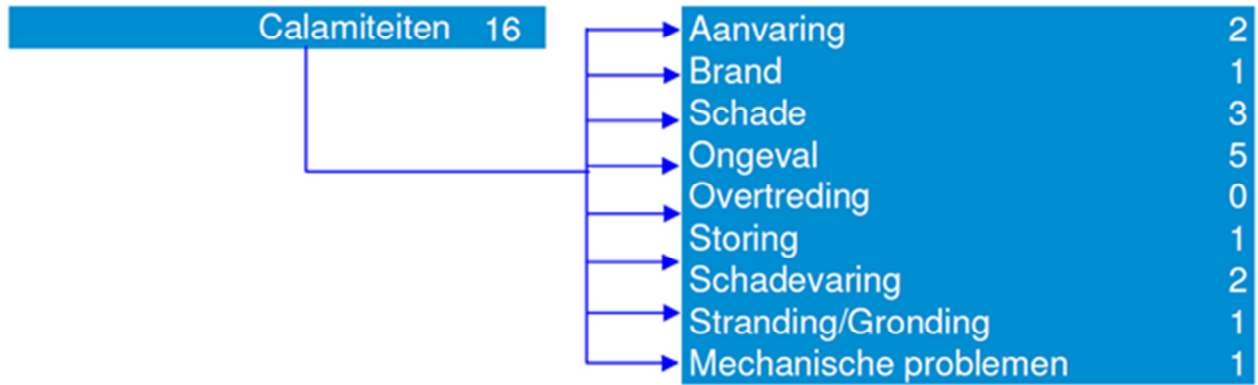
6	DELFIJL
6	EEMSHAVEN

Aantal incidenten per categorie

Figuur 16: Rapportage incidentmeldingen Nautisch Service Centrum 2017

Figuur 17: Rapportage incidentmeldingen Nautisch Service Centrum 2016

Voorstel aan het Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 28 juni 2017

Nummer: 2018

Agendapunt: 4b

Voor akkoord

Datum

Secretaris: A. Swart

7 juni 2018

Onderwerp: programmaverantwoording en jaarrekening 2017

Inleiding

Conform van artikel 31.1 van de Gemeenschappelijke Regeling heeft het dagelijks bestuur voor 15 april de door de registeraccountant gecontroleerde rekening over het afgelopen boekjaar aan de raden en staten aangeboden.

Die kunnen vervolgens hun eventuele gevoelens en bezwaren kenbaar maken aan het Algemeen Bestuur, met een afschrift aan het dagelijks bestuur. Het AB zal dan met in achtneming van de reacties van de raden en staten een definitief besluit nemen. Binnen twee weken na dit besluit dient de definitieve jaarrekening dan te worden aangeboden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Totstandkoming

Bij dit voorstel treft u de programmaverantwoording en jaarrekening 2017 van de Gemeenschappelijke Regeling aan. Het is een door Deloitte opgeleverde productie op basis van de administratie van de GR. Het gehanteerde format voldoet volledig aan de eisen van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Ook zijn opmerkingen en zienswijzen naar aanleiding van vorige jaarrekeningen en verantwoordingen en afkomstig van het AB, de deelnemers in de GR en de toezichthouder (de Minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties) verwerkt in de voorliggende stukken. Geadviseerde verbeteringen zijn verwerkt in de financiële verslaglegging en /of de tekstuele toelichting.

De verantwoording is intussen beoordeeld door onze accountant EY. EY is wederom de controlerend accountant. Het bedrijf heeft deze opdracht gegund gekregen als resultaat van een aanbestedingsprocedure begin vorig jaar. De controleverklaring is als bijlage bijgevoegd. Deze verklaring maakt onderdeel uit van de jaarrekening.

Programmaverantwoording en jaarrekening

Bij het opstellen van de rekening is gekozen om vast te houden aan de opbouw zoals die ook voorgaande jaren is geweest. Daarmee wordt de vergelijkbaarheid met voorgaande jaren vergroot.

Het resultaat over 2017 bedraagt € 0,00. Dit komt overeen met het resultaat uit de begroting 2017.

De belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

- De beheerskosten zijn lager dan verwacht, zoals in de tussenrapportage al aangekondigd. De eigen administratieve organisatie van de GR brengt minder kosten met zich mee dan in de beginperiode na de verzelfstandiging verwacht.
- De inkomsten zijn echter ook lager uitgevallen omdat de safe harbour premie is berekend over een lager bedrag aan gewaarborgde leningen dan waarmee rekening is gehouden.

Advies:

Bijgevoegde programmaverantwoording en jaarstukken 2017 vaststellen en zenden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Mandaat: AB

- Bijlage:**
1. Programmaverantwoording en jaarrekening 2017
 2. Controleverklaring van de accountant
-

GRONINGEN SEAPORTS

Jaarstukken 2017

GR Havenschap Groningen Seaports

Handelskade Oost 1 • P.O. Box 20004 • 9930 PA Delfzijl • The Netherlands
Phone +31 (0)596 64 04 00 • a.swart@ groningen-seaports.com • www.groningen-seaports.com

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
2	Jaarverslag	5
2.1	Programmaverantwoording	6
2.2	Paragrafen	7
2.2.1	A. Lokale heffingen	7
2.2.2	B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	8
2.2.3	C. Onderhoud kapitaalgoederen	11
2.2.4	D. Financiering	12
2.2.5	E. Bedrijfsvoering	14
2.2.6	F. Verbonden partijen	15
2.2.7	G. Grondbeleid	19
3	Jaarrekening	20
3.1	Balans per 31 december 2017	20
3.2	Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het jaar 2017	22
3.3	Toelichtingen	23
3.3.1	Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	23
3.3.2	Toelichting op de balans per 31 december 2017	27
3.3.3	Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2017	33
3.3.4	Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)	35
3.3.5	Gebeurtenissen na balansdatum	37

I Inleiding

Voor u liggen de Jaarstukken 2017 van de GR Havenschap Groningen Seaports. De vaststelling van deze Jaarstukken is voorzien in de vergadering van het Algemeen Bestuur van 28 juni 2018.

Dit document is ingedeeld in twee delen:

- Jaarverslag (bestaande uit de programmaverantwoording en de paragrafen)
- Jaarrekening 2017

Verzelfstandiging Groningen Seaports

Per 1 januari 2013 is Groningen Seaports verzelfstandigd en zijn de activiteiten ondergebracht in de N.V. Groningen Seaports. De GR Havenschap Groningen Seaports treedt op als aandeelhouder van Groningen Seaports N.V. en verstrekker van borgstellingen voor de financiering. Verder is de GR Havenschap Groningen Seaports belast met de uitvoering van de publieke taak. De uitvoering daarvan heeft de GR Havenschap Groningen Seaports neergelegd bij Groningen Seaports N.V.

Borgstelling door de GR Havenschap Groningen Seaports

Het Algemeen Bestuur heeft op 12 februari 2016 besloten dat de GR Havenschap Groningen Seaports voor een lange termijn (2033) borg staat voor de financiering van Groningen Seaports N.V. (€ 268 mln.) en derivaten. Hiertoe is een borgstellingsovereenkomst aangegaan met Groningen Seaports N.V., waarmee een 100% borgstelling wordt gerealiseerd voor de op dat moment lopende projecten. De borgstelling is nodig om zekerheden voor de financiële instellingen die leningen verstrekken aan Groningen Seaports N.V. te realiseren. Bij de verzelfstandiging zijn alle activa (gronden en infrastructuur) in juridische handen gebleven van de GR Havenschap Groningen Seaports, zodat deze niet door Groningen Seaports N.V. kunnen worden ingezet als zekerheid. De wijze van borgstelling is getoetst op aspecten van staatssteun. Op basis van die toetsing is de conclusie getrokken dat de 100% borgstelling niet zal leiden tot staatssteun, zolang:

1. de financiering ziet op reeds op datum verzelfstandiging geaccordeerde drie categorieën projecten; en
2. hiervoor een marktconforme vergoeding wordt verstrekt. De hoogte van de genoemde vergoeding wordt overigens in periodiek overleg tussen de GR Havenschap Groningen Seaports en Groningen Seaports N.V. (voorlopig) vastgesteld voor 1 juli van het lopende jaar.

De GR Havenschap Groningen Seaports ontvangt voor de borgstelling een zogenaamde safe-harbour premie. Deze premie is opgebouwd uit een rentevergoeding en een vergoeding voor de beheerskosten van de GR Havenschap Groningen Seaports. Voor nieuwe initiatieven realiseert Groningen Seaports N.V. zoveel mogelijk zelf de financiering. In het geval de initiatieven een investering vragen van meer dan € 5 mln. is op basis van de statuten van de N.V. (art 15.3) instemming vereist van de GR Havenschap Groningen Seaports in zijn hoedanigheid van aandeelhouder van Groningen Seaports N.V.

Publieke taak

In de verzelfstandigingsovereenkomst is overeengekomen dat de GR Havenschap Groningen Seaports belast is met de uitvoering van de publieke taak. Daarmee wordt bedoeld het feitelijk (doen) uitvoeren van publieke taken binnen en in verband met het beheergebied van de GR Havenschap Groningen Seaports, voor zover verband houdende met nautisch beheer, de scheepvaart, de havens en vaarwegen en voor wat betreft de uitvoering van enig publiekrechtelijke taak van de GR Havenschap Groningen Seaports, de provincie Groningen, de gemeente Eemshaven en/of de gemeente Delfzijl. De uitvoering heeft de GR Havenschap Groningen Seaports neergelegd bij Groningen Seaports N.V.

Jaarlijks betaalt de GR Havenschap Groningen Seaports hiervoor een dienstenvergoeding aan Groningen Seaports N.V.

2 Jaarverslag

Aandeelhoudersstrategie

Eind 2016 is de GR Havenschap Groningen Seaports in een zorgvuldig traject tot vaststelling van de aandeelhoudersstrategie gekomen. Het doel van de aandeelhoudersstrategie is om er voor te zorgen dat de beoogde effecten van de verzelfstandiging ook daadwerkelijk worden behaald. Deze strategie is in 2017 het handvat geweest om de positie van de GR Havenschap Groningen Seaports als aandeelhouder nader te concretiseren. Het document biedt een handvat voor de besluiten van de GR Havenschap Groningen Seaports als aandeelhouder van Groningen Seaports N.V.

Groningen Seaports N.V. is verzocht om bij het opstellen van rapportages, plannen en voorstellen aan de aandeelhouder, de doelen van de aandeelhoudersstrategie als uitgangspunt te nemen en inzichtelijk te maken. Ook is aan Groningen Seaports N.V. gevraagd naar aanleiding van de aandeelhoudersstrategie een implementatieplan op te stellen.

Interne organisatie

In 2017 hebben ook ontwikkelingen plaatsgevonden in de eigen organisatie van de GR Havenschap Groningen Seaports. Zo zijn de bevoegdheden en procedures van het gebruik van de bankrekening opnieuw vastgelegd en vastgesteld om de rechtmatigheid van betalingen te kunnen blijven borgen. Op 11 mei 2017 heeft het Algemeen Bestuur een archiefverordening vastgesteld en vervolgens heeft het Dagelijks Bestuur het Archiefbesluit vastgesteld. De interne werkprocessen zijn hierop aangepast. Hiermee is aan de opmerkingen van de Archiefinspectie tegemoet gekomen en is geborgd dat de archivering en bewerking van gegevens van de GR Havenschap Groningen Seaports voldoet aan de eisen en verplichtingen die nu gelden. In het verslagjaar zijn tevens voorbereidende werkzaamheden verricht die in het jaar 2018 moeten leiden tot nadere voorstellen tot het invoeren van efficiëntere werkwijzen. Zo is er gekeken naar de mogelijkheden en wenselijkheden tot vereenvoudiging van de grondtransacties.

Verantwoording

Naast de oplevering van een jaarverslag en een jaarrekening worden er ook halfjaarlijkse tussenrapportages opgesteld. Halfjaarlijks verschijnt er een financiële rapportage van de GR Havenschap Groningen Seaports en een overzicht van de door Groningen Seaports N.V. onder de borgstelling vallende aangetrokken kasgeldleningen.

Voor de controle van het boekjaar 2017 diende opnieuw een accountant te worden gecontracteerd voor de controle van de jaarstukken. Na een aanbestedingsprocedure is door het Algemeen Bestuur opnieuw EY als accountant benoemd voor een periode van vier jaar.

Publieke taak

In de statuten van de NV is vastgelegd dat de havenmeester jaarlijks voor 1 maart verslag doet over de wijze waarop de publieke taken zijn vervuld. Eind februari 2018 heeft het Dagelijks Bestuur de rapportage over 2017 van de havenmeester ontvangen. In deze rapportage worden de incidenten die zich hebben voorgedaan vermeld. Uit de rapportage blijkt dat zich in 2017, behoudens enkele kleine nautische- en beveiligingsincidenten en enkele kleine morsingen, geen zware calamiteiten hebben voorgedaan.

Hierna wordt via de programmaverantwoording en de paragrafen verantwoording afgelegd over de realisatie van het bij de begroting 2017 voorgenomen beleid voor dat jaar.

2.1 Programmaverantwoording

Als gevolg van de verzelfstandiging resteren er geen activiteiten in de GR Havenschap Groningen Seaports, behoudens de taken als aandeelhouder, borgsteller en uitvoering publieke taak. Daarom wordt één programma “Havenschap Groningen Seaports” geïdentificeerd.

Een onderverdeling in programma's met per programma de te realiseren doelstellingen en de hiervoor geraamde lasten en baten is bij de GR Havenschap Groningen Seaports niet relevant, daar bij de GR Havenschap Groningen Seaports geen sprake is van verschillende beleidsvelden waarvoor meetbare doelstellingen geformuleerd kunnen worden.

De voor een beleidsindicator relevante gegevens zijn niet beschikbaar voor de GR Havenschap Groningen Seaports.

Tevens is geen overzicht van algemene dekkingsmiddelen en een uiteenzetting met betrekking tot het gebruik van het geraamde bedrag 'onvoorzien' opgenomen, omdat deze eveneens niet relevant en niet van toepassing zijn.

De Raambegroting 2017 is tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur van 22 juni 2016 vastgesteld. Het begrote resultaat bedraagt € 0. Het werkelijke resultaat bedraagt € 0.

2.2 Paragrafen

Op grond van het Besluit en Verantwoording (BBV) dient zowel in de begroting als in de jaarstukken een aantal afzonderlijke paragrafen te worden opgenomen. In dit document zijn achtereenvolgens opgenomen de paragrafen:

- A. Lokale heffingen
- B. Weerstandsvermogen en risicomanagement
- C. Onderhoud kapitaalgoederen
- D. Financiering
- E. Bedrijfsvoering
- F. Verbonden partijen
- G. Grondbeleid

2.2.1 A. Lokale heffingen

De GR Havenschap Groningen Seaports heeft de uitvoering van de publieke taken uitbesteed aan Groningen Seaports N.V. Voor de uitvoering van de publieke taken geldt het volgende:

Een van de taken is gericht op het vlot, veilig en efficiënt afhandelen van het scheepvaartverkeer en daardoor het waarborgen van de veiligheid in onze havens. Het Nautisch Service Centrum fungeert hiertoe zowel intern als extern als opdrachtnemer. Het NSC, in casu de Havenmeester, beschikt over een zelfstandige bevoegdheid om, indien de omstandigheden dat in termen van veiligheid vereisen, op korte termijn naar eigen inzicht en volgens zelf gestelde prioriteiten te handelen. De Havenmeester dient daarbij te handelen binnen de kaders zoals vastgelegd in de door het Algemeen Bestuur van de GR Havenschap Groningen Seaports vastgestelde havenbeheersverordening.

In de ‘Algemene voorwaarden Zee- en Binnenhavengeld Groningen Seaports N.V.’ en in het ‘Reglement Kade- en Ligplaatsgeld Groningen Seaports N.V.’ en de daarbij behorende tarieven wordt nader toegelicht welke heffingen Groningen Seaports oplegt. Deze heffingen worden overigens verantwoord in de jaarstukken van Groningen Seaports N.V., daar de GR Havenschap Groningen Seaports deze taken aan de N.V. heeft uitbesteedt.

Jaarlijks brengt de havenmeester in maart een verslag uit over de resultaten van het voorafgaande jaar.

2.2.2 B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Voor de beoordeling van de vraag of de GR Havenschap Groningen Seaports beschikt over een adequaat weerstandsvermogen moet een relatie worden gelegd tussen de beschikbare weerstandscapaciteit, kengetallen en de daarmee af te dekken risico's.

Risico's

Risico's bestaan voor de GR Havenschap Groningen Seaports uit:

1. Waardering van de 100%-deelneming in Groningen Seaports N.V.; dit betreft het risico dat de marktwaarde van de deelneming onder de verkrijgingsprijs (€ 198 mln.) komt te liggen. Hierbij gaat het met name om een impairmentrisico; dit betreft het risico dat sprake is van een duurzame waardevermindering van de materiële vaste activa van Groningen Seaports N.V., waardoor de intrinsieke waarde van de deelneming in Groningen Seaports N.V. tot onder de verkrijgingsprijs (€ 198 mln.) daalt.
2. Waardering van de lening aan Groningen Seaports N.V.; dit betreft het risico dat de verstrekte lening ter hoogte van € 22.006.000 niet terugbetaald kan worden door Groningen Seaports N.V.
3. Borgstellingen voor Groningen Seaports N.V. te weten:
 - a. het risico dat aanspraak wordt gemaakt op de borgstelling (€ 268 mln.) die is verstrekt door de GR Havenschap Groningen Seaports aan Groningen Seaports N.V. ten behoeve van het aantrekken van vreemd vermogen, en
 - b. het risico dat aanspraak wordt gemaakt op de borgstelling die is verstrekt door de GR Havenschap Groningen Seaports aan Groningen Seaports N.V. ten behoeve van het derivaat (met een nominale waarde van € 100 mln.) dat van de GR Havenschap Groningen Seaports is overgezet naar Groningen Seaports N.V.

Afdekking risico's

Ultimo 2017 bestaat de weerstandscapaciteit van de GR Havenschap Groningen Seaports uit een algemene reserve van € 219.876.000. De weerstandscapaciteit is minimaal gelijk aan de waardering van de deelneming Groningen Seaports N.V. Dit is voldoende om een eventuele afwaardering van de deelneming te kunnen dekken.

Financiers zijn voor de financieringsbehoefte van Groningen Seaports N.V. niet bereid om zonder borgstelling van de GR Havenschap Groningen Seaports leningen te verstrekken. Dit hangt samen

met de situatie dat Groningen Seaports N.V. bij gebrek aan onderpanden niet in staat is om voldoende zekerheden te verstrekken.

Op 12 februari 2016 is de herfinanciering van Groningen Seaports N.V. gerealiseerd en vastgelegd in de borgstellingsovereenkomst “overeenkomst houdende volledig geborgde financiering”.

De leningen die door de GR Havenschap Groningen Seaports voor de verzelfstandiging zijn aangetrokken voor de financiering van diverse projecten, zijn overgenomen door Groningen Seaports N.V. De GR Havenschap Groningen Seaports blijft borg staan voor de leningen voor zover deze betrekking hebben op projecten die geaccordeerd zijn voor de datum van verzelfstandiging.

Door Groningen Seaports N.V. zijn ten behoeve van de GR Havenschap Groningen Seaports zakelijke zekerheden verstrekt in de vorm van achtereenvolgens (i) het (voor)behouden van juridische eigendom (en daarmee de beschikkingsmacht) bij de levering van economische eigendom van de gronden betrekking hebbende op de onderneming aan Groningen Seaports N.V. (ii) een eerste recht van hypotheek op de aan Groningen Seaports N.V. toebehorende opstal- en erfpachtrechten, alsmede (iii) een eerste recht van pand op inkomsten uit hoofde van achtereenvolgens erfpacht, opstal en economisch eigendom.

De waarde van de aan de GR Havenschap Groningen Seaports gegeven zekerheden bedroeg ten tijde van het opstellen van de borgstellingsovereenkomst op 12 februari 2016 bij benadering € 433 mln., terwijl de vordering van de GR Havenschap Groningen Seaports op Groningen Seaports N.V. circa € 22 mln. bedroeg.

Groningen Seaports N.V. investeert voornamelijk in duurzaam renderende ontwikkelingen in de haven, om zodoende een continue stroom aan inkomsten te genereren en zo de schuldenlast, waarvoor de GR Havenschap Groningen Seaports borg staat, te verlagen.

Gezien het investeringsprofiel van Groningen Seaports N.V. en de aard van de verstrekte zekerheden is het risico zeer beperkt, dan wel nihil, dat de schuldenpositie van Groningen Seaports N.V. de door de GR Havenschap Groningen Seaports verstrekte zekerheden overstijgt.

Op het niveau van Groningen Seaports N.V. wordt tweejaarlijks een analyse uitgevoerd met betrekking tot het weerstandsvermogen die Groningen Seaports N.V. vormt. Het weerstandsvermogen (risicoreserve) van Groningen Seaports N.V. is de relatie tussen de waardering van de gronden en verstrekte zekerheden (weerstandscapaciteit) en het grondexploitatiebeleid (risicobeheersing).

De GR Havenschap Groningen Seaports toetst de door Groningen Seaports N.V. uitgevoerde analyse met betrekking tot het weerstandvermogen vervolgens aan de hand van eerder gemaakte afspraken en doelstellingen.

In de borgstellingsovereenkomst tussen de GR Havenschap Groningen Seaports en Groningen Seaports N.V. is verder expliciet opgenomen dat sprake is van borgtocht en geen hoofdelijke verbondenheid, zodat de GR Havenschap Groningen Seaports pas aansprakelijk zal kunnen worden gehouden onder een borgtocht, indien en zodra Groningen Seaports N.V. in verzuim is met de voldoening van haar verplichtingen jegens de derde, de derde Groningen Seaports N.V. hierop heeft aangesproken en deze niet alsnog heeft voldaan casu quo heeft kunnen voldoen aan haar verplichtingen (i.e. het beginsel van subsidiariteit, ofwel 'getrapte aansprakelijkheid').

Op basis van deze herfinanciering en van een afnemende financieringsbehoefte voor de geaccordeerde projecten en de aflossing van geborgde leningen wordt in de toekomst een verlaging van de risico's voor de participanten voorzien, waardoor het risicoprofiel voor de GR Havenschap Groningen Seaports en daarachter haar participanten in de tijd verder zal afnemen.

Kengetallen

In relatie tot de genoemde risico's zijn voor de GR Havenschap Groningen Seaports de volgende kengetallen toe te lichten:

1. Netto schuldquote
2. Solvabiliteitsratio
3. Grondexploitatie
4. Structurele exploitatieruimte
5. Belastingcapaciteit

1. Netto schuldquote

De GR Havenschap Groningen Seaports heeft een netto schuldquote van € 53k.

Realisatie 2016: € 146k en begroot 2017: € 0k.

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen bedraagt per saldo een netto vordering van € 21.815k -/-. Realisatie 2016: € 21.816k -/- en begroot 2017: € 22.006k -/-.

2. Solvabiliteitsratio

De GR Havenschap Groningen Seaports heeft een solvabiliteit van 98,7% (EV/TV).

De omvang van het eigen vermogen is voldoende om aan de financiële verplichtingen te voldoen.

3. Grondexploitatie

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen, welke is gesteld op € 1 per hectare. Omdat de in erfpacht uitgegeven gronden niet classificeren als bouwgronden in exploitatie en de GR Havenschap Groningen Seaports eveneens niet beschikt over andere bouwgronden in exploitatie, is het kengetal grondexploitatie niet van toepassing.

4. Structurele exploitatieruimte

De GR Havenschap Groningen Seaports beschikt over voldoende structurele baten om haar structurele lasten te dekken. Er is geen sprake van incidentele baten of structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Het gerealiseerde totaal saldo van de baten en lasten bedraagt nihil. De realisatie 2016 en begroting 2017 vertonen hetzelfde beeld ten aanzien van de structurele exploitatieruimte.

5. Belastingcapaciteit

Het kengetal belastingcapaciteit zoals gedefinieerd voor provincies en gemeenten is niet van toepassing op de verantwoording van de GR Havenschap Groningen Seaports, daar de GR geen belastingen heft.

2.2.3 C. Onderhoud kapitaalgoederen

Bij de verzelfstandiging is het economisch eigendom van alle activa (gronden en infrastructuur) ingebracht in Groningen Seaports N.V. en is het juridisch eigendom in handen gebleven van de GR Havenschap Groningen Seaports. Omdat het economisch eigendom niet meer in handen is van de GR, worden de activa niet op de balans van de GR Havenschap Groningen Seaports verantwoord. De GR Havenschap Groningen Seaports heeft de uitvoering van het onderhoud kapitaalgoederen uitbesteed aan Groningen Seaports N.V. Het gaat hierbij om het onderhoud van wegen, infrastructuur, riolering, water, groen en gebouwen. Om deze reden is de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen niet van toepassing op de GR Havenschap Groningen Seaports.

2.2.4 D. Financiering

Algemeen

De activa van de GR Havenschap Groningen Seaports van in totaal € 222,7 mln. bestaan grotendeels uit een kapitaalverstrekking aan Groningen Seaports N.V. van € 198,1 mln. en uit een verstrekte lening uit hoofde van de inbreng per 1 januari 2013 aan Groningen Seaports N.V. van € 22,0 mln. Dit wordt volledig gefinancierd door middel van eigen vermogen en Groningen Seaports N.V. heeft dan ook geen vreemd vermogen aangetrokken.

In de verzelfstandigingsovereenkomst is afgesproken dat de financiering en derivaten worden overgedragen aan Groningen Seaports N.V. Deze portefeuille kan niet geherfinancierd worden zonder dat garanties worden afgegeven. In een borgstelling- en dienstverleningsovereenkomst zijn afspraken hieromtrent vastgelegd.

De borgstellingsovereenkomst van 12 februari 2016 vormt de basis voor de borgstelling vanuit de GR Havenschap Groningen Seaports ten behoeve van Groningen Seaports N.V.

Jaarlijkse rapportage

Groningen Seaports N.V. zal de GR Havenschap Groningen Seaports jaarlijks, uiterlijk vóór 15 mei van elk kalenderjaar en voorts telkens wanneer de GR Havenschap Groningen Seaports daarom verzoekt, aan de GR Havenschap Groningen Seaports N.V. inzicht geven in:

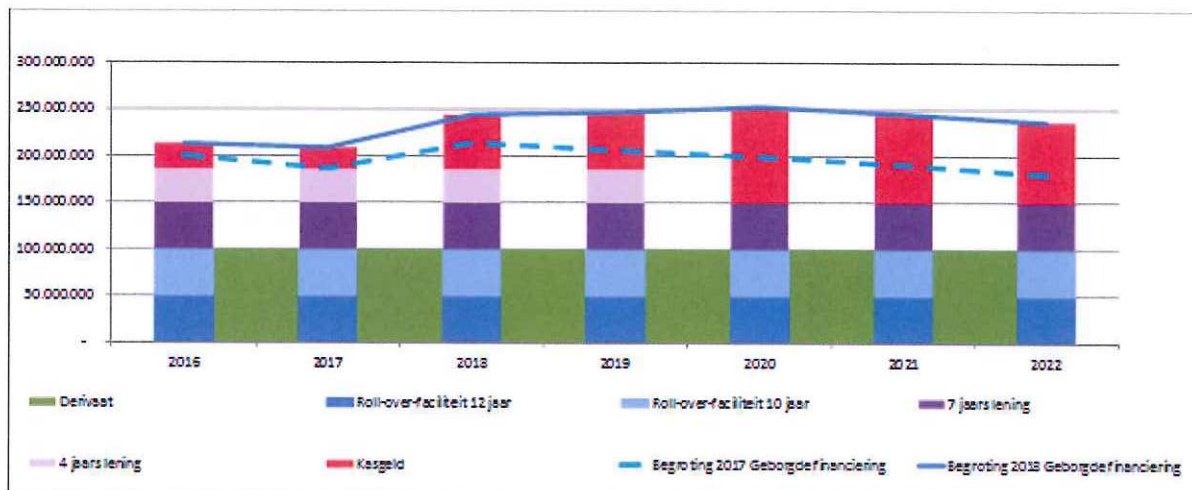
1. De omvang van de financieringsbehoefte respectievelijk de financieringscurve in relatie tot het borgtochtenplafond;
2. De aard en omvang van de geldleningen waarvan de looptijd eindigt in het lopende en komende boekjaar en die geherfinancierd moeten worden; en
3. De omvang van de geldleningen waarvoor borgtochten zijn afgegeven in relatie tot geldleningen waarvoor de GR Havenschap Groningen Seaports geen borgtochten heeft afgegeven;
4. De aard en omvang van zekerheden die door Groningen Seaports N.V. aan derden zijn verstrekt.

In de borgstellingsovereenkomst van 12 februari 2016 is overeengekomen dat de GR Havenschap Groningen Seaports 100% borg staat voor financiering van Groningen Seaports N.V. voor de projecten waarover voor de verzelfstandiging een besluit is genomen.

Borgstellingsplafond

De lange termijn financiering van Groningen Seaports N.V. is begin 2016 geëffectueerd.

De geborgde financiering, zoals weergegeven in onderstaande grafiek, is overgenomen uit het concept bedrijfsplan 2018-2022 van Groningen Seaports N.V. De vaststelling van het bedrijfsplan wordt voorzien in april 2018.

Building blocks

Het renterisico op de variabel rentende roll-over faciliteiten is tot 2042 middels het derivaat afgedekt tot een bedrag van € 100 mln. en is als groene balk weergegeven. Het beschikbaarheidsrisico is afgedekt met twee roll-over-faciliteiten van € 50 mln. voor termijnen van 10 en 12 jaar (blauwe kolommen). Daarnaast zijn er twee vaste leningen van respectievelijk € 50 mln. voor 7 jaar en € 35 mln. voor 4 jaar (paarse kolommen). De rode kolommen is de verwachte kasgeldlening die wordt aangetrokken op basis van de voortschrijdende 12-maandsprognose.

Vreemd vermogen scenario's

In de grafiek zijn twee lijnen toegevoegd die de verschillende scenario's van vreemd vermogensbehoefte weergeven.

Het eerste scenario (gebroken lijn) betreft het vreemd vermogen gebaseerd op het Financieel Meerjarenplan (FMP) 2017-2021. De lijn geeft de borgstelling van de GR Havenschap Groningen Seaports weer.

Het tweede scenario (ondoorbroken lijn) betreft het geactualiseerd vreemd vermogen op basis van het FMP 2018-2022. De benodigde financiering blijft gedurende de FMP-periode (2018-2022) binnen de grenzen. Om in de periode erna binnen de bandbreedte van de borgstelling te blijven zal door Groningen Seaports N.V. inspanning moeten worden gericht op het duurzaam verhogen van de opbrengsten, het doelmatig inrichten van de organisatie en op de zelfstandige financierbaarheid van projecten die na de verzelfstandiging zijn geïnitieerd.

2.2.5 E. Bedrijfsvoering

In de GR Havenschap Groningen Seaports vinden, behoudens de borgstelling, geen activiteiten plaats. De GR Havenschap Groningen Seaports heeft dan ook geen personeel in dienst.

Het bestuurlijke proces en voorbereiding van de besluitvorming wordt gedaan door de secretaris van de GR Havenschap Groningen Seaports, deze functie is met ingang van oktober 2015 structureel volledig buiten de organisatie van Groningen Seaports N.V. en de participanten belegd. Behalve dat de secretaris verantwoordelijk is voor de administratieve organisatie van de GR Havenschap Groningen Seaports, fungeert deze als adviseur van het bestuur en contactpersoon naar derden.

Zowel het Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur, als de voorzitter hebben diverse bevoegdheden gemandateerd aan de secretaris. Hierdoor kan de dagelijkse gang van zaken efficiënt verlopen. De administratieve organisatie van de GR Havenschap Groningen Seaports staat los van de organisatie van Groningen Seaports N.V.

De coördinatie en uitvoering ligt bij de secretaris. Voor specifieke en complexe vraagstukken wordt externe deskundigheid ingehuurd. Zo wordt het opstellen van de begroting en de jaarrekening uitgevoerd door een derde partij. Administratieve ondersteuning wordt op verzoek verricht door medewerkers van Groningen Seaports N.V.

Voor de werkzaamheden die Groningen Seaports N.V. ten behoeve van de GR Havenschap Groningen Seaports uitvoert, wordt een beheervergoeding berekend.

2.2.6 F. Verbonden partijen

Verbonden partij betreft alleen Groningen Seaports N.V. waar de GR Havenschap Groningen Seaports 100% (ultimo 2016: eveneens 100%) aandeelhouder in is. De verkrijgingsprijs van de deelneming bedraagt € 198.058.000.

De GR Havenschap Groningen Seaports staat borg voor Groningen Seaports N.V., zie paragraaf financiering. Periodiek wordt door Groningen Seaports N.V. gerapporteerd over de ontwikkelingen in de financiële positie en de ontwikkelingen van de vreemd vermogenspositie ten opzichte van de borgstellingscurve.

Aandeelhoudersstrategie

Op 25 oktober 2016 heeft het Algemeen Bestuur de aandeelhouderstrategie vastgesteld. Hiermee zijn de uitgangspunten voor het beleid van de GR Havenschap Groningen Seaports als aandeelhouder vastgelegd. Aanleiding hiervoor was dat met de verzelfstandiging van in 2013 alle bedrijfsmatige en publieke activiteiten zijn overgegaan van de GR Havenschap Groningen Seaports naar Groningen Seaports N.V. en de GR Havenschap Groningen Seaports enig aandeelhouder is geworden. In deze nieuwe situatie kunnen de belangen van beide partijen uiteenlopen, daarom is besloten een aandeelhouderstrategie op te stellen waarmee Groningen Seaports N.V. de ruimte heeft te ondernemen en waarmee de aandeelhoudersbelangen van de GR Havenschap Groningen Seaports zijn geborgd.

De strategie is tot stand gekomen op basis van gesprekken met diverse betrokkenen. Met behulp van de door Groningen Seaports N.V. ter beschikking gestelde gegevens zijn analyses gemaakt van de bedrijfsvoering, maar ook van de economische, maatschappelijke en bestuurlijke omgeving waarin het bedrijf zich beweegt.

Het doel van de aandeelhouderstrategie is het hebben van een handvat waaraan het strategisch beleid van Groningen Seaports N.V. getoetst kan worden, zodanig dat het publieke belang van de aandeelhouder geborgd wordt. Deze publieke belangen zijn, naast de wettelijke taken van de havenmeester die bij Groningen Seaports N.V. zijn neergelegd:

1. Economische ontwikkeling en werkgelegenheid; en
2. Duurzaamheid.

Deze algemene uitgangspunten zijn in de strategie ook nader gespecificeerd, te weten:

Ad.1. Gemiddelde groei van werkgelegenheid van 2% per jaar;

Ad.2. 40% CO2 reductie tussen 2015 en 2030.

Het is de bedoeling dat Groningen Seaports N.V. in zijn meerjarenbegrotingen en verantwoording zich rekenschap geeft van de wijze waarop zij werkt aan deze doelstellingen. De strategie biedt hiervoor handvatten. In 2017 is in overleg met Groningen Seaports N.V. gewerkt aan het vertalen van de doelstelling naar meetbare resultaten. De concrete invulling daarvan zal ook in 2018 verder gestalte krijgen.

Met de aandeelhoudersstrategie is tevens aangegeven dat de met de verzelfstandiging beoogde risicobeperking niet in gevaar mag komen. Dit wordt voor een groot deel bereikt doordat Groningen Seaports N.V. zich op basis van deze strategie alleen met haar kerntaken mag bezig houden.

Om te bepalen of een activiteit een kerntaak is, zijn vijf 'toetsingscriteria' opgenomen. Bij iedere business case zou expliciet de afweging moeten worden gemaakt of een project binnen de scope past op basis van:

- De bijdrage aan doelstellingen en rendementseisen van de aandeelhouders
- Passend in het beheersgebied van Groningen Seaports
- Het risicoprofiel van het project bezien in het licht van de bestaande kerntaken van Groningen Seaports
- De beschikbaarheid van benodigde competenties voor het project binnen de organisatie van Groningen Seaports
- De vraag of marktpartijen het betreffende project ook zouden kunnen oppakken

Deze uitgangspunten vormen de basis voor het deelnemingenbeleid dat door Groningen Seaports N.V. gevoerd moet worden.

Corporate governance

Hoewel een aandeelhouderstrategie zich primair richt op de wijze waarop de aandeelhouder sturing geeft, wordt in deze strategie nadrukkelijk ook aandacht geschonken aan de governance van zowel Groningen Seaports N.V. als de GR Havenschap Groningen Seaports; dus de aandeelhouder zelf.

In dit specifieke geval ligt de verklaring hiervoor in het feit dat er nog sprake is van een relatieve recente verzelfstandiging en de meest passende governance structuur nog niet is uitontwikkeld. De governance moet zijn ingegeven door de wijze waarop de balans van zelfstandigheid, transparantie, slagkracht en financiële afhankelijkheid eruit ziet en komt te zien. In het verslagjaar heeft niet geleid tot concretisering van werkafspraken met inachtneming van de huidige governance structuur.

Huidige situatie

Net als in ieder ander bedrijf heeft de GR Havenschap Groningen Seaports in zijn hoedanigheid van aandeelhouder invloed op ingrijpende gebeurtenissen binnen de vennootschap. Daarnaast is er via de statuten een behoorlijke mate van invloed op het beleid, o.a. door middel van het vaststellen van strategische plannen, benoeming en ontslag van bestuurders en RvC en zeggenschap over investeringen en andere financiële commitments boven € 5 mln.

De GR Havenschap Groningen Seaports vormt een extra laag in de communicatie tussen overheden en Groningen Seaports N.V. en vervult daarbij tevens meer rollen dan uitsluitend die van aandeelhouder.

De GR Havenschap Groningen Seaports staat ervoor open om naar aanleiding van de aandeelhoudersstrategie een vervolgtraject te plannen met Groningen Seaports N.V. over deze rol.

Kerngegevens:

Naam:	Groningen Seaports N.V.
Vestigingsplaats:	Delfzijl
Openbaar belang dat op deze wijze behartigd wordt:	<p>De vennootschap heeft als doel:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Het beheren, ontwikkelen en exploiteren van de havens te Delfzijl en de Eemshaven met bijbehorende haventerreinen; 2. Het beheren, ontwikkelen en exploiteren van niet havengebonden terreinen; 3. Het ondersteunen van de GR Havenschap Groningen Seaports bij haar taken; en 4. Het verrichten of doen verrichten van alle andere werkzaamheden op industrieel, commercieel en financieel gebied; <p>Alles in de ruimste zin van het woord. Voorts heeft de vennootschap ten doel om door (nieuwe) vormen van financiering kansrijke ontwikkelingen in het haven- en industriegebied mogelijk te maken of te bespoedigen.</p>
Veranderingen die zich hebben voorgedaan gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de GR Havenschap Groningen Seaports in de verbonden partij heeft:	Geen.
Eigen vermogen:	31 december 2016: € 217.510.000 31 december 2017: € 225.886.000
Vreemd vermogen:	31 december 2016: € 345.156.000 31 december 2017: € 306.640.000
Resultaat boekjaar:	2016: € 12.176.000 2017: € 8.375.000

2.2.7 G. Grondbeleid

Met de verzelfstandiging van Groningen Seaports N.V. is besloten het juridische eigendom van de gronden bij de GR Havenschap Groningen Seaports te laten berusten.

Het economische eigendom is door het vestigen van rechten op erfpacht op de gronden, ingebracht in Groningen Seaports N.V.

Deze gronden kunnen door Groningen Seaports N.V. in ondererfpacht worden uitgegeven dan wel worden verkocht in samenspraak met de GR Havenschap Groningen Seaports.

3 Jaarrekening

3.1 Balans per 31 december 2017

(bedragen x € 1.000,-)	31-12-2017	31-12-2016
ACTIVA		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	2	2
- Investerings met een economisch nut	2	2
Financiële vaste activa	220.064	220.064
- Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	198.058	198.058
- Leningen aan:		
- deelnemingen	22.006	22.006
Totaal vaste activa	220.066	220.066
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	2.676	2.779
- Overige vorderingen	2.676	2.779
Liquide middelen	1	1
- Banksaldi	1	1
Totaal vlottende activa	2.677	2.780
Totaal activa	222.743	222.846

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

(bedragen x € 1.000,-)		
PASSIVA	31-12-2017	31-12-2016
Vaste passiva		
Eigen vermogen	219.876	219.876
- Algemene reserve	219.876	219.876
- Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	-	-
Totaal vaste passiva	219.876	219.876
Vlottende passiva		
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	191	87
- Overige schulden	191	87
Overlopende passiva	2.676	2.883
Totaal vlottende passiva	2.867	2.970
Totaal passiva	222.743	222.846
Gewaarborgde geldleningen	245.900	277.200

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

3.2 Het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over het jaar 2017

(bedragen x € 1.000,-)	Raming begrotingsjaar 2017	Realisatie begrotingsjaar 2017	Realisatie vorig begrotingsjaar
Programma GR Havenschap Groningen Seaports	Saldo	Saldo	Saldo
Lasten	2.475	2.432	2.544
Totaal saldo programma	2.475	2.432	2.544
Algemene dekkingsmiddelen:			
Saldo van de financieringsfunctie			
- Financiële baten	2.672	2.623	2.735
- Financiële lasten	-197	-191	-191
Totaal algemene dekkingsmiddelen	2.475	2.432	2.544
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	-	-	-
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-	-	-
Het gerealiseerde resultaat	-	-	-

Ter identificatie
Ernst & Young Accountants LLP

3.3 Toelichtingen

3.3.1 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) daarvoor geeft.

Gezien de aard van de activiteiten van de GR Havenschap Groningen Seaports zijn enkele op grond van het BBV verplichte toelichtingen niet van toepassing op de GR Havenschap Groningen Seaports. Deze zijn daarom niet opgenomen in de jaarrekening. Het betreft de volgende toelichtingen:

- overzicht van algemene dekkingsmiddelen, met uitzondering van het saldo van de financieringsfunctie;
- uiteenzetting met betrekking tot het gebruik van de post onvoorzien, daar in de begroting geen post onvoorzien is opgenomen;
- overzicht van de incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen, daar gezien de aard van de activiteiten van GR Havenschap Groningen Seaports geen sprake is van incidentele baten en lasten;
- een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves, daar geen sprake is van toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

Daarnaast is gezien de aard van de activiteiten van GR Havenschap Groningen Seaports slechts sprake van één programma: Havenschap Groningen Seaports.

Verantwoording van de financiering

In het kader van de verzelfstandiging is tussen de GR Havenschap Groningen Seaports en Groningen Seaports N.V. van 12 februari 2016 en borgstellingsovereenkomst gesloten. Hierin is opgenomen dat zolang Groningen Seaports N.V. niet financieel onafhankelijk is, de GR Havenschap Groningen Seaports zich borg zal stellen voor de verplichtingen van Groningen Seaports N.V.

De borgstelling van de GR Havenschap Groningen Seaports bedroeg in 2017 100% van de financieringsbehoefte van Groningen Seaports N.V. en heeft betrekking op:

- geborgde projecten met een maximum van € 268,0 mln.
- bijstortingsverplichting van een derivaat (CSA) € 84,5 mln.

De financiering die onder de geborgde projecten valt bedraagt per ultimo 2017 € 207,0 mln.

De financiering die onder de borgtocht van de bijstortingsverplichting van het rentederivaat (CSA) valt bedraagt per ultimo 2017 € 38,9 mln.

De volledig gewaarborgde leningen bedragen per ultimo 2017 in totaal € 245,9 mln.

Als tegenprestatie voor de verplichtingen heeft Groningen Seaports N.V. de verplichting om haar bedrijfsvoering zodanig in te richten en uit te voeren, dat zij op zo kort mogelijke termijn financieel onafhankelijk van de GR Havenschap Groningen Seaports kan functioneren. Na de verzelfstandiging is echter gebleken dat banken geen nieuwe financiering (bijvoorbeeld kasgeldleningen) aan Groningen Seaports N.V. wensen te verstrekken, daar de borgstelling slechts 80% van de financieringsbehoefte bedroeg. In eerste instantie is de GR Havenschap Groningen Seaports derhalve blijven voorzien in de financieringsbehoefte van Groningen Seaports N.V. en heeft hiervoor tevens nieuwe (kortlopende) kasgeldleningen aangetrokken.

In februari 2016 zijn de kasgeldleningen ook daadwerkelijk op naam gesteld van Groningen Seaports N.V. Er is tevens een nieuwe borgstellingsovereenkomst gesloten waarin is afgesproken dat de GR Havenschap Groningen Seaports volledig borg staat voor de betreffende kasgeldleningen alsmede de opgenomen langlopende schulden voor de geborgde projecten en de uit de afgesloten derivaten (renteswap) voortvloeiende verplichtingen.

Om deze redenen wordt de financiering, bestaande uit de opgenomen kasgeldleningen en de afgesloten derivaten (renteswaps), volledig verantwoord in de jaarrekening van Groningen Seaports N.V.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Balans

Vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, waarbij de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen) geldt als verkrijgingsprijs. Gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen, welke is gesteld op € 1 per hectare.

Financiële vaste activa

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Tot dusver is een dergelijke waardevermindering niet noodzakelijk gebleken. De actuele marktwaarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.

Van een deelneming is krachtens artikel 1 lid d BBV sprake als de GR Havenschap Groningen Seaports participeert in het aandelenkapitaal van een NV of BV.

Leningen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, (overige) leningen u/g en (overige) uitzettingen zijn – tenzij hierna anders is vermeld – opgenomen tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs, verminderd met de jaarlijkse aflossingen en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Vlottende passiva**Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar**

De netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de GR Havenschap Groningen Seaports gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

3.3.2 Toelichting op de balans per 31 december 2017

Activa

Vaste activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(bedragen x € 1,-)	Boekwaarde per 31-12-2016	Saldo investeringen en desinvesteringen	Boekwaarde per 31-12-2017
Investerings met economisch nut			
Gronden en terreinen			
In erfpacht uitgegeven gronden	1.231	46	1.277
Bruto voorraad Groningen Seaports	993	-60	933
Totaal investeringen met economisch nut	2.224	-14	2.210

De in erfpacht uitgegeven gronden betreffen de in het kader van de verzelfstandiging in eeuwigdurende erfpacht uitgegeven gronden aan Groningen Seaports N.V. De in erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen een registratiewaarde van € 1 per hectare.

Uitgegeven terreinen / In erfpacht uitgegeven gronden (in ondererfpacht uitgegeven door Groningen Seaports N.V.)

Dit betreffen de in erfpacht uitgegeven gronden, infrastructuur in gebruik door Groningen Seaports, langdurige verhuur en opstal. De in erfpacht uitgegeven gronden betreffen de gronden welke door de GR Havenschap Groningen Seaports in eeuwigdurende erfpacht aan Groningen Seaports N.V. zijn uitgegeven en welke door Groningen Seaports N.V. in ondererfpacht zijn uitgegeven dan wel teruggenomen. Dit betekent dat deze gronden door Groningen Seaports N.V. in erfpacht zijn uitgegeven aan externe partijen. Per 31 december 2016 betroffen de totaal Uitgegeven terreinen 1.231 hectare (registratiewaarde € 1.231). Per saldo bedraagt de mutatie in 2017 46 hectare (registratiewaarde € 46) en resteert per 31 december 2017 1.277 hectare (registratiewaarde € 1.277).

Bruto voorraad GSP/In erfpacht uitgegeven gronden (voorraad Groningen Seaports N.V.)

Dit betreffen de gronden welke door de GR Havenschap Groningen Seaports in eeuwigdurende erfpacht aan Groningen Seaports N.V. zijn uitgegeven en welke tot de netto-voorraad grond van

Groningen Seaports N.V. behoren. Dit betekent dat deze gronden door Groningen Seaports N.V. nog kunnen worden verkocht of in (onder)erfpacht kunnen worden uitgegeven.

Per 31 december 2016 betroffen deze gronden 993 hectare (met een registratiewaarde van € 993). Per saldo bedraagt de mutatie in 2017 -60 hectare (registratiewaarde € 60) en resteert per 31 december 2017 933 hectare (registratiewaarde € 933).

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2017 wordt in het hierna opgenomen overzicht weergegeven:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	198.058	198.058
Leningen aan:		
- deelnemingen	22.006	22.006
Totaal	220.064	220.064

De GR Havenschap Groningen Seaports heeft per 14 juni 2013 een 100% belang verkregen in Groningen Seaports N.V. In het kader van de verzelfstandiging is de verkrijgingsprijs hiervan gesteld op € 198.058.000. Op de deelneming Groningen Seaports N.V. vinden conform BBV geen vermogensmutaties plaats tenzij de marktwaarde lager is dan de verkrijgingsprijs. Hiervan is ultimo 2017 geen sprake.

De verstrekte lening heeft een onbepaalde looptijd en Groningen Seaports N.V. is niet verplicht om tussentijds af te lossen. De maximale aflossing bedraagt 5% per jaar. De verstrekte lening is direct opeisbaar indien:

- Groningen Seaports N.V. tekort schiet in enige betalingsverplichting jegens de GR Havenschap Groningen Seaports.
- Overige schulden van direct opeisbaar zijn en Groningen Seaports N.V. hierbij in verzuim is.
- Groningen Seaports N.V. zonder voorafgaande toestemming van de GR Havenschap Groningen Seaports partij is of zal zijn bij een fusie of splitsing.
- Groningen Seaports N.V. als rechtspersoon wordt ontbonden, nietig wordt verklaard, in staat van faillissement is verklaard dan wel voorlopige surseance van betaling wordt verleend.

- Indien de dienstverleningsovereenkomst/erfpachten tussen de GR Havenschap Groningen Seaports en Groningen Seaports N.V. eindigen.

De GR Havenschap Groningen Seaports heeft geen zekerheden verkregen ter waarborging van de nakoming van de verplichtingen door Groningen Seaports N.V. Groningen Seaports N.V. is jaarlijks over de hoofdsom een rente van 3% per jaar verschuldigd.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen overige vorderingen met betrekking tot uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Overige vorderingen		
- Te vorderen rente	660	660
- Te vorderen borgstellingsvergoeding	1.963	2.075
- Overige vorderingen	53	44
Totaal overige vorderingen	2.676	2.779

De post te vorderen rente betreft de rente die Groningen Seaports N.V. verschuldigd is op de langlopende lening.

De te vorderen borgstellingsvergoeding betreft de vergoeding over de 100% borgstelling die door de GR Havenschap Groningen Seaports is afgegeven aan Groningen Seaports N.V.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Banksaldi	1	1
Totaal liquide middelen	1	1

Passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Algemene reserve	219.876	219.876
Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	-	-
Totaal	219.876	219.876

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de reserves weer gedurende het jaar 2017:

(bedragen x € 1.000,-)	Saldo per 01-01-2017	Resultaat-bestemming 2017	Toevoegingen 2017	Onttrekkingen 2017	Saldo per 31-12-2017
Algemene reserve	219.876	-	-	-	219.876
Totaal algemene reserve	219.876	-	-	-	219.876

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	191	87
Overlopende passiva	2.676	2.883
Totaal	2.867	2.970

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen netto-vlottende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Overige schulden		
- Rekening-courant Groningen Seaports N.V.	191	87
Totaal overige schulden	191	87

Over de rekening-courantverhouding wordt geen rente vergoed en/of in rekening gebracht.

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(bedragen x € 1.000,-)	Boekwaarde per 31-12-2017	Boekwaarde per 31-12-2016
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen		
- Vergoeding diensten Groningen Seaports N.V.	2.625	2.736
- Af te dragen BTW	-	104
- Accountantskosten	34	25
- Overige nog te betalen kosten	17	18
Totaal	2.676	2.883

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Waarborgen en garanties

Voor zover leningen door de gemeenschappelijke regeling gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

(bedragen x € 1.000,-)	Aard/omschrijving	Bedrag per 31-12-2017	Bedrag per 31-12-2016
Groningen Seaports N.V.	Borgstelling t.b.v. financieringsbehoefte	245.900	277.200

In het kader van de verzelfstandiging is tussen de GR Havenschap Groningen Seaports en Groningen Seaports N.V. een borgstellingsovereenkomst gesloten. Hierin is opgenomen dat zolang Groningen

Seaports N.V. niet financieel onafhankelijk is, de GR Havenschap Groningen Seaports zich borg zal stellen voor de verplichtingen van Groningen Seaports N.V.

De borgstelling van de GR Havenschap Groningen Seaports bedroeg in 2017 100% van de financieringsbehoefte van Groningen Seaports N.V. en heeft betrekking op:

- geborgde projecten met een maximum van € 268 mln.
- bijstortingsverplichting van een derivaat (CSA) € 84,5 mln.

De financiering die onder de geborgde projecten valt bedraagt per ultimo 2017 € 207,0 mln.

De financiering die onder de borgtocht van de bijstortingsverplichting van het rentederivaat (CSA) valt bedraagt per ultimo 2017 € 38,9 mln.

De volledig gewaarborgde leningen bedragen per ultimo 2017 in totaal € 245,9 mln.

Naast de verstrekte waarborgen aan natuurlijke en rechtspersonen is geen sprake van overige niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen.

3.3.3 Toelichting op het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening over 2017

(bedragen x € 1.000,-)	Realisatie begrotingsjaar 2017	Raming begrotingsjaar 2017	Incidenteel gerealiseerd in boekjaar	Realisatie begrotingsjaar 2016
Programma Havenschap Groningen Seaports				
Lasten				
- Dienstenvergoeding	2.623	2.672	-	2.736
- Accountants- en administratiekosten	39	35	-	15
- Secretariaat- en beheerskosten	29	51	-	60
- Advieskosten	23	20	-	75
- Doorbelasting kosten aan Groningen Seaports N.V.	-282	-303	-	-342
Totaal saldo programma	2.432	2.475	-	2.544
Algemene dekkingsmiddelen:				
Saldo van de financieringsfunctie				
Financiële baten				
- Rente lening Groningen Seaports N.V.	660	660	-	660
- Safe harbour premie Groningen Seaports N.V.	1.963	2.012	-	2.075
Saldo totaal financiële baten	2.623	2.672	-	2.735
Financiële lasten				
- Rente deelnemers	-191	-191	-	-191
- Overige	-	-6	-	-
Saldo totaal financiële lasten	-191	-197	-	-191
Saldo van de financieringsfunctie	2.432	2.475	-	2.544
Totaal algemene dekkingsmiddelen	2.432	2.475	-	2.544
Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelasting	-	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	-	-	-	-
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	-	-	-	-
Het gerealiseerde resultaat	-	-	-	-

Toelichting op de afwijkingen tussen de begroting en het werkelijke saldo van baten en lasten

De belangrijkste verschillen tussen de realisatie en de raming na wijziging zijn:

De beheerskosten zijn lager uitgevallen dan vooraf verwacht. De inschatting dat verdere verzelfstandiging extra kosten met zich meebrengt is achteraf voor 2017 meegevallen. Tevens zijn de financiële baten lager uitgevallen doordat de safe harbour premie is berekend over een lager bedrag aan gewaarborgde leningen.

Bedrag van de heffing voor de vennootschapsbelastingheffing

Op 1 januari 2016 is de Wet Vpb-plicht overheidsondernemingen ingevoerd, waardoor een groot aantal directe en indirecte overheidsondernemingen onder voorwaarden belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb) zijn geworden. Provincies, gemeenten en hun gemeenschappelijke regelingen met rechtspersoonlijkheid worden belastingplichtig, voor zover zij een fiscale onderneming drijven. De regeling kent een aantal algemene en specifieke vrijstellingen op basis waarvan de Vpb-plicht mogelijk (deels) beperkt kan worden.

In 2016 en 2017 heeft de GR Havenschap Groningen Seaports de gevolgen voor de invoering van de vennootschapsbelastingplicht in kaart gebracht. Op basis van een door externe adviseurs uitgevoerde analyse stelt de GR Havenschap Groningen Seaports zich op het standpunt dat de GR niet belasting- en aangifteplichtig is voor de vennootschapsbelasting. Voornaamste reden hiervoor is dat op basis van de uitgevoerde analyse verdedigbaar is dat geen fiscale onderneming wordt gedreven.

In afstemming met Groningen Seaports N.V. zullen wij de toepasselijkheid van de vennootschapsbelastingplicht met de Belastingdienst afstemmen.

Omdat op basis van de uitgevoerde analyse naar verwachting geen sprake zal zijn van te betalen vennootschapsbelasting, is in de jaarrekening 2017, evenals in 2016, een bedrag van € nihil aan vennootschapsbelasting verantwoord.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

In 2017 hebben conform de begroting geen toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves plaatsgevonden.

3.3.4 Informatie Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingevoerd. Op basis van deze wet is de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector in dienstverband en bij ontslag wettelijk gemaximeerd. Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor GR Havenschap Groningen Seaports is € 181.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 1 januari 2017 voor de eerste twaalf kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

Voor de bezoldiging van topfunctionarissen geldt naast de maximering een publicatieverplichting in de jaarrekening. Dit geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen, indien zij de maximale bedragen van topfunctionarissen overschrijden.

Bezoldiging topfunctionarissen

Bij de GR Havenschap Groningen Seaports kwalificeren de leden van het Algemeen Bestuur en Dagelijks bestuur als topfunctionaris. De leden van het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke regeling bestaat uit leden die deze functie vervullen vanuit de rol van gemeenteraadslid, statenlid of lid van het college van burgemeester en wethouders of gedeputeerde staten. Bestuursleden ontvangen daarom geen vergoeding voor de werkzaamheden.

Het bestuur van de Gemeenschappelijke regeling wordt gevormd door het Algemeen Bestuur en een uit haar midden aangewezen Dagelijks Bestuur. Ook zijn er vervangers door de participanten aangewezen in het geval van ontstentenis van het betreffende lid. Ook het Dagelijks Bestuur ontvangt geen vergoeding voor de werkzaamheden. Om deze reden gaan wij hierna niet nader in op de bezoldiging van de leden van het Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur, daar deze nihil bedraagt.

Over het jaar 2017 bestond het bestuur uit de volgende leden:

Leden AB:

<u>Gemeente/provincie:</u>	<u>Naam topfunctionaris:</u>	<u>Functie:</u>
Provincie Groningen	Patrick H.R. Brouns	voorzitter
Provincie Groningen	Eelco Eikenaar	lid
Provincie Groningen	Fleur Q. Gräper-van Koolwijk	plv. lid
Provincie Groningen	Jan Wolters	lid
Provincie Groningen	Gerrit.Jan Steenberg	lid
Provincie Groningen	Bianca Kruize	plv. lid
Gemeente Delfzijl	Hans Ronde	lid
Gemeente Delfzijl	Jan Menninga	lid
Gemeente Delfzijl	IJzebrand Rijzebol	plv. lid
Gemeente Delfzijl	Cor Buffinga	lid
Gemeente Delfzijl	Mario Brouwer	lid
Gemeente Delfzijl	Rob Kok	plv. lid
Gemeente Eemshard	Harald Bouman	lid
Gemeente Eemshard	Harrie Sienot	lid
Gemeente Eemshard	Theo Berends	plv. lid
Gemeente Eemshard	Alie Spijk-van de Pol	lid
Gemeente Eemshard	Peter op 't Holt	lid
Gemeente Eemshard	Germ Martini	plv. lid

Voor alle (plaatsvervangende) leden van het AB alsmede de voorzitter geldt dat de omvang van het dienstverband (in FTE) nihil bedraagt. Daarnaast is de beloning gesteld op nihil en zijn daarnaast geen belastbare onkostenvergoedingen alsmede beloningen betaalbaar op termijn uitgekeerd. Dit betekent dat de bezoldiging over 2017 voor alle (plaatsvervangende) leden van het AB alsmede de voorzitter € nihil bedraagt.

Leden DB:

<u>Gemeente/provincie:</u>	<u>Naam</u> <u>topfunctionaris:</u>	<u>Functie:</u>
Provincie Groningen	Patrick H.R. Brouns	voorzitter
Provincie Groningen	Eelco Eikenaar	plv. lid
Gemeente Delfzijl	Hans Ronde	plv. voorzitter
Gemeente Delfzijl	Jan Menninga	plv. lid
Gemeente Eemshard	Harald Bouman	lid
Gemeente Eemshard	Harrie Sienot	plv. lid

Voor alle (plaatsvervangende) leden van het DB alsmede de voorzitter geldt dat de omvang van het dienstverband (in FTE) nihil bedraagt. Daarnaast is de beloning gesteld op nihil en zijn daarnaast geen belastbare onkostenvergoedingen alsmede beloningen betaalbaar op termijn uitgekeerd. Dit betekent dat de bezoldiging over 2017 voor alle (plaatsvervangende) leden van het DB alsmede de voorzitter € nihil bedraagt.

Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2017 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT zijn of hadden moeten worden vermeld.

3.3.5 Gebeurtenissen na balansdatum

Geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum die moeten worden verwerkt en/of toegelicht in de jaarrekening 2017.

Voorstel aan Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 28 juni 2018

Nummer:

Agendapunt:

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A. Swart

6 april 2018

Onderwerp:

- Definitieve vaststelling dienstverleningsvergoeding 2017 en voorlopige vaststelling 2018.

Inleiding

De vergoeding die jaarlijks door de GR aan Groningen Seaports NV verschuldigd is voor de werkzaamheden als omschreven in artikel 3 van de Dienstverleningsovereenkomst, wordt jaarlijks vóór 1 juli voor dat betreffende jaar door Partijen in onderling overleg vastgesteld. Hierbij is het uitgangspunt dat de vergoeding gelijk zal zijn aan de integrale kostprijs van de door Groningen Seaports NV in dit kader te verrichten diensten, vermeerderd met een door Partijen in onderling vast te stellen winst- en risico-opslag. Dit is geregeld in artikel 4.1. van de dienstverleningsovereenkomst.

Op 8 april 2016 is in overleg met de RvC besloten om het bedrag dat vóór 1 juli in overleg wordt vastgesteld als een voorlopig bedrag aan te merken en de definitieve vergoeding te bepalen na afsluiting van het betreffende boekjaar.

De vergoeding

Zodoende ontvangt u nu een notitie van de RvC met twee voorstellen:

1. Het definitief vaststellen van de dienstverleningsvergoeding over 2017
2. Het voorlopige bedrag van de dienstverleningsvergoeding over 2018

Wanneer u instemt met de notitie van de RvC zijn beide bedragen “in onderling overleg” vastgesteld.

Ad1. Het bedrag over 2017 betreft het feitelijke bedrag op basis van de jaarrekening 2017

Ad2. Bij de berekening van dit bedrag wordt uitgegaan van de verwachte behoefte aan eigen vermogen over het jaar 2018, inclusief CSA en het daarover verschuldigde safe harbourpremie. De vergoeding voor de borgstelling bedraagt 0,8 procent en gebaseerd op het geregelde in de borgstellingsovereenkomst (art. 14)¹. Bij de verzelfstandiging is dit percentage afgesproken en sindsdien niet gewijzigd.

Voorstel: instemmen met bijgevoegde notitie van de directeur van de NV

Mandaat:

Bijlage: Voorstel directeur NV

¹ Groningen Seaports NV is aan de GR voor de Bestaande Leningen (met ingang van 1 januari 2013, de Nieuwe Leningen (vanaf het moment dat de GR deze aangaat en aan de NV ter beschikking stelt) en de door de GR afgegeven Borgtochten (vanaf het moment dat de GR een Borgtocht afgeeft) jaarlijks een marktconforme vergoeding verschuldigd. Voor het jaar 2013 zijn deze vergoedingen achteraf verschuldigd en wel uiterlijk op 31 december 2013. Vanaf 1 januari 2014 zijn deze vergoedingen per jaar achteraf verschuldigd, telkens uiterlijk op 31 december van het betreffende jaar. Betaling van de vergoedingen vindt plaats via verrekening in rekening-courant. Partijen zullen jaarlijks vóór 1 juli in onderling overleg de vergoedingen voor het lopende jaar vaststellen.

Van: directeur NV

Aan: DB GR

Betreft: voorlopige vaststelling dienstenvergoeding 2018 en definitieve vaststelling dienstenvergoeding 2017

15 maart 2017

2018.01657

Aan de GR wordt voorgesteld:

- De dienstenvergoeding over 2018 te bepalen op € 2.922.700
- De definitieve dienstenvergoeding 2017 vast te stellen op € 2.623.379.

Dienstenvergoeding 2018

Conform artikel 4.1 van de dienstverleningsovereenkomst (d.d.14 juni 2013) dienen beide partijen telkenjare vóór 1 juli in onderling overlegde dienstenvergoeding vast te stellen. De grondslag voor de in de dienstenvergoeding opgenomen kosten is omschreven in voornoemde dienstverleningsovereenkomst.

Voor de vaststelling van de hoogte van de dienstverleningsovereenkomst wordt de rente van de uitstaande lening genomen (3 procent over 22 mln. euro) en een safe harborpremie van 0,8 procent over het geprognoseerde vreemd vermogen waarvoor de GR borg staat gedurende het lopende boekjaar. Het betreft dus het vreemd vermogen nodig voor de projecten van vóór de verzelfstandiging en het vreemd vermogen ter dekking van de verplichtingen uit hoofde van de CSA van het rentebeheersingsinstrument. De safe harbor wordt berekend over de maandelijkse stand van het geborgde vreemd vermogen. De prognose van de stand van het vreemd vermogen ultimo jaar en de bijstortverplichting CSA per ultimo van het voorgaande jaar worden daarbij als voorlopig uitgangspunt genomen voor die berekening.

Voor 2018 is de volgende prognoses gemaakt voor de genoemde vreemd vermogensbehoefte:

	<i>2018</i>
Vreemd vermogen ultimo jaar	244.000.000
Bijstortverplichting ivm CSA	35.000.000
Totaal vreemd vermogen onder borging	279.000.000

<i>Financieringslasten</i>	<i>2018</i>
Rente Lening	660.000
Safe harbor	2.262.700
Totaal	2.922.700

De GR wordt voorgesteld de dienstenvergoeding over het jaar 2018 conform bovenstaande voorlopig vast te stellen op € 2.922.700,--

Indachtig de rapportageverplichting van de NV over het verloop van de borgstelling (zoals vastgesteld in de besluitvorming omtrent de lange termijn financiering en novatie van het rentebeheersingsinstrument) stelt de NV voor om de dienstenvergoeding (€ 2.922.700) als een begrootte vergoeding te interpreteren en bij afsluiting van het jaar op basis van de werkelijke cijfers de werkelijke safe harborpremie vast te stellen en op basis daarvan ook de uiteindelijke dienstenvergoeding. Zowel de NV als de GR kunnen dit dan op juiste wijze in de jaarrekening verwerken. De daadwerkelijk verschuldigde premie zal dan ook goed aansluiten bij de rapportages over het verloop van de borgstelling op de projecten.

Definitieve dienstenvergoeding 2017

Aangezien de vaststelling van de dienstenvergoeding wordt gebaseerd op een geprognoseerde vreemd vermogensbehoefte ultimo het lopende boekjaar bestaat de mogelijkheid dat bij afsluiting van het jaar een afwijking ontstaat a.g.v. de dan actuele vreemd vermogens positie van de NV. Voor 2017 was de dienstenvergoeding vastgesteld op € 2.666.000, de werkelijke dienstenvergoeding is uitgekomen op € 2.623.379.

	Voorlopige dienstenvergoeding 2017	Definitieve dienstenvergoeding 2017
Rente lening	660.000	660.000
Safe Harbor	2006.000	1.963.379
Totaal	2.666.000	2.623.379

De GR wordt voorgesteld de dienstenvergoeding over het jaar 2017 definitief vast te stellen op € 2.623.379,--.

Voorstel aan Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 28 juni 2018

Nummer:

Agendapunt:

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A. Swart

6 april 2018

Onderwerp: Rapportage geborgde financiering 2017

Conform artikel 8 van de overeenkomst houdende volledig geborgde financiering, zoals die is gesloten tussen de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports en Groningen Seaports N.V., d.d. 12 februari 2016, wordt u de rapportage geborgde financiering 2017 aangeboden.

De volgende informatie wordt in deze rapportage verder toegelicht:

1. De omvang van de financieringsbehoefte van de NV in relatie tot het Borgtochtenplafond (zoals omschreven in voornoemde overeenkomst);
2. De aard en omvang van de geldleningen waarvan de looptijd eindigt in het lopende en komende boekjaar en die geherfinancierd moeten worden;
3. De omvang van de geldleningen waarvoor de GR borgtochten heeft afgegeven in relatie tot de geldleningen waarvoor de GR geen borgtochten heeft afgegeven; en
4. De aard en omvang van zekerheden die door de NV aan derden zijn verstrekt.

De GR heeft twee akten van borgtocht verstrekt aan Bank Nederlandse Gemeenten namelijk;

- Financieringsovereenkomst met een maximaal krediet van € 265 miljoen voor de geborgde projecten
- Financieringsovereenkomst met een maximaal krediet van € 84,5 miljoen voor de bijstortingsverplichting van het derivaat met ABN AMRO

De GR heeft een borgtocht getekend met ABN AMRO voor de verplichtingen uit hoofde van het derivaat. Tevens wordt in deze rapportage de omvang aangegeven van de geldleningen ten behoeve van de bijstortingsverplichting derivaat ABN AMRO.

Om ook in de toekomst inzicht in het verloop van de borg te blijven behouden, hebben wij de NV verzocht in het vervolg ook inzicht te verschaffen in de ontwikkeling van de geborgde projecten zelf.

De rapportage is bijgevoegd (**bijlage**)

Voorstel:

De rapportage ter kennisgeving aan te nemen.

2018.00980

Rapportage geborgde financiering 2017

Groningen Seaports · Handelskade Oost 1 · Postbus 20004 · 9930 PA Delfzijl

☎ 0596-640400 📠 0596-630464 www.groningen-seaports.com

Inleiding

Op 12 februari 2016 is de overeenkomst houdende volledig geborgde financiering getekend door de Gemeenschappelijke regeling Groningen Seaports (GR) en Groningen Seaports NV (NV). In deze overeenkomst is afgesproken dat jaarlijks over de borgstelling wordt gerapporteerd.

Voor u ligt de rapportage geborgde financiering over 2017. De volgende informatie wordt in deze rapportage verder toegelicht:

1. De omvang van de financieringsbehoefte van de NV in relatie tot het Nieuwe Borgtochtenplafond (zoals omschreven in voornoemde overeenkomst);
2. De aard en omvang van de geldleningen waarvan de looptijd eindigt in het lopende (2016) en komende boekjaar (2017) en die geherfinancierd moeten worden;
3. De omvang van de geldleningen waarvoor de GR borgtochten heeft afgegeven in relatie tot de geldleningen waarvoor de GR geen borgtochten heeft afgegeven;
4. De aard en omvang van zekerheden die door de NV aan derden zijn verstrekt; en
5. Inspanningsverplichting ten behoeve van vervroeging financiële zelfstandigheid
6. Materiele wijzigingen die de GR kunnen raken

De GR heeft twee akten van borgtocht verstrekt aan Bank Nederlandse Gemeenten namelijk:

- Financieringsovereenkomst met referentie 1780799 met een maximaal krediet van € 265 miljoen voor de geborgde projecten
- Financieringsovereenkomst met referentie 1828267 met een maximaal krediet van € 84,5 miljoen voor de bijstortingsverplichting van het derivaat met ABN AMRO

De GR heeft een borgtocht getekend met ABN AMRO voor de verplichtingen uit hoofde van het derivaat. Tevens wordt in deze rapportage de omvang aangegeven van de geldleningen ten behoeve van de bijstortingsverplichting derivaat ABN AMRO.

1 Omvang financieringsbehoefte

In de overeenkomst van 12 februari 2016 is een Nieuw Borgtochtenplafond vastgesteld van € 268 miljoen. Tevens is vastgesteld dat per 12 februari 2016 de actuele financieringsbehoefte voor de projecten van de NV uitkwam op € 221 miljoen. Ultimo 2017 was deze financieringsbehoefte gedaald naar € 207 miljoen. Het saldo liquide middelen was ultimo 2017 € 13 miljoen.

2 Aard en omvang geldleningen

In februari 2016 zijn vier vaste leningen afgesloten en maandelijks worden variabele (kasgeld)leningen afgesloten.

Vaste leningen:

Bedragen x € 1 mln.

Vaste leningen	Ultimo Q4 2016
7-jaars lening	50
4-jaars lening	35
Roll-over-faciliteit 12 jaars	50
Roll-over-faciliteit 10 jaars	50
Totaal vaste leningen	185

Kasgeldleningen ten behoeve van geborgde projecten

Bedragen x € 1 mln.

Ingangs datum	Eind datum	Tegen partij	Hoofd som	Rente	Euribor	Opslag	Dagen
17-01-17	16-02-17	BNG	16,0	-0,130%	-0,372%	0,242%	30
16-02-17	16-03-17	BNG	17,0	-0,130%	-0,373%	0,243%	28
16-03-17	20-04-17	BNG	18,0	-0,150%	-0,372%	0,222%	35
20-04-17	18-05-17	BNG	17,0	-0,150%	-0,371%	0,221%	28
18-05-17	15-06-17	BNG	18,0	-0,150%	-0,374%	0,224%	28
15-06-17	13-07-17	BNG	20,0	-0,160%	-0,373%	0,213%	28
13-07-17	10-08-17	BNG	18,0	-0,190%	-0,374%	0,184%	28
10-08-17	14-09-17	BNG	13,0	-0,190%	-0,374%	0,184%	35
14-09-17	12-10-17	BNG	13,0	-0,190%	-0,371%	0,181%	28
12-10-17	16-11-17	BNG	14,0	-0,170%	-0,371%	0,201%	35
16-11-17	14-12-17	BNG	18,0	-0,170%	-0,372%	0,202%	28
14-12-17	18-01-18	BNG	22,0	-0,170%	-0,371%	0,201%	35

De blauw gearceerde regel sluiten aan met de uitstaande kasgeldleningen van de geborgde projecten per 31 december 2017. Het totaal vaste leningen (€ 185 miljoen) en de kasgeldlening (€ 22 miljoen) tellen in totaal op totaal de al eerder genoemde financieringsbehoefte van afgerond € 207 miljoen.

Ten behoeve van de bijstortingsverplichting derivaat ABN AMRO zijn de volgende kasgeldleningen aangegaan:

Bedragen x € 1 mln.

Ingangs datum	Eind datum	Tegen partij	Hoofd som	Rente	Euribor	Opslag	Dagen
03-01-17	04-04-17	BNG	49,2	-0,070%	-0,318%	0,248%	91
04-04-17	04-07-17	BNG	44,8	-0,100%	-0,330%	0,230%	91
04-07-17	05-10-17	BNG	40,7	-0,130%	-0,373%	0,243%	93
05-10-17	04-01-18	BNG	38,9	-0,130%	-0,330%	0,200%	91

De blauw gearceerde regel is de uitstaande kasgeldlening ten behoeve van de bijstortingsverplichting per 31 december 2017.

Naar verwachting zullen in 2018 geen geldleningen geherfinancierd worden.

3 Omvang geldleningen geborgd en ongeborgd

De omvang van de geborgde geldleningen per ultimo 2017 zijn:

Bedragen x € 1 mln.

Vreemd vermogen	Ultimo Q4 2017
Rekening courant	13
Stand liquide middelen	13
Kasgeld geborgde projecten	22
7-jaars lening	50
4-jaars lening	35
Roll-over-faciliteit 12 jaars	50
Roll-over-faciliteit 10 jaars	50
Stand geborgde financiering	207
Kasgeld bijstortingsverplichting derivaat	39
Stand geborgde financiering	246

De leningen zijn in hoofdstuk 2 toegelicht. Daarnaast is een ongeborgde geldlening afgesloten door de NV. Dit betreft een vaste lening voor de aanleg van de stoomleiding Eneco/Akzo. Deze lening heeft een hoofdsom van € 16,2 miljoen. Van dit bedrag staat ultimo 2017 € 3,88 miljoen ongebruikt in depot.

4 Zekerheden die door de NV aan derden zijn verstrekt

De NV heeft in 2016 geen zekerheden verstrekt aan derden.

5 Inspanningsverplichting ten behoeve van vervroeging financiële zelfstandigheid

In het vierde kwartaal 2017 is een traject met BNG gestart om € 50 miljoen op eigen boek van BNG te financieren. Dit heeft positief effect op de vervroegde afbouw van de geborgde financiering. De besluitvorming hiervan zal medio 2018 worden voorgelegd.

6 Materiële wijzigen die de GR kunnen raken

Ultimo 2017 is een intentieovereenkomst gesloten met een grote klant in de Eemhaven die forse voorinvesteringen van GSP NV zullen vergen. Bij voorlegging van de definitieve besluitvorming wordt aan de aandeelhouder inzichtelijk gemaakt of, en zo ja op welke wijze, deze voorinvesteringen van effect zullen zijn op de positie van de GR als borgsteller.

Voorstel aan het Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 28 juni 2018

Nummer: 2018.

Agendapunt:

Voor akkoord

Secretaris: A. Swart

Datum

7 juni 2018

Onderwerp: programmabegroting 2019

Inleiding

Conform artikel 30.1 van de Gemeenschappelijke Regeling heeft het Dagelijks Bestuur (DB) voor 15 maart van dit jaar een ontwerpbegroting voor het eerstvolgende boekjaar opgesteld en gezonden aan de raden en staten die deelnemen in de GR.

Die kunnen vervolgens hun eventuele gevoelens en bezwaren kenbaar maken aan het Algemeen Bestuur (AB), met een afschrift aan het dagelijks bestuur. Het AB zal dan met in achtneming van de reacties van de raden en staten een definitief besluit nemen.

Binnen twee weken na dit besluit dient de definitieve jaarrekening dan te worden aan de Minister van Binnenlandse Zaken (art 30.4 GR).

Bij dit voorstel treft u de concept begroting 2019 aan.

Bij het opstellen van de begroting is gekozen om vast te houden aan de opbouw zoals die ook voorgaande jaren is geweest. Daarmee wordt de vergelijkbaarheid met voorgaande jaren vergroot. Tevens voldoet de indeling aan de BBV, waarin de wettelijke vereisten van de verslaglegging zijn opgenomen. Ook is rekening gehouden met de opmerkingen van de Minister van Binnenlandse zaken over de financiële stukken in voorgaande jaren. Geadviseerde verbeteringen zijn verwerkt in de ramingen en de tekstuele toelichting.

Zienswijzen

Er zijn geen zienswijzen ontvangen.

Advies:

Bijgevoegde programmabegroting vaststellen en zenden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Mandaat: AB

Bijlage: 1. Programmabegroting 2019

Kon pagina 1 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 2 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 3 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 4 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 5 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 6 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 7 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 8 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 9 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 10 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 11 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 12 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 13 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 14 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 15 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 16 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 17 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 18 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 19 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 20 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 21 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 22 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Kon pagina 23 uit document 4e2 3114262700 2018.039285 Groningen Seaports, definitief
Programmabegroting 2019 gewaarmerkt en geparafeerd.pdf niet importeren

Foutmelding

PdfReader not opened with owner password

Voorstel aan Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 28 juni 2018

Nummer:

Agendapunt: 5a

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A. Swart

6 april 2018

Onderwerp: deelnemingenbeleid

Bijgevoegd treft u het geactualiseerde deelnemingenbeleid van Groningen Seaports N.V. aan. Deze versie is door ons op 16 maart 2018 ontvangen en is het resultaat van overleg tussen RvC, directie en het DB.

Basis voor het beleid betreft de aandeelhouderstrategie die de GR als aandeelhouder eind 2016 heeft vastgesteld. Deze notitie zal het kader moeten bieden voor het aangaan van nieuwe deelnemingen voor de NV, maar zeker ook om bestaande deelneming aan te toetsten.

Op basis van het nu voorliggende beleid zal de NV periodiek evalueren of deelnemingen nog voldoen aan de gestelde criteria en daar naar handelen.

Het deelnemingenbeleid leggen wij u hierbij ter bespreking voor.

Deelnemingenbeleid

GRONINGEN SEAPORTS

Delfzijl, Januari 2018

Deelnemingenbeleid 2018 – 2022

GSP/FBI

Vastgesteld Directie 8 januari 2018

Goedgekeurd RvC 18 januari 2018

Consultatie Aandeelhouder 25 april 2018

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Doelstelling	4
3.	Toetsingskader deelnemingen	5
3.1	Doelstellingen en Scope	5
	Kerntaken	5
	Borging doelstellingen Groningen Seaports NV	5
3.2	Rendement	5
	Rendement van participatie	5
	Separate financiering	6
	Bedrijfseconomische positie en rendement van de onderneming	6
	Dividendbeleid en overige financiële aspecten	6
3.3	Risicobeheersing	6
	Risicospreiding	6
	Investeringsvoorstellen bij deelnemingen	7
	Risk management	7
	Financieel risico	7
	Participatiegraad	7
3.4	Corporate Governance	7
	Governance code	7
	Holdingstructuur	8
	Scheiding in de administratie	8
	Functiescheiding	8
4.	Proces besluit tot deelneming	8
4.1	Statuten	8
4.2	Stappenplan aangaan deelneming	8
5.	Invulling van het aandeelhouderschap deelnemingen	8
5.1	Aandeelhoudersbelang en ondernemingsstrategie	8
5.2	Monitoring rendement en financiële positie	9
5.3	Governance	9
6.	Evaluatie deelnemingen	10
6.1	Afspraken omtrent periodieke monitoring en exitbeleid	10

1. Inleiding

In 2013 is Groningen Seaports (GSP of de Onderneming) verzelfstandigd tot een overheids NV. Aandeelhouder van de NV is de GR Groningen Seaports (GR), die op haar beurt wordt gevormd door de gemeenten Eemshoek en Delfzijl en de provincie Groningen (aandeelhouders).

Eind 2016 hebben de aandeelhouders de aandeelhouderstrategie Groningen Seaports NV vastgesteld. De door de aandeelhouders gedefinieerde publieke belangen zijn 1) economische ontwikkeling en werkgelegenheid en 2) duurzaamheid. GSP heeft daarbij de mogelijkheid om rondom deze belangen zelf bedrijfsmodellen te ontwikkelen. Een van de mogelijkheden betreft een aandeelhouderschap in deelnemingen van organisaties en bedrijven die bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen.

Voor de aandeelhouders is het vanuit haar gewenst risicoprofiel van essentieel belang dat GSP qua activiteiten binnen haar kerntaken blijft opereren. Daarbij mag het rendement dat normaal gesproken aan aandeelhouders wordt uitgekeerd worden ingezet voor het realiseren van publieke doelstellingen.

GSP zet in het voorliggende deelnemingenbeleid uiteen op welke wijze zij de besluitvorming en het beheer van bestaande en nieuwe deelnemingen wil uitvoeren. GSP hanteert dit tevens als toetsings- en afwegingskader rondom besluitvorming betreffende aandeelhouderschap in deelnemingen. In het deelnemingenbeleid worden de doelstellingen, uitgangspunten, besluitvorming, beheer en evaluatie nader uitgewerkt.

Het deelnemingenbeleid geldt in principe voor 5 jaar. Daarna wordt het beleid geactualiseerd. Indien noodzakelijk is tussentijdse bijstelling conform statuten mogelijk.

2. Doelstelling

Het aandeelhouderschap in diverse deelnemingen dient als een van de middelen in de invulling van de missie van Groningen Seaports NV. In de Havenvisie 2030 en het bedrijfsplan zijn voorts de doelen, koers en strategie van GSP uiteen gezet. Hoofddoelstelling van een aandeelhouderschap in deelnemingen is meerwaarde te creëren voor de realisatie van de doelstellingen. Om die reden hanteert Groningen Seaports NV een actief aandeelhouderschap waarbij de aandacht als aandeelhouder zich richt op relevante zaken als strategie en investeringen van de deelnemingen.

Het aandeelhouderschap in deelnemingen is niet voor eeuwig. Periodiek wordt de waarde voor GSP NV geëvalueerd en behoort ook uittreden tot de mogelijkheid.

Huidige situatie

Groningen Seaports NV houdt aandelen in diverse ondernemingen. Het gaat daarbij om bedrijven en organisaties die van belang zijn voor de missie van Groningen Seaports NV. Deze deelnemingen dateren uit de periode voor de verzelfstandiging van GSP en zijn destijds in alle gevallen samen met een publieke aandeelhouder tot stand gekomen. Het aandeelhouderschap in deze deelnemingen zal worden geëvalueerd. Daarnaast vinden nieuwe ontwikkelingen plaats, waarbij middels deelnemingen onder meer versnelling van de verduurzaming gerealiseerd kan worden. GSP wil de kansen aangrijpen om dit mogelijk te maken en het voorliggende deelnemingenbeleid als toetsingskader gebruiken voor besluitvorming van aandeelhouderschap en beheer van de deelneming.

3. Toetsingskader deelnemingen

Aan voorgenomen deelnemingen stelt GSP criteria en randvoorwaarden gesteld betreffende:

1. Bijdrage aan de doelstellingen en scope
2. Rendement
3. Risicobeheersing
4. Corporate Governance

3.1 Doelstellingen en Scope

Kerntaken

GSP zal uitsluitend participeren in deelnemingen ter uitvoering van haar kerntaken. GSP zal in de afweging de vraag betrekken of marktpartijen het betreffende project ook zouden kunnen oppakken en of benodigde expertise en competenties binnen de organisatie beschikbaar zijn.

Borging doelstellingen Groningen Seaports NV

De deelneming dient bij te dragen aan de doelstellingen van GSP NV zoals omschreven in haar missie, Havenvisie en bedrijfsplan. Daarbij staan in de eerste plaats centraal:

- Economische ontwikkeling en werkgelegenheid
- Duurzaamheid
- Financieel Rendement

In het voorstel tot deelneming dient gemotiveerd te worden wat de intentie van Groningen Seaports NV is voor de lengte in tijd van de voorgenomen deelneming en de mate waarin wordt bijgedragen aan de bedrijfsdoelstellingen van GSP.

3.2 Rendement

Rendement van participatie

Bij een deelneming zal sprake zijn van een financieel en van een maatschappelijk rendement. Samen vormen deze de toets op de duurzaamheid van de investering. Uitgangspunt voor het financieel rendement is een 'Return on Equity' van gemiddeld 6,5%, conform de huidige rendementseisen op investeringen.

Daarnaast zal de deelneming getoetst worden op het maatschappelijk rendement. Denk daarbij aan onder meer werkgelegenheid, bijdrage aan de doelstellingen in het kader van het milieu (bijv. CO2-reductie) en het verbeteren van het vestigingsklimaat.

In de businesscase dient in de onderbouwing aan de verhouding tussen beide aspecten expliciet aandacht te worden gegeven. Onder andere door benoeming van de beoogde bijdrage aan de werkgelegenheid op diverse niveaus en duurzaamheid van investeringen en door onderbouwing van meerwaarde van werkgelegenheid / duurzaamheid in relatie tot financiële targets (bijv. iets lager rendement vanwege grote kans op substantiële werkgelegenheid).

Separate financiering

Voor deelnemingen geldt dat GSP zoveel mogelijk separate financiering aantrekt.

Bedrijfseconomische positie en rendement van de onderneming

Een deelneming moet als vennootschap in staat zijn om een rendement te behalen op zijn producten of diensten, passend bij de risico's die met de ondernemingsactiviteiten gepaard gaan en waarbij de (financiële) continuïteit van de onderneming wordt gewaarborgd. Dit wil zeggen dat een rendement wordt behaald waarbij de onderneming zijn waarde behoudt, kan blijven investeren en zich zelfstandig kan financieren tegen acceptabele rente en voorwaarden.

Dividendbeleid en overige financiële aspecten

Groningen Seaports NV streeft er naar dat iedere deelneming een dividendbeleid opstelt dat met Groningen Seaports NV als aandeelhouder wordt besproken. In het dividendbeleid zet een deelneming uiteen welk deel van de winst de onderneming in beginsel jaarlijks wil uitkeren als dividend en welke overwegingen daarbij relevant zijn. Meestal wordt in de aandeelhoudersvergadering besloten wat er als dividend wordt uitgekeerd. Ook kan het zo zijn dat de statuten van een deelneming bepalen dat (een gedeelte van) de winst door de directie wordt gereserveerd na daartoe goedkeuring te hebben verkregen van de raad van commissarissen. De overige winst staat dan ter vrije beschikking van de aandeelhoudersvergadering. Als een deelneming een grote investeringsagenda heeft of bijvoorbeeld een weerstandsvermogen moet opbouwen, kan het zo zijn dat het voor de hand ligt om minder of zelfs geen dividend te laten uitkeren. Niet uitgekeerde winst wordt toegevoegd aan het eigen vermogen van de deelneming en versterkt hiermee de kapitaalratio's.

3.3 Risicobeheersing

Risicospreiding

Groningen Seaports NV streeft nooit na om enig aandeelhouder te zijn. De andere aandeelhouders in een deelneming waar Groningen Seaports NV bij betrokken is zullen zorgvuldig gescreend worden en van goede naam en faam moeten zijn. Groningen Seaports NV zal geen aansprakelijkheidsgaranties geven t.a.v. de in een deelneming aangegane verplichtingen en risico's.

Investeringsvoorstellen bij deelnemingen

Een deelneming is bewust op afstand van Groningen Seaports NV gezet. De taken en bevoegdheden liggen bij de directie en eventuele RvC van een deelneming. Groningen Seaports NV draagt zelf geen directe verantwoordelijkheid voor het uitoefenen van beleid/taken door de deelneming.

Naast de wettelijk toegekende rechten kunnen er in de statuten of in een aandeelhouders-overeenkomst aanvullende bevoegdheden voor de algemene vergadering van aandeelhouders worden opgenomen. Hierbij valt onder meer te denken aan:

- het goedkeuren van investeringen boven een bepaald bedrag;
- het goedkeuren van een businessplan;
- het aangaan van overeenkomsten tot het lenen of uitlenen van gelden en het aangaan van kredietovereenkomsten;
- het verkrijgen van zekerheden alsmede het opzeggen of afstand doen van zekerheden;
- het aangaan van overeenkomsten waarbij de deelneming zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zicht tot zekerheidsstelling voor een schuld van een derde verbindt.

De bestuurders van Groningen Seaports NV zullen verzoeken tot goedkeuring van dergelijke handelingen toetsen aan de belangen en beleidsdoelstellingen die met de deelneming worden beoogd. Daarbij zal tevens worden afgewogen of mogelijke risico's in de voorstellen niet negatief uitwerken op de bedrijfsvoering van de deelneming. Waar het wettelijk mogelijk is, is het van belang dat in de statuten geregeld is dat de aandeelhouders in een moedervennootschap in moeten stemmen met belangrijke besluiten binnen dochtervennootschappen.

Risk management

De deelneming dient een goede procedure van risk management te hebben geïncorporeerd in de bedrijfsvoering (of zegt toe die op korte termijn in te voeren).

Financieel risico

Het financiële risico van een deelneming dient voor Groningen Seaports NV beperkt te zijn tot ten hoogste het in de deelneming ingelegde kapitaal.

Participatiegraad

De noodzaak/wens om tot een meerderheidsbelang (gericht op gewenste sturing) of een minderheidsbelang (bijvoorbeeld in geval van een aanjaagfunctie) van Groningen Seaports NV in de deelneming te komen, inclusief de consequenties van een dergelijke positie, dient helder inzichtelijk te zijn.

3.4 Corporate Governance

Governance code

De deelneming dient de maatschappelijk aanvaarde principes van good governance te volgen. Ten aanzien van dat laatste heeft het de voorkeur dat de deelneming de gelijke code van corporate governance onderschrijft als Groningen Seaports NV.

Holdingstructuur

Deelnemingen van Groningen Seaports NV worden in principe direct vanuit de “moeder” Groningen Seaports NV als een “dochter” onder de vennootschap gehangen.

Scheiding in de administratie

Iedere deelneming is een aparte rechtspersoon, dus in principe zelfstandig belastingplichtig. Voor iedere deelneming geldt een afzonderlijke inschrijving bij de Kamer van Koophandel, een aparte administratie en een eigen jaarrekening die uiteraard moet worden gepubliceerd. Deze werkwijze betekent overigens niet automatisch dat er ook een zelfstandige (statutaire) aansturing voor de deelneming dient te worden opgezet.

Functiescheiding

Voor bestaande en nieuwe deelnemingen conformeert Groningen Seaports NV zich aan de “Wet Markt en Overheid”. De Wet Markt en Overheid bepaalt dat, indien een bestuursorgaan een publiekrechtelijke bevoegdheid uitoefent ten aanzien van economische activiteiten die door hetzelfde of een ander bestuursorgaan van de desbetreffende publiekrechtelijke rechtspersoon worden verricht, moet worden voorkomen dat dezelfde personen betrokken kunnen zijn bij zowel de uitoefening van de bevoegdheid als bij het verrichten van de economische activiteiten (artikel 12L Mededingingswet).

4. Proces besluit tot deelneming

4.1 Statuten

Een besluit tot deelneming, en daarmee tot het aangaan van een aandeelhouderschap, wordt genomen conform de bepalingen die daartoe binnen Groningen Seaports NV statutair zijn vastgelegd. Een dergelijk besluit dient in ieder geval te worden onderbouwd met argumentatie inzake de criteria en randvoorwaarden die in bovenstaande paragraaf zijn beschreven.

4.2 Stappenplan aangaan deelneming

Een voorgenomen besluit tot deelneming wordt door het bestuur van Groningen Seaports NV genomen. Dit voorgenomen besluit wordt getoetst op haalbaarheid/wenselijkheid van RvC en, indien akkoord, van de Aandeelhouder. Waarna vervolgens het formele besluit, voorzien van een advies/goedkeuring van de Ondernemingsraad, ter besluitvorming wordt voorgelegd aan RvC en aansluitend aan de Aandeelhouder.

5. Invulling van het aandeelhouderschap deelnemingen

5.1 Aandeelhoudersbelang en ondernemingsstrategie

De strategie van een deelneming geeft aan hoe het directie/bestuur van de onderneming de lange termijnvisie van de onderneming verwacht te kunnen waarborgen. Uitgaande van het aandeelhoudersbelang van Groningen Seaports NV dient die strategie daarom in lijn te zijn met de lange termijnvisie van Groningen Seaports NV.

Vaststelling van een ondernemingsstrategie is aan de deelneming (veelal aan de RvC van de deelneming). Daarbij wordt Groningen Seaports NV als aandeelhouder geconsulteerd, waarbij verwacht mag worden dat directie/bestuur en raad van commissarissen van de deelneming bij het voorstellen en het vaststellen van de ondernemingsstrategie rekening houdt met de opvattingen en belangen van Groningen Seaports NV als aandeelhouder. Statutaire bepalingen die formele goedkeuring van de aandeelhouder vereisen voor grote (uit de strategie volgende) investeringen geven een extra waarborg op het door bestuur en RvC vooraf incorporeren van het aandeelhoudersbelang in de strategie.

In de consultatie als aandeelhouder zal Groningen Seaports NV de (voorgestelde) strategie toetsen op het aandeelhoudersbelang als eerder omschreven, en op een financiële toets waaruit verwachte rendementen dienen te blijken, alsmede de zelfstandige financierbaarheid en het effect op het eigen vermogen inzichtelijk dient te zijn.

Het is mogelijk dat de deelneming ook andere activiteiten ontplooit. Bij voorkeur zullen deze aansluiten bij het maatschappelijk rendement zoals Groningen Seaports NV dat als publieke vennootschap in zijn missie en visie heeft omschreven. In ieder geval zullen deze activiteiten door Groningen Seaports NV in zijn rol als aandeelhouder expliciet dienen te worden afgewogen, zowel qua kosten en baten, als qua risico op het aandeelhoudersbelang van Groningen Seaports NV.

5.2 Monitoring rendement en financiële positie

De deelneming is zelf verantwoordelijk voor een gezond rendement. Groningen Seaports NV heeft daarin geen directe positie maar heeft wel mogelijkheden als aandeelhouder om bepaalde rendementen te vereisen en realisatie daarvan middels rapportages te volgen. De eventuele rendementsdoelstelling kan per deelneming worden bepaald.

Groningen Seaports NV ziet toe op de vermogenspositie van de deelnemingen. Dit gebeurt op basis van rapportages over de financiële situatie van de deelnemingen. Groningen Seaports NV stelt als (mede-)aandeelhouder de jaarrekening, het dividendbeleid en de jaarlijkse dividenduitkering van de deelneming vast.

5.3 Governance

Groningen Seaports NV is als (mede-)aandeelhouder betrokken bij benoeming van directie/bestuur en RvC van deelnemingen en bij vaststelling van bezoldigingsbeleid voor deze organen van de deelneming.

Voor het uitoefenen van zeggenschapsrechten in vennootschappen waarmee Groningen Seaports NV in een groep als bedoeld in art. 24b Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek is verbonden geldt het daartoe bepaalde in art. 15 van de akte van oprichting van Groningen Seaports N.V.

6. Evaluatie deelnemingen

6.1 Afspraken omtrent periodieke monitoring en exitbeleid

Uit havenvisie en/of bedrijfsplan blijkt helder welke doelstelling van Groningen Seaports NV gediend wordt door de deelneming. Bij het voorstel tot deelneming zal gemotiveerd worden wat de intentie van Groningen Seaports NV is voor de lengte in tijd van de aan te gane deelneming. De mate waarin de bedrijfsdoelstelling wordt gerealiseerd dient jaarlijks te worden gemonitord en gerapporteerd aan de RvC en vervolgens aan de Aandeelhouder van Groningen Seaports NV. Wanneer een doelstelling volledig is gerealiseerd kan worden besloten tot afstoten van de deelneming, maar het is ook mogelijk een deelneming voor langere tijd aan te houden indien het om een doelstelling van structurele strategische aard voor Groningen Seaports NV gaat. In 'ontwikkelingsprojecten' willen we max. vijf jaar deelnemen. Dit omdat we van mening zijn dat dit type deelnemingen dan op 'eigen benen' moet kunnen staan.

GSP zal periodiek evalueren of het aandeelhouderschap in de diverse deelnemingen nog steeds de bij aanvang van de participatie beoogde toegevoegde waarde heeft. Om die reden is het goed om elke deelneming periodiek eens in de vijf jaar te evalueren, of. We hanteren een termijn van vijf jaar, gelijk aan de doorlooptijd van vigerende bedrijfsplannen binnen Groningen Seaports NV, wordt daarmee een deelneming voldoende duidelijkheid op middellange termijn geboden. Op incidentele basis kan eerder worden geëvalueerd wanneer strategiewijzigingen of rapportages daar aanleiding toe geven. Dit geeft voldoende flexibiliteit aan Groningen Seaports NV als aandeelhouder om te kunnen reageren, of in te spelen, op veranderende (markt)omstandigheden.

De periodieke evaluatie dient aan te sluiten bij de uitgangspunten zoals geformuleerd bij initiële besluitvorming betreffende het aangaan van de deelneming. De evaluatie zal zich daarom in ieder geval dienen te richten op beoordeling van:

- het aandeelhoudersbelang van Groningen Seaports NV;
- de bedrijfseconomische positie;
- de participatiegraad;
- de corporate governance;

Uiteraard wordt deze evaluatie gebaseerd op de uitgangspunten van de aandeelhoudersstrategie:

- economische ontwikkeling
- werkgelegenheid
- duurzaamheid

Daarnaast aangevuld met voor de deelneming specifieke issues. Verder wordt jaarlijks per deelneming een risico-inventarisatie opgesteld. De evaluaties dienen als onderlegger voor voorstellen aan de aandeelhouder van Groningen Seaports NV tot behoud of (deels) afstoten van deelnemingen.

Voorstel aan het Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 7 juni 2018

Nummer: 2018.AVA.

Agendapunt: 5b

Voor akkoord

Secretaris:

A. A. Swart

Datum

7 juni 2018

Paraaf

Onderwerp: Bedrijfsplan 2018 - 2022

Toelichting

Zoals te doen gebruikelijk hebben wij van de NV het bedrijfsplan 2018 – 2022 ontvangen. De aandeelhouder wordt gevraagd hieraan goedkeuring te geven.

Met dit bedrijfsplan wil de NV invulling geven aan de door de GR vastgestelde aandeelhoudersstrategie. De concrete stappen die daartoe worden gezet zijn uitgewerkt in een concreet plan voor de NV zelf. Dit plan is voor een ieder online toegankelijk gemaakt via <http://strategie-groningen-seaports.com>. Het is de bedoeling om met dit instrument te meten in hoeverre de doelen van de aandeelhouder zijn gehaald en zo nodig bij te sturen. In een separate bijeenkomst zijn zowel het DB als het AB in 2017 geïnformeerd over de contouren van dit bedrijfsplan.

De NV biedt het bedrijfsplan aan door middel van een oplegnotitie waarin de relaties met de doelstellingen uit de aandeelhouderstrategie, De havenvisie en de dienstverleningsovereenkomst worden gelegd. Hier wordt korthedshalve naar verwezen. Verder wordt aangekondigd dat de NV op korte termijn de aandeelhouder uitvoerig zal rapporteren over de geborgde financiering. Naast aandeelhouder is de GR borgsteller. Hoewel het hier verschillende rollen betreft kan naar aanleiding van deze opmerking de NV wel worden verzocht hierover ook feitelijk voor de zomer aan de GR als borgsteller te rapporteren. Het is van belang zicht te houden op de financiële risico's van de GR en daarmee de deelnemers in de GR.

Besluitvormingsproces

Er is een besluit nodig van het AB alvorens de GR als aandeelhouder zijn goedkeuring kan verlenen aan het voorliggende bedrijfsplan van de NV.

Advies: Te besluiten dat de vertegenwoordiger in de aandeelhoudersvergadering zijn stem zodanig uitbrengt dat goedkeuring wordt verleend aan het bedrijfsplan 2018 – 2022.

Bijlage:

- Advies aan de aandeelhouder
- Bedrijfsplan 2018 – 2022
- Bijlage bij het bedrijfsplan

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	BEDRIJFSPLAN 2018-2022		
DATUM VERGADERING	28 juni 2018		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie Ter advies ☐ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2018.01605		
RVCBESLUIT D.D.	10 november 2017	PARAAF	

VOORSTEL	De aandeelhouder wordt gelet op art. 15.8 van de akte van de NV gevraagd goedkeuring te verlenen aan het Bedrijfsplan 2018-2022.
TOELICHTING	<p>Inleiding</p> <p>Bijgaand ontvangt u het bedrijfsplan 2018-2022. Het Bedrijfsplan 2018-2022 geeft de koers op hoofdlijnen aan en is voorzien van een financiële vertaling van die koers op hoofdlijnen. Het meerjarenbedrijfsplan is in principe alleen digitaal weergegeven in een app (www.strategie-groningen-seaports.com) en kent daarnaast een financiële toelichting op papier die is bijgesloten. Daarnaast vindt u het digitale meerjarenplan uitgeprint bijgesloten.</p> <p>Samenhang met de aandeelhouderstrategie</p> <p>In de aandeelhouderstrategie heeft u doelstellingen meegegeven en deze geëxpliciteerd voor economische ontwikkeling en werkgelegenheid, duurzaamheid en rendement. Ook de Havenvisie 2030 speelt een belangrijke rol. Daarnaast heeft u twee taken meegegeven: een onderbouwing van de beoogde bijdrage aan de aandeelhoudersdoelstellingen en het opstellen van een gronduitgiftebeleid.</p> <p>De publiekrechtelijke taken m.b.t. nautisch beheer zijn niet uitgewerkt in de aandeelhouderstrategie, maar zijn door de GR vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst. Ook deze taken zijn nader uitgewerkt in het bedrijfsplan.</p> <p>Zowel de aandeelhouderstrategie, de Havenvisie 2030 als de dienstverleningsovereenkomst zijn voor Groningen Seaports NV daarmee de belangrijkste kaders en de implementatie daarvan vindt voor ons nadrukkelijk plaats in het uitgewerkte meerjarenbedrijfsplan.</p> <p>Opzet</p> <p>In de opzet van het bedrijfsplan zijn de thema's in de aandeelhouderstrategie als volgt herkenbaar:</p> <ul style="list-style-type: none">Economische ontwikkeling en werkgelegenheidNautisch beheerDuurzaamheidFinancieel rendementOntwikkeling organisatie <p>Op elk van deze thema's zijn de doelen, activiteiten en planning uitgewerkt en zichtbaar. De medewerkers zelf hebben op het laagste resultaatsniveau inzicht in wat 2018 te doen staat. Zo is onder meer de bijdrage aan 2% jaarlijkse groei van de werkgelegenheid een doelstelling die expliciet is uitgewerkt binnen de rol en taak die de NV heeft. Dit geldt tevens voor</p>

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	BEDRIJFSPLAN 2018-2022		
DATUM VERGADERING	28 juni 2018		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie Ter advies ☐ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2018.01605		
RVCBESLUIT D.D.	10 november 2017	PARAAF	

	<p>verduurzaming van de havens en industrie inclusief de sturing op CO2 reductie, het zorgen voor een solide financieel resultaat inclusief het behalen van een rendement van 6,5% en het zorgen voor een zelfstandige financiering.</p> <p>Belangrijke uitgangspunten voor de planperiode en verder</p> <p>De pijlers van de aandeelhoudersstrategie:</p> <p>Economische ontwikkeling en werkgelegenheid: Focus op aantrekken nieuwe bedrijven en behouden van de bestaande met veel werkgelegenheid.</p> <p>Nautisch beheer: focus op uitvoering van de publiek- en privaatrechtelijke taken voor veilig, vlot, schoon en beveiligd scheepvaartverkeer. Investering in nieuwe monitoring en registratiesystemen.</p> <p>Duurzaamheid: Focus op een masterplan en uitvoeringsprogramma voor CO2 reductie van GSP organisatie en het haven- en industriegebied</p> <p>Financieel rendement: Focus op</p> <ol style="list-style-type: none">Het ombuigen van de trend van stijgende kosten, tenzij uitlegbaar vanuit aspecten van o.a. nieuw beleid met dito opbrengstmogelijkheden.Het verminderen van de afhankelijkheid van grondverkoop om de exploitatie dekkend te krijgen, waarbij de grondverkoop die wel in de begroting en meerjarenplan zijn opgenomen de grondverkoop zijn die zijn opgenomen in de business cases die ooit zijn opgesteld om de up front investeringen te valideren.De turn around van de afhankelijkheid van grondverkoop om de exploitatie te dekken naar een proactieve ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen die duurzaam bijdragen aan een dekkende exploitatie. <p>Het Bedrijfsplan 2018-2022 is opgezet vanuit de visie dat GSP een duurzame inkomstenstroom genereert teneinde vaste kosten te kunnen dekken. Begrotingsjaar 2018 is daarin een kanteljaar waarin de ombuiging naar dalend kostenniveau én inzet op nieuwe verdienmodellen gestalte krijgt.</p> <p>Het in het bedrijfsplan opgenomen financieel doorzicht en is in een gedetailleerd financieel overzicht opgenomen en goedgekeurd door RvC. Begroting is gebaseerd op conservatieve inschatting gronduitgifte en voorzien van een 5 tal extra scenario's waarvan 3 scenario's een mogelijke extra gronduitgifte betreffen en 2 scenario's een doorzicht geven op mogelijke nieuwe verdienmodellen.</p> <p>Stijging geborgde financiering</p>
--	---

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	BEDRIJFSPLAN 2018-2022		
DATUM VERGADERING	28 juni 2018		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie ☐ Ter advies ☒ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2018.01605		
RVCBESLUIT D.D.	10 november 2017	PARAAF	

	<p>De financiële planning gaat uit van een tijdelijke stijging van de door de GR geborgde financiering, ondanks de doelstelling om dit juist te laten dalen.</p> <p>In de begroting 2018 alsmede bedrijfsplan 2018-2022 zijn wij uitgegaan van de realisatie van de toen, als meest waarschijnlijk scenario, te realiseren scenario beoordeeld, te weten Iron gate in de loop van 2018. Ten behoeve van deze klant, waarmee ultimo 2017 het contract is ondertekend, zal er een investering moeten plaatsvinden van € 28 Mio in kade en terreinophoging. Voorts is de bedoeling dat aan Iron Gate een achtergestelde lening van € 20 Mio zal worden verstrekt in combinatie met leningen vanuit groeifonds en NOM. Dit zal de vermogensbehoefte van GSP doen toenemen.</p> <p>In ons bedrijfsplan staan onder meer de volgende doelstellingen daar waar het gaat om zelfstandige financiering: Afbouw van de huidige geborgde financiering van de GR; Overleg met financiële instellingen; Door het realiseren van financieringsfaciliteiten voor nieuwe investeringen.</p> <p>In de begroting zijn, louter uit pragmatische redenen, de aanvullende investeringen voorsnog onder de geborgde financiering geschoven. Gelet op de doelen in ons bedrijfsplan, gebaseerd op de aandeelhouderstrategie zijn wij evenwel achter de schermen met onze financiers bezig om onze financieringsconstructie dusdanig op te tuigen dat een deel van de investeringen Iron Gate separaat zal worden gefinancierd buiten de geborgde financiering.</p> <p>Tevens zijn wij in gesprek met onze bank om een deel van de geborgde financiering buiten de borgstelling te brengen, door deze "op het eigen boek" van BNG te financieren. Door deze gecombineerde acties is de verwachting dat de geborgde financiering in de loop van 2018 ev, eerder zal gaan dalen in plaats van dat de geborgde financiering zal stijgen. Wij zullen aldus, naar verwachting, volledig voldoen aan onze bedrijfsdoelstellingen op dit punt.</p> <p>In de loop van het 1e halfjaar 2018 zullen wij u separaat inzake de geborgde financiering uitvoerig rapporteren.</p>																
	<p>Loonkosten</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Loonkosten:</th> <th>Begroting 2017</th> <th>Verwachting 2017</th> <th>Begroting 2018</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>salarissen</td> <td>5.807.700</td> <td>5.612.700</td> <td>5.924.600</td> </tr> <tr> <td>Pensioenlasten</td> <td>778.200</td> <td>828.200</td> <td>930.200</td> </tr> <tr> <td>overige sociale lasten</td> <td>877.000</td> <td>777.000</td> <td>859.100</td> </tr> </tbody> </table>	Loonkosten:	Begroting 2017	Verwachting 2017	Begroting 2018	salarissen	5.807.700	5.612.700	5.924.600	Pensioenlasten	778.200	828.200	930.200	overige sociale lasten	877.000	777.000	859.100
Loonkosten:	Begroting 2017	Verwachting 2017	Begroting 2018														
salarissen	5.807.700	5.612.700	5.924.600														
Pensioenlasten	778.200	828.200	930.200														
overige sociale lasten	877.000	777.000	859.100														

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	BEDRIJFSPLAN 2018-2022		
DATUM VERGADERING	28 juni 2018		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie ☐ Ter advies ☒ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2018.01605		
RVCBESLUIT D.D.	10 november 2017	PARAAF	

	Secundaire kosten			
	personeel	891.800	791.800	789.800
	Doorbelast naar projecten	<u>-230.000</u>	<u>-280.000</u>	<u>-280.000</u>
		8.124.700	7.729.700	8.223.700
	Externe loonkosten	<u>758.800</u>	<u>975.800</u>	<u>597.100</u>
		<u>8.883.500</u>	<u>8.705.500</u>	<u>8.820.800</u>
	<p>Interpretatie van dit loonkosten overzicht leidt tot de waarneming dat er per saldo niet sprake is van een stijging van de loonkosten. Deze trend is juist met het opstellen van de begroting tot stilstand gebracht door kritische beschouwing, bewuste keuzes voor formatie en Fte's. Evenwel moeten we ons realiseren dat de arbeidsvoorwaardenregeling van GSP, (cao Rotterdam volgend) in combinatie met de anciënniteits- en leeftijdsontwikkeling van het personeelsbestand impliciet leidt tot een verzwaring van de jaarlijkse lasten voor ons bedrijf. Zoals het overzicht duidelijk maakt zijn daarnaast ook externe ontwikkelingen op het gebied van de pensioenlasten debet aan verzwaring van de personele lasten. Daarnaast is de afgelopen jaren een aanzet gemaakt tot diverse onderdelen van nieuw beleid, die ook de nodige menskracht vergen, waaronder IBIS (New Business), alsmede onze duurzaamheidsdoelstelling. Ook dit nieuw beleid gaat gepaard met extra kosten van personeel die deels ook in komende jaren extra nieuwe opbrengsten genereren als gevolg van nieuwe verdienmodellen. Ten behoeve hiervan wordt de totale kostenpost loonkosten telkenmale kritisch beoordeeld. De post externe loonkosten is pluriform van aard. Enerzijds zijn daaronder de kosten opgenomen van externe krachten die min of meer tijdelijk hun diensten verrichten vooruitlopend op definitieve invulling van vacatures. Het beleid is er op gericht hier restrictief mee om te gaan en dit (verder) terug te brengen. Dit beleid is reeds in de trend van de externe loonkosten zichtbaar met een aanzienlijk lager begroot bedrag. Anderzijds zijn hier arbeidskrachten opgenomen met de intentie om deze in dienst te nemen maar bewust in eerste aanleg, via intermediaire organisaties worden ingeleend. Hieronder opgenomen tijdelijke projectmedewerkers worden in een aantal gevallen doorbelast aan projecten. De totale post "doorbelast aan projecten" (opbrengst) heeft dus ook zeker samenhang met de post "Externe loonkosten"</p>			

GRONINGEN SEAPORTS

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	BEDRIJFSPLAN 2018-2022		
DATUM VERGADERING	28 juni 2018		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie Ter advies ☒ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2018.01605		
RVCBESLUIT D.D.	10 november 2017	PARAAF	

BIJLAGEN	Bedrijfsplan 2018-2022 In geprinte versie En tevens in een web app. De uitwerking van deze thema's, en de thema's financieel rendement en organisatieontwikkeling zijn naar onderliggende doelen, activiteiten en tijdplanningen inzichtelijk gemaakt in een webapplicatie. Deze web-app is te benaderen via http://strategie-groningen-seaports.com		
DATUM BESLUIT RVC	10 november 2017		

GRONINGEN SEAPORTS

Bedrijfsplan 2018-2022

Groningen Seaports NV

Groningen Seaports · Handelskade Oost 1 · Postbus 20004 · 9930 PA Delfzijl

 0596-640400 0596-630464 www.groningen-seaports.com

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Bedrijfsplan 2018-2022.....	4
Financiering	5
Financiën.....	8
Financieel Meerjarenplan 2018-2022.....	8
Algemene toelichting op het Financieel Meerjarenplan	9
Grondslagen voor resultaatbepaling.....	9
Bedrijfsplan 2018-2022 in cijfers	9
Toelichting op het Financieel Meerjarenplan 2018-2022	11
Opbrengsten	11
Kosten.....	12
Overig	14
Kasstroomoverzicht 2018-2022	15
Balansprognose 2018-2022	16
Meerjaren Investeringsplan 2018-2022.....	18

Inleiding

De directie van Groningen Seaports NV biedt hierbij aan de aandeelhouders het strategisch Bedrijfsplan voor de jaren 2018 tot en met 2022 en de financiële doorkijk tot 2022 aan. Middels dit document presenteert Groningen Seaports haar plannen op grond van haar missie, visie en ambitie voor de komende jaren met de daaraan gekoppelde inzet van middelen.

De vaststelling van het Bedrijfsplan 2018-2022 is voorzien op 20 december 2017 in de Aandeelhoudersvergadering.

Bedrijfsplan 2018-2022

Het Businessplan 2018-2022 is online te vinden op:

<http://strategie-groningen-seaports.com/>

Financiering

In het treasurystatuut zijn de uitgangspunten, doelstellingen en kaders voor de uitvoering van het treasurybeleid vastgelegd.

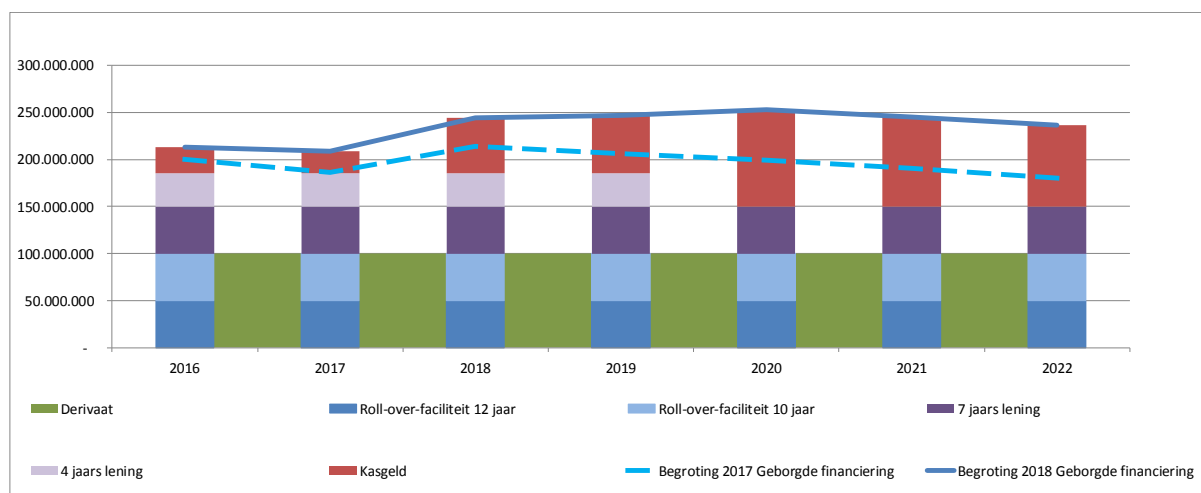
Voor het bepalen van de kasstromen van Groningen Seaports wordt een meerjarenprognose opgesteld, die gebaseerd is op de begroting inclusief het financieel meerjarenplan en het meerjaren-investeringsplan. Verder wordt er een voortschrijdende 12-maandprognose uit de meerjarenraming gebruikt, deze prognose wordt maandelijks geactualiseerd. De voortschrijdende prognose inclusief periodieke updates van de investeringsplanning (maximaal 5 jaar vooruit) vormen de basis voor het daadwerkelijk aantrekken van vreemd vermogen.

Leeswijzer:

De Credit Support Annex (CSA) is uit het werkkapitaal en de financiering gehaald. Hierdoor wordt inzicht gegeven in de financieringsbehoefte van de core business en de geborgde projecten. De rentelasten zijn wel over de uitstaande CSA berekend.

Financieringsstrategie

De lange termijn financiering van Groningen Seaports is begin 2016 geëffectueerd. De financiering is in onderstaande grafiek weergegeven en wordt hieronder toegelicht.

Building blocks

Het renterisico is tot 2042 middels het derivaat afgedekt voor € 100 miljoen en is als groene balk weergegeven. Het beschikbaarheidsrisico is afgedekt met twee roll-over-faciliteiten van € 50 miljoen voor termijnen van 10 en 12 jaar (blauwe kolommen). Daarnaast zijn er twee vaste leningen van respectievelijk € 50 miljoen voor 7 jaar en € 35 miljoen voor 4 jaar (paarse kolommen). De rode kolommen betreft de verwachte kasgeldlening die wordt aangetrokken op basis van de voortschrijdende 12-maandsprognose.

Vreemd vermogen scenario's

In de grafiek zijn twee lijnen toegevoegd die de verschillende scenario's van vreemd vermogensbehoefte weergeven.

Het eerste scenario (gebroken lijn) betreft het vreemd vermogen gebaseerd op het Financieel Meerjarenplan (FMP) 2017-2021. De lijn geeft de borgstelling van de Gemeenschappelijke Regeling weer.

Het tweede scenario (ondoorbroken lijn) betreft het geactualiseerd vreemd vermogen op basis van het FMP 2018-2022. De benodigde financiering blijft gedurende de FMP-periode (2018-2022) binnen de grenzen. De Directie realiseert zich dat, om de periode erna binnen de bandbreedte van de borgstelling te blijven, inspanningen moet worden gericht op het duurzaam verhogen van de opbrengsten, het doelmatig inrichten van de organisatie en op de zelfstandige financierbaarheid van projecten die na de verzelfstandiging zijn geïnitieerd.

Hedge ratio

De hedge ratio is als volgt:

Bedragen x €1 miljoen

	2018	2019	2020	2021	2022
Afgedekt vreemd vermogen	196	195	159	157	156
Hedge ratio	77%	76%	61%	62%	64%

Vreemd vermogensbehoefte 2018-2022

In de onderstaande tabel wordt het verloop van de vreemd vermogensbehoefte weergegeven. De verwachting is dat de geborgde vreemd vermogensbehoefte per ultimo 2018 € 244 miljoen is. De gehele periode van het FMP blijft de geborgde vreemd vermogensbehoefte binnen het borgstellingplafond van € 268 miljoen, dit is exclusief de bijstortverplichting op het rentecontract (CSA). Voor deze bijstortingsverplichting bestaat een aparte borgstelling met een plafond van € 84,5 miljoen.

Bedragen x € 1 mln.

Financieringsbehoefte	2018	2019	2020	2021	2022
Kasgeld	59	62	103	95	86
7-jaars lening	50	50	50	50	50
4-jaars lening	35	35	0	0	0
Roll-over-faciliteit 12 jaars	50	50	50	50	50
Roll-over-faciliteit 10 jaars	50	50	50	50	50
<i>Subtotaal</i>	<i>244</i>	<i>247</i>	<i>253</i>	<i>245</i>	<i>236</i>
Kasgeld i.r.t. CSA	35	31	27	24	21
Totale financiering onder borging	279	278	280	269	257
Projectfinancieringen	11	10	9	7	6
Lening GR	22	22	22	22	22
Totaal vreemd vermogen behoefte	311	309	311	298	286

In bovenstaande tabel zijn, louter om pragmatische redenen, aanvullende investeringen t.b.v. het scenario Iron Gate, vooralsnog onder de geborgde financiering geschoven. Ten behoeve van Irongate, waarmee ultimo 2017 het contract is ondertekend, zal er een

investering moeten plaatsvinden van € 28 mio in kade en terreinophoging. Voorts is het de bedoeling dat aan Iron Gate een achtergestelde lening van € 20 mio zal worden verstrekt in combinatie met leningen vanuit groeifonds en NOM. Dit zal de vermogensbehoefte van GSP doen toenemen. Uiteraard blijven de doelstellingen betreffende de zelfstandige financiering daarvoor leidend:

- afbouw van de huidige geborgde financiering van de GR;
- overleg met financiële instellingen;
- realisatie van financieringsfaciliteiten voor nieuwe investeringen.

Dit betekent dat, gelet op bovengeschetste doelen zoals die zijn gebaseerd op de aandeelhoudersstrategie, de vennootschap met haar financiers werkt aan een financieringsarrangement waarbij (een deel van) de investeringen ten behoeve van Iron Gate separaat zullen worden gefinancierd buiten de geborgde financiering. Tevens is de vennootschap in gesprek met haar bank om een deel van de geborgde financiering buiten de borgstelling te brengen, door deze 'op het eigen boek' van de bank te financieren. Door deze gecombineerde acties is de verwachting dat de geborgde financiering in de loop van 2018 eerder zal gaan dalen in plaats van dat de geborgde financiering zal stijgen.

Financiën

Financieel Meerjarenplan 2018-2022

Algemene toelichting op het Financieel Meerjarenplan

Grondslagen voor resultaatbepaling

Het Financieel Meerjarenplan 2018-2022 is opgesteld conform Titel 9 BW2.

Onder baten worden verstaan de baten die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd. In de begroting zijn verwachte baten opgenomen. Bij het opstellen van de jaarrekening zullen alleen gerealiseerde baten worden verantwoord, niet gerealiseerde baten zullen voorzichtigheidshalve niet als baten worden verantwoord.

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen voor waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden verantwoord in het jaar waarin de goederen zijn geleverd, c.q. de diensten zijn verricht. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn.

Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Indien extra wordt afgeschreven, wordt dit toegelicht.

Bedrijfsplan 2018–2022 in cijfers

Een solide bedrijfsplan vereist een goed onderbouwd financieel meerjarenplan, waarin de gemaakte keuzen en gestelde prioriteiten zijn doorgerekend en op financiële haalbaarheid getoetst. Deze plannen worden jaarlijks geëvalueerd en, indien nodig, op basis van nieuwe keuzen aangepast. Naast de werkwijze voor de strategische planvorming is het onderliggend model van het financieel meerjarenplan 2018–2022 als volgt opgebouwd:

- rubricering van opbrengsten en kosten;
- gedetailleerd kasstroomoverzicht;
- op exploitatiemodel niveau kan worden aangegeven of uitgaven en inkomsten onzeker of zeker zijn;
- het meerjarenoverzicht 2018–2022 is op basis van de zekere projecten.

Met behulp van dit model kunnen er nu verschillende scenario's worden gepresenteerd.

Het operationele resultaat wordt benut voor de financiering van toekomstige havengerelateerde projecten. Om die te realiseren zijn aanvullende financieringsbronnen nodig naast de steeds verder afnemende beschikbare subsidiestromen.

Projectie geconsolideerde resultaten tot en met jaar 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
BEDRIJFSOPBRENGSTEN					
Netto omzet scheepvaart	8.736.000	8.933.000	9.144.000	9.659.000	9.853.000
Terreinen core en non core business	21.439.000	23.098.000	24.036.000	24.016.000	24.585.000
Transactieresultaat gronden	3.332.000	2.492.000	2.498.000	2.529.000	2.560.000
Overige opbrengsten	3.734.000	3.333.000	3.357.000	3.272.000	3.187.000
Som der bedrijfsopbrengsten	37.241.000	37.856.000	39.035.000	39.476.000	40.185.000
BEDRIJFSLASTEN					
Salarissen en sociale lasten	8.821.000	8.854.000	8.934.000	9.190.000	9.465.000
Afschrijvingen	8.917.000	9.575.000	9.632.000	9.778.000	9.731.000
Core business gerelateerde kosten	1.170.000	1.079.000	1.092.000	1.118.000	1.114.000
Projectgerelateerde bijdragen	663.000	686.000	691.000	582.000	564.000
Baggerkosten	3.188.000	3.397.000	3.453.000	3.715.000	3.774.000
Infrastructurele onderhoudskosten	2.215.000	2.303.000	2.372.000	2.442.000	2.514.000
Beheerskosten	864.000	882.000	900.000	919.000	938.000
Voorzieningen	170.000	170.000	170.000	170.000	170.000
Overige kosten	2.826.000	2.895.000	2.959.000	2.808.000	2.792.000
TOTAAL KOSTEN	28.834.000	29.841.000	30.203.000	30.722.000	31.062.000
OPERATIONEEL RESULTAAT	8.407.000	8.015.000	8.832.000	8.754.000	9.123.000
Resultaat uit deelnemingen en investeringen	510.000	1.720.000	1.740.000	1.752.000	1.761.000
Kosten GR Groningen Seaports	-294.000	-294.000	-294.000	-294.000	-294.000
Som der financiële baten en lasten	-8.246.000	-9.069.000	-9.462.000	-10.560.000	-10.811.000
Netto resultaat	377.000	372.000	816.000	-348.000	-221.000
Vennootschapsbelasting	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.	P.M.
Actualisatie netto resultaat na belasting	377.000	372.000	816.000	-348.000	-221.000

Toelichting op het Financieel Meerjarenplan 2018-2022

Hieronder worden de bijzondere afwijkingen binnen het financieel meerjaren plan verklaard. De opbrengsten- en kostenposten die in de loop van de jaren geleidelijk oplopen worden niet toegelicht, omdat de stijging te maken heeft met indexatie van de prijzen.

Opbrengsten

Netto omzet scheepvaart

De opbrengst zal in de komende jaren toenemen als gevolg van een groei van de opbrengst vanuit de Beatrixhaven en een indexatie van de haventarieven.

Terreinen core- en non-core-business

De opbrengst neemt gedurende de jaren onder meer toe als gevolg van uitgifte van grond en indexatie. In dit financieel meerjarenplan is gerekend met de volgende uitgiften in erfpacht:

(in hectares)

	2018	2019	2020	2021	2022
Erfpacht					
Westlob	2,50	2,50	2,50	2,50	2,50
Energypark	27,90				
MKB Emmahaven	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Totaal erfpacht (projecten)	30,70	2,80	2,80	2,80	2,80
Delfzijl	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00
Totaal erfpacht	33,70	5,80	5,80	5,80	5,80

De opbrengst in 2019 neemt met name toe door de komst van Iron Gate. Voor 2018 is rekening gehouden met 1 maand erfpachtopbrengst. Voor 2019 is een heel jaar erfpacht opgenomen met een korting tijdens de bouwperiode. Vanaf 2020 neemt de opbrengst verder toe als gevolg van het wegvallen van deze korting.

De opbrengst erfpacht stagneert in 2021 ten opzichte van 2020 omdat in de jaren 2018 t/m 2020 rekening is gehouden met een dubbele erfpachtopbrengst vanuit de overnamepartij van Klesch Aluminium Delfzijl. Deze dubbele erfpachtopbrengst betreft de betaling van een vordering erfpacht van enkele jaren geleden voor dit erfpachtterrein.

De opbrengst voor windturbines zal in 2020 naar verwachting groeien als gevolg van nieuwe windturbines in Delfzijl (middengebied) en in de Eemshaven. Vanaf 2021 zal de opbrengst lager uitvallen op basis van een aangepaste overeenkomst met een bestaande exploitant.

Verkoopopbrengst gronden

Deze opbrengst is afhankelijk van de hoeveelheid hectares dat verkocht wordt. In dit financieel meerjaren overzicht is gerekend met de volgende verkoopaantallen:

(in hectares)

	2018	2019	2020	2021	2022
Verkoop					
Westlob	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
Energypark	1,20	1,20	1,20	1,20	1,20
ZO-hoek Eemshaven	1,43				
Fivelpoort	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75
Totaal verkoop	4,88	3,45	3,45	3,45	3,45
Target	1,50				
Totaal verkoop	6,38	3,45	3,45	3,45	3,45

De transactiekosten worden gesaldeerd met de verkoopopbrengst en bestaan met name uit de kostprijs van de verkochte gronden. Het gaat hierbij om het afboeken van de boekwaarde van de verkochte grond. Verder is een schatting opgenomen van de kosten die verband houden met de verwachte transacties. Het gaat hierbij om bijvoorbeeld advieskosten en juridische kosten.

Overige opbrengsten

De overige opbrengsten bestaan uit werkzaamheden voor derden en voor een groot deel uit de dienstenvergoeding die in rekening wordt gebracht bij de GR Havenschap GSP. De hoogte van de dienstenvergoeding is gelijk aan de te betalen rente op de langlopende lening en de borgstellingspremie. De afnemende opbrengst hangt samen met een lager te betalen bedrag voor rente aan de GR Havenschap GSP. Verder is in 2018 éénmalig een vergoeding opgenomen vanuit een exploitant van een zonnepark in verband met de verlenging van het contract voor het gebruik van de grond.

Kosten

Salarissen en sociale lasten

In het financieel meerjarenplan is rekening gehouden met een stijging van 3% van de salariskosten. Dit bestaat uit 2% CAO-verhoging en 1% periodieke stijging van de salarissen. De interne loonkosten vallen vanaf 2019 hoger uit omdat in 2018 een aantal vacatures worden vervuld welke tot dat moment worden ingevuld door externe medewerkers. In totaal gaat het om 4,2 fte stijging bij de interne medewerkers. Tegelijkertijd zal er 4,75 fte daling te zien bij de externe medewerkers. De kosten voor externe medewerkers laten vanaf 2019 dan ook een dalend verloop zien.

De totale loonkosten, dus inclusief de externe loonkosten, geven geen stijging te zien. De opwaartse trend van de afgelopen jaren is tot stilstand gebracht door kritische beschouwing en bewuste keuzes voor formatie en fte's. Evenwel moeten we ons realiseren dat de arbeidsvoorwaardenregeling van GSP, (CAO Rotterdam volgend), in combinatie met de anciënniteits- en leeftijdsontwikkeling van het personeelsbestand, impliciet leidt tot een verzwaring van de jaarlijkse lasten voor het bedrijf. Daarnaast zijn ook externe ontwikkelingen op het gebied van de pensioenlasten debet aan verzwaring van de personele lasten.

Verder is de afgelopen jaren een aanzet gemaakt tot diverse onderdelen van een nieuw beleid, dat ook de nodige menskracht vergt, waaronder IBIS (New Business), alsmede onze duuzaamheidsdoelstelling. Ook dit nieuw beleid gaat gepaard met extra kosten van personeel die deels ook in de komende jaren extra nieuwe opbrengsten genereren als gevolg van nieuwe verdienmodellen. Ten behoeve hiervan wordt de totale kostenpost loonkosten telkenmale kritisch beoordeeld.

De post externe loonkosten is pluriform van aard. Enerzijds zijn daaronder de kosten opgenomen van externe krachten die min of meer tijdelijk hun diensten verrichten vooruitlopend op definitieve invulling van vacatures. Het beleid is er op gericht hier restrictief mee om te gaan en dit (verder) terug te brengen. Dit beleid is reeds in de trend van de externe loonkosten zichtbaar met een aanzienlijk lager begroot bedrag. Anderzijds zijn hier arbeidskrachten opgenomen met de intentie om deze in dienst te nemen maar die bewust in eerste aanleg, via intermediaire organisaties, worden ingehuurd. Hieronder opgenomen tijdelijke projectmedewerkers worden in een aantal gevallen doorbelast aan projecten. De totale post 'doorbelast aan projecten' (opbrengst) heeft dus ook zeker samenhang met de post 'Externe loonkosten'.

Afschrijvingen

De afschrijvingen nemen in de eerste jaren toe als gevolg van gereed gekomen projecten, daarna zullen de afschrijvingen langzaam aflopen.

Core-business-gerelateerde kosten

Dit betreft met name kosten voor marketing, PR, sponsoring en bijdragen aan bijvoorbeeld Energy Valley en Chemports.

Projectgerelateerde bijdragen

Dit betreft met name kosten voor het ontwikkelen van nieuwe verdienmodellen en het uitvoeren van het programma sedimentmanagement.

Voorzieningen

Op basis van een meerjarenplan voor onderhoudskosten is de dotatie aan de voorziening voor groot onderhoud baggeren bepaald. Verder is rekening gehouden met een dotatie aan de voorziening geluidsisolatie, dit op basis van de verwachte uitgifte gronden in Delfzijl.

Overige kosten

De overige kosten bestaan uit huisvestingskosten, kosten voor middelen en materialen (onderhoud software, leaseauto's), kantoorkosten en administratie- en algemene kosten. De afname van de kosten vanaf 2021 is met name het gevolg van de afloop van het huurcontract kantoor Nijlicht.

Overig

Resultaat uit deelnemingen en investeringen

Dit betreft het geprognosticeerde resultaat van Groningen Railport, het verwacht rendement over een deelneming in een zonnepark in Delfzijl en de rentebaten in verband met het verstrekken van een achterstelde lening aan Iron Gate.

Som der financiële baten en lasten

In het hoofdstuk financiering is een nadere toelichting te vinden op de financieringslasten.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2017 is Groningen Seaports NV vennootschapsbelastingplichtig. In de begroting is dit gesteld op P.M. Het te betalen bedrag vennootschapsbelasting wordt bepaald op basis van de fiscale winst. De fiscale winst kan hoger of lager uitvallen dan het gepresenteerde netto resultaat voor belastingen. Om die reden wordt in de begroting geen bedrag vennootschapsbelasting gepresenteerd.

Kasstroomoverzicht 2018-2022

Kasstroomoverzicht

	2018	2019	2020	2021	2022
Netto resultaat na belastingen	376.000	371.000	817.000	-348.000	-221.000
Afschrijvingen	8.917.000	9.575.000	9.632.000	9.778.000	9.731.000
Mutatie vlottende activa	3.398.000	-677.000	-612.000	-547.000	-483.000
Mutatie vlottende passiva (excl. kortl. financiering)	1.640.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000	1.600.000
Mutatie reserves & voorzieningen	170.000	170.000	-1.312.000	170.000	170.000
Bouwrente opbrengsten	-332.000	-154.000	-442.000	-308.000	0
Operationele kasstroom	14.169.000	10.885.000	9.683.000	10.345.000	10.797.000
Investeringsuitgaven projecten	-23.664.000	-13.116.000	-14.896.000	-1.583.000	-1.583.000
Desinvestering ivm verkoop grond (kostprijs grond)	586.000	559.000	559.000	559.000	559.000
Mutatie financiële activa	-25.131.000	-164.000	-164.000	-164.000	-164.000
Mutaties In Erfpacht	0	0	0	0	0
Investeringskasstroom inclusief afboeking gro	-48.209.000	-12.721.000	-14.501.000	-1.188.000	-1.188.000
Mutatie langlopende leningen	-1.105.000	-1.105.000	-36.105.000	-1.105.000	-1.105.000
Mutatie kasgeldleningen	35.143.000	2.941.000	40.923.000	-8.052.000	-8.505.000
Mutatie liquide middelen	0	0	0	0	0
Financieringskasstroom	34.038.000	1.836.000	4.818.000	-9.158.000	-9.610.000

De financieringskasstroom is het saldo van de operationele kasstroom en de investeringskasstroom. In 2018 t/m 2020 is de investeringskasstroom hoger dan de operationele kasstroom waardoor er kasgeld moet worden aangetrokken om het tekort te financieren. In de investeringskasstroom in 2018 is onder andere de terugkoop van het Nuon-terrein opgenomen. De mutatie financiële activa in 2018 betreft met name het verstrekken van een lening aan Iron Gate in de Eemshaven en de deelneming in een zonnepark in Delfzijl. In 2019 en in 2020 is rekening gehouden met investeringen voor terreinophoging en de bouw van haveninfrastructuur in verband met de uitgifte van grond aan Iron Gate.

In 2021 en 2022 is de operationele kasstroom hoger dan de investeringskasstroom waardoor er (kasgeld)leningen kunnen worden afgelost.

Balansprognose 2018–2022

Projectie balansen tot en met jaar 2022

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	31-dec	31-dec	31-dec	31-dec	31-dec	31-dec
ACTIVA						
<i>Materiele vaste activa</i>	337.919.000	352.411.000	355.547.000	360.694.000	352.248.000	343.540.000
<i>In erfpacht</i>	137.834.000	137.834.000	137.834.000	137.834.000	137.834.000	137.834.000
MATERIELE VASTE ACTIVA	475.753.000	490.245.000	493.381.000	498.528.000	490.082.000	481.374.000
<i>Deelnemingen</i>	2.083.000	7.589.000	7.795.000	8.001.000	8.207.000	8.413.000
<i>Langlopende vorderingen</i>	900.000	20.525.000	20.483.000	20.441.000	20.399.000	20.357.000
FINANCIËLE VASTE ACTIVA	2.983.000	28.114.000	28.278.000	28.442.000	28.606.000	28.770.000
<i>Voorraden</i>	74.000	74.000	74.000	74.000	74.000	74.000
<i>Totaal vorderingen</i>	17.685.000	14.288.000	14.965.000	15.577.000	16.124.000	16.607.000
<i>Liquide middelen</i>	0	0	0	0	0	0
VLOTTENDE ACTIVA	17.759.000	14.362.000	15.039.000	15.651.000	16.198.000	16.681.000
TOTAAL ACTIVA	496.495.000	532.721.000	536.698.000	542.621.000	534.886.000	526.825.000
PASSIVA						
EIGEN VERMOGEN	225.402.000	233.348.000	233.724.000	234.095.000	234.912.000	234.564.000
VOORZIENINGEN	9.080.000	9.000.000	9.170.000	7.860.000	8.030.000	8.200.000
LANGLOPENDE LENING GR	22.006.000	22.006.000	22.006.000	22.006.000	22.006.000	22.006.000
LANGLOPENDE LENINGEN	196.878.000	195.773.000	194.668.000	158.563.000	157.458.000	156.353.000
KORTLOPENDE FINANCIERING	23.691.000	58.835.000	61.776.000	102.699.000	94.647.000	86.143.000
OVERIGE KORTLOPENDE SCHULDEN	11.739.000	13.379.000	14.979.000	16.579.000	18.179.000	19.779.000
NETTO RESULTAAT	7.696.000	376.000	371.000	817.000	-348.000	-221.000
TOTAAL PASSIVA	496.495.000	532.721.000	536.698.000	542.621.000	534.886.000	526.825.000

Materiele vaste activa

Dit betreft de gronden en infrastructuur alsmede de in erfpacht uitgegeven terreinen. De afschrijvingen worden hierop in mindering gebracht. In 2018 is onder andere rekening gehouden met de terugkoop van een terrein van Nuon en nieuwe investeringen.

Financiële vaste activa

Dit betreft de waarde van de deelneming in Groningen Railport en de termijndebiteuren. Het aandeel in de winst van Groningen Railport wordt hieraan toegevoegd. De betaling door de termijndebiteuren wordt hierop in mindering gebracht. In 2018 is hierin opgenomen het geïnvesteerde vermogen in een zonnepark in Delfzijl en de verstrekking van een lening aan Iron Gate.

Vlottende activa

De kortlopende vorderingen zijn eind 2018 ruim lager dan eind 2017 omdat in 2018 een deelbetaling zal worden ontvangen vanuit een grondtransactie uit 2016.

Eigen vermogen

Dit betreft het eigen vermogen verhoogd met het netto resultaat van het voorgaande jaar.

Langlopende lening GR

Dit betreft de lening van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports aan Groningen Seaports NV.

Langlopende leningen

Dit betreft de leningen met een looptijd langer dan een jaar. In het hoofdstuk Financiering is hierover een uitgebreide toelichting te vinden.

Vorzieningen

Dit betreft voorzieningen voor groot onderhoud baggeren, geluidsisolatie Oosterhorn en voor een klein deel voorziening jubileum. Jaarlijks vindt een dotatie aan de voorzieningen plaats. De uitgaven voor onderhoud dat is opgenomen binnen de voorziening worden ten laste van de voorzieningen gebracht.

Kortlopende financiering

Dit betreft de benodigde externe financiering met een looptijd korter dan een jaar.

Overige kortlopende schulden

Dit betreft de nog te betalen bedragen en vooruit ontvangen bedragen.

Netto resultaat

Dit betreft het netto resultaat.

Meerjaren Investeringsplan 2018–2022

Het behoort tot de aard van een havenbedrijf dat veel wordt geïnvesteerd in projecten die financieel rendement opleveren. Daarnaast zijn er publieke infrastructurele projecten. Die projecten zijn erop gericht duurzaam profijt te genereren voor onze havens, bedrijventerreinen en andere logistieke knooppunten.

Alle projecten worden aangestuurd via een managementsysteem voor investeringen en projecten, te weten 'GSP Kompas'. De planning-en-controlcyclus voorziet in diverse beslismomenten op de niveaus Raad van Commissarissen en directie. Daarin zijn drie fasen te onderscheiden. De eerste fase is die van de voorbereiding die begint met een initiële businesscase, waarin relevante ideeën worden getoetst op hun praktische uitvoerbaarheid, wenselijkheid en betaalbaarheid. De tweede fase bestaat uit toetsing van het idee aan de geldende, en door de Raad van Commissarissen en Algemene vergadering van Aandeelhouders goedgekeurde, begroting. In de derde fase wordt een business case opgesteld inclusief een interne rendementsberekening, waarbij het in de aandeelhoudersstrategie gehanteerde bedrijfsrendement (6,5%) richtinggevend is.

Op de volgende pagina's wordt het Meerjaren Investeringsplan 2018-2022 weergegeven. Bij elk project wordt een Z, O of Z/O weergegeven, dit heeft de volgende betekenis:

Z: een zeker project, deze projecten zijn geheel meegenomen in de vreemd vermogensbehoefte en afschrijvingen.

O: een onzeker project, deze projecten zijn in het geheel niet meegenomen in de vreemd vermogensbehoefte en afschrijvingen.

Z/O: deze projecten zijn voor een deel zeker en een deel onzeker, deze projecten zijn deels meegenomen in de vreemd vermogensbehoefte en afschrijvingen.

Cat. 1	Geaccordeerde Projecten	Projectkosten	Z/O	2018	2019	2020	2021	2022
3728A	Openbare industriewaterleiding Oosterhorn 2e fase	x	Z	x	x	x	x	x
9374	Verplichting grondafname GSO (restant)	x	Z	x	x	x	x	x
5025	Brainport Weiwerd	x	Z/O	x	x	x	x	x
5025A	Ontwikkeling boerderijen Weiwerd	x	Z	x	x	x	x	x
5059	Geluidsschermbouw Fivelpoortkade	x	Z	x	x	x	x	x
1245	Ontwikkelingsprojecten Westlob EH	x	Z/O	x	x	x	x	x
1300	Energypark EH	x	Z/O	x	x	x	x	x
1301N	Grondwerk Energypark West (project Iron Gate)	x	Z	x	x	x	x	x
1340	Terreininrichting Energypark - binnendijks terrein	x	Z/O	x	x	x	x	x
3713	Garantstelling GSP personenvervoer nz Beatrixhaven	x	Z	x	x	x	x	x
3723	Heliport	x	Z	x	x	x	x	x
3724	Uitbreiding EH ZO fase 1/2	x	Z	x	x	x	x	x
3724E	Uitbreiding EH ZO fase 3/4	x	O	x	x	x	x	x
SUBTOTAAL Geaccordeerde Projecten		226.334.285		28.887.270	943.073	178.727		
Cat. 2	Nog niet geaccordeerde projecten	Projectkosten	Z/O	2018	2019	2020	2021	2022
9076	Plaatsen lichttorens zware ladingkade Beatrixhaven	x	Z	x	x	x	x	x
SUBTOTAAL Nog niet geaccordeerde projecten								
Cat. 3	Projecten in ontwikkelingsfase	Projectkosten	Z/O	2018	2019	2020	2021	2022
9062	Greengrid - ontwikkeling netwerk syngas/waterstof	x	Z/O	x	x	x	x	x
9063	Pijpleiding Zeesluizen - Chemiepark Delfzijl	x	O	x	x	x	x	x
9067	Warmtenet Eemshaven	x	O	x	x	x	x	x
9069	Parkeervoorzieningen t.b.v. vrachtauto's (Eemshaven)	x	O	x	x	x	x	x
9073	NGT	x	O	x	x	x	x	x
9074	Rookgasinfrastructuur	x	O	x	x	x	x	x
9077	Utiliteiten	x	Z	x	x	x	x	x
SUBTOTAAL Projecten in ontwikkelingsfase		24.320.000		7.370.000	5.950.000	4.000.000	6.000.000	1.000.000
Cat. 4	Vraag afhankelijke investeringen	Projectkosten	Z/O	2018	2019	2020	2021	2022
1400	Ontwikkeling glasvezelkabel	x	Z	x	x	x	x	x
3105	Gereed maken terrein PMC	x	Z	x	x	x	x	x
3711G	Aansluiting EEW op 30-bar stoomleiding	x	Z/O	x	x	x	x	x
3726	Recyclingpark DZ	x	O	x	x	x	x	x
9061	Losfaciliteit Zeehavenkanaal	x	O	x	x	x	x	x
9070	Uitvoeringsprogramma gevelisolatie Oosterhorn	x	O	x	x	x	x	x
9156	Fietspad Valgenweg-Sluis oostzijde Oosterhorn	x	O	x	x	x	x	x
1303D	Kade Energypark West (project Iron Gate)	x	Z	x	x	x	x	x
SUBTOTAAL Vraag afhankelijke investeringen		47.235.972		19.182.577	12.099.410	14.089.612	267.561	210.362

Cat. 5	Vervangingsinvesteringen	Projectkosten	Z/O	2018	2019	2020	2021	2022
Reeds geaccordeerd (MIP 2017-2021):								
7515D	Corrosieschade; kademoduleringsysteem	x	Z	x	x	x	x	x
7532	Groot onderhoud wegen 2013-2018	x	Z	x	x	x	x	x
7540	Vervanging remmingswerken Heemskesbrug	x	Z	x	x	x	x	x
7542	Vervanging kegelligplaats (nabij FMC)	x	Z	x	x	x	x	x
7543	Groot onderhoud schermdammen Zeehavenkanaal	x	Z/O	x	x	x	x	x
7546	Vervanging getijdemeters	x	Z	x	x	x	x	x
9157	Verkeersveilig maken fietspad langs Oosterhorn	x	Z	x	x	x	x	x
9159	Groot onderhoud delen Heemskesbrug	x	Z	x	x	x	x	x
9161	Groot onderhoud diverse kunstobjecten	x	Z	x	x	x	x	x
9163	Herstel jukken kadevak A	x	Z	x	x	x	x	x
7551	Vervanging meerpalen Farmsumerhaven ZZ	x	Z	x	x	x	x	x
7552	Herstel ligboxen en farmsumersteiger	x	Z	x	x	x	x	x
7554	Herstel losstoep Wilhelminahaven	x	Z	x	x	x	x	x
7555	Groot onderhoud schermdammen Eemshaven	x	Z	x	x	x	x	x
7556	Groot onderhoud Oterdumer driehoek	x	Z	x	x	x	x	x
7562	Vervanging armaturen lichttorens	x	Z	x	x	x	x	x
7566	Aanpak asbestdaken	x	Z	x	x	x	x	x
Vervangingsinvesteringen - nieuw:								
7569	Vervanging borden zeehavenkanaal	x	Z	x	x	x	x	x
7570	Vervanging bordverlichting door LED	x	Z	x	x	x	x	x
7571	Vervanging havenlichten Farmsumerhaven door LED	x	Z	x	x	x	x	x
7572	Duurzame en innovatieve bebording	x	Z	x	x	x	x	x
7573	Vervanging bufferpress Julianakade en Beatrixkade	x	Z	x	x	x	x	x
7574	Vervanging leuning dienstensteiger Eemshaven	x	Z	x	x	x	x	x
7575	Voorbereiding kadeverharding Beatrixhaven fase 1	x	Z	x	x	x	x	x
7576	Herstel kadeverharding achter Beatrixkade fase 5	x	Z	x	x	x	x	x
7577	Voorbereiding groot onderhoud conserveringwerk	x	Z	x	x	x	x	x
7578	Vervanging AIS Base Station	x	Z	x	x	x	x	x
7579	Vervanging getijde sensoren	x	Z	x	x	x	x	x
7580	Herinrichting K&L-strook Weiwerd-Heemskesbrug	x	Z	x	x	x	x	x
7581	Aanpassing afwatering ecozone Eemshaven	x	Z	x	x	x	x	x
7582	Aanpassing schuifpoort Noordkade Wilhelminahaven	x	Z	x	x	x	x	x
7583	Herziening waterhuishoudkundig plan Oosterhorn	x	Z	x	x	x	x	x
9100	Overige nog voorziene vervangingsinvesteringen	x	Z	x	x	x	x	x
SUBTOTAAL Vervangingsinvesteringen		22.300.594		3.911.145	1.341.000	1.240.000	1.110.000	1.110.000

Cat. 6	Interne projecten	Projectkosten	Z/O	2018	2019	2020	2021	2022
	Reeds geaccordeerd (MIP 2017-2021)							
6200	Kleine investeringen	x	Z	x	x	x	x	x
6212S	Implementatie HOV/ISPS	x	Z	x	x	x	x	x
6218A	Kleine ICT vervangingsinvesteringen	x	Z	x	x	x	x	x
6218B	Kleine ICT uitbreidingsinvesteringen	x	Z	x	x	x	x	x
6218C	ICT persoonsgebonden hardware	x	Z	x	x	x	x	x
6218D	Kleine vervangingsinvesteringen meubilair	x	Z	x	x	x	x	x
6217K	Ligplaatsplan systeem	x	Z	x	x	x	x	x
6217E	Implementatie MS Dynamics 365 Operations	x	Z	x	x	x	x	x
6217G	Document Management Systeem	x	Z	x	x	x	x	x
6216L	Inkoop ICT infrastructuur (uitbesteding)	x	Z	x	x	x	x	x
9392	Module ENC in Gis	x	Z	x	x	x	x	x
	Interne projecten (nieuw)							
9393	Aanpassing bediening VHF	x		x	x	x	x	x
9394	Aanpassing Meteosysteem	x		x	x	x	x	x
9395	Radarsoftware op Ipad	x		x	x	x	x	x
9396	Extra AIS Base station	x		x	x	x	x	x
9397	Brand/inbraak detectie radarposten/bufferpressen	x		x	x	x	x	x
9398	Monitoring bufferpressen	x		x	x	x	x	x
9399	Extra camera's havens en backup systeem	x		x	x	x	x	x
9401	Wifi Handelshaven Delfzijl	x		x	x	x	x	x
9402	Uitbreiding met extra windmeetpunt Eemshaven	x		x	x	x	x	x
9403	Aanbrengen markeringen Doekegatkanaal	x		x	x	x	x	x
9405	Matrixbord op drijvende steiger Delfzijl	x		x	x	x	x	x
9406	Aanschaf 2 extra waterkarren	x		x	x	x	x	x
9407	Voorbereiding uitvoering nieuw sleutelplan	x		x	x	x	x	x
9408	Update en structureren GSP Kompas	x		x	x	x	x	x
9409	Vervanging pantry's niveau 3 en 4	x		x	x	x	x	x
9410	Vervanging dakbedekking hoofdkantoor	x		x	x	x	x	x
9411	Herinrichting hoofdkantoor niveau 3 en 4 (2e fase)	x		x	x	x	x	x
9500	Programma digitale haven	x		x	x	x	x	x
9501	Data analytics	x		x	x	x	x	x
9502	Vervanging werkplekapparatuur	x		x	x	x	x	x
9503	Vervanging en uitbreiding beeldschermen	x		x	x	x	x	x
9504	Upgrade Portatlas 2018	x		x	x	x	x	x
9505	Migratie en uitfasering zaaksysteem	x		x	x	x	x	x
9506	HR informatiesysteem	x		x	x	x	x	x
9507	Sociaal intranet	x		x	x	x	x	x
9508	Automatisering vergunningenproces	x		x	x	x	x	x
9509	Aanpassing NHIS non MSW zeeschepen	x		x	x	x	x	x
9510	Milieu informatiesysteem	x		x	x	x	x	x
	Totaal Interne projecten (nieuw)	x		x	x	x	x	x
	SUBTOTAAL Interne projecten	3.463.250		1.048.750	606.700	472.500	472.500	472.500
	TOTAAL INVESTERINGSBEDRAG	323.749.101		60.494.742	20.940.183	19.980.839	7.850.061	2.792.862

Welke thema's, doelen en activiteiten stelt GSP voorop in 2018-2022?

- Economische ontwikkeling en werkgelegenheid ▼
 - We zorgen voor voldoende en kwalitatief hoogwaardige industriegebieden ▼
 - ...door aan te sturen op wet- en regelgeving van Rijk, provincie en gemeenten met voldoende ontwikkelruimte. ▶
 - ...door het vergroten van maatschappelijk en politiek draagvlak voor haven- en industrieontwikkeling. ▶
 - ...door de multimodale bereikbaarheid te verbeteren van havens en industrie. ▶
 - ...door voldoende industriegebieden beschikbaar te hebben. ▶
 - ...door onze industriegebieden planmatig te onderhouden. ▶

○ ...door bij te dragen aan borging van (klant)belangen op het aardbevingsdossier. >

○ We richten ons op groei van de sectoren chemie, energie(data) en recycling v

○ ...door nieuwe klanten te acquireren. >

○door sectorspecifiek onderzoek uit te (laten) voeren en innovatie te stimuleren. >

○ ...door demo- en pilotlocaties voor start-ups op te zetten. >

○ We verbeteren het ondernemingsklimaat voor bedrijven v

○ ...door openbare utiliteiten te realiseren. >

○ ... door in Nederland opgewekte hernieuwbare (oranjegroene) stroom aan te bieden. >

○ ...door te lobbyen voor beleid, projecten en middelen die de energietransitie en circulaire economie in het haven- en industriegebied versnellen. >

○ We dragen bij aan twee procent jaarlijkse groei van de (in)directe regionale werkgelegenheid v

○ ...door middels uitgifte van terreinen en investeringen regionale werkgelegenheid te stimuleren. >

...door de impact van havens- en industrieën op werkgelegenheid te monitoren.

...door regionaal onderwijs gericht op onze sectoren te stimuleren.

...door een regionale arbeidsmarktstrategie op te stellen.

We zoeken samenwerking op met strategische partners

...door met Nederlandse en Duitse zeehavens economische activiteiten te verkennen.

We ondersteunen bedrijven in hun financieringsbehoefte

...door mee te denken over Financial Engineering van onze klanten.

Nautisch beheer

We voeren publieke nautische taken uit

...door scheepvaartverkeer veilig, vlot, schoon en beveiligd af te wikkelen.

...door toezicht te houden op faciliteiten in het kader van de International Ship and Port Facility Security Code.

○ ...door scheepvaart en meldingen te registreren. >

○ ...door samen te werken met Rijkswaterstaat, Wasserstrassen- und Schifffahrtsamt (WSA) en dienstverleners. >

○ We voeren privaatrechtelijke nautische taken uit >

○ ...door havengelden te innen. >

○ ...door het gebruik van ligplaatsen te plannen. >

○ ...door nautisch advies te geven. >

○ We onderhouden en ontwikkelen de haveninfrastructuur op een efficiënte manier >

○ ...door te investeren in innovatieve monitoringssystemen en registratietechnologie. >

○ ...door de haveninfrastructuur risicogestuurd en prestatiegericht te beheren. >

○ Duurzaamheid >

○ We faciliteren en stimuleren verduurzaming van havens en industrie >

○ ...door te sturen op CO2-reductie. >

...door het uitvoeren van het programma 'Schone Scheepvaart'.

...door het ontwikkelen en uitvoeren van een natuurmanagementprogramma.

...door circulair gebruik van rest- en grondstoffen te stimuleren bij bedrijven en overheden.

...door duurzaamheidsprestaties te meten en hierover te rapporteren.

...door te lobbyen voor een transparantere systematiek van CO2 beprijzing.

...door te lobbyen voor offshore CO2 opslag.

We pakken onze voorbeeldrol en verduurzamen onze bedrijfsvoering verder

...door het Ecoports-certificaat te behouden.

...door 100 procent duurzaam te blijven inkopen.

...door het sedimentmanagementprogramma uit te voeren.

... door zelf circulair te werken.

...door Groningen Seaports in 2022 CO2-neutraal te laten zijn.

Financieel rendement

We zorgen voor een solide financieel resultaat

...door onze financiële resultaten inzichtelijk te maken.

...door een rendement van gemiddeld 6,5 procent te halen op nieuwe investeringen.

...door onze fiscale positie te optimaliseren.

... door middelen behaald uit gronduitgifte toekomstvast te investeren (waardecreatie).

...door onze verdienmodellen te diversificeren.

...door investeringsprojecten te onderbouwen met (maatschappelijke) kosten-batenanalyses.

...door toekomstige verplichtingen inzichtelijk te maken.

We zorgen voor zelfstandige financiering

...door afbouw van de huidige geborgde financiering van de Gemeenschappelijke Regeling.

○ ...door te overleggen met financiële instellingen. >

○ ...door het realiseren van financieringsfaciliteiten voor nieuwe investeringen. >

○ Ontwikkeling organisatie v

○ We werken resultaat- en klantgericht v

○ ...door aan onze persoonlijke, inhoudelijke en teamontwikkeling te werken. >

○ ...door zowel regelruimte als duidelijke kaders te creëren. >

○ ...door onze organisatiestructuur in te richten langs de drie hoofdprocessen (gronduitgifte, scheepvaart en beheer). >

○ ...door de toegankelijkheid van informatie en systemen te verbeteren. >

○ ...door het hanteren van een transparant en op langetermijn gericht HR-beleid. >

○ We werken in een omgeving waarin we ons veilig voelen en verbonden met de organisatie v

○ ...door ons werk te baseren op onze kernwaarden. >

Voorstel aan Algemeen Bestuur

Datum DB-vergadering: 28 juni 2018

Nummer:

Agendapunt: 5c

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A. Swart

5 april 2018

Onderwerp:

- Vaststelling jaarrekening Groningen Seaports N.V.2017.

Toelichting

De NV biedt de aandeelhouder de jaarrekening 2017 aan. Het jaarverslag van de RvC is hierin geïntegreerd.

Het Algemeen Bestuur dient op grond van het geregelde in de gemeenschappelijke regeling een besluit te nemen over de wijze waarop de voorzitter in de Algemene vergadering van Aandeelhouders zijn stem dient uit te brengen ten aanzien van de thans voorliggende jaarrekening. Derhalve wordt het Algemeen Bestuur onderstaand voorstel voorgelegd.

Voorstel:

Het Algemeen Bestuur wordt gevraagd te besluiten om het stemrecht als aandeelhouder van Groningen Seaports NV zo uit te oefenen dat overeenkomstig het voorstel van de NV door de AvA wordt besloten:

1. De jaarrekening van Groningen Seaports N.V. over 2017 vast te stellen;
2. kwijting en decharge te verlenen aan de directeur van Groningen Seaports N.V. voor het door hem in 2017 gevoerde beleid;
3. kwijting en decharge te verlenen aan de commissarissen voor het door hen in 2017 uitgeoefende toezicht;
4. en het resultaat ad € 8.375.000 toe te voegen aan de overige reserves.

De jaarrekening is voorzien van een goedkeurende controle verklaring. Deze verklaring is verstrekt door EY accountants.

Mandaat: AB

Bijlage: - Jaarrekening NV

GRONINGEN SEAPORTS

Jaarrekening 2017

Groningen Seaports N.V.

Groningen Seaports · Handelskade Oost 1 · Postbus 20004 · 9930 PA Delfzijl

☎ 0596-640400 📠 0596-630464 www.groningen-seaports.com

Groningen Seaports NV te Delfzijl, KvK nummer 58141057

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Verslag van de Raad van Commissarissen	4
Deel 1: BESTUURSVERSLAG	11
A. Economische ontwikkeling en Werkgelegenheid	12
B. Nautisch beheer	16
C. Duurzaamheid.....	17
D. Ontwikkeling Organisatie	19
E. Rendement en Risico.....	22
F. Cijfers en Indicatoren.....	27
Deel 2: JAARREKENING.....	32
A. Balans.....	33
B. Winst-en-verliesrekening	34
C. Overzicht van het totaalresultaat 2017	35
D. Kasstroomoverzicht.....	36
E. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	37
F. Toelichting op de balans	48
G. Niet in de balans opgenomen verplichtingen.....	59
H. Toelichting op de winst-en-verliesrekening.....	63
I. Gebeurtenissen na balansdatum	71
J. Ondertekening van de jaarrekening	72
Deel 3: OVERIGE GEGEVENS	73
A. Statutaire winstbestemmingsregeling	74
B. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	75

Voorwoord

Het jaar 2017 was wederom een uitstekend jaar voor Groningen Seaports N.V. Er is met 12,4 miljoen ton overslag weer een record gevestigd. De werkgelegenheidscijfers in de Eemsdelta kennen een stijging in de werkgelegenheid van 11,9% en de winst voor belastingen is ten opzichte van vorig jaar stabiel gebleven op iets meer dan elf miljoen euro.

Het economisch herstel wereldwijd en nationaal zet ook in de Eemsdelta goed door. Meerdere bedrijven zijn aan het investeren of hebben investerings- en uitbreidingsplannen en hebben dus voldoende vertrouwen in de toekomst. De chemiesector in Delfzijl, die volop inzet op een duurzame toekomst, is daar een sprekend voorbeeld van. Ook de doorstart en de nieuwe investeringen van Damco Aluminium Delfzijl, het vroegere Aldel, is een grote stimulans voor de regio. Om de duurzame economische ontwikkeling bij te houden is de beschikking over duurzaam opgewekte elektriciteit van groot belang. Door participatie in het zonnepark in Delfzijl gaat Groningen Seaports beslag leggen op groencertificaten die horen bij deze duurzaam opgewekte stroom.

De toepassing van waterstof staat aan de start van haar ontwikkeling. In 2017 is een tankstation op het chemiepark gerealiseerd. Voor de realisatie hiervan heeft Groningen Seaports een kunststof transportleiding voor waterstof ontwikkeld. Deze ontwikkeling is uniek en zal waterstof-toepassingen en de verduurzaming van de industrie een impuls geven.

In 2017 heeft Groningen Seaports nieuwe spelers mogen verwelkomen. Bovendien zijn er verschillende partijen die al aangekondigd hebben zich te willen vestigen in de Eemshaven en Delfzijl. Van Merksteijn en Purified Metal Company zijn aansprekende voorbeelden die een belangrijke impuls aan de werkgelegenheid gaan geven.

Als we alvast kijken naar de komende jaren dan zien we grote uitdagingen en kansen in de groene verduurzaming en de CO₂-reductie. Hierbij is het goed om te zien dat de doelen van Groningen Seaports, die aansluiten bij het klimaatakkoord van Parijs, omarmd worden door de bedrijven op onze terreinen. Het in 2017 gestarte 'Project ZERO' moet helderheid gaan verschaffen over wat er nodig is om de doelstellingen te realiseren. Groningen Seaports doet dat in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven om zo samen met hen nieuwe kansen voor de regio te ontwikkelen.

Het jaar 2017 heeft ook in het teken gestaan van de directiewissel, waarbij Cas König de directie heeft overgenomen van Harm Post.

Cas König

Directeur-bestuurder Groningen Seaports N.V.

Verslag van de Raad van Commissarissen

Inleiding

De RvC heeft kennis genomen van het verslag van de directeur over het boekjaar 2017. De jaarrekening is opgesteld door de directie. Ernst & Young heeft de jaarrekening gecontroleerd en van een goedkeurende controleverklaring voorzien. De auditcommissie heeft de jaarrekening uitvoerig besproken met de Directeur en de Financieel Manager en de externe accountant. Vervolgens heeft de Raad van Commissarissen de jaarrekening met de directie besproken en goedgekeurd.

Op 25 april 2018 zal de jaarrekening tijdens de Algemene vergadering ter vaststelling aan de aandeelhouders ter vaststelling worden voorgelegd. De Raad van Commissarissen stelt voor om decharge te verlenen aan de directeur voor het gevoerde beleid en aan de Raad van Commissarissen voor het gehouden toezicht en tevens dat de jaarrekening wordt vastgesteld.

A. Strategie en toezicht

De Raad van Commissarissen (RvC) houdt toezicht op het beleid van de directeur en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en staat de directeur met raad ter zijde. De RvC richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de vennootschap. De RvC neemt daarbij ook in aanmerking de maatschappelijke aspecten die voor de organisatie relevant zijn. De wijze waarop de RvC haar taak uitoefent is vastgelegd in de statuten van Groningen Seaports en het door de aandeelhouder vastgestelde Reglement van de RvC. In dit verslag licht de RvC toe hoe de toezichtrol het afgelopen jaar is ingevuld.

In 2017 is de Raad zes keer in vergadering bijeen gekomen in februari, maart, mei, juni, september en november. Het afgelopen jaar stond onder andere in het licht van veranderingen in de top van het bedrijf met het vertrek van CEO de heer H. Post na 17 jaar en

de benoeming van de heer C. König als zijn opvolger per 1 september. Daarnaast zijn drie nieuwe commissarissen aangetreden en een nieuwe secretaris van de RvC.

De RvC kijkt terug op 2017 als een dynamisch jaar waarin ook een nieuw kabinet is aangetreden met vergaande ambities voor klimaat en energie. Deze zullen naar verwachting een belangrijk effect hebben op de verdere verduurzaming en vergroening van de industrie in de havens. Overigens is deze strategie geheel in lijn met de doelstelling in de Havenvisie 2030 en de aandeelhouderstrategie.

Hoofdpunten van aandacht

Nieuwe CEO

De RvC heeft in januari na de aankondiging van vertrek door de heer H. Post de procedure voor een nieuwe CEO op zich genomen. Uitgangspunt vormde de profielschets die op 1 juni 2016 is vastgesteld.

Risicobeheersing bij faillissementen

De RvC heeft meermalen gesproken over de situatie en mogelijke gevolgen, voor de onderneming, van de continuïteitsproblemen van North Refinery en Klesch Aluminium Delfzijl. Daarbij stond de strategie om de risico's voor de onderneming zo laag mogelijk te houden en kansen benutten centraal, hetgeen heeft geleid tot een doorstart van Aluminium Delfzijl in het najaar. Het dossier North Refinery blijft de aandacht houden omdat afspraken over de sloop en het reinigen van de tanks en de grond nog niet vaststaan. Met betrekking tot de in nood verkerende bedrijven heeft de RvC met de directie de opties besproken die de onderneming kan inzetten om de businesscase en toekomstperspectief voor deze bedrijven te kunnen versterken.

VPB dossier

De RvC heeft nauwgezet de voortgang van het Vennootschapsbelastingdossier gevolgd, omdat deze belastingheffing grote gevolgen kan hebben op de liquiditeit en de exploitatie van de onderneming. In dit dossier wordt samen met de andere zeehavens opgetrokken. Eind 2017 is nog steeds onduidelijk hoe de uitspraak door het Europese Hof op 25 oktober 2017 doorwerkt in de belastingheffing en welke effecten deze heeft op de onderneming.

Besluiten

De RvC heeft in 2017 vijf voorstellen voor terreinuitgifte, enkele opstalrechten en twee grote investeringsbeslissingen goedgekeurd. De investeringsbeslissingen betreffen het bouwrijp maken van een groot terrein in de Eemshaven en de uitbreiding van een stoomnet in Delfzijl. Daarnaast heeft de RvC de participatie van Groningen Seaports in een zonnepark goedgekeurd. Voor dit besluit was eveneens goedkeuring van de Aandeelhouders nodig en verkregen.

Strategische onderwerpen en projecten

De RvC heeft in 2017 met de directie discussie gevoerd over de inzet van de verkoopopbrengsten van grond en de verhouding tussen koop en erfpacht. De adviezen van de RvC zijn door de directie meegenomen voor verdere uitwerking. Eind 2017 heeft de RvC een basis gelegd voor meerdere strategische onderwerpen die door de directie verder worden uitgewerkt en in 2018 voor goedkeuring worden voorgelegd aan de RvC. De uitwerkingen zullen worden afgestemd met de aandeelhouder.

Diverse malen is in de RvC gesproken over de samenwerking met andere havens. De RvC en de directeur hebben de RvC van het havenbedrijf Amsterdam ontvangen voor een werkbezoek aan Eemshaven en Delfzijl.

Geen tegenstrijdig belang

In 2017 waren er geen transacties waarbij zich tegenstrijdige belangen van bestuurders, commissarissen, aandeelhouders of de externe accountant voordeden die van materiele betekenis zijn voor de vennootschap en/of de betreffende partijen.

Financiële rapportage

De directie verstrekt de RvC kwartaalrapportages waarin de actuele financiële resultaten zijn opgenomen, die afgezet zijn tegen het budget voor 2017, de jaarverwachting 2017 en de resultaten van 2016. In de Raad is hierover gesproken. Er is aandacht besteed aan de operationele kosten en resultaten, de rendementsontwikkeling en de financierings- en liquiditeitspositie van de onderneming. Overige onderwerpen die aan de orde kwamen zijn: de ontwikkeling van de operationele kosten, het minimaliseren van het aantal dubieuze debiteuren

Wijziging reglement

De RvC heeft in 2017 ingestemd, met een wijziging van het reglement van de RvC, om een splitsing van het secretariaat voor de RvC en voor de directie mogelijk te maken. De Algemene vergadering heeft met de wijziging ingestemd.

B. Kwaliteitsborging

Samenstelling en taakverdeling van de RvC

De verhouding man/vrouw in de Raad is ultimo het boekjaar 3 mannelijke en 2 vrouwelijke leden. Alle leden hebben de Nederlandse nationaliteit. De RvC bestaat ultimo 2017 uit de volgende leden:

- De heer L.C. (Bert) Bruggeman
- De heer H. (Herman) Roose (voordracht Ondernemingsraad)
- De heer J. (Joop) Atsma (voordracht Provincie Groningen)
- Mevrouw D. (Dertje) Meijer (voordracht gemeente Delfzijl)
- Mevrouw J. (Jantje) Schiphorst (voordracht gemeente Eemshoofd)

Binnen de RvC bekleedt de heer Bruggeman de functie van voorzitter. De RvC wordt ondersteund door de secretaris van de vennootschap. Mevrouw W.J.A (Monique) van den Dungen heeft op 1 april 2017 de werkzaamheden overgenomen van de heer R.O. (René) Genee. Commissarissen worden benoemd voor een periode van vier jaren. Ze kunnen eenmaal worden herbenoemd.

Aftreden en benoemingen

Bij de benoeming van zijn leden streeft de RvC naar een complementaire samenstelling wat betreft kennisgebieden en een divers mogelijke verdeling van zetels. De RvC heeft in 2016 en 2017, op verzoek van het Dagelijks Bestuur van de aandeelhouder, de werving en selectie van drie nieuwe commissarissen op zich genomen. De Raad heeft daarbij gebruik gemaakt van de profielschets RvC die op 2 juli 2015 door de Algemene vergadering is vastgesteld. De commissarissen Atsma en Meijer zijn in de Algemene vergadering van aandeelhouders op 7 maart 2017 benoemd. Zij hebben de heer Staghouver (afgetreden per 7 maart 2017) respectievelijk de heer Groot (afgetreden per 1 december 2015) vervangen. Mevrouw Van Beek is op 1 oktober 2017 afgetreden, zij is op 20 december opgevolgd door mevrouw Schiphorst.

De heren Bruggeman en Roose zijn na afloop van de eerste termijn, in de Algemene

vergadering van aandeelhouders van 19 oktober 2017, herbenoemd voor een periode van vier jaar. De Ondernemingsraad is gekend in de voorgenomen herbenoeming van de heer Roose en heeft daarover positief geadviseerd. Alle leden van de RvC zijn onafhankelijk in de zin van de Corporate Governance Code. De Raad heeft in 2017 onderzoek gedaan naar een potentieel tegenstrijdig belang van een commissaris. De Raad heeft conform het reglement van de RvC buiten aanwezigheid van de betreffende commissaris zijn initiatief besproken en de conclusie getrokken dat er geen strijdigheid is met de Statuten van de vennootschap, het reglement van de RvC en de Nederlandse Corporate Governance Code.

Permanente educatie

Nieuwe commissarissen ontvangen alle bedrijfsrelevante informatie en worden geïntroduceerd in de activiteiten binnen het havengebied. Daarnaast worden de commissarissen regelmatig bijgepraat over actuele ontwikkelingen. Voor de Raad zijn twee werkbezoeken georganiseerd in de Eemshaven en Fivelpoort.

Nevenfuncties en introductie

De leden van de RvC vervullen een reeks nevenfuncties. Deels zijn dat functies die ze vanuit hun hoofdwerkzaamheden op formele grond verrichten, overige nevenfuncties worden vervuld vanuit diverse motieven, zoals de wens

specifieke deskundigheid in te brengen of maatschappelijke betrokkenheid te tonen. Een volledige lijst van nevenfuncties is als bijlage aan dit verslag toegevoegd.

Zelfevaluatie

Eind 2017 heeft de RvC een zelfevaluatie uitgevoerd. De evaluatie helpt de RvC zijn samenstelling en rol te optimaliseren. Mede naar aanleiding van de evaluatie heeft de Raad begin 2018 een aparte bijeenkomst georganiseerd over de positie van de Raad ten aanzien van een aantal belangrijke onderwerpen en ontwikkeling van de organisatie. De Raad heeft besloten om in september 2018 zich bij de zelfevaluatie extern te laten begeleiden.

Ondernemingsraad

De RvC en de Ondernemingsraad hebben in 2017 eenmaal met elkaar gesproken. Bij dit overleg waren de voorzitter en de voorzitter van de auditcommissie aanwezig. De commissarissen hebben het overleg als constructief en informatief ervaren. Besproken is de algemene gang van zaken van Groningen Seaports, de organisatieverandering en de verandering van CEO.

De Ondernemingsraad heeft positief geadviseerd over de benoeming van de heer C. König als CEO. Tevens is de Ondernemingsraad betrokken bij de herbenoeming van de heer Roose als commissaris en zij heeft het besluit daartoe ondersteund.

Algemene vergadering

In de Algemene vergadering van Aandeelhouders op 25 april 2017 is door de aandeelhouder de jaarrekening over 2015 vastgesteld en is over dat boekjaar decharge verleend aan RvC en de directeur.

Verder zijn de voorzitter van de RvC alsmede de voorzitter van de auditcommissie op uitnodiging aanwezig geweest bij, en hebben

als zodanig deelgenomen aan, vergaderingen van het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports. In deze Algemeen Bestuur vergaderingen werd besloten over het stemrecht van de Gemeenschappelijke Regeling als (enig) aandeelhouder van de vennootschap. Tevens zijn de Dagelijks Bestuurleden van de Gemeenschappelijke Regeling op uitnodiging aanwezig geweest bij enkele informele overleggen van de RvC en de directeur. De voorzitter van de RvC heeft regelmatig voortgangs- en agenda-overleggen gevoerd met de directeur. Ook heeft de voorzitter van de RvC op incidentele basis individuele gesprekken gevoerd met Managementleden.

Commissies

In lijn met de gedachten rond professionalisering van intern toezicht en uitvoering van de governance-richtlijnen functioneert binnen de RvC een auditcommissie conform een door de RvC vastgesteld reglement. De auditcommissie heeft een adviserende functie voor de RvC. Leden van de auditcommissie zijn de heer Roose en mevrouw Van Beek tot haar aftreden. De heer Atsma heeft de taak overgenomen. De heer Roose vervult in de auditcommissie het voorzitterschap. De auditcommissie ziet toe op interne risicobeheersings- en controlesystemen, de financiële informatieverschaffing door de directeur en de rol van de interne auditfunctie. Ook let de auditcommissie erop dat de aanbevelingen van de accountant worden opgevolgd en beoordeelt de commissie het beleid met betrekking tot ICT.

In 2017 heeft de auditcommissie zes keer vergaderd en daarin diverse rapportages en voorgenomen transacties besproken, alsmede de begroting en het bedrijfsplan. Tevens heeft de auditcommissie overlegd met de accountant.

In 2017 is de auditcommissie nauw geïnformeerd over de voorbereidende besprekingen van de Nederlandse zeehavens, waaronder Groningen Seaports, met de Belastingdienst betreffende de per 2017 geldende Vennootschapsbelasting-verplichting.

Beloningsbeleid

Het beloningsbeleid van Groningen Seaports is in 2017 in de vergaderingen van de RvC niet als onderwerp behandeld. Wat de beloning van de leden van de RvC zelf betreft, vermelden we dat de bezoldiging van alle commissarissen het regime van de Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) volgt. Dit regime geldt overigens wettelijk niet voor Groningen Seaports, maar heeft de aandeelhouder als uitgangspunt aangegeven. Commissarissen Van Beek en Staghouter, die vanuit hun bestuurlijke functie bij de participanten in de aandeelhouder waren geïnstalleerd, hebben hun taken tot hun aftreden onbezoldigd verricht.

Dankwoord

De RvC bedankt de heer Harm Post, die gedurende 17 jaar met veel inzet en betrokkenheid leiding heeft gegeven aan de grote ontwikkelingen die Groningen Seaports heeft doorgemaakt, de ontwikkelingen van de Eemshaven en de haven van Delfzijl die uitgegroeid zijn tot een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijven. Daarnaast bedankt de RvC de commissarissen Henk Staghouter en Marijke van Beek die in 2017 afscheid hebben genomen van de RvC. In het bijzonder Mw. Van Beek die gedurende 10 jaren intensief betrokken geweest bij GSP, als lid van het Algemeen Bestuur, van het Dagelijks Bestuur en na de verzelfstandiging vier jaar met veel inzet RvC-lid is geweest.

De RvC bedankt de medewerkers en leiding voor het vele werk dat in 2017 met succes is verricht. De gesprekken die de leden individueel of als RvC hebben gevoerd in de organisatie zijn open en transparant geweest. Veel aandacht is daarbij besteed aan een robuuste en toekomstbestendige financiële basis onder de vennootschap. De RvC wil zich met de organisatie richten op een toekomst waarin met vertrouwen wordt gewerkt aan realisatie van de doelstellingen van Groningen Seaports.

Bert Bruggeman

*Voorzitter Raad van Commissarissen
Groningen Seaports N.V.*

Nevenfuncties - Raad van Commissarissen

Lijst van nevenfuncties leden Raad van Commissarissen ultimo 2017.

De heer Bert (L.C.) Bruggeman

- Voorzitter Raad van Toezicht Noordwest Ziekenhuisgroep Alkmaar/Den Helder
- Vice-voorzitter Raad van Toezicht Wageningen University and Research
- Vice-voorzitter Raad van Toezicht Stichting Dimence Groep Deventer
- Lid Raad van Commissarissen Maastricht Health Campus

De heer Herman (H.) Roose

- Algemeen Directeur MST Eemshaven B.V.
- Bestuurder Uturn Holding B.V.
- Lid Raad van Advies H&S Groep
- Voorzitter Raad van Commissarissen Partner Logistics Europe (tot 1 juli 2017)
- Bestuurslid Stichting Drenthe Kunst, Cultuur & Natuur
- Bestuurslid Stichting Noordelijk Cultuur Fonds

De heer Joop (J.) Atsma

- Voorzitter Stichting Brancheorganisatie Kalversector (SBK)
- Voorzitter Vereniging van Tankopslagbedrijven (VOTOB)
- Voorzitter Stichting TVM Foundation
- Voorzitter vereniging Spavo Surhuisterveen
- Voorzitter stichting Fraude Aanpak Detailhandel
- Lid Raad van Advies Arriva
- Lid Eerste Kamer der Staten-Generaal

Mevrouw Dertje (D.) Meijer

- Algemeen directeur Pathé Theatres Nederland
- Lid bestuur Amsterdam Museum Fonds
- Lid Raad van Advies Jinc
- Lid Raad van Advies Emma at work

Mevrouw Jantje (J.) Schiphorst

- CFO NDC Mediagroep
- Commissaris Economic Board Groningen
- Commissaris BAT Niemeijer Groningen
- Bestuurslid VNO NCW MKB Groningen

Deel 1: BESTUURSVERSLAG

A. Economische ontwikkeling en Werkgelegenheid

Groningen Seaports richt zich op de sectoren Chemie, Energie, Data en Recycling. Bedrijven in deze segmenten maken steeds meer gebruik van hernieuwbare energie en hernieuwbare grondstoffen. Groningen Seaports wil de bedrijven optimaal faciliteren om duurzaam te ondernemen. Dit doet Groningen Seaports door vooraf te investeren in haveninfrastructuur en voorzieningen. Groningen Seaports wil een leidende positie verkrijgen in het scheppen van duurzame faciliteiten om havens en bedrijven te laten groeien en werkgelegenheid te bieden in de regio. Samen met overheden, economische en maatschappelijke partners scheidt Groningen Seaports randvoorwaarden en zorgt zij voor groeiruimte.

Chemie

Op basis van Energy Scans wordt bij energie-intensieve bedrijven een studie uitgevoerd naar energiekosten en eventuele synergiën met andere bedrijven. Het aantal Energy Scans zal uitgebreid worden en samen met de stakeholders wordt onderzocht op welke wijze Groningen Seaports kan helpen om de besparingen te ondersteunen. De door Groningen Seaports aangelegde stoomleiding tussen Eneco en AKZO is in 2017 officieel geopend. Daarnaast zien we ook dat de sector zelf zich steeds meer inzet voor vergroening. Ontwikkelingen in regionale wind- en zonneparken geven Groningen Seaports de mogelijkheid om beslag te leggen op in de provincie duurzaam opgewekte stroom. Deze stroom wordt aangeduid als oranje-groene stroom en sluit aan bij de duurzaamheidsdoelstelling. Daarnaast wordt hiermee ook het vestigingsklimaat versterkt en daarmee de economische groei.

De focus is het afgelopen jaar ook gericht op de toepassingen van waterstof. De aanleg van een tankstation op het chemiepark is daarvan het gevolg. Omdat de aanleg van leidingen voor het transport van waterstof kostbaar is, heeft Groningen Seaports gezocht naar mogelijkheden om deze mogelijke belemmering van kostbare infrastructuur weg te nemen. Dit heeft geleid tot een unieke ontwikkeling waarbij Groningen Seaports een kunststof

transportleiding voor waterstof heeft ontwikkeld. Dit heeft enkele grote voordelen ten opzichte van de tot nu toe gebruikte stalen leidingen. Hiermee is de aanleg substantieel goedkoper en zijn de onderhoudskosten geminimaliseerd.

Recycling

In de Eemshaven heeft Bek & Verburg zich gevestigd, het bedrijf is al meer dan 55 jaar actief op het gebied van de inzameling van scheepsafvalstoffen. Naast het verzamelen van scheepsafvalstoffen is Bek & Verburg actief in het reinigen van duwbakken, lichters en zeeschepen. Naast dit bedrijf hebben twee bedrijven een overeenkomst tot vestiging ondertekend, waarmee deze bedrijven hebben besloten om zich in 2018 te vestigen in de Eemshaven en Delfzijl.

Het eerste bedrijf betreft Van Merksteijn Internationaal B.V. dat heeft besloten om een fabriek voor walsdraad te vestigen in de Eemshaven. De komst van Van Merksteijn past perfect in de Groene Havenvisie die Groningen Seaports nastreeft. Eén van de speerpunten in deze visie is het hebben van een volledige circulaire industrie. Waar in de oude situatie walsdraad werd ingekocht gaat Van Merksteijn dit zelf uit schroot maken. Groningen Seaports heeft zich, samen met de Provincie Groningen, de gemeente Eemshaven en Eemshaven EZ, sterk gemaakt om dit project dat een hoge

toegevoegde waarde heeft voor de werkgelegenheid in de Eemshaven te realiseren. Het tweede bedrijf betreft de Purified Metal Company dat zich toe gaat leggen op het reinigen van verontreinigd staal. Hierbij verdwijnt de vervuiling en wordt fors CO₂ bespaard ten opzichte van staal uit ijzererts. De vestiging van deze bedrijven sluit goed aan bij de visie van Groningen Seaports op duurzaamheid en ook op de werkgelegenheidsdoelstelling. Naast deze positieve ontwikkelingen zijn er ook tegenvallers zoals bijvoorbeeld de in het afgelopen jaar gestartte ontmanteling van North Refinery. Voor Groningen Seaports is er voor de grond geen saneringsverplichting.

Energie

In de Eemshaven is de investering in de Beatrixhaven afgerond en is er fors geïnvesteerd om het tot een aantrekkelijke vestigingslocatie te maken. Met de ontwikkeling van een Heliport zal het voor bedrijven aantrekkelijker worden om naar de Eemshaven te komen. De realisatie is, met het doorlopen van de vergunningstrajecten, weer een stap dichterbij gekomen.

Vestiging van (offshore) windindustrie, en daaraan gelieerde bedrijvigheid, zal voor langdurige werkgelegenheid kunnen zorgen. In 2017 hebben zich in deze sector twee nieuwe bedrijven gevestigd zijnde Den Helder Support Service en Ems Maritime Offshore. Voor windenergie op land is de hoogste windturbine van Nederland officieel in gebruik genomen in de Eemshaven.

Groningen Seaports is steeds bezig te kijken hoe de energie-intensieve industrie optimaal bediend kan worden. Zo wordt onder andere gekeken naar de directe levering van gelijkstroom vanuit windmolens en waterkracht.

Data

De ontwikkeling van Green Dataport Eemshaven staat niet los van de strategie om te participeren in oranje-groene stroom. De beschikbaarheid van duurzaam opgewekte stroom is daarbij een sterk verkooppunt. De ruimte voor ontwikkeling van het gebied biedt voor de toekomst nog steeds grote kansen. Groningen Seaports merkt dat er in de markt volop belangstelling is voor vestiging in de Eemshaven. De beschikbare ruimte kan op termijn een beperkende factor worden.

Projecten

In onderstaand overzicht staan de belangrijkste projecten die in ontwikkeling of uitvoering zijn. Tevens is er een aantal projecten in 2017 afgerond en gereed voor gebruik.

Uitvoering
Ontwikkeling Dataport fase II
Grondwerk Energypark West (project Iron Gate)
H ₂ -net Pitpoint
Verleggen glasvezelkabel Delfzijl-Eemshaven (dijkverbreding)
Besparende OV-verlichting Eemshaven
Realisatie spoor Eemshaven – spooraanleg ten behoeve van reizigersvervoer
Ontwerp- of ontwikkelingsfase
Heliport Eemshaven
Stoomleiding EEW-BGR2AN
Ontwikkeling boerderijen Weiwerd
Pijpleiding Zeesluizen - Chemiepark Delfzijl
Warmtenet Eemshaven
Afgerond
Kathodische bescherming kades
Groot onderhoud Schermdijk
Tweede Industrierwaterleiding
Renovatie Drijvende Steiger Delfzijl

Gronduitgifte

Over 2017 heeft de gronduitgifte geresulteerd in 13.37 hectare verkocht terrein. Hiermee is de doelstelling voor uitgifte koopterreinen weliswaar behaald maar is de uitgifte van erfpachtterreinen uitgebleven. Voor de

komende jaren zijn er voldoende redenen om aan te nemen dat dit weer toe zal nemen. Hieronder de lijst met grondtransacties die in het boekjaar 2017 zijn gerealiseerd:

Bedrijf	Transactie	Sector
Bek en Verburg	1.06 ha Koop	Scheepsafval
BMN (JJ Kooi beheer BV)	0.64 ha Koop	Bouwmaterialen
Renkema beheer BV	0.33 ha Koop	Veiligheidsdiensten
Tennet TSO BV	5.64 ha Koop	Netbeheer
Tennet TSO BV	1.06 ha Koop	Netbeheer
Wijnne Barends	4.64 ha Koop	Scheepvaartonderneming

Het vestigingsklimaat in Delfzijl en de Eemshaven biedt voor ondernemers goede kansen en Groningen Seaports heeft volop vertrouwen in toekomstige uitgiftes. Naast de gepasseerde transacties hebben de bedrijven Purified Metal Company en Van Merksteijn International een overeenkomst tot vestiging getekend. Beide transacties, gezamenlijk 32.80 hectare, zijn van dusdanige omvang dat zij een sterke bijdrage kunnen gaan leveren aan de doelstellingen van Groningen Seaports met betrekking tot verduurzaming en werkgelegenheid. Een bestaande klant, Straalbedrijf Koop, heeft in 2017 zijn gepacht terrein van 1.01 hectare gekocht.

Deelnemingen

Groningen Seaports kent in Fivelpoort en Groningen Railport twee deelnemingen. Groningen Railport kent in het afgelopen jaar geen aansprekende ontwikkeling maar Fivelpoort heeft met de vestiging van Bouwmaterialen Nederland (BMN) een nieuwe klant weten toe te voegen aan haar terrein.

Werkgelegenheid

De economische ontwikkelingen op de terreinen, de investeringen van Groningen Seaports en de gronduitgiftes door Groningen Seaports hangen sterk met elkaar samen. De afgeleide van deze onderwerpen is de werkgelegenheid en dat is waarvoor Groningen Seaports staat. In 2017 is de werkgelegenheid met bijna twaalf procent toegenomen en de nabije toekomst geeft ook reden tot optimisme.

B. Nautisch beheer

Groningen Seaports werkt aan een verdere digitalisering en automatisering van de processen om een veilige, vlotte, schone en beveiligde afwikkeling van het scheepvaartverkeer te garanderen. Dit is nodig vanwege de sterke toename van het scheepvaartverkeer en de overslag en in verband met de nieuwe en gewijzigde EU-richtlijnen met eisen voor betere registratie en monitoring van ballastwater en scheepsafval. Verder is de borging van de veiligheid in de havens, op de kade en voor de scheepvaart een belangrijke pijler in het nautisch beheer.

Ontwikkelingen

Sinds april 2017 neemt Groningen Seaports deel aan het zogenaamde Riverguide systeem. Dit is een innovatie-platform met als functie om scheepvaart via het internet te informeren over de bezetting van ligplaatsen. Inmiddels nemen alle grote havenbedrijven, twee provincies en Rijkswaterstaat hier aan deel.

De leverancier van het havenmanagement systeem (Noordelijk Haven Informatie Systeem) heeft in oktober aangegeven de ICT-activiteiten te staken. Dit heeft implicaties voor het afbouwen van het systeem en voor hosting en onderhoud. Inmiddels is een nieuwe partij gevonden voor hosting en naar een nieuwe partij voor onderhoud wordt nog gezocht.

De havendienst maakt sinds mei 2017 gebruik van een instrument voor nautische risico inventarisatie genaamd Riskplan. Dit is een internet applicatie die in 2016 door Havenbedrijf Rotterdam in gebruik is genomen en waar Groningen Seaports ook licentie op genomen heeft. Inmiddels is de zogenaamde risico bibliotheek gevuld met 34 afgewogen risico's, die waar nodig voorzien zijn van mitigerende maatregelen. Inmiddels nemen Rijkswaterstaat, de regionale loodsen en de bootlieden deel aan risk assessments middels dit systeem.

Incidenten

Er is in 2017 slechts één significant incident geweest, dit was de morsing van aardgas-condensaat bij de NAM in het Zeehavenkanaal. Hierbij is een aanzienlijke hoeveelheid aardgascondensaat overboord gepompt tijdens de belading van een tanker. Aan boord is één opvarende gewond geraakt en afgevoerd naar het ziekenhuis. Tijdens een evaluatie tussen de brandweer en de havendienst is vastgesteld dat vanuit het perspectief van de brandweer en de havendienst de samenwerking goed is verlopen.

C. Duurzaamheid

Een belangrijke mijlpaal op weg naar een meer duurzame samenleving is het klimaatakkoord in Parijs van december 2015. Dit akkoord ontketent een revolutie op allerlei fronten met gevolgen voor de huidige manier van productie en transport. Groningen Seaports realiseert met het bedrijfsleven een absolute reductie van CO₂. Een tweede belangrijke bouwsteen van het duurzaamheidsbeleid is de bescherming van het werelderfgoed Waddenzee. Groningen Seaports werkt aan verschillende projecten om de negatieve effecten van industrie- en havenactiviteiten op de leefomgeving te minimaliseren.

Bestemmingsplan

Door intensieve samenwerking van Groningen Seaports met de gemeenten Eemsmond en Delfzijl heeft Gedeputeerde Staten van Groningen in april 2017 de Structuurvisie Eemsmond-Delfzijl vastgesteld. De Eemsdelta is een uniek gebied met een grote ecologische rijkdom maar is ook een gebied dat heel belangrijk is voor de economische ontwikkeling van de provincie en waar het provinciebestuur duurzame energie en groene bedrijvigheid wil stimuleren. De structuurvisie, die uitmondt in bestemmingsplannen, zorgt ervoor dat er voor (nieuwe) klanten een helder toetsingskader aanwezig is voor milieu-vergunningen.

In navolging van deze structuurvisie zijn in 2017 onder andere de bestemmingsplannen Oosterhorn en Eemshaven-Zuidoost vastgesteld. Het bestemmingsplan Oosterhorn stamde nog uit de jaren 50 en 60 van de vorige eeuw. Met het nieuwe bestemmingsplan krijgt de industrie de ruimte om zich te ontwikkelen en worden omwonenden en natuur beter beschermd.

Ten behoeve van het bestemmingsplan Oosterhorn heeft Groningen Seaports, in overleg met de gemeente Delfzijl een archeologisch behoudsplan laten opstellen. Hierin wordt beschreven welke maatregelen nodig zijn om tijdens de ontwikkeling van het industrieterrein om te gaan met ons archeologisch erfgoed dat nog in de grond opgeborgen ligt. Het bestemmingsplan Eemshaven-Zuidoost is vooral bedoeld om grootschalige datacenters en gelijksoortige bedrijven te faciliteren. De volgende stap is om het bestemmingsplan van de Eemshaven vast te stellen.

Ontwikkelingen

Het project van duurzame openbare verlichting in Delfzijl is gerealiseerd en de volgende fase is gestart met de vervanging van de openbare verlichting in de Eemshaven. Traditionele verlichting wordt hierbij vervangen door ledverlichting die tevens vogelvriendelijk is. Groningen Seaports maakt onder de naam Project ZERO een Masterplan en Routekaart om in 2030 55% CO₂ te reduceren en in 2050 95%. Tijdens de Klimaattop Noord 2017 is de start van Project Zero gelanceerd. Samen met de bedrijven in het gebied en stakeholders wordt het plan ontwikkeld om CO₂ uitstoot en energieverbruik terug te dringen en de transitie naar duurzame economische groei te versnellen.

Bij de ingebruikname van de bio-stoomlevering van Eneco aan Akzo Nobel op 13 februari 2017 verwoordde toenmalig minister Kamp de ontwikkeling als volgt:

"Noord-Nederland heeft een voortrekkersrol in de transitie naar duurzame energie. De noordelijke provincies en gemeenten waren de eerste met een plan van aanpak voor de uitvoering van het Energieakkoord. Het Chemie Park Delfzijl onderstreept deze ambities door over te stappen op duurzaam opgewekte stoom. De betrokken partijen investeren op die manier niet alleen in energiebesparing en het verminderen van CO₂-uitstoot. Ze dragen ook bij aan de regionale economie door een duurzame groei van het chemiecluster mogelijk te maken."

Groningen Seaports geeft specifieke aandacht aan de ontwikkeling van deze toekomstvisie door het opzetten van een business unit Industrial Business Innovation & Smart utilities. De aanpak moet leiden tot een bestendige duurzame lagere kostprijs bij de klanten wat vervolgens zal resulteren in duurzame groei, werkgelegenheid en toekomstbestendigheid van de regio. Groningen Seaports zet hierbij haar kennis en ervaring in om daarmee toegevoegde waarde en essentiële vestigingsvoorwaarden te bieden aan bestaande en toekomstige klanten.

D. Ontwikkeling Organisatie

De wereld om ons heen verandert. Klanten, aandeelhouders, overheden, partners en stakeholders verwachten van Groningen Seaports andere producten, resultaten, werkwijzen en houding. Groningen Seaports ontwikkelt een nieuwe manier van werken waarin de klantvraag centraal staat, en op efficiënte wijze integrale producten en oplossingen worden geleverd. In de organisatie worden medewerkers geïnspireerd en gefaciliteerd om meer samen te werken, vanuit eigen verantwoordelijkheid, én maximaal gebruik te maken van elkaars talent en kunde. Groningen Seaports bouwt de tijdelijke inhuur van externe medewerkers af en investeert gericht in de ontwikkeling van de benodigde vaardigheden en talenten van het eigen personeel.

Structuurwijziging

De organisatie verandert met de ontwikkelingen in de wereld om haar heen. Groningen Seaports ziet uitdagingen en kansen in de energietransitie en de CO₂-reductieopgave. Het is daarnaast voor het vestigingsklimaat in de havens van groot belang om beschikking te verkrijgen over in de regio opgewekte oranje-groene stroom. Nieuwe ontwikkelingen die door Groningen Seaports in 2017 in een nieuwe organisatie-opzet ter hand zijn genomen hebben geresulteerd in een structuurwijziging.

De commerciële exploitatie, het beheer en onderhoud van de haven en de nautische dienstverlening zijn verenigd in de business unit Sales, Shipping & Technology. De beleidsafdelingen, financiën en control en alle interne ondersteunende diensten zijn verenigd in de business unit Finance & Business Information. Daarnaast is een volledig nieuwe business unit opgericht onder de naam Industrial Business Innovation & Smart utilities (IBIS) die zich richt op (het faciliteren van) de vernieuwing van de industrie, het intelligent verknopen van utilitaire stromen tussen bedrijven, en de ontwikkeling en doorontwikkeling van nieuwe verdienmodellen.

Intern

Van de medewerkers in alle drie de business units wordt verwacht dat zij pro-actief, en in onderlinge gezamenlijkheid, werken aan de

doelstellingen zoals die zijn verwoord in de aandeelhoudersstrategie en verder uitgewerkt in het bedrijfsplan. Een bedrijfsplan dat er op is gericht het vestigingsklimaat in de Eemsdelta continu innovatief duurzaam te verbeteren, met economische groei, werkgelegenheid en financieel rendement als resultaat.

De marktgerichte wijze van opereren die Groningen Seaports nastreeft: een organisatie die onderneemt, innoveert en zich ontwikkelt dient ook voortdurend alert te zijn op potentieel nieuwe inkomstenbronnen en nieuwe klanten, waar die zich ook maar bevinden. Vernieuwing biedt via verbreding en verdieping een versterking van de organisatie. Naast het aanbieden van bouwrijpe grond en haven infrastructuur is een belangrijk selling point de beschikbaarheid van industriële utiliteiten en faciliteiten. Op het gebied van utiliteiten heeft Groningen Seaports een concurrentievoorsprong ten opzichte van de andere Nederlandse zeehavens. Al sinds 2005 investeert zij in openbare utiliteiten zoals stoom, stikstof, condensaat, zoutafvalwater, perslucht, water, elektriciteit en data. Dit heeft er toe geleid dat bedrijven duurzamer en goedkoper kunnen opereren.

Ontwikkelingen

Het beheer van de ICT-infrastructuur is uitbesteed en in 2018 zal daarop volgend de digitale werkplek in gebruik genomen gaan worden. Ook in het softwaregebruik wordt de kentering steeds duidelijker, de doelstelling van standaard cloud-oplossingen is bijvoorbeeld het nieuwe CRM-systeem. Hierbij is gekozen voor de Microsoft Dynamics oplossing waarmee bedrijfsbreed meerdere processen zullen worden geautomatiseerd. De experimentfase van samenwerken via Office 365 is voorbij en in 2018 zal dit op grote schaal uitgerold worden. De wens om volledig digitaal te kunnen werken is uitgewerkt en in 2018 wordt het Document Management Systeem ingericht. Voor het beheer en onderhoud van infrastructuur wordt gezocht naar een assetmanagement systeem. Assetmanagement is het professioneel en gestructureerd ontwerpen, bouwen, beheren en onderhouden en afstoten van kapitaalgoederen. Hierbij wordt gestreefd naar een optimum tussen de prestaties, risico's en kosten van assets over de hele levenscyclus van de assets.

Juridische structuur

In 2013 is Groningen Seaports verzelfstandigd tot een Naamloze Vennootschap, waarop het structuurregime van toepassing is. Enig aandeelhouder van de N.V. is de Gemeenschappelijke Regeling Groningen Seaports, die op haar beurt wordt gevormd door de gemeenten Eemshoek en Delfzijl en de provincie Groningen zijnde de aandeelhouders.

Organisatie

Groningen Seaports kent een Algemene vergadering van Aandeelhouders, een Raad van Commissarissen en een directeur-bestuurder. In 2017 is na zeventien jaar inzet de heer Harm Post uit dienst getreden, een periode waarin de wereld van de noordelijke zeehavens een flinke metamorfose heeft ondergaan. Als opvolgend

directeur-bestuurder van Groningen Seaports is de heer Cas König benoemd.

De directeur-bestuurder legt verantwoording af aan de Raad van Commissarissen en Algemene vergadering van Aandeelhouders. Inmiddels is besloten tot een twee-hoofdig statutair bestuur waarbij sprake zal zijn van gedeelde verantwoordelijkheid. De positie voor deze tweede bestuurder is momenteel nog vacant. De verhouding man/vrouw op directieniveau voldoet thans nog niet aan de daaraan te stellen eisen, daar de directie thans slechts uit één statutair bestuurder bestaat. Het beleid van Groningen Seaports is er op gericht om te komen tot een verdeling man/vrouw op directieniveau welke voldoet aan wet- en regelgeving.

Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen houdt toezicht op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken in de vennootschap en staat de directie en het management met raad ter zijde. De wijze waarop de Raad van Commissarissen haar taak uitoefent is vastgelegd in de statuten van Groningen Seaports en het door de aandeelhouder vastgestelde Reglement van de Raad van Commissarissen.

De Raad van Commissarissen bestaat statutair uit vijf personen en hierin zijn het afgelopen jaar drie wijzigingen doorgevoerd. De Gemeente Delfzijl, de Gemeente Eemshoek en de Provincie Groningen hebben besloten dat zij niet meer zelf plaats zullen nemen in de Raad van Commissarissen maar een externe kandidaat prefereren. Dit zijn geworden mevrouw Dertje Meijer, mevrouw Jantje Schiphorst en de heer Joop Atsma. De nieuwe commissarissen kunnen vanwege hun grote kennis en ervaring met bedrijfsleven en overheid, en met diverse ermee samenhangende sectoren zoals de industrie en de maritieme sector, een positieve bijdrage

leveren aan het toezichhoudend orgaan van Groningen Seaports. De Raad van Commissarissen bestaat uit de volgende leden:

- de heer L.C. (Bert) Bruggeman (voorzitter)
- de heer H. (Herman) Roose (voorzitter auditcommissie)
- mevrouw J. (Jantje) Schiphorst (lid auditcommissie)
- mevrouw D. (Dertje) Meijer (lid)
- de heer J.J. (Joop) Atsma (lid)

De huidige verhouding man/vrouw is 3 mannen en 2 vrouwen. De leden van de Raad van Commissarissen worden benoemd door de algemene vergadering van aandeelhouders. Bij toekomstige benoemingen van leden van de Raad van Commissarissen zal aandacht worden besteedt aan een evenwichtige verdeling van de zetels over vrouwen en mannen, rekening houdend met het geldende benoemingsbeleid van de vennootschap en geldende statutaire voorwaarden van bindende voordracht.

De Gemeenschappelijke Regeling is enig aandeelhouder van Groningen Seaports N.V. en bestaat uit vertegenwoordigers van raden, staten en colleges van de provincie Groningen, de gemeente Delfzijl en de gemeente Eemsmond.

E. Rendement en Risico

Een solide en bestendige financiële huishouding is cruciaal voor het behalen van onze doelen. Groningen Seaports streeft daarom naar een marktconform financieel rendement. Bij het maken van businesscases houdt ze daarbij wel nauwlettend oog voor de maatschappelijke doelstelling van het bedrijf. Groningen Seaports legt vooraf en achteraf verantwoording af over hoe positieve en negatieve afwijkingen op het beoogde financieel rendement samenhangen met de beoogde maatschappelijke doelstellingen zoals werkgelegenheid en duurzaamheid.

Projecten

De infrastructurele projecten binnen Groningen Seaports zijn binnen de afgesproken financiële rendementseisen afgesloten. Voor de toekomst vraagt de aandeelhouder dat werkgelegenheid als publieke doelstelling meer expliciet naar voren komt. Hiermee wordt meer expliciet invulling gegeven aan de missie van Groningen Seaports namelijk: 'op verantwoorde en duurzame wijze de economische activiteiten – en dus de werkgelegenheid stimuleren'.

Groningen Seaports wil evenwicht brengen in de publieke doelstelling en het financieel rendement. Ze streeft een marktconform rendement op eigen vermogen na. De aandeelhouders van Groningen Seaports zijn bereid het deel van het marktconforme rendement dat in een private omgeving als dividend zou worden uitgekeerd (ongeveer de helft) in te zetten als afslag op het financieel rendement om business cases, ten behoeve van het publieke belang, rond te krijgen. Daarbij dient dan wel steeds heldere verantwoording vooraf en achteraf plaats te vinden ten aanzien van de bijdrage aan de doelstellingen. Met deze ontwikkeling komt er meer aandacht voor maatschappelijk rendement en is er meer ruimte voor investeringen in duurzaamheid en werkgelegenheid.

Risicomanagement

Het beleid dat Groningen Seaports voert ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in een beleidsstuk waarin de werkwijze is vastgelegd. Het uitgangspunt daarbij is: *'Continu actueel inzicht verkrijgen in de risico's die we lopen bij het behalen van onze doelstellingen en het uitvoeren van onze processen en met dit inzicht de risico's zodanig beheersen en beheren dat uitvoering van onze processen en de realisatie van onze doelen niet in gevaar komt.'*

Beheersing

Voor beheersing van risico's hanteert Groningen Seaports het 'three lines of defence model'. De eerste linie bestaat uit directie, MT en lijnmanagement. Zij zijn verantwoordelijk voor het onderkennen, beheersen en eventueel bewust accepteren van risico's. De tweede linie bestaat uit control, risicomanagement en juridische zaken. Zij treden op als sparringpartner voor de eerste linie en ondersteunen bij de dagelijkse beheersing van risico's. De derde linie wordt gevormd door de Interne Audit Functie. Vanuit een objectieve en onafhankelijke positie toetst deze de beheersconstructie die door de 1e en 2e lijn is gevormd.

De Interne Audit Functie is daarmee niet verantwoordelijk voor risicomanagement maar vormt een oordeel over de kwaliteit en effectiviteit van risicomanagement. De Interne Audit Functie is in 2017 gestart met auditen en adviseren over governance, risicomanagement

Risicoreserve

Waar de mogelijkheden tot beheersing van risico's gering zijn zal er bij een incident sprake zijn van directe impact op het eigen vermogen. Om er voor te zorgen dat de bedrijfsvoering van Groningen Seaports niet in gevaar komt, is

en interne beheersing van processen. Deze is verantwoordelijk voor de voortgangsrapportage van het actieplan (uitkomsten van het onderzoek) en de toetsing van de door het management geïmplementeerde verbeteracties.

hiervoor een risicoreserve gevormd. De actualisatie, door AON Global Risk Consulting, van de risicoreserve vindt periodiek plaats. Hierna staan de risico's zoals deze zijn vastgesteld:

Risico	Kans (eens per x jaar)	Gevolg (in miljoen euro)
Deel klantenportefeuille gaat failliet	5	1,8
Dijkdoorbraak / Dijkoverschrijding	4000	50,0
Extreme weersomstandigheden	20	4,5
Aanwezigheid vervuilde grond	5	4,5
Ernstig milieu-incident	50	5,0
Verontreiniging baggerspecie	15	3,1
Aanvaring van een schip met kade	25	5,0
Vergunning Eems wordt ingetrokken	20	7,5
Stremming haven (verkeerde aanwijzing verkeersleiding GSP)	200	35,0
Verzakking kade	20	10,0

Op basis van de actualisatie, uitgevoerd door AON Global Risk Consulting, hanteert Groningen Seaports een grote mate van financiële zekerheid, namelijk 99,5%, en een lage risicobereidheid. Doorberekening van de scenario's laat zien dat er een buffer benodigd is van € 25 miljoen. In 2017 hebben de in de tabel opgenomen risico's zich niet voorgedaan, een milieu-incident met gascondensaat heeft

weliswaar plaatsgevonden maar kende geen aanzienlijk financieel gevolg. Wel is dit jaar het risico opgekomen dat, in verband met eventuele discontinuïteit van een klant, Groningen Seaports mogelijk te maken krijgt met een saneringsverplichting. In de balans is hiervoor een voorziening opgenomen. In 2018 zal opnieuw een inventarisatie plaatsvinden en zullen de risico geactualiseerd worden.

Monitoring

Met het geheel aan werkzaamheden die Groningen Seaports uitvoert in het kader van risicobeheersing is het van belang de overkoepelende rol verder uit te werken. Risicomanagement is bedrijfsbreed verankerd zoals in het hoofdstuk 'Beheersing' op pagina 15 is beschreven en daarmee heeft het principe

van de 'three lines of defence model' gestalte gekregen. Voor de eerder genoemde risico's zijn voor zover mogelijk beheersmaatregelen getroffen die in de onderstaande tabel zijn vermeld. Monitoring en actualisatie van de risico's en de beheersmaatregelen vindt continue plaats.

Tabel: Risicoprofiel

Groep	Risico	Beheersmaatregel
Financieel	Faillissement klanten	Vooraf solvabiliteitscheck en volgen Holdinggarantie vragen
	Faillissement deelneming	Opstellen deelnemingenbeleid
Organisatie	Aanvaring schip en stremming haven	Verkeersmanagementsysteem Nautische begeleiding
	Onjuist ontwerp / bestek	GSP-Kompas Aansprakelijkheid vergroten
	Falen infrastructuur	Assetmanagement invoeren Structureel inspecteren
Juridisch	Vervuilde grond	Contractuele borging T0-meting en monitoring
	Ernstig milieu-incident	Milieuverzekering, vergunning en inspectie
	Intrekken stortvergunning	Duurzaam waterbodembeheer Onderzoeken slibtoepassingen
Technisch	Bodembeschadiging Jack-up-schepen	Controleberekening vooraf / monitoring Ligplaats vaststellen
	Uitval ICT / internet	Redundantie systemen en glasvezel Back-up en recovery procedure

Risicogroepen

Het risicoprofiel en de risicobereidheid van de binnen Groningen Seaports bekende risico's zijn onderzocht. De hantering van een lage mate van risicobereidheid is een leidraad voor het al dan niet nemen van maatregelen ter beheersing van de risico's.

Organisatie-risico's op het gebied van projecten wordt beheerst door richtlijnen die zijn vastgelegd in GSP-Kompas. Daarnaast heeft de organisatie met assetmanagement een sterk middel in handen om uitval en kosten van assets beter te beheersen.

Juridische risico's zijn binnen Groningen Seaports veelal te herleiden naar veranderende wetgeving. Om vroegtijdig op deze ontwikkelingen in te spelen wordt getracht het effect van deze veranderingen te beperken.

De technische risico's worden door de organisatie met grote regelmatigheid geëvalueerd of het daarbij gaat om kadebelasting, ICT of brandgevaar. De komst van nieuwe schepen als kraanschepen zijn hiervan een voorbeeld waarop Groningen Seaports moet inspringen en haar risicobereidheid moet vaststellen. Op ICT-gebied is gestart met hard- en software toekomstbestendig te maken, tevens wordt onderzocht op welke wijze de digitale veiligheid gewaarborgd moet worden

Financiële risico's

Het beleid ter afdekking van financiële risico's is in het treasurystatuut vastgelegd en kent een aantal doelstellingen.

'Treasury is het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.'

Het verkrijgen en handhaven van toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities en bescherming van de organisatie tegen ongewenste financiële risico's. Het beleid wordt ondersteund door het realiseren van adequate informatiestromen. De belangrijkste en meest relevante risico's voor Groningen Seaports worden hieronder beschreven.

Renterisico

In 2016 is de herfinanciering van Groningen Seaports gerealiseerd. Een groot gedeelte van de kasgeldleningen is omgezet in langlopende leningen van in totaal € 185 miljoen, waarmee het renterisico voor ongeveer 84% van het vreemd vermogen is afgedekt. Hiermee is de continuïteit van de financiering gegarandeerd. Voor afdekking van het renterisico is een derivaat afgesloten. De langlopende leningen en de kasgeldleningen worden volledig geborgd door de Gemeenschappelijke Regeling Groningen Seaports. Daarnaast is er een borgstelling van de Gemeenschappelijke Regeling Groningen Seaports voor de collateral storting die uit hoofde van het derivaat moet worden gedaan. In het afgelopen jaar hebben zich op het gebied van financiering geen noemenswaardige ontwikkelingen voorgedaan.

Liquiditeitsrisico

Voor beheersing van dit risico worden periodiek liquiditeitsbegrotingen opgesteld en door tussentijdse monitoring eventueel bijgestuurd. In de liquiditeitsbegrotingen wordt rekening gehouden met beperkte beschikbaarheid van liquide middelen waaronder bankgaranties en de margin call met betrekking tot het afgesloten derivaat. Voor een toelichting op de liquiditeitsrisico's van de renteswap wordt verwezen naar de toelichting op de renteswap.

Kredietrisico

Groningen Seaports handelt enkel met kredietwaardige partijen en heeft procedures opgesteld om de kredietwaardigheid van deze partijen te controleren. Tevens heeft zij richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken. Bovendien bewaakt Groningen Seaports voortdurend haar vorderingen en hanteert de vennootschap een strikte aanmaningsprocedure. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor Groningen Seaports beheerst, binnen de vennootschap zijn geen belangrijke concentraties van kredietrisico.

Impairment

Groningen Seaports beoordeelt per balansdatum of een materieel actief of groep van materiele vaste activa een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Hiertoe wordt een impairment toets uitgevoerd. De met de materiële activa verwachte gegenereerde kasstromen worden in kaart gebracht via

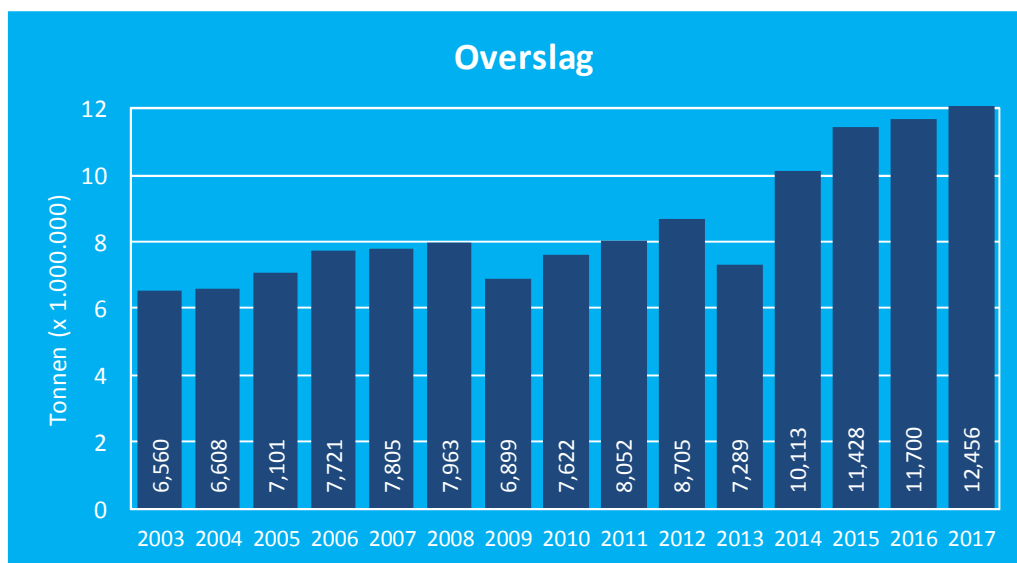
prognoses en projecties van deze kasstromen. Deze kasstromen worden contant gemaakt met behulp van de vastgestelde WACC (Weighted Average Cost of Capital). Voor 2017 overstijgt de aldus bepaalde waarde fractioneel, (0,1%) de boekwaarde van de materiële vaste activa per 31 december 2017. De gehanteerde prognoses en projecties zijn gebaseerd op veronderstellingen. De werkelijke uitkomsten zullen waarschijnlijk daarvan afwijken, aangezien de veronderstelde gebeurtenissen zich veelal niet op gelijke wijze zullen voordoen als is aangenomen. De hieruit voortvloeiende afwijkingen kunnen van materieel belang zijn. De toets is dit jaar doorstaan en hoewel er geen reden is tot afwaardering, is het wel relevant om de gevoeligheid van de gehanteerde veronderstellingen nader te beschouwen. Een toe- of afname van de geprognosticeerde verkoop van gronden met 10% heeft een impact van 2% op de bedrijfswaarde. In de gehanteerde prognoses is uitgegaan van dertien scenario's met een bepaalde kans verwachting en deze hebben een gezamenlijk effect van 26% op de bedrijfswaarde; recycling 7%, wind 6%, intern 5% en data 4%. De WACC beweegt mee met de lange termijn rente. Een wijziging kan leiden tot een materiele invloed op de bedrijfswaarde voortvloeiend uit de impairment toets. Een toe- of afname van de WACC met 0,5 procentpunt heeft een impact van 10% op de bedrijfswaarde en een toe- of afname van 0,1 procentpunt heeft een effect van 2% op de bedrijfswaarde.

F. Cijfers en Indicatoren

In dit hoofdstuk worden de financiële indicatoren en de niet-financiële factoren gepresenteerd, alsmede de overslagcijfers en de terreinuitgifte.

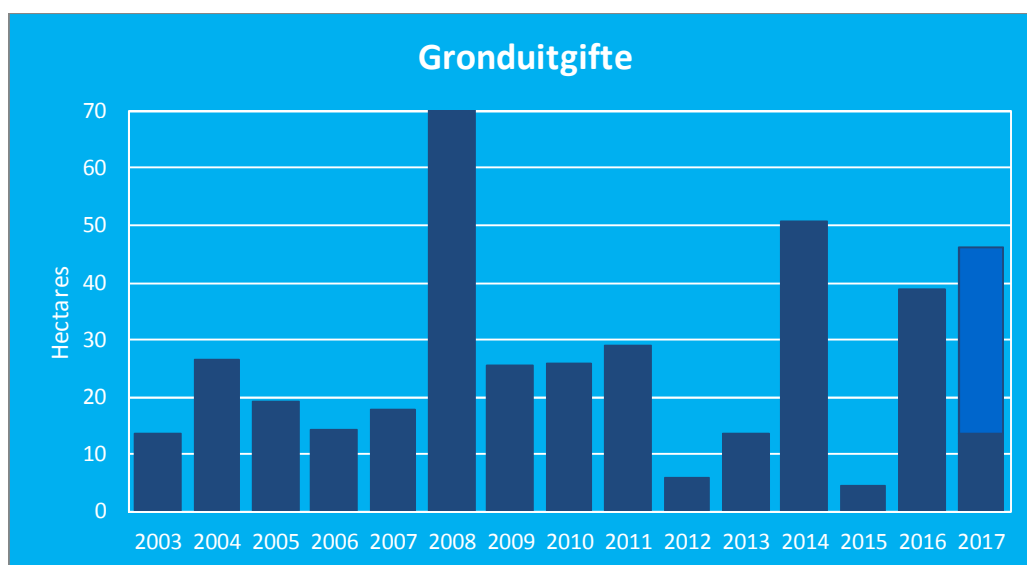
Overslag

De overslag overstijgt voor het vierde jaar op rij de 10-miljoen-ton-grens. Waar in het afgelopen jaar met name de overslag voor de kolencentrale voor een stijging zorgde, is dit nu toe te wijzen aan de algehele economische voorspoed. Met een cijfer van meer dan 12 miljoen ton is een record overslag gerealiseerd en kennen de havens wederom een uitstekend jaar.

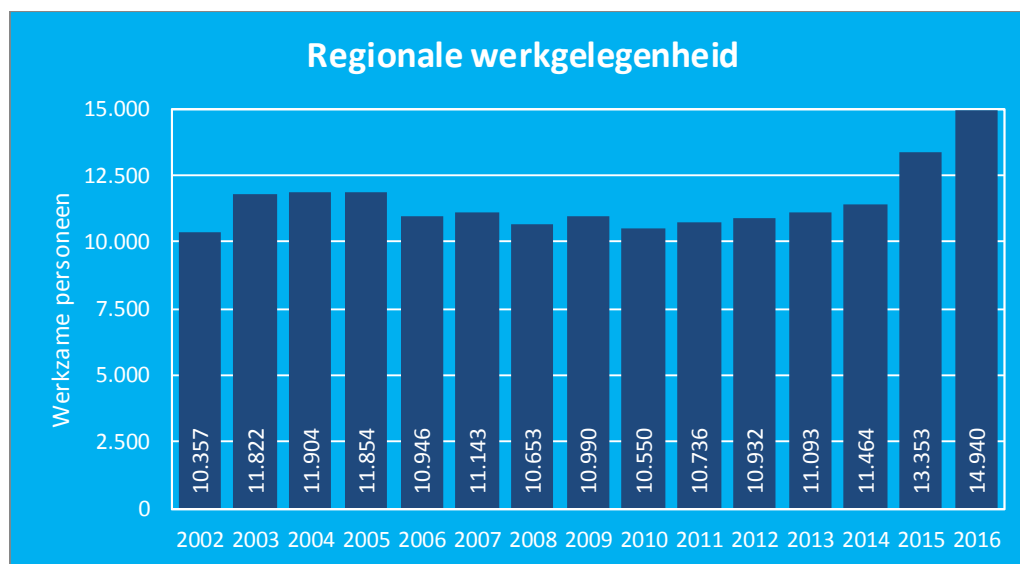
Terreinuitgifte

In de terreinuitgifte is het uitblijven van een grote transactie bepalend voor het resultaat. Desondanks maken meerdere kleinere transacties toch een mooi resultaat. Voor de komende jaren heeft Groningen Seaports de overtuiging dat de gronduitgifte de gedane investeringen zal volgen, gesteund door de weer groeiende economie. In 2017 zijn ook de bedrijven meegenomen die een overeenkomst tot vestiging hebben getekend (zie lichtgekleurde kolom).

Regionale werkgelegenheid

De ontwikkeling van de werkgelegenheid in de regio is door de aandeelhouder bepaald als belangrijke publieke doelstelling en deze moet meer expliciet naar voren komen. Hiertoe is een concrete doelstelling meegegeven aan Groningen Seaports namelijk een gemiddelde groei van werkgelegenheid van 2% per jaar. De werkgelegenheidscijfers worden steeds met een jaar vertraging aangeleverd. De afgelopen jaren is de werkgelegenheid sterk toegenomen. De werkgelegenheid is met 11,9% toegenomen (Bron: Erasmus Universiteit Rotterdam).

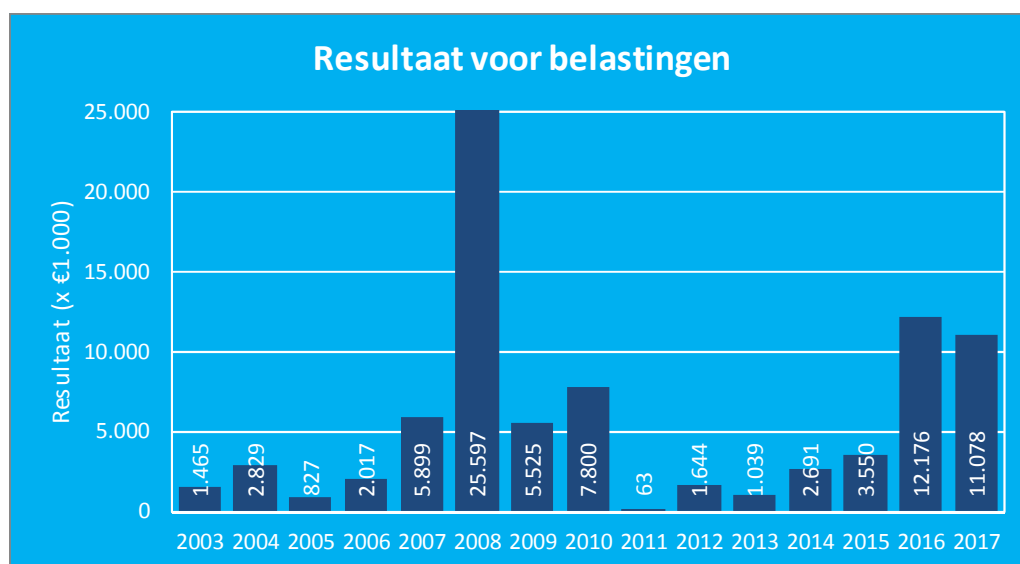
Klanttevredenheid

Het meten van de klanttevredenheid is één van de belangrijkste indicatoren voor de prestaties op het gebied van dienstverlening door Groningen Seaports. Iedere twee jaar wordt de klanttevredenheid gemeten. Middels persoonlijke interviews worden meerdere vragen aan klanten voorgelegd die betrekking hebben op de dienstverlening van Groningen Seaports. Met een waardering van 7,92 is de hoogste waardering tot nu toe behaald. In 2018 zal weer een nieuw onderzoek plaatsvinden.

Financieel

Het resultaat voor belastingen in 2017 is uitgekomen op € 11 miljoen (2016: € 12,2 miljoen). De opbrengst vanuit uitgifte gronden is verantwoordelijk voor een groot gedeelte van het hogere resultaat, maar ook de vrijval van de voorzieningen voor Groot Onderhoud zorgen voor een hoog resultaat.

De grootste infrastructurele investeringen in 2017 betreft het groot onderhoud aan de Schermdijk, renovatie van de drijvende steiger in Delfzijl en renovatie van de fenderschotten in de Eemshaven. De investeringsomvang is lager ten opzichte van 2016. De voornaamste reden hiervoor is de aankoop in 2016 van gronden ten behoeve van de grondtransactie op Green Dataport Eemshaven.

De operationele kasstroom plus de investeringskasstroom waren over 2017 gezamenlijk € 32,2 miljoen positief (2016: € 36,2 miljoen negatief). In 2017 lag het investeringsniveau lager dan in 2016. Tevens is in 2017 een deel van de gestorte borg in verband met de CSA terug ontvangen (€ 25,4 miljoen) terwijl in 2016 een storting is gedaan in verband met de CSA. De positieve kasstroom is gebruikt voor het

aflossen van in totaal € 33,6 miljoen (kasgeld)leningen. Per saldo resteert een afname van de liquide middelen ter hoogte van € 1,5 miljoen. Het saldo liquide middelen is in januari 2018 gebruikt voor het aflossen van kasgeldleningen en het betalen van crediteuren. De current ratio bedraagt circa één. De liquiditeit is mede gelet op de mogelijkheid tot geborgde kasgeldfinanciering toereikend. De solvabiliteitsratio is per ultimo 2017 42%, per ultimo 2016 was dit 38,6%. De verhoging van de solvabiliteitsratio is voornamelijk het gevolg van de afname van het vreemd vermogen in verband met een lager uitstaande gestorte borg in verband met de CSA. Tevens heeft het positieve resultaat van 2017 een positief effect op de solvabiliteitsratio.

Financieel meerjarenplan 2018 – 2022

De cijfers met betrekking tot resultaten en kasstromen zijn ontleend aan het Bedrijfsplan 2018–2022. Uit het financieel meerjarenplan blijkt dat ook voor de jaren 2018 tot en met 2022 stabiele resultaten worden verwacht.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
Resultaat voor belastingen	376	371	817	348-	221-
Afschrijvingen	8.917	9.575	9.632	9.778	9.731
Mutatie vlottende activa	3.398	677-	612-	547-	483-
Mutatie vlottende passiva	1.640	1600	1.600	1.600	1.600
Mutatie reserves & voorzieningen	170	170	1.312-	170	170
Bouwrente	332-	154-	442-	308-	-
Operationele kasstroom	14.169	10.885	9.683	10.345	10.797
Investeringskastroom	48.209-	12.721-	14.501-	1.188-	1.188-
Financieringskastroom	34.038	1.836	4.818	9.158-	9.610-

Voor het komende verslagjaar wordt een bestending dan wel geringe groei verwacht van de omzet uit scheepvaart alsmede opbrengsten uit hoofde van aan derden in gebruik gegeven terreinen. Laatstgenoemde opbrengsten vloeien meestal voort uit meerjarige overeenkomsten. Op basis van contractuele afspraken met bedrijven die zich in ons beheersgebied willen vestigen verwachten we met name dat in de jaren na 2018 de erfpachtopbrengsten alsmede de hiermee samenhangende omzet uit scheepvaart toenemen. Wel dient ten behoeve van deze ingerekende omzetsijging nog fors te worden geïnvesteerd in kades en infrastructuur. Deze investeringen kunnen en zullen separaat worden gefinancierd.

Het resultaat zal verder afhankelijk zijn van de mate waarin we nieuwe bedrijven weten te interesseren voor vestiging in Delfzijl dan wel de Eemshaven. Zowel de inkomsten uit terreinen als de hiermee samenhangende scheepvaartopbrengsten worden hierdoor beïnvloed. Indien vestiging van een nieuw bedrijf geschiedt door middel van een grondverkoop-transactie in plaats van erfpacht zal de (eenmalige) invloed op het resultaat nog substantiëler zijn. Verwachte grondverkooptransacties zijn vooralsnog, op basis van ervaringscijfers, naar bescheiden omvang ingeboekt. De verwachting is verder dat de personele bezetting niet noemenswaardig zal wijzigen. De kosten zullen zich, behoudens trendmatige ontwikkeling, stabiliseren behoudens toename van de afschrijvingen als gevolg van investeringen in vraag gebonden infrastructuur.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2017 is de vennootschapsbelasting van toepassing voor zeehavens en daarmee ook voor Groningen Seaports. De fiscale openingsbalans is ten tijde van het opmaken van de jaarrekening 2017 nog onderwerp van bespreking met de Belastingdienst, in gezamenlijkheid met de overige Nederlandse zeehavens.

Om deze reden is in de jaarrekening 2017 de thans meest gereede schatting van de directie opgenomen, welke gegeven de stand van zaken met betrekking tot de afstemming met de Belastingdienst, onzeker is. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting op de fiscale positie in de jaarrekening.

Deel 2: JAARREKENING

A. Balans

Voor winstbestemming

Bedragen x € 1.000

	Ref.	31-12-2017	31-12-2016
ACTIVA			
Vaste activa			
Materiële vaste activa	1	454.419	452.450
Financiële vaste activa	2	2.767	2.733
Totaal Vaste activa		457.186	455.183
Vlottende activa			
Vorraden	3	0	74
Vorderingen	4	62.162	92.755
Liquide middelen	5	13.177	14.654
Totaal Vlottende activa		75.339	107.483
TOTAAL ACTIVA		532.526	562.666
PASSIVA			
Eigen Vermogen			
Geplaatst aandelenkapitaal	6	198.058	198.058
Overige reserves	6	19.453	7.276
Resultaat verslagjaar	6	8.375	12.176
Totaal Eigen Vermogen		225.886	217.510
Voorzieningen	7	6.915	16.785
Langlopende schulden	8	220.856	222.056
Kortlopende schulden	9	78.869	106.315
TOTAAL PASSIVA		532.526	562.666

B. Winst-en-verliesrekening

Bedragen x € 1.000

	Ref.	2017	2016
Bedrijfsopbrengsten			
Netto omzet	10	45.548	51.040
Overige opbrengsten	11	3.155	3.288
Totaal Bedrijfsopbrengsten		48.703	54.328
Bedrijfslasten			
Salarissen	12	7.094	7.013
Sociale lasten	12	1.598	1.443
Afschrijvingen	13	8.416	7.080
Overige kosten	14	12.853	19.285
Totaal Bedrijfslasten		29.961	34.821
OPERATIONEEL RESULTAAT		18.742	19.506
Resultaat Deelnemingen	15	-606	-480
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	16	412	279
Financiële lasten	16	-7.470	-7.129
Totaal Financiële baten en lasten		-7.058	-6.850
RESULTAAT VOOR BELASTINGEN		11.078	12.176
Belastingen	17	2.703	-
NETTO RESULTAAT NA BELASTINGEN		8.375	12.176

C. Overzicht van het totaalresultaat 2017

Bedragen x € 1.000

	2017	2016
Netto-resultaat na belastingen	8.375	12.176
Geen mutaties	-	-
Totaal van de rechtstreekse mutaties in het eigen vermogen	-	-
Totaalresultaat	8.375	12.176

D. Kasstroomoverzicht

Bedragen x € 1.000

	2017	2016
Operationeel bedrijfsresultaat	18.742	19.506
Afschrijvingen	8.416	7.080
Mutatie in handelsvorderingen	6.068	2.120
Mutatie in handelscrediteuren	535	1.258
Mutatie in overige vorderingen en schulden	26.418	-36.317
Mutatie voorzieningen / deelnemingen	-8.844	-1.816
Uit bedrijfsactiviteiten	51.335	-8.169
Ontvangen rente	73	317
Betaalde rente	-7.239	-6.926
	-7.166	-6.609
Kasstroom uit operationele activiteiten	44.169	-14.778
Investeringsactiviteiten		
Investeringsactiviteiten		
Investeringen in materiele vaste activa	-18.622	-32.922
Desinvesteringen in materiele vaste activa	8.587	11.520
Investeringen in financiële vaste activa	-2.965	-462
Desinvesteringen in financiële vaste activa	1.004	424
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-11.996	-21.440
Financieringsactiviteiten		
Financieringsactiviteiten		
Ontvangsten uit leningen	14.000	201.200
Aflossingen leningen	-47.650	-149.950
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-33.650	51.250
Mutatie liquide middelen	-1.477	15.032
Saldo liquide middelen begin verslagperiode	14.654	-378
Saldo liquide middelen einde verslagperiode	13.177	14.654
Mutatie liquide middelen	-1.477	15.032

E. Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Verslaggevingskader

De jaarrekening over 2017 is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activiteiten

Groningen Seaports is een naar Nederlands recht opgerichte Naamloze Vennootschap, statutair gevestigd te Delfzijl (KvK-nummer 58141057). De voornaamste activiteiten bestaan uit: het beheren, ontwikkelen en exploiteren van de havens in Delfzijl en de Eemshaven met bijbehorende haventerreinen en niet havengebonden terreinen, het aan derden uitgeven van deze terreinen, het ondersteunen van het Havenschap bij de uitoefening van haar taken, het verrichten of doen verrichten van alle andere werkzaamheden op industrieel, commercieel en financieel gebied. De jaarrekening is opgesteld op basis van het continuïteitsbeginsel.

Oordelen en schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van de grondslagen en de gerapporteerde waarde van de activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in de toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Lijst van kapitaalbelangen

Niet geconsolideerde maatschappijen en kapitaalbelangen, gewaardeerd tegen nettovermogenswaarde:

- N.V. Ontwikkelingsmaatschappij RSCG (Groningen Railport) te Veendam: 65,92%-deelneming (2016: 65,92%-deelneming);
- Fivelpoort Beheer B.V. te Delfzijl: 100%-deelneming (2016: 100%-deelneming);
- Fivelpoort C.V. te Delfzijl: 29,33%-deelneming (2016: 29,33%-deelneming).

Doordat Groningen Seaports NV zich binnen Fivelpoort CV als beherend venoot opstelt wordt dit verwerkt als 100% deelneming.

Hoewel bovenstaande deelnemingen allen zijn gekwalificeerd als groepsmaatschappijen van Groningen Seaports, worden deze groepsmaatschappijen op grond van artikel 2:407 lid 1 BW niet geconsolideerd, omdat de gezamenlijke betekenis van deze groepsmaatschappijen te verwaarlozen is ten opzichte van Groningen Seaports als geheel.

Salderen

Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:

- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen en het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig of beide posten simultaan af te wikkelen.

Algemeen

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Activa

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met afschrijvingen en bijdragen van derden. De onder de materiële vaste activa opgenomen 'Materiële vaste activa in aanbouw' zijn opgenomen voor zover de prestatie door de tegenpartij is gerealiseerd.

De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten. In de vervaardigingsprijs van projecten wordt de rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend opgenomen. Op vaste activa met een beperkte gebruiksduur wordt jaarlijks afgeschreven volgens een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur.

De in erfpacht uitgegeven gronden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs minus eventuele investeringssubsidies en indien van toepassing cumulatieve bijzondere waardeverminderingverliezen. In de jaren voor de verzelfstandiging werden de in erfpacht uitgegeven gronden gewaardeerd tegen eerste uitgifteprijs. Per verzelfstandigingsdatum (14 juni 2013) is verondersteld dat de boekwaarde van de in erfpacht uitgegeven gronden de historische kostprijs betreft ("deemed cost") rekening houdend met eventuele lagere opbrengstwaarde.

Ten behoeve van periodiek groot onderhoud baggerwerk is een voorziening gevormd. Het overige groot onderhoud wordt geactiveerd en afgeschreven op basis van de verwachte levensduur. De reguliere jaarlijkse onderhoudskosten worden op het moment van realisatie ten laste van het resultaat gebracht. Tot en met 2017 was ook voor groot onderhoud infrastructuur een voorziening gevormd. Vanaf 2018 is deze voorziening opgeheven, deze stelselwijziging heeft geen effect op het resultaat en/of vermogen.

Indien de verwachting omtrent de afschrijvings-methode, gebruiksduur en/of restwaarde in de loop van de tijd wijzigingen ondergaat, worden zij als een schattingswijziging verantwoord. Een materieel vast actief wordt niet langer in de balans opgenomen na vervreemding of wanneer geen toekomstige prestatie-eenheden van het gebruik of de vervreemding worden verwacht. De bate of last die voortvloeit uit de desinvestering wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen van materiële vaste activa

Groningen Seaports beoordeelt op elke balansdatum of een materieel vast actief of groep van materiële vaste activa een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Groningen Seaports onderkent één groep van materiële vaste activa/kasstroom genererende eenheden, namelijk de gezamenlijke havens van Delfzijl (zeehaven en de binnenhavens) en de Eemshaven.

Voor alle categorieën materiële vaste activa (kasstroom genererende eenheden) die tegen verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs worden gewaardeerd, wordt bij aanwezigheid van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen een impairmenttoets uitgevoerd. Indien uit deze toets blijkt dat sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt de omvang van dit verlies bepaald en als bijzondere waarde-vermindering in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Terugneming

Terugneming van een eerder verantwoord bijzonder waardeverminderingverlies vindt alleen plaats als sprake is van een wijziging van de gehanteerde schattingen bij het bepalen van de realiseerbare waarde sinds de verantwoording van het laatste bijzonder waardeverminderingverlies. In dat geval wordt de boekwaarde van het actief (kasstroom genererende eenheid) opgehoogd tot de geschatte realiseerbare waarde, maar niet hoger dan de boekwaarde die bepaald zou zijn (na afschrijvingen) als in voorgaande jaren geen bijzonder waardeverminderingverlies voor het actief zou zijn verantwoord.

Financiële vaste activa

Niet geconsolideerde deelnemingen waarin Groningen Seaports invloed van betekenis uitoefent op het zakelijke en financiële beleid worden tegen de vermogensmutatiemethode gewaardeerd. Overeenkomstig deze methode worden de deelnemingen in de balans opgenomen tegen het aandeel van Groningen Seaports in de nettovermogenswaarde vermeerderd met haar aandeel in de resultaten en haar aandeel in de directe mutaties in het eigen vermogen vanaf het moment van verwerving verminderd met haar aandeel in de dividenduitkeringen. In de winst-en-verliesrekening wordt het aandeel van Groningen Seaports in het resultaat van de deelnemingen opgenomen.

Indien de waarde van de deelneming volgens de vermogensmutatiemethode nihil is geworden, wordt deze methode niet langer toegepast en blijft de deelneming bij ongewijzigde omstandigheden op nihil gewaardeerd. Hierbij worden andere langlopende belangen in de deelneming die feitelijk worden aangemerkt als een onderdeel van de netto-investering, ook meegenomen. Indien en voor zover geheel of ten dele voor de schulden van de deelneming wordt ingestaan respectievelijk een feitelijke verplichting bestaat de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt zo nodig een voorziening opgenomen.

Een vervolgens verkregen aandeel in de winst van de deelneming wordt pas weer verwerkt indien en voor zover het cumulatief niet-verwerkte aandeel in het verlies is ingelopen.

De langlopende vorderingen worden opgenomen tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardeverminderingverschillen. Baten en lasten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt zodra de vorderingen aan een derde worden overgedragen of een bijzondere waardevermindering ondergaan, alsmede via het amortisatieproces.

Vorraden

Vorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs dan wel lagere opbrengstwaarde. De voorraad grond wordt verantwoord onder de materiele vaste activa.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde, vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs minus een eventuele benodigde voorziening voor oninbaarheid.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder liquide middelen worden verstaan kasmiddelen en de tegoeden op bankrekeningen.

Passiva

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit Geplaatst aandelenkapitaal, Overige reserves en Resultaat boekjaar.

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd indien de groep op balansdatum een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft waarvan het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang betrouwbaar is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Tenzij anders vermeld, worden voorzieningen gewaardeerd tegen nominale waarde. Deze grondslag van waardering geldt voor de opgenomen voorzieningen groot onderhoud baggerwerk, groot onderhoud infrastructuur, geluidsisolatie, jubileum personeel, personele regelingen en sanering terreinen.

Indien het waarschijnlijk is dat voor uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen een vergoeding van een derde zal worden ontvangen, wordt deze vergoeding gepresenteerd als een afzonderlijk actief.

Langlopende schulden

Bij de eerste opname van langlopende schulden worden deze opgenomen tegen reële waarde verminderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten. De langlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Winst of verlies worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces. De geamortiseerde kostprijs is het bedrag waarvoor een financieel actief of financiële verplichting bij de eerste verwerking in de balans wordt opgenomen, verminderd met aflossingen op de hoofdsom, vermeerderd of verminderd met de via de effectieve-rentemethode bepaalde cumulatieve amortisatie van het verschil tussen dat eerste bedrag en het aflossingsbedrag en verminderd met eventuele afboekingen (direct, dan wel door het vormen van een voorziening) wegens bijzondere waardeverminderingen of oninbaarheid.

Kortlopende schulden

De overige kortlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Winst of verlies worden in de winst-en-verliesrekening opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces.

Financiële instrumenten

Groningen Seaports maakt gebruik van een afgeleid financieel instrument (renteswap) ter afdekking van de gelopen risico's betreffende renteschommelingen. Het rentederivaat is gewaardeerd op kostprijs of lagere marktwaarde. In geval sprake is van kostprijs-hedge-accounting en voor zover sprake is van ineffectiviteit (de nominale waarde van de renteswap overstijgt de afgedekte positie, zijnde de te betalen rente over de toekomstige nog op te nemen kasgeldleningen), is de lagere marktwaarde van de renteswap tot waardering gebracht. De

marktwaarde van de renteswap worden bepaald door de marktrente in relatie tot de contractuele rente.

Derivaten met toepassing van kostprijs-hedge-accounting

De afdekkingen worden volgens kostprijs-hedge-accounting verwerkt, indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- documentatie van de algemene hedge-strategie, hoe de hedge-relaties passen in de doelstellingen van risicobeheer en de verwachting aangaande de effectiviteit van deze hedge-relaties;
- documentatie van de in het soort hedge-relatie betrokken hedge-instrumenten en afgedekte posities;
- verwerking van de ineffectiviteit in de winst-en-verliesrekening.

De afdekkingen die aan deze strikte voorwaarden voor hedge accounting voldoen, worden als volgt verantwoord.

De waardering van het derivaat is afhankelijk van de afgedekte post en is als volgt:

- Indien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, dan wordt ook het derivaat tegen kostprijs gewaardeerd.
- Zolang de afgedekte post in de kostprijs-hedge nog niet in de balans is verwerkt, wordt ook het hedge-instrument niet geherwaardeerd. Indien de afgedekte post een monetaire post in vreemde valuta betreft, wordt het derivaat ook gewaardeerd tegen de contante koers op balansdatum. Indien het derivaat valuta-elementen in zich heeft, wordt het verschil tussen de contante koers die geldt op het moment van afsluiten van het derivaat en de termijnkoers waartegen het derivaat zal worden afgewikkeld, verdeeld over de looptijd van het derivaat.

De resultaatbepaling is als volgt:

- Op elke balansdatum wordt bepaald of er sprake is of is geweest van ineffectiviteit.
- Indien de kritische kenmerken van het hedge-instrument en van de afgedekte positie niet aan elkaar gelijk zijn of zijn geweest, is dit een indicatie dat de kostprijs-hedge een ineffectief deel bevat.
- Indien en voor zover de ineffectiviteit per balansdatum op cumulatieve basis in een verlies resulteert, wordt de ineffectiviteit verwerkt in de winst-en-verliesrekening.
- Indien de afgedekte positie van een verwachte toekomstige transactie leidt tot een financieel actief of een financiële verplichting, dan worden de daarmee verbonden nog niet in het resultaat verwerkte winsten of verliezen in dezelfde periode(n) in de winst-en-verliesrekening verantwoord als waarin het verkregen actief/aangegane verplichting van invloed is op het resultaat. Indien wordt verwacht dat een (deel van een) verlies dat nog niet in de winst-en-verliesrekening is verwerkt, in de toekomst niet met een tegengestelde winst uit de afgedekte positie wordt gecompenseerd, dan wordt dit verlies direct in de winst-en-verliesrekening opgenomen.

Kostprijs-hedge-accounting wordt beëindigd indien:

- Het hedge-instrument afloopt, wordt verkocht, beëindigd of uitgeoefend. Het cumulatieve gerealiseerde resultaat op het hedge-instrument dat nog niet in de winst-en-verliesrekening

was verwerkt toen er sprake was van een effectieve hedge, wordt afzonderlijk in de overlopende posten in de balans verwerkt tot de afgedekte transactie plaatsvindt.

- De hedge-relatie niet meer voldoet aan de criteria voor hedge-accounting. Indien de afgedekte positie een in de toekomst verwachte transactie betreft, vindt de verwerking van de hedge-resultaten als volgt plaats:
 - Indien de verwachte transactie naar verwachting nog plaatsvindt, wordt hedge-accounting vanaf dat moment stopgezet. Het hiermee samenhangende cumulatieve resultaat op het hedge-instrument dat in de periode waarin de hedge effectief was buiten de winst-en-verliesrekening of off-balance was gehouden, blijft afhankelijk van de situatie off-balance of op de balans.
 - Indien de verwachte transactie naar verwachting niet meer plaatsvindt, wordt het hiermee samenhangende cumulatieve resultaat op het hedge-instrument dat in de periode waarin de hedge effectief was buiten de winst-en-verliesrekening of off-balance was gehouden, naar de winst-en-verliesrekening overgebracht.

Een financieel instrument wordt niet langer in de balans opgenomen indien een transactie er toeleidt dat alle of nagenoeg alle rechten op economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot de positie aan een derde zijn overgedragen.

Leasing

De beoordeling of een overeenkomst (waaronder een erfpachtovereenkomst) een lease bevat, vindt plaats op grond van de economische realiteit op het tijdstip van het aangaan van het contract. Het contract wordt aangemerkt als een leaseovereenkomst als de nakoming van de overeenkomst afhankelijk is van het gebruik van een specifiek actief of de overeenkomst het recht van het gebruik van een specifiek actief omvat.

Groningen Seaports als lessee

In geval van financiële leasing (waarbij de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom van het lease-object geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen) worden het lease-object en de daarmee samenhangende schuld bij het aangaan van de overeenkomst in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het lease-object op het moment van het aangaan van de leaseovereenkomst of, indien dit lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. De initiële directe kosten van de lessee worden opgenomen in de eerste verwerking van het actief. De leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande verplichting, waarmee een constante rentevoet wordt bereikt over de resterende netto-verplichting.

Het geactiveerd lease-object wordt afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode of de gebruiksduur van het object, in geval er geen redelijke zekerheid is dat de lessee aan het einde van de leaseperiode eigenaar wordt. In geval van operationele leasing worden de leasebetalingen lineair over de leaseperiode ten laste van de winst-en-verliesrekening gebracht.

Groningen Seaports als lessor

Bij operationele lease worden de leasebaten op tijdsevenredige basis over de leaseperiode ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Initiële directe kosten worden toegerekend over de leaseperiode tegenover de leasebaten. De uitgegeven erfpachtcontracten worden gekwalificeerd als operationele leasing.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Netto-omzet

Onder netto omzet wordt verstaan de omzet die rechtstreeks aan het jaar zijn toe te rekenen en die in het jaar als gerealiseerd kunnen worden beschouwd onder aftrek van kortingen en van over de omzet geheven belastingen. De omzet heeft voornamelijk betrekking op in rekening gebrachte havengelden en inkomsten uit exploitatie van terreinen en faciliteiten.

Scheepvaart

De opbrengsten uit hoofde van exploitatie van de havens (waaronder havengelden, kadegelden en ligplaatsgelden) worden toegerekend aan het jaar waarin de prestatie door Groningen Seaports is geleverd.

Exploitatie van terreinen

De opbrengsten uit hoofde van de exploitatie van terreinen (waaronder uitgifte van gronden in erfpacht, verhuur van gronden en verlening van opstalrechten) worden verwerkt naar rato van de verrichte prestaties.

Verkoop van gronden

Opbrengst uit verkoop van gronden wordt in de winst-en-verliesrekening verwerkt als alle belangrijke rechten op economische voordelen alsmede alle belangrijke risico's met betrekking tot de gronden zijn overgedragen aan de koper, het bedrag van de opbrengst op betrouwbare wijze kan worden bepaald en ontvangst van de opbrengst waarschijnlijk is.

Verlenen van diensten aan derden

Indien het resultaat van een transactie aangaande het verlenen van een dienst betrouwbaar kan worden geschat en ontvangst van de opbrengst waarschijnlijk is, wordt de opbrengst met betrekking tot die dienst verwerkt naar rato van de verrichte prestaties.

Rente

Renteopbrengsten worden tijdsevenredig in de winst-en-verliesrekening verwerkt rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost, indien hun bedrag bepaalbaar is en hun ontvangst waarschijnlijk.

Exploitatiesubsidies

Exploitatiesubsidies worden ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht in het jaar ten laste waarvan de gesubsidieerde uitgaven komen, waarin de opbrengsten zijn gederfd dan wel waarin het exploitatietekort zich heeft voorgedaan. Subsidies en bijdragen met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en per saldo als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winstenverliesrekening.

Kosten

De kosten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. (Voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en overigens wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen.

Personeelslasten

De uit de arbeidsvoorwaarden voortvloeiende kosten voor lonen, salarissen, pensioenen en sociale lasten worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

Rente

Rente wordt toegerekend aan de opeenvolgende verslagperioden naar rato van de resterende hoofdsom. (Dis)agio en aflossingspremies worden als rentelast aan de opeenvolgende verslagperioden toegerekend zodanig dat tezamen met de over de lening verschuldigde rentevergoeding de effectieve rente in de winst-en-verliesrekening wordt verwerkt en in de balans de amortisatiewaarde van de schuld. Periodieke rentelasten en soortgelijke lasten komen ten laste van het jaar waarover zij verschuldigd worden.

Afschrijvingen

De afschrijvingen op materiële vaste activa worden gebaseerd op de verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de verwachte economische levensduur. Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Indien extra wordt afgeschreven, wordt dit toegelicht. Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt de omvang van het verlies (bijzondere waardevermindering) bepaald en in de winst-en-verliesrekening verwerkt in het jaar waarin de bijzondere waardevermindering haar oorsprong vindt.

Vennootschapsbelasting

Alle aandelen van Groningen Seaports worden gehouden door een publieksrechtelijk rechtspersoon (GR Havenschap Groningen Seaports). Op grond van art. 2 lid 3 en 7 van de wet op de Vennootschapsbelasting waren de activiteiten van Groningen Seaports tot en met 31 december 2016 vrijgesteld van de heffing van vennootschapsbelasting. Vanaf 1 januari 2017 is dit artikel vervallen en is Groningen Seaports wel vennootschapsbelastingplichtig.

Uitvloeisel van de invoering van de belastingplicht ingaande 1 januari 2017 is dat een fiscale openingsbalans naar de situatie per 1 januari 2017 moet worden opgesteld. De onderscheiden balansposten dienen op de fiscale openingsbalans te worden gewaardeerd naar de waarde in het economisch verkeer. Groningen Seaports is reeds geruime tijd doende om ten behoeve van de waardering van de balansposten informatie te verzamelen en op basis hiervan, mede met behulp van externe deskundigheid op het gebied van waardering en taxatie, te komen tot een bepaling van de waarde van de activa en passiva van Groningen Seaports per 1 januari 2017 in het economisch verkeer.

Uit de tot en met heden uitgevoerde werkzaamheden ten behoeve van het opstellen van de fiscale openingsbalans per 1 januari 2017 blijkt dat met name ten aanzien van de volgende balansposten (aanzienlijke) afwijkingen ontstaan ten opzichte van de commerciële waardering van deze posten op de balans per 31 december 2016 volgens de jaarrekening 2016:

Balanspost	Referentie Toelichting	Commerciële boekwaarde per 1 januari 2017 (x € 1.000.000)
1. Voorraad gronden (in erfpacht uit te geven/te verkopen)	1	32
2. In erfpacht uitgegeven gronden, Infrastructuur, Gebouwen, Materiële vaste activa in aanbouw en Overige activa	1	420
3. Voorziening Groot onderhoud infrastructuur	7	(15)
4. Marktwaarde derivaat	G.	-

Voor sommige balansposten is de waarde in het economisch verkeer relatief eenvoudig te bepalen op basis van marktinformatie. Een voorbeeld hiervan is de marktwaarde van het derivaat (nr. 4, zie ook onder hoofdstuk G, Niet in de balans opgenomen verplichtingen). Voor de in bovenstaand overzicht onder 1 t/m 3 genoemde balansposten is de waardering gebaseerd op een netto contante waarde berekening, welke afhankelijk is van uitgangspunten en veronderstellingen ten aanzien van onder meer de toekomstige kasstromen en de te hanteren disconteringsvoet (WACC). Om deze reden heeft de bepaling van de waarde in het economisch verkeer van deze balansposten soms een meer arbitrair karakter.

De bepaling van de waarde in het economisch verkeer per separate balanspost zal voor "Marktwaarde derivaat" leiden tot een passiefpost op de fiscale openingsbalans. Bepaling van de waarde in het economisch verkeer van de onder 1 t/m 3 genoemde balansposten zal naar de huidige inschatting leiden tot een hogere actiefpost op de fiscale openingsbalans die tenminste de passiefpost inzake "Marktwaarde derivaat" compenseert. Uitgevoerde gevoeligheidsanalyses ten aanzien van de categorieën 1 t/m 3 laten zien dat in de bepaling van de fiscale waarden van deze categorieën thans aanzienlijke schattingsintervallen aanwezig zijn (indicatief € 300 miljoen).

De fiscale openingsbalans is ten tijde van het opmaken van de jaarrekening 2017 nog onderwerp van bespreking met de Belastingdienst, in gezamenlijkheid met de overige Nederlandse zeehavens. Omdat thans nog geen overeenstemming met de Belastingdienst is bereikt over de fiscale waardering van activa en passiva zijn, mede gelet op de schattingsonzekerheid ter zake de genoemde balansposten, de fiscale openingsbalans en de hieruit voortvloeiende belastinglatenties niet verwerkt in de jaarrekening 2017 en zijn eveneens in de balans per 31 december 2017 geen latenties in aanmerking genomen. Dientengevolge is in de jaarrekening 2017 voor het berekenen van de belastingen over het resultaat uitgegaan van het huidige geldende tarief voor de vennootschapsbelasting van 25 procent berekend over het resultaat voor belastingen, rekening houdend met hierin begrepen permanent vrijgestelde bedragen. Voor Groningen Seaports N.V. betreft dit de deelnemingsvrijstelling inzake N.V. Ontwikkelingsmaatschappij Rail Service Centrum Groningen.

Acute belastingen

De belastingen worden berekend op basis van het verantwoorde resultaat uitgaande van het geldende belastingtarief, rekening houdend met fiscaal vrijgestelde posten en geheel of gedeeltelijk niet-aftrekbare kosten. De belastingvorderingen en belastingverplichtingen worden gesaldeerd indien is voldaan aan de algemene voorwaarden voor saldering. Tussen de vennootschap en haar Nederlandse groepsmaatschappijen bestaat geen fiscale eenheid.

Latente belastingen

Voor alle belastbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale balanswaardering, wordt een latente belastingverplichting opgenomen. Voor alle verrekenbare tijdelijke verschillen tussen de commerciële en fiscale balanswaardering en voor beschikbare voorwaartse verliescompensatie wordt een latente belastingvordering opgenomen voor zover het waarschijnlijk is dat er fiscale winst beschikbaar zal zijn voor verrekening. De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden opgenomen onder de financiële vaste activa respectievelijk voorzieningen.

De waardering van latente belastingverplichtingen en -vorderingen wordt gebaseerd op de fiscale gevolgen van de door de vennootschap, per balansdatum, voorgenomen wijze van realisatie of afwikkeling van activa, voorzieningen, schulden of overlopende passiva. Hierbij wordt uitgegaan van het geldende belastingtarief. De latente belastingverplichtingen en vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

De latente belastingvorderingen en -verplichtingen worden gesaldeerd indien de vennootschap een in rechte afdwingbaar recht heeft om actuele belastingvorderingen te salderen met actuele belastingverplichtingen en de uitgestelde belastingvorderingen en de uitgestelde belastingverplichtingen verband houden met winstbelastingen die betrekking hebben op dezelfde fiscale eenheid en door dezelfde belastingautoriteit worden geheven.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

F. Toelichting op de balans

1. Materiële vaste activa

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Gronden en erfpachtterreinen	Infrastructuur	Gebouwen	Materiële vaste activa in aanbouw	Overig	Totaal
Aanschafwaarde 31-12-2016	170.044	264.728	6.582	61.658	10.885	513.897
Cumulatieve afschrijvingen		-48.880	-1.219	-3.440	-7.908	-61.447
Boekwaarde 31-12-2016	170.044	215.848	5.363	58.218	2.977	452.450
Investeringen	84	1.489	100	17.299		18.972
Desinvesteringen	-592	-1.125	-19	-6.851		-8.587
Overboekingen	281	62.133		-62.835	421	0
Afschrijvingen		-7.315	-211	-77	-813	-8.416
Boekwaarde 31-12-2017	169.817	271.030	5.233	5.754	2.585	454.419
Cumulatieve afschrijvingen	0	-56.195	-1.430	-3.517	-8.721	-69.863
Aanschafwaarde 31-12-2017	169.817	327.225	6.663	9.271	11.306	524.282

Gronden en erfpachtterreinen

De gronden en erfpachtterreinen hebben betrekking op de nog in erfpacht uit te geven / te verkopen gronden en de in erfpacht uitgegeven gronden.

Voorraad gronden (nog in erfpacht uit te geven/te verkopen)

Van de voorraad grond met een boekwaarde van € 32.387.000 (2016 € 32.210.000) is Groningen Seaports NV geen juridisch, maar wel economisch eigenaar door middel van financiële leasecontracten (erfpachtcontracten). Voor een nadere toelichting op deze contracten wordt verwezen naar de toelichting op financiële lease onder de niet in de balans opgenomen regelingen.

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven gronden betreffen operationele leaseovereenkomsten. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de toelichting op operationele lease onder de niet in de balans opgenomen regelingen.

De verdeling van de post gronden en erfpachtterreinen is als volgt:

Bedragen x € 1.000

	31-12-2017		31-12-2016	
Uit te geven gronden	728 ha	32.387	744 ha	32.210
Terreinen uitgegeven in erfpacht	336 ha	137.430	339 ha	137.834
		169.817		170.044

Infrastructuur

Onder infrastructuur zijn de in gebruik genomen infrastructurele werken opgenomen. Het betreft hier met name havenbekken, kaden, wegen, steigers en utilitaire voorzieningen zoals stoomleidingen. In 2017 is een groot deel van de materiële vaste activa in aanbouw overgeboekt naar de infrastructuur omdat dit inmiddels gereed is voor gebruik. De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie.

Gebouwen

De bedrijfsgebouwen betreft met name het kantoorgebouw aan de Handelskade Oost in Delfzijl. De jaarlijkse onderhoudskosten komen ten laste van de exploitatie.

Materiële vaste activa in aanbouw

Onder Materiële vaste activa in aanbouw zijn de investeringsprojecten opgenomen die nog niet gereed dan wel nog niet in gebruik zijn genomen. De infrastructurele werken die gereed zijn dan wel in gebruik zijn genomen worden opgenomen onder de post 'Infrastructuur'. Ook in 2017 is om die reden een groot deel van de materiele vaste activa in aanbouw overgeboekt naar Infrastructuur. De grootste projecten welke worden verantwoord onder de materiele vaste activa in aanbouw betreffen investeringen in een drijvende steiger in Delfzijl, reconstructie wegen en ophoging van terrein in de Eemshaven. In de vervaardigingsprijs van projecten wordt rente over het tijdvak dat aan de vervaardiging van het actief kan worden toegerekend opgenomen. De toegerekende bouwrente is gebaseerd op de werkelijk betaalde rente en de cumulatieve investering in de projecten en bedraagt voor 2017 € 231.000. De overige betaalde rente is ten laste gebracht van het resultaat.

Afschrijvingen

De afschrijvingen worden berekend op basis van een vast percentage van de kosten van aanschaf of vervaardiging (lineaire afschrijving) waarbij rekening wordt gehouden met de geschatte economische gebruiksduur en de restwaarde. Bij infrastructurele werken vindt de eerste afschrijving plaats in het jaar waarop het actief beschikbaar is voor beoogd gebruik. Op overige investeringen wordt afgeschreven vanaf het moment van levering of bij ingebruikname. Op gronden wordt niet afgeschreven. Op materiële vaste activa in aanbouw vindt afschrijving plaats op projecten indien deelprojecten gereed zijn gekomen en in gebruik zijn genomen.

Afschrijvingstermijnen	
Gronden en terreinen	0,00% - 10,00%
Bedrijfsgebouwen	2,50% - 3,33%
Materiële vaste activa in aanbouw	2,00% - 33,33%
Overige materiele vaste activa	6,67% - 33,33%

Impairment

Groningen Seaports beoordeelt per balansdatum of een materieel actief of groep van materiele vaste activa een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Hiertoe wordt een impairmenttoets uitgevoerd. De met de materiële activa verwachte gegenereerde kasstromen worden in kaart gebracht via prognoses en projecties van deze kasstromen. Deze kasstromen worden contant gemaakt met behulp van de vastgestelde WACC (Weighted Average Cost of Capital). Voor 2017 overstijgt de aldus bepaalde waarde fractioneel, (0,1%) de boekwaarde van de materiële vaste activa per 31 december 2017.

De gehanteerde prognoses en projecties zijn gebaseerd op veronderstellingen. De werkelijke uitkomsten zullen waarschijnlijk daarvan afwijken, aangezien de veronderstelde gebeurtenissen zich veelal niet op gelijke wijze zullen voordoen als is aangenomen. De hieruit voortvloeiende afwijkingen kunnen van materieel belang zijn. De toets is dit jaar doorstaan en hoewel er geen reden is tot afwaardering, is het wel relevant om de gevoeligheid van de gehanteerde veronderstellingen nader te beschouwen.

Een toename of afname van de geprognosticeerde verkoop van gronden met 10% heeft een impact van 2% op de bedrijfswaarde. In de gehanteerde prognoses is uitgegaan van dertien scenario's met een bepaalde kans verwachting en deze hebben een gezamenlijk effect van 26% op de bedrijfswaarde; recycling 7%, wind 6%, intern 5% en data 4%.

De WACC beweegt mee met de lange termijn rente. Een wijziging kan leiden tot een materiele invloed op de bedrijfswaarde voortvloeiend uit de impairment toets. Een toe- of afname van de WACC met 0,5 procentpunt heeft een impact van 10% op de bedrijfswaarde en een toe- of afname van 0,1 procentpunt heeft een effect van 2% op de bedrijfswaarde.

2. Financiële vaste activa

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	31-12-2017	31-12-2016
Deelnemingen	2.099	1.833
Langlopende vorderingen	668	900
Totaal Financiële vaste activa	2.767	2.733

Deelneming	Bedragen x € 1.000			
	31-12-2016	Aandeel in resultaat	Dividend-uitkeringen	31-12-2017
- N.V. Ontwikkelingsmij Rail Service Center Groningen (65,92%) (Groningen Railport) te Veendam	1.833	266	0	2.099
- Fivelpoort C.V. te Delfzijl (33,33%)	0	0	0	0
- Fivelpoort Beheer B.V. te Delfzijl (100%)	0	0	0	0
Totaal deelnemingen	1.833	266	0	2.099

Het aandeel in het resultaat van Groningen Railport betreft het verwachte resultaat van 2017 en de verwerking van het definitieve resultaat van 2016. In verband met de negatieve vermogenswaarde van de deelnemingen Fivelpoort CV en Fivelpoort Beheer BV, is de netto-vermogenswaarde verantwoord als passief onder de Voorziening Deelnemingen. De negatieve vermogenswaarde van Fivelpoort CV en Fivelpoort Beheer BV bedroeg per 1-1-2017 € 6.814.000. In 2017 is het definitieve resultaat van 2016 en het verwachte resultaat over 2017 verwerkt, samen bedraagt dit € 872.000 negatief. In 2017 heeft een afwaardering plaatsgevonden van € 1.300.000 waarmee de vermogenswaarde per 31-12-2017 uitkomt op € 8.986.000 negatief. Deze negatieve netto vermogenswaarde is gesaldeerd met de vordering vanuit rekening courant met Fivelpoort CV, onderdeel van de kortlopende vorderingen.

De deelnemingen zijn niet geconsolideerd in de jaarrekening van Groningen Seaports omdat de feitelijke betekenis te verwaarlozen is voor het geconsolideerde geheel.

Vordering	Bedragen x € 1.000				
	31-12-2016	Verstreekte leningen	Ontvangen aflossingen	Voorziening oninbaar	31-12-2017
Termijndebiteuren	1.613	2.966	1.004	0	3.575
Voorziening dubieuze debiteuren	-713	0	0	2.194-	-2.907
Totaal langlopende vorderingen	900	2.966	1.004	0	668

De post Termijndebiteuren betreft betalingsafspraken welke met klanten zijn overeengekomen, veelal bij verkoop van terreinen. De looptijd van de vorderingen wordt met de verschillende

debiteuren in een overeenkomst vastgelegd. In 2017 is met Aldel een betalingsovereenkomst afgesloten met betrekking tot een vorderingen uit de periode voor de herstart van Klesch Aluminium Delfzijl BV. De voorziening dubieuze debiteuren heeft betrekking op deze openstaande vorderingen op Aldel. Verder zijn er in 2017 enkele kleinere betalingsovereenkomsten afgesloten. Onder de aflossingen is ook een bedrag opgenomen dat naar verwachting in 2018 wordt ontvangen, in totaal € 825.000. Dit bedrag is opgenomen onder de overige vorderingen.

Het verloop van de voorziening dubieuze debiteuren op langlopende vorderingen is als volgt:

Bedragen x € 1.000	
Stand 01-01-2017	713
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	2.194
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	0
Stand 31-12-2017	2.907

3. Voorraden

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Vorraden	0	74
Totaal Voorraden	0	74

Deze post heeft betrekking op voorraad relatiegeschenken. De voorraad is in 2017 afgeboekt wegens incurantheid.

4. Vorderingen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
1. Handelsdebiteuren	2.706	3.865
2. Vorderingen op groepsmaatsch. deelnemingen	6.291	8.071
3. Omzetbelasting	286	0
4. Overige vorderingen	51.604	80.265
5. Overlopende activa	1.275	554
Totaal Vorderingen	62.162	92.755

1. De post debiteuren is inclusief de voorziening dubieuze debiteuren van € 2.112.000. Tegen een aantal debiteuren loopt een juridische procedure om inning te bewerkstelligen. De reservering dubieuze vorderingen voor Aldel is geheel ten laste gebracht van de langlopende vorderingen.

Het verloop van de voorziening dubieuze debiteuren is als volgt:

Bedragen x € 1.000	
Stand 01-01-2017	3.422
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	502
Afboeking	-1759
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	-53
Stand 31-12-2017	2.112

2. De vorderingen op groepsmaatschappijen en deelnemingen bestaan uit de volgende rekening-courant verhoudingen (bedragen x € 1.000):

Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports	191
Fivelpoort CV	14.802
Fivelpoort Beheer BV	284
Stand 31-12-2017	15.277

Conform de rekening-courant overeenkomst wordt er rente in rekening gebracht over de gemiddelde stand van het rekening-courant saldo. Over 2017 is 2,95% rente in rekening gebracht. De renteopbrengst is verantwoord onder 'financiële baten en lasten' in de Winst- en-verliesrekening. Op basis van de prognose van de verwachte uitgifte van grond is in 2017 een extra voorziening getroffen ter hoogte van € 1,3 miljoen. Deze dotatie aan de voorziening is gebaseerd op een geactualiseerd waarderingsmodel op basis van nieuwe inzichten.

Groningen Seaports is hoofdelijk aansprakelijk voor de vermogenstekorten van de deelnemingen in Fivelpoort CV en Fivelpoort Beheer BV. Om deze reden is een voorziening gevormd voor het volledige vermogenstekort van Fivelpoort CV en Fivelpoort Beheer BV. Deze voorziening is in mindering gebracht op het te vorderen bedrag rekening-courant verhouding met Fivelpoort CV en Fivelpoort Beheer BV. De intentie bestaat om zowel Fivelpoort CV als Fivelpoort Beheer BV te liquideren. Na de beoogde liquidatie, die slechts om formele reden nog niet is geëffectueerd, valt de grondpositie feitelijk toe aan Groningen Seaports NV. Na de formele liquidatie zal de waarde van de grond worden opgenomen onder 'Gronden en erfpachtterreinen'. De dotatie aan de voorziening Fivelpoort ad € 1,3 miljoen is feitelijk een afwaardering van de middels Fivelpoort CV aangehouden grondpositie.

Het verloop van de voorziening deelneming Fivelpoort is als volgt:

	Bedragen x € 1.000
Stand 01-01-2017	6.814
Mutatie in 2017:	
Bij: negatief resultaat 2017 deelneming	
Fivelpoort	872
Dotatie	1.300
Stand 31-12-2017	8.986

3. Per eind 2017 is er per saldo een te vorderen bedrag omzetbelasting. Per eind 2016 was er een te betalen bedrag omzetbelasting die is opgenomen onder de kortlopende schulden.

4. De specificatie van de 'Overige vorderingen' is als volgt:

- Vordering in verband met de gestorte borg als gevolg van de negatieve waarde van een afgesloten derivaat. Groningen Seaports heeft geen recht van onderpand. In het hoofdstuk 'Financiële instrumenten' is deze zogenaamde CSA verder toegelicht.	38.970
- Vordering in verband met een grondtransactie in 2016. Deze opbrengst zal worden ontvangen in 2018.	8.265
- Vordering op de GR Havenschap Groningen Seaports voor de dienstenvergoeding 2017	2.623
- De verwachte aflossing van de termijndebiteuren	745
- Overige vorderingen	1.001
Stand 31-12-2017	51.604

5. De post overlopende activa heeft betrekking op vooruitbetaalde kosten voor 2018.

5. Liquide middelen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Kas	1	1
Bank	13.176	14.653
Totaal Liquide middelen	13.177	14.654

Bankrekeningen met een positief saldo zijn onder de liquide middelen opgenomen. De liquide middelen staan ter vrije beschikking aan de vennootschap.

6. Eigen Vermogen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	31-12-2017	31-12-2016
Geplaatst aandelenkapitaal	198.058	198.058
Overige reserves	19.453	7.276
Resultaat verslagjaar	8.375	12.176
Totaal Eigen vermogen	225.886	217.510

Bedragen x € 1.000	
Geplaatst aandelenkapitaal	
Stand 31-12-2016	198.058
Mutatie 2017	0
Stand 31-12-2017	198.058

Groningen Seaports N.V. is opgericht op 14 juni 2013 door de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports (voorheen Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Eemshaven/Delfzijl). Het maatschappelijk kapitaal bedraagt € 600 miljoen, verdeeld over 600 miljoen aandelen met een nominale waarde van € 1. Het geplaatst kapitaal bedraagt bij oprichting en einde boekjaar € 198.058.000, verdeeld in 198.058.000 gewone aandelen van € 1 nominaal. Volstorting van het geplaatst kapitaal heeft plaatsgevonden door inbreng (in natura) van de onderneming van GR Havenschap Groningen Seaports.

Bedragen x € 1.000	
Overige reserves	
Stand 31-12-2016	7.276
Bij: verdeling resultaat boekjaar 2016	12.176
Stand 31-12-2017	19.453

Bedragen x € 1.000		
Resultaat	31-12-2017	31-12-2016
Omschrijving		
Resultaat boekjaar 2016		12.176
Resultaat boekjaar 2017	8.375	
Resultaat verslagjaar	8.375	12.176

Voorstel

winstbestemming 2017

Aan de algemene vergadering wordt voorgesteld om het resultaat ad. € 8.375.000 toe te voegen aan de overige reserves.

7. Voorzieningen

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	31-12-2017	31-12-2016
1 Groot onderhoud baggerwerk	2.659	1.562
2 Groot onderhoud infrastructuur	0	14.660
3 Geluidsisolatie	170	152
4 Jubileum personeel	59	51
5 Personele regelingen	328	360
6 Sanering terreinen	3.700	0
Totaal voorzieningen	6.915	16.785

Het verloop van de voorzieningen is als volgt samengesteld:

1. Voorziening Groot onderhoud baggerwerk:

Bedragen x € 1.000	
Stand 31-12-2016	1.562
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	1.115
Onttrekking	-18
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	
Stand 31-12-2017	2.659

De voorziening groot onderhoud baggerwerk is gevormd om de kosten voor toekomstig groot onderhoud baggerwerk, de berging van vervuild baggerslib en nazorgregelingen, te kunnen dekken. De voorziening is gebaseerd op een actueel groot onderhoudplan. De dotatie in 2017 hangt voor een groot deel samen met een nazorgverplichting vanuit de Provincie Groningen voor een tweetal slibdepots waarvan de hoogte van het benodigde bedrag in 2017 duidelijk is geworden. De voorziening is gewaardeerd op nominale waarde. Het saldo van de voorziening per 31 december 2017 tezamen met de toekomstige dotaties zal toereikend zijn voor de genoemde uitgaven.

De reguliere baggerkosten worden direct ten laste van het resultaat gebracht. In 2018 zal naar verwachting geen onttrekking vanuit de voorziening plaatsvinden. In de komende 5 jaren zal naar verwachting € 1,4 miljoen worden aangewend ten laste van de voorziening groot onderhoud baggeren.

2. Voorziening Groot onderhoud infrastructuur

Bedragen x € 1.000	
Stand 31-12-2016	14.660
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	0
Onttrekking	-7.993
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	-6.667
Stand 31-12-2017	0

De voorziening groot onderhoud infrastructuur is gevormd om de kosten voor toekomstig groot onderhoud aan onze infrastructuur te kunnen dekken. De voorziening groot onderhoud infrastructuur heeft de vorm van een kostenegalatievoorziening. De voorziening groot onderhoud infrastructuur wordt per activum opgenomen tegen de uitgaven die in volgende boekjaren zullen worden gedaan, voor zover het doen van die uitgaven zijn oorsprong mede vindt voor het einde

van het boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.

In 2017 heeft groot onderhoud aan de Schermdijk in Delfzijl plaatsgevonden. De kosten hiervoor bedroegen ongeveer € 8 miljoen. Voor dit onderhoud was € 12 miljoen voorzien. De kosten voor het uitvoeren van het onderhoud zijn ruim lager uitgevallen als gevolg van wijzigingen in de uitvoering ten opzichte van het eerdere plan. In verband met het lager uitvallen van de onderhoudskosten is € 4 miljoen vrijgevallen ten gunste van het resultaat. Verder is in de voorziening rekening gehouden met onderhoudswerk in 2028. Als gevolg van lagere verwachte kosten voor dit onderhoudswerk en het feit dat de voorziening nog niet geheel opgebouwd hoeft te zijn per eind 2017 is € 2,6 miljoen vrijgevallen ten gunste van het resultaat.

Het saldo van de voorziening per 31 december 2017 komt hiermee uit op € 0. De vrijval ten gunste van het resultaat hangt deels samen met de herijking van het activabeleid waarbij groot onderhoud voortaan wordt geactiveerd en afgeschreven. In de toekomst zullen dan ook geen dotaties meer worden gedaan aan deze onderhoudsvoorziening. De reguliere onderhoudskosten worden direct ten laste van het resultaat gebracht. In 2018 zal geen uitgave vanuit deze voorziening worden gedaan.

3. Voorziening Geluidsisolatie

Bedragen x € 1.000

Stand 31-12-2016	152
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	18
Onttrekking	0
Ten gunste van het resultaat vrijgevallen	0
Stand 31-12-2017	170

Eind januari 2010 is in de Stuurgroep Geluid (Provincie, Gemeente Delfzijl, EZ Noord, Groningen Seaports en SBE) een akkoord bereikt over een nieuwe geluidszone voor het haven- en industriegebied van Delfzijl. Dit akkoord behelst onder meer een nieuwe geluidszone Havens/Industrie Delfzijl, die voldoende ruimte biedt aan zowel wonen als werken. Ook over de verdeling van de kosten van de nieuwe geluidszone hebben de betrokken partijen een akkoord gesloten. Groningen Seaports voorziet € 1 per uitgegeven m² in Delfzijl vanaf 2010. Naar verwachting zal in 2018 geen onttrekking plaatsvinden ten laste van deze voorziening. De komende 5 jaren zal naar verwachting €170.000 worden aangewend ten laste van de voorziening.

4. Voorziening Jubileum personeel

Bedragen x € 1.000

Stand 31-12-2016	51
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	13
Onttrekking	-5
Stand 31-12-2017	59

Deze voorziening is gevormd in verband met de betaling van een jubileumuitkering bij een dienstverband van 12,5, 25 of 40 jaar. In 2017 is een bedrag van € 5.000 onttrokken aan de voorziening jubileum personeel in verband met betaling van jubileumuitkeringen. In 2018 zal naar verwachting € 8.000 worden aangewend voor jubilea-uitkering en in de komende 5 jaren zal naar verwachting € 27.000 worden aangewend ten laste van deze voorziening.

5. Voorziening Personele regelingen

	Bedragen x € 1.000
Stand 31-12-2016	360
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	45
Onttrekking	-77
Stand 31-12-2017	328

Deze voorziening is gevormd in verband met verplichtingen aan personeel in het kader van uittreden wegens ziekte, toekomstige bijdragen in reïntegratietrajecten tweede spoor en overige uitgestelde beloningen. Naar verwachting heeft € 151.000 van de voorziening personele regelingen betrekking op een looptijd korter dan een jaar, € 215.000 heeft betrekking op de periode tot 5 jaar. Het resterende deel is langlopend.

6. Voorziening sanering terreinen

	Bedragen x € 1.000
Stand 31-12-2016	0
Mutaties in 2017:	
Toevoeging	3.700
Onttrekking	
Stand 31-12-2017	3.700

In 2017 is een voorziening gevormd voor het saneren van een terrein die onder het beheer van Groningen Seaports valt. De voorziening is gevormd in verband met een dreigende discontinuïteit van de huurder van het terrein. Op het terrein zijn afvalstoffen opgeslagen welke verwijderd dienen te worden. Deze verplichting zal na faillissement van de huurder bij Groningen Seaports komen te liggen. Naar verwachting zal de gehele voorziening in 2018 worden aangewend.

De omvang van de voorziening is bepaald door de beste schatting van de kosten die noodzakelijk zijn om de sanering uit te voeren, welke afhankelijk zijn van bepaalde ingeschatte parameters. Deze parameters omvatten onder meer de hoeveelheid af te voeren afvalstoffen en de hiermee gepaard gaande verwerkingskosten en transportkosten, alsmede de mate van verontreiniging van de grond en grondwater. Deze parameters kunnen in werkelijkheid in belangrijke mate afwijken van de schatting. Om deze reden kunnen de kosten in werkelijkheid in positieve of in negatieve zin substantieel afwijken van de opgenomen voorziening.

8. Langlopende schulden

	Bedragen x € 1.000				
Omschrijving	31-12-2016	Opname	Aflossing	Aflossings- verplichting	31-12-2017
Schulden aan kredietinstellingen	200.050	0	0	1.200	198.850
Schulden aan verbonden partijen	22.006	0	0	0	22.006
Totaal Langlopende schulden	222.056	0	0	1.200	220.856

Schulden aan kredietinstellingen

De schulden aan kredietinstellingen bestaan uit Vaste geldleningen, Roll-over leningen en een Lening projectspecifiek.

Vaste geldleningen

De vaste geldleningen bestaan uit twee leningen van respectievelijk € 35 miljoen (rente 0,3%) en € 50 miljoen (rente 0,69%). De looptijd van de leningen is respectievelijk vier jaar en zeven jaar. De lening van € 35 miljoen wordt geheel afgelost op 17 februari 2020. De lening van € 50 miljoen wordt afgelost op 16 februari 2023. De GR Havenschap Groningen Seaports (GR) staat 100% borg voor de terugbetaling van deze lening.

Roll-over leningen

De roll-over leningen bestaan uit twee leningen van elk € 50 miljoen. De looptijd van de leningen is respectievelijk tien jaar en twaalf jaar. De rente over de 10-jaars lening bedraagt de 3-maands euribor met een opslag van 56 basispunten. De rente over de 12 jaars lening bedraagt de 3-maands euribor met een opslag van 60 basispunten. De 12-jaars lening wordt geheel afgelost op 2 januari 2026. De 12-jaars lening wordt geheel afgelost op 3 januari 2028. De GR Havenschap Groningen Seaports staat 100% borg voor de terugbetaling van deze lening.

Lening projectspecifiek

De projectspecifieke lening betreft een lening welke is aangetrokken ten behoeve van de aanleg van een stoomleiding langs het Zeehavenkanaal. De looptijd van de lening is twaalf jaar, de rente gedurende deze periode bedraagt 3,9%. De lening wordt in twaalf jaar afgelost, bovendien kan jaarlijks 5% van de hoofdsom boetevrij worden afgelost. In 2018 zal € 1,2 miljoen worden afgelost. Zekerheid is gesteld vanuit verpanding van huidige en toekomstige opbrengsten uit hoofde van het huurcontract gesloten d.d. 31 augustus 2015 tussen Groningen Seaports enerzijds en de gebruikers van de stoomleiding anderszijds.

Schulden aan verbonden partijen

De schulden aan verbonden partijen betreft een lening bij de GR. Groningen Seaports is niet verplicht om af te lossen op de hoofdsom van de lening gedurende de looptijd. Wel is Groningen Seaports bevoegd om jaarlijks 5% af te lossen op de hoofdsom. Voor 2018 is niet uitgegaan van een aflossing op de hoofdsom. De lening is aangegaan per 1-1-2013 en heeft geen einddatum. De verkregen langlopende lening is direct opeisbaar indien Groningen Seaports tekort schiet in enige betalingsverplichting jegens de GR, de overige schulden direct opeisbaar zijn en Groningen Seaports hierbij in verzuim is en/of Groningen Seaports zonder voorafgaande toestemming van de GR partij is of zal zijn bij een fusie of splitsing, Groningen Seaports als rechtspersoon wordt ontbonden, nietig wordt verklaard, in staat van faillissement is verklaard dan wel voorlopige surseance van betaling wordt verleend of de dienstverleningsovereenkomst /erfpachten tussen de GR en de NV eindigen. Groningen Seaports heeft ter nakoming van haar verplichtingen uit hoofde van de verkregen langlopende lening geen zekerheden verstrekt aan GR. Over de hoofdsom is een jaarlijkse rente van 3% verschuldigd.

9. Kortlopende schulden

Omschrijving	Bedragen x € 1.000	
	31-12-2017	31-12-2016
1. Schulden aan leveranciers	5.706	4.815
2. Te betalen vennootschapsbelasting	2.703	0
3. Belastingen/premies sociale verzekeringen	385	765
4. Pensioenpremies	94	76
5. Overige schulden	754	709
6. Aflossingsverplichting langlopende leningen	1.200	1.150
7. Overlopende passiva	7.127	6.599
8. Bankkrediet	60.900	92.200
Totaal Kortlopende schulden	78.869	106.315

1. De post 'Schulden aan leveranciers' bestaat uit te betalen bedragen aan crediteuren.
2. Met ingang van 1 januari 2017 is Groningen Seaports belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Een uitgebreide toelichting ter zake is opgenomen onder de 'Grondslagen voor de resultaatbepaling' onder het kopje 'Vennootschapsbelasting'. Hier is uiteengezet dat voor de bepaling van de belastingen over het resultaat is uitgegaan van het huidige geldende tarief van 25 procent over het resultaat voor belastingen ad € 11.078.000, rekening houdend met hierin begrepen permanent vrijgestelde bedragen ad € 266.000. De aldus berekende verschuldigde vennootschapsbelasting bedraagt € 2.703.000 en is opgenomen als kortlopende schuld in de jaarrekening.
3. De schuld 'Belastingen en premies sociale verzekeringen' betreft de nog te betalen aanslag loonheffing over de maand december 2017.
4. De schuld 'Pensioenpremies' betreft de nog te betalen pensioenpremies over de maand december 2017.
- 5 De post 'Overige schulden' heeft voor een deel betrekking op het vakantiegeld en het restant verlofuren van medewerkers van Groningen Seaports.
6. Dit betreft de aflossing op de langlopende lening welke in 2018 zal plaatsvinden.
7. De post 'Overlopende passiva' betreft facturen die in 2018 binnen zijn gekomen maar betrekking hebben op 2017. Het betreft voor een groot deel rentelasten die Groningen Seaports betaald aan de GR Havenschap Groningen Seaports. Verder betreft het ontvangen vooruitbetalingen, het gaat hierbij om facturen welke in 2017 zijn uitgegaan maar betrekking hebben op 2018. Tot slot betreft het betaalde optiegelden door bedrijven voor terreinen waar interesse voor is. Deze betaalde optiegelden worden bij een transactie verrekend.
8. Vanaf 16 februari 2016 heeft Groningen Seaports het grootste deel van de benodigde externe financiering middels langlopende leningen vastgelegd onder volledige borgstelling van de GR Havenschap Groningen Seaports. Ook het bankkrediet (kasgeldleningen) vallen onder deze volledige borgstelling. De huidige kasgeldleningen zijn onder andere aangetrokken ten behoeve van de financiering van de bijstortingsverplichting voor de CSA in verband met de negatieve waarde van het derivaat.

G. Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Hieronder worden de niet in de balans opgenomen belangrijke financiële verplichtingen en vorderingen vermeld waaraan Groningen Seaports voor toekomstige jaren is verbonden.

- Groningen Seaports heeft contractuele verplichtingen inzake leaseauto's. Voor de leaseauto's zijn contracten aangegaan met een gemiddelde looptijd van 60 maanden. De jaarlijkse verplichting bedraagt gemiddeld € 320.000.
- De lopende verplichtingen uit 2017 op projecten in uitvoering bedraagt € 5,7 miljoen.
- In december 2016 heeft Green Box BV een terrein gekocht in de Eemshaven waarbij de helft van de aankoopsom op termijn door hen zal worden betaald. Er bestaat een terugkoopverplichting voor Groningen Seaports indien de infrastructuur niet tijdig is aangelegd door Groningen Seaports en het bestemmingsplan voor het betreffende terrein niet onherroepelijk is vastgesteld.
- Op een aantal locaties in ons beheersgebied is bodemverontreiniging aangetroffen. Deze gronden worden gesaneerd en tegenpartijen zijn aansprakelijk gesteld. Sanering van gronden die in erfpacht zijn uitgegeven is een verantwoordelijkheid van de erfpachter. In geval van faillissement bestaat het risico dat de verplichting voor sanering van de gronden bij Groningen Seaports komt te liggen. In 2017 is voor één terrein binnen het beheersgebied een voorziening getroffen voor sanering in verband met een dreigende discontinuïteit van een huurder.
- In februari 2014 is met Novovento v.o.f. een opstalovereenkomst getekend. In deze overeenkomst is vastgelegd dat indien Groningen Seaports het betreffende terrein voor andere doeleinden wenst te gebruiken, zij verplicht is tot het betalen van een schadebedrag van maximaal € 8,5 miljoen. Deze verplichting loopt in 14 jaar lineair af tot € 0.
- In 2017 is met Orange Blue Terminals BV (OBT) een koopoptie overeengekomen waarbij OBT het recht heeft ruim 23 hectare tegen een overeengekomen (geïndexeerde) prijs te kopen. OBT kan deze koopoptie op elk moment vanaf 1 januari 2018 tot uiterlijk 31 december 2026 uitoefenen waarbij Groningen Seaports verplicht is de grond te leveren.

Financiële lease - Groningen Seaports als lessee

Groningen Seaports heeft bij de verzelfstandiging als lessee de terreinen in het beheersgebied in erfpacht gekregen (financiële leasecontracten) van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports. De toekomstige minimale leasebetalingen bedragen nihil.

Deze gronden zijn voor onbepaalde tijd in erfpacht gegeven aan Groningen Seaports, tegen een jaarlijkse erfpachtcanon van nihil waarbij het economisch eigendom bij Groningen Seaports ligt. De Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports bezit derhalve het juridische eigendom.

Indien Groningen Seaports grond verkoopt dient eerst het bloot-eigendom van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports aan Groningen Seaports te worden geleverd. Vervolgens kan Groningen Seaports de volle eigendom aan de nieuwe eigenaar leveren. De erfpacht van deze grond gaat door vermenging teniet op het moment dat Groningen Seaports het bloot-eigendom van de Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports geleverd krijgt.

Operationele lease – Groningen Seaports als lessor

Groningen Seaports heeft als lessor operationele leasecontracten voor erfpachtgronden afgesloten. Voor een verloopoverzicht van de in erfpacht uitgegeven gronden wordt verwezen naar de toelichting op de materiële vaste activa.

De toekomstige minimale leasebetalingen (erfpachtcanon) van deze contracten (niet tussentijds opzegbaar) zijn als volgt te specificeren:

Bedragen x € 1.000

2017	
Periode < 1 jaar	€ 12.404
1 jaar <= periode <= 5 jaar	€ 40.235
Periode > 5 jaar	€ 845.131

De aangegane erfpachtcontracten (leaseovereenkomsten) betreffen overeenkomsten met een variabele looptijd. De looptijden hangen sterk af van de specifieke wensen van de klant en variëren van enkele jaren tot meer dan 100 jaar. Jaarlijks worden leasebetalingen ontvangen waarvan de erfpachtcanon in de contracten vastliggen. De gemiddelde resterende looptijd van de leasecontracten per balansdatum is tot 2059, waarvan de lengte sterk verschilt per contract.

Financiële instrumenten

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten. De actuele waarde wijkt niet significant af van de boekwaarde.

Groningen Seaports heeft een derivaat (renteswap), om het renterisico af te dekken dat ontstaat uit de financieringsactiviteiten van de vennootschap. Het beleid van de vennootschap is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van Groningen Seaports zijn het kredietrisico, het liquiditeitsrisico, het kasstroomrisico, het valutarisico en het renterisico.

Kredietrisico

Groningen Seaports handelt enkel met kredietwaardige partijen en heeft procedures opgesteld om de kredietwaardigheid te bepalen. Tevens heeft Groningen Seaports richtlijnen opgesteld om de omvang van het kredietrisico bij elke financiële instelling en debiteur te beperken.

Bovendien bewaakt Groningen Seaports voortdurend haar vorderingen en hanteert de vennootschap een strikte aanmaningsprocedure. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor Groningen Seaports minimaal. Het maximale kredietrisico aangaande vorderingen, liquide middelen en niet in de balans opgenomen financiële activa is weergegeven onder de desbetreffende toelichtingen. Het maximale kredietrisico aangaande derivaten is weergegeven onder de toelichting op de hedges. Binnen de vennootschap zijn geen belangrijke concentraties van kredietrisico.

Liquiditeitsrisico

Periodiek worden liquiditeitsbegrotingen opgesteld en door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst. In de liquiditeitsbegrotingen wordt rekening gehouden met beperkte beschikbaarheid van liquide middelen waaronder bankgaranties en margin calls (uit hoofde van een afgesloten Credit Support Annex) met betrekking tot afgesloten derivaten. Voor een toelichting van de liquiditeitsrisico's van de renteswaps wordt verwezen naar de toelichting op de renteswaps.

Reële waarde

De reële waarde van de financiële instrumenten is bepaald met behulp van beschikbare marktinformatie en schattingsmethoden. De reële waarde van de renteswaps is bepaald door een contante waardeberekening met als disconteringsvoet de 3-maands Euribor, die op 31 december 2017 gelijk is aan -0,329%.

Rente- en kasstroomrisico

Renterisico is het risico dat de reële waarde van toekomstige kasstromen van een financieel instrument fluctueert als gevolg van wijzigingen in marktrentetarieven. Het door Groningen Seaports gelopen risico wegens fluctuaties in de marktrentes heeft voornamelijk betrekking op de te betalen rente over de toekomstige nog op te nemen kasgeldleningen.

Groningen Seaports beheerst haar renterisico door een evenwichtig portfolio van vast en variabel rentende leningen aan te houden. In 2016 is een grootgedeelte van de variabele rentende leningen omgezet naar vast rentende leningen. De vennootschap heeft zich ten doel gesteld een deel van haar opgenomen leningen tegen vaste rentetarieven aan te houden. Hiertoe heeft Groningen Seaports een renteswap afgesloten waarvan ultimo 2017 nog één actief is.

Per 15 februari 2016 heeft Société Générale voor de lopende renteswap (SG-4, met een nominale waarde van € 100 miljoen), gebruikgemaakt van de contractueel overeengekomen 'break clause'. In overleg met Société Générale is de renteswap overgedragen naar een nieuwe tegenpartij (ABN Amro Bank N.V.). De voorwaarden van de renteswap zijn bij overdracht van Société Générale naar ABN AMRO ongewijzigd gebleven, met uitzondering van de te betalen rente en de bepalingen omtrent tussentijdse opzegging van de renteswap. De te betalen rente is door ABN AMRO gesteld op 3,575%. De te betalen rente zal in de komende jaren, tot einddatum van de renteswap (zijnde 1 januari 2042) via de winst- en verliesrekening worden verwerkt.

Groningen Seaports heeft de komende jaren het renterisico voor gemiddelde 81% afgedekt middels vaste leningen en het renteswaps. Dit betekent dat over ongeveer 19% van het vreemd vermogen de marktrente (3-maands Euribor) moet worden betaald. Wanneer deze rente zal stijgen, zullen de rentelasten van Groningen Seaports toenemen en dat indien de marktrente zal dalen, de rentelasten van Groningen Seaports zullen afnemen.

Hedges

Op de renteswap wordt kostprijshedge-accounting toegepast.

Renteswap

Per 31 december 2017 heeft Groningen Seaports een rente instrument uitstaan met een marktwaarde van - € 48,09 miljoen en een boekwaarde van € 0. Deze is ingegaan op 2 januari 2014 en heeft een resterende looptijd van 24 jaar.

Code	Type	Afgedekt	Te betalen	Te ontvangen	31-12-2017	31-12-2016
ABN1	IRS	€ 100.000.000	3,575%	3-mnd-Euribor	€ 48.093.937-	€ 56.716.349-

Het rente instrument dient ter indekking van het renterisico dat Groningen Seaports loopt over de kasgeldleningen waarvoor een variabele rente wordt betaald. De te betalen rente hangt af van de marktrente (Euribor) op het moment van opname en de voor Groningen Seaports geldende kredietopslag. Deze kasgeldleningen hebben een gemiddelde looptijd van één maand.

In het financieel meerjarenplan 2018–2042 van Groningen Seaports, welke is vastgesteld door de directie, is de toekomstige hoogte van de benodigde kasgeldleningen bepaald. Hierin zijn, mede op basis van de ervaringen van Groningen Seaports in de afgelopen jaren, aannames gemaakt over de verwachte opbrengsten, kosten en investeringen. De in het financieel meerjarenplan begrepen investeringen, welke bepalend zijn voor de toekomstige vreemd vermogensbehoefte, betreffen voornamelijk geaccordeerde projecten (projecten welke in de komende jaren zeker zullen worden uitgevoerd) en reguliere vervangingsinvesteringen. Toegevoegd zijn de niet-reguliere vervangingsinvesteringen. De daaruit voortvloeiende verwachte vreemd vermogen vermogensbehoefte overstijgt de hoogte van het derivaat gedurende de gehele looptijd van het derivaat waarmee het derivaat is gehedged.

Credit Support Annex ABN-1 (margin calls)

Vanaf het moment dat de reële waarde van rente instrument ABN-1 meer dan € 7,5 miljoen negatief is, kan de contractpartij zekerheden vereisen via zogenaamde 'margin calls'. Dit kan ontstaan als de variabele rente lager is dan de vaste rente van 3,575%. Wanneer de variabele rente, gebaseerd op de 30-jaars-rente gaat dalen, moet er weer worden bijgestort. Middels het aantrekken van vreemd vermogen heeft Groningen Seaports naar verwachting voldoende liquide middelen beschikbaar om deze margin calls te kunnen betalen. Op grond van de overeenkomst met ABN AMRO wordt bij beëindiging van het rente instrument de marktwaarde verrekend. Op grond van de afgesloten Credit Support Annex is per ultimo 2017 € 38,97 miljoen als borg gestort bij ABN AMRO, dit is gebaseerd op de waarde per ultimo september. Begin januari 2018 is op basis van de waarde per ultimo 2017 € 1,63 miljoen aan ABN AMRO als borg gestort.

H. Toelichting op de winst-en-verliesrekening

In het navolgende overzicht worden de verschillen tussen de gerealiseerde kosten en opbrengsten over het boekjaar 2017 vergeleken met de gerealiseerde kosten en opbrengsten over het boekjaar 2016.

Bedrijfsopbrengsten

10. Netto omzet

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2017	2016
Scheepvaart	9.673	8.222
Scheepvaartgerelateerd	1.418	1.479
Terreinen core business	13.555	14.070
Terreinen non-core business	7.651	6.254
Opbrengsten grondverkoop	13.253	21.016
Totaal Netto Omzet	45.548	51.040

Scheepvaart

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2017	2016
Zeeschepen		
Delfzijl	1.324	1.256
Eemshaven	6.722	5.502
Totaal zeeschepen	8.046	6.758
Binnenschepen		
Delfzijl	453	378
Eemshaven	159	182
Totaal binnenschepen	612	561
Ligplaatsgelden		
Delfzijl	92	117
Eemshaven	923	787
Totaal ligplaatsgelden	1.014	904
Totaal scheepvaart	9.673	8.222

Scheepvaartgerelateerd

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	2017	2016
Kadegelden		
Delfzijl	244	245
Eemshaven	772	764
Totaal kadegelden	1.015	1.010
Steigers / Ligplaatsen		
Steigers / Ligboxen Delfzijl	42	42
Steigers Eemshaven	136	136
Totaal steigers/ligplaatsen	178	177
Retributie wateroppervlak		
Delfzijl	92	92
Eemshaven	-	-
Totaal retributie wateroppervlak	92	92
Opbrengst water en stroom scheepvaart		
Water leveranties	114	184
Stroom leveranties	18	16
Totaal opbrengst water en stroom scheepvaart	132	200
Totaal scheepvaartgerelateerd	1.418	1.479

Terreinen core business		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2017	2016	
Erfpachtopbrengsten			
Industrieterreinen Delfzijl	5.384	5.306	
Industrieterreinen Eemshaven	6.921	7.459	
Totaal erfpachtopbrengsten	12.304	12.765	
Tijdelijk verhuur			
Huuropbrengst terreinen Delfzijl	668	672	
Huuropbrengst terreinen Eemshaven	213	361	
Totaal tijdelijke verhuur	880	1.033	
Optievergoedingen			
Terrein Delfzijl	-	-	
Terrein Eemshaven	293	227	
Totaal optievergoedingen	293	227	
Vergoeding overslag faciliteiten	77	45	
Totaal terreinen core business	13.555	14.070	

Terreinen non-core business		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2017	2016	
Huur landerijen en opstallen			
Delfzijl	126	125	
Eemshaven	15	8	
Totaal huur landerijen en opstallen	141	133	
Vent- en jachtvergunningen	3	3	
Recognities (vergunningen)	15	15	
Opbrengsten (nuts)infrastructuur	7.492	6.103	
Totaal terreinen non-core business	7.651	6.254	

		Bedragen x € 1.000	
Opbrengsten grondverkoop	13.253	21.016	

De kostprijs van de grondverkoop is opgenomen in de overige kosten onder 'project en transactie'.

11. Overige opbrengsten

		Bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2017	2016	
Dienstverlening t.b.v. derden	2.915	3.032	
Overige opbrengsten	240	255	
Totaal overige opbrengsten	3.155	3.288	

Het grootste deel van de opbrengst vanuit werkzaamheden/dienstverlening ten behoeve van derden bestaat uit de dienstenvergoeding (2017: € 2,623 miljoen) welke door GR Havenschap Groningen Seaports betaald wordt aan Groningen Seaports voor het uitvoeren van de publieke taken.

Bedrijfslasten

12. Salarissen en sociale lasten

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Salarissen	7.094	7.013
Sociale lasten	1.598	1.443
Totaal Salarissen en sociale lasten	8.691	8.456

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Salarissen	5.597	5.303
Secundaire kosten personeel	777	688
Externe loonkosten	720	1.022
Totaal Salarissen	7.094	7.013

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Pensioenlasten	835	680
Overige sociale lasten	763	763
Totaal Sociale lasten	1.598	1.443

Medewerkers	2017	2016
Aantal	81	77
Ziekteverzuim	1,91%	3,29%

Bedragen x € 1.000		
Externe loonkosten	2017	2016
Projectmedewerkers	268	468
Ziektevervangning	35	92
Overige personeelskosten derden	920	1159
Doorbelaast naar investeringsprojecten	503-	697-
Totaal	720	1.022

- Beloning commissarissen

De bezoldiging van de Raad van Commissarissen (RvC) over 2017 bedraagt € 62.500 (2016: €32.500). In 2016 waren er 2 betaalde RvC-leden, in 2017 zijn er door wisselingen 4 betaalde RvC-leden. Vanaf 2018 zijn er 5 betaalde RvC-leden. De vennootschap maakt gebruik van de vrijstelling als bedoeld in art. 2:383 lid1 BW.

- Pensioenen

Groningen Seaports heeft de pensioenen ondergebracht bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds. Aan het personeel is een pensioen toegezegd op basis van een middelloonregeling. Geen rekening is gehouden met eventuele actuariële risico's die verband houden met de voornoemde pensioenregeling. Omdat er naast de betaling van pensioenpremies geen verplichting bestaat ten aanzien van de pensioenregeling is geen voorziening getroffen. De dekkingsgraad van het ABP bedroeg per 31-12-2017 104,4%. Wettelijk is bepaald dat de dekkingsgraad 128% dient te zijn en dat de dekkinggraad niet langer dan 5 jaar onder de 104,2% mag liggen. Groningen Seaports heeft

geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen ingeval van een tekort bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, anders dan het voldoen van toekomstig hogere premie-bijdragen. Om deze reden worden de op een periode betrekking hebbende premiebijdragen in die periode ten laste van het resultaat gebracht.

13. Afschrijvingen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Infrastructuur	7.315	4.088
Bedrijfsgebouwen	211	207
Activa in aanbouw	77	1.927
Overige materiele vaste activa	813	858
Totaal Afschrijvingen	8.416	7.080

14. Overige kosten

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Core business	1.189	1.322
Project en transactiegerelateerde kosten	3.385	10.823
Structurele onderhoudskosten	5.135	5.463
Voorzieningen	534-	1.237-
Overige kosten	3.678	2.916
Totaal Overige kosten	12.853	19.285

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Marketing en Public Relations	1.122	1.310
Ontwikkeling projecten	67	11
Totaal core business	1.189	1.322

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Projectgerelateerde bijdragen	1.687	762
Transactiegerelateerde kosten	1.698	10.061
Totaal project- en transactie	3.385	10.823

De projectgerelateerde bijdragen betreft onder andere kosten voor projecten in de voorbereidende fase. Het gaat hierbij onder meer om kosten voor onderzoek naar optimalisering van het gebruik van utiliteiten en sedimentmanagement. Verder bestaan de kosten in 2017 in belangrijke mate uit kosten voor natuurcompensatie. Het project natuurcompensatie is in 2017 financieel afgerond waarbij een deel van de kosten zijn toegerekend aan reeds verkochte gronden. De transactiegerelateerde kosten betreft met name de kostprijs van de gronden die in het boekjaar zijn verkocht. De hoge kosten in 2016 werden veroorzaakt door een omvangrijke verkooptransactie in de Eemshaven waarbij de kostprijs van de verkochte grond als kosten zijn verantwoord.

Structurele onderhoudskosten		Bedragen x € 1.000
Omschrijving	2017	2016
Baggerkosten	2.764	2.643
Onderhoud infrastructurele werken	1.687	2.118
Beheerskosten	684	702
Totaal structurele onderhoudskosten	5.135	5.463

Vorzieningen		Bedragen x € 1.000
Omschrijving	2017	2016
Voorziening infrastructuur	-6.667	-527
Voorziening baggerkosten	1.115	-732
Voorziening geluidsisolatie	18	23
Voorziening r/c Fivelpoort	1.300	0
Voorziening sanering terreinen	3.700	0
Totaal voorzieningen	-534	-1.237

Als gevolg van lager uitgevallen aanbesteding voor onderhoud ten laste van de voorziening, minder noodzakelijk onderhoud en herijking van het activabeleid heeft er een vrijval vanuit de voorziening infrastructuur plaatsgevonden in 2017. Ten behoeve van toekomstig baggerwerk, kosten voor nazorg slibdepots in Delfzijl en kosten voor geluidsisolatie voor woning rondom het industriegebied in Delfzijl heeft in 2017 een dotatie aan de voorziening plaatsgevonden. Verder is op de rekening courant vordering op Fivelpoort een voorziening getroffen in verband met verwachte oninbaarheid. Tot slot is een voorziening getroffen in verband met een verwachte saneringsverplichting van een bedrijfsterrein.

Overige kosten		Bedragen x € 1.000
Omschrijving	2017	2016
Huisvestingskosten	405	428
Middelen en materialen	875	693
Kantoorkosten	253	224
Administratie en algemene kosten	1.864	1.197
Kosten GR Groningen Seaports	282	373
Totaal Overige kosten	3.678	2.916

De 'Kosten GR Groningen Seaports' bestaan uit rente deelnemers 2017, accountantskosten en personele inhuur. In 2015 is besloten dat Groningen Seaports N.V. deze kosten vanaf het moment van verzelfstandiging draagt.

Onder de administratie en algemene kosten is € 137.000 aan accountantskosten verantwoord, op basis van het stelsel van baten en lasten. De accountantskosten kunnen op basis van het stelsel van baten en lasten als volgt worden verbijzonderd:

Bedragen x € 1.000		
Kosten Accountant	2017	2016
Onderzoek van de jaarrekening	133	125
Adviesdiensten op fiscaal terrein	4	28
Totaal	137	153

15. Resultaat deelnemingen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
RSCG (Groningen Railport)	266	185
Fivelpoort CV	-872	-665
Kosten	0	0
Totaal Resultaat deelnemingen	-606	-480

16. Financiële baten en lasten

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Financiële baten	412	279
Financiële lasten	-7.470	-7.129
Totaal Financiële baten en lasten	-7.058	-6.850

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Rente diversen	412	279
Totaal Financiële baten	412	279

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Rente langlopende leningen	-4.430	-4.145
Rente kasgeldleningen	-416	-248
Rente lening GR	-660	-660
Borgstellingspremie GR	-1.963	-2.075
Totaal Financiële lasten	-7.470	-7.129

Een deel van de betaalde rente is als bouwrente aan een aantal projecten toegerekend en geactiveerd. De toegerekende bouwrente is gebaseerd op het werkelijk betaalde rente en de cumulatieve investering in de projecten. Voor 2017 gaat het om een rentepercentage van 2,75% waarbij € 231.000 is geboekt als bouwrente. De overige betaalde rente is ten laste gebracht van het resultaat. De borgstellingspremie heeft betrekking op de aan Gemeenschappelijke Regeling Havenschap Groningen Seaports (GR) betaalde vergoeding voor de verkregen borgstelling voor de financiering op basis van de afgesloten borgstellingsovereenkomst tussen de GR en Groningen Seaports NV.

17. Belastingen

Bedragen x € 1.000		
Omschrijving	2017	2016
Vennootschapsbelasting	2.703	-
Totaal Belastingen	2.703	-

Met ingang van 1 januari 2017 is Groningen Seaports belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting.

Een uitgebreide toelichting ter zake is opgenomen onder de 'Grondslagen voor de resultaatbepaling' onder het kopje 'Vennootschapsbelasting'. Hier is uiteengezet dat voor de bepaling van de belastingen over het resultaat is uitgegaan van het huidige geldende tarief van 25 procent over het resultaat voor belastingen ad. € 11.078.000, rekening houdend met hierin begrepen permanent vrijgestelde bedragen ad. € 266.000. De aldus berekende verschuldigde vennootschapsbelasting bedraagt € 2.703.000.

I. Gebeurtenissen na balansdatum

Na 31 december 2017 hebben zich de volgende gebeurtenissen voorgedaan welke belangrijke financiële gevolgen hebben voor Groningen Seaports:

- Er bestaat het voornemen om Fivelpoort C.V. en Fivelpoort Beheer B.V. te liquideren, onder voorbehoud van goedkeuring door de Algemene vergadering van Aandeelhouders. De Raad van Commissarissen heeft het voorstel goedgekeurd. Groningen Seaports zal de voorraad uitgeefbare gronden overnemen.

J. Ondertekening van de jaarrekening

Delfzijl, maart 2018

Directie:

De heer C. König

Raad van commissarissen:

De heer L.C. Bruggeman

De heer H. Roose

De heer J. Atsma

Mevrouw D. Meijer

Mevrouw J. Schiphorst

Deel 3: OVERIGE GEGEVENS

A. Statutaire winstbestemmingsregeling

De winstbestemming vindt plaats overeenkomstig artikel 26 van de statuten. Daarin is bepaald dat het resultaat ter beschikking staat van de algemene vergadering.

B. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Corsanr:

AANDEELHOUDERSBESLUIT

(inzake jaarrekening 2016)

Besluit van de enig aandeelhouder van de naamloze vennootschap: **Groningen Seaports N.V.**, statutair gevestigd te Delfzijl en kantoorhoudend te 9934 AR Delfzijl, Handelskade Oost 1 (postadres: Postbus 20004, 9930 PA Delfzijl), ingeschreven in het handelsregister onder nummer 58141057; hierna ook te noemen: **Vennootschap**.

DE ONDERGETEKENDE:

Havenschap Groningen Seaports, gevestigd te Delfzijl, kantoorhoudende te 9934 AR Delfzijl, Handelskade Oost 1 (postadres: Postbus 20004, 9930 PA Delfzijl), zijnde een rechtspersoonlijkheid bezittend openbaar lichaam als bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen, voorheen genaamd: Havenschap Delfzijl/Eemshaven, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van zeven april negentienhonderdneuentachtig, nummer 89.008542, en in werking getreden op één januari negentienhonderdneuentig; hierna ook te noemen: **Aandeelhouder**;

NEEMT HET VOLGENDE IN AANMERKING:

- A. de Aandeelhouder is de houder van alle aandelen op naam in het geplaatste kapitaal van de Vennootschap;
- B. de Vennootschap heeft geen aandelen aan toonder uitgegeven;
- C. met medewerking van de Vennootschap zijn geen certificaten van aandelen uitgegeven en is geen recht van vruchtgebruik of pandrecht op de aandelen van de Vennootschap gevestigd ten gevolge waarvan de vruchtgebruiker of pandhouder de rechten heeft die de wet toekent aan de houders van met medewerking van de Vennootschap uitgegeven certificaten;
- D. de statutaire directeur en de commissarissen van de Vennootschap hebben de gelegenheid gehad advies uit te brengen;
- E. artikel 20.5 van de statuten van de Vennootschap opent de mogelijkheid tot het nemen van aandeelhoudersbesluiten buiten vergadering;

Corsanr:

EN BESLUIT HIERBIJ BUITEN VERGADERING:

1. De jaarrekening van Groningen Seaports N.V. over 2017 vast te stellen;
2. kwijting en decharge te verlenen aan de directeur van Groningen Seaports N.V. voor het door hem in 2017 gevoerde beleid;
3. kwijting en decharge te verlenen aan de commissarissen voor het door hen in 2017 uitgeoefende toezicht;
4. en het resultaat ad € 8.375.000 toe te voegen aan de overige reserves.

Bovenstaand aandeelhoudersbesluit is genomen nadat het Algemeen Bestuur van de Aandeelhouder op 25 april 2018 heeft besloten over de wijze waarop het stemrecht op de aan de Aandeelhouder toekomende aandelen in de Vennootschap zal worden uitgeoefend, bij welk besluit werd besloten om bedoeld stemrecht uit te oefenen op de wijze zoals hiervoor vermeld.

ONDERTEKENING

Dit besluit is ondertekend in de plaats en op de datum zoals hieronder bij de handtekening is vermeld.

.....
naam : P.H.R. Brouns
functie : Voorzitter van het
Algemeen Bestuur
plaats : _____
datum : _____

Voorstel aan Algemeen Bestuur

Datum AB-vergadering: 7 juni 2018

Nummer:

Agendapunt: 5d

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A. Swart

7 juni 2018

Onderwerp: Gronduitgiftebeleid

Eind 2016 heeft de GR de aandeelhouderstrategie vastgesteld. In de aandeelhouderstrategie krijgt de NV de volgende taak:

“GSP dient een gronduitgiftebeleid op te stellen, waaruit blijkt dat optimaal invulling gegeven kan worden aan de realisatie van de aandeelhoudersdoelstellingen, rekening houdend met beperkende randvoorwaarden zoals milieu- en geluidsnormen. Door publieke doelstellingen expliciet als overweging mee te nemen bij de uitgifte van gronden naast financiële overwegingen kan meer actief gestuurd worden op realisatie van de publieke doelstellingen. Als voorbeeld kunnen bepaalde aantrekkelijke terreinen gereserveerd worden voor arbeidsintensieve ondernemingen en kan GSP hier bij acquisitie de nadruk op leggen.”

De gedefinieerde publieke belangen zijn

- 1) economische ontwikkeling en werkgelegenheid en
- 2) duurzaamheid.

De publieke belangen zijn geconcretiseerd in de nader omschreven doelen, te weten een gemiddelde groei van de werkgelegenheid van 2% per jaar en 40% CO2 reductie in 2030 ten opzichte van 2015. Daarnaast is het van belang om minimaal 6,5% financieel rendement te behalen.

Van de NV heeft de GR in zijn rol als aandeelhouder het bijgevoegde gronduitgiftebeleid en oplegger ontvangen. Hiermee wil de NV met de wijze van de gronduitgifte mede uitvoering geven aan de hiervoor geformuleerde doelstellingen uit de aandeelhouderstrategie.

De NV zet in het voorliggende gronduitgiftebeleid uiteen welk afwegingskader zij hanteert voor gronduitgifte, hoe deze tot stand is gekomen en op welke wijze het beleid wordt uitgevoerd. GSP hanteert dit beleid bij gronduitgiften aan bestaande en nieuwe klanten en tussentijdse aanpassingen van lopende contracten.

Advies

De bijgevoegde notitie wordt u ter bespreking aangeboden.

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	Gronduitgifte- en vestigingsbeleid			
DATUM VERGADERING	28 juni 2018			
AGENDAPUNT		STATUS	■ Ter informatie □ Ter advies □ Ter goedkeuring	
CORSA-NR.	2018.01664			
DIRECTIEBESLUIT D.D.	5 maart 2018			PARAAF

VOORSTEL	<p>Gelet op de door de aandeelhouder in de aandeelhouderstrategie meegegeven taak: "GSP dient een gronduitgiftebeleid op te stellen, waaruit blijkt dat optimaal invulling gegeven kan worden aan de realisatie van de aandeelhoudersdoelstellingen, rekening houdend met beperkende randvoorwaarden zoals milieu- en geluidsnormen".</p> <p>De aandeelhouder wordt gevraagd om het gronduitgifte- en vestigingsbeleid voor kennisgeving aan te nemen.</p>
BIJDRAGE AAN DE DOELSTELLINGEN UIT DE AANDEELHOUDERSTRATEGIE	<p>CO2 Het gronduitgiftebeleid geeft ruimte om middels uitgifte en prijsbepaling te sturen op CO2 reductie</p> <p>Werkgelegenheid De doelstelling is om middels gronduitgifte bij te dragen aan economische ontwikkeling en werkgelegenheid.</p> <p>Rendement Een afgeleide doelstelling van gronduitgifte is het behalen van minimaal rendement van 6,5%</p> <p>Publieke Functie Gronduitgifte heeft indirect effect op publieke nautische functie omdat gronduitgifte in de meeste gevallen tevens leidt tot meer scheepvaartbewegingen.</p>
TOELICHTING	<p>Groningen Seaports wil de regio economisch ontwikkelen en de werkgelegenheid bevorderen. Dat doen we onder meer door een actief grondbeleid te voeren. Dat betekent dat we zelf grond uitgeven voor de vestiging van industrie en bedrijven in het haven- en industriegebied en daaraan gerelateerde activiteiten. Onlosmakelijk verbonden met het gronduitgiftebeleid is het vestigingsbeleid. Deze is opgenomen in deel 2 in dit document. Hierin leggen we uit hoe we het bedrijf de juiste plek geven uit het oogpunt van maximale synergie. Via het formuleren van het gronduitgifte en vestigingsbeleid en de onderliggende processen geven we inzicht op welke wijze we via deze instrumenten sturing geven aan het behalen van de doelstellingen economische ontwikkeling, duurzaamheid en financieel rendement. Het gronduitgifte en vestigingsbeleid geldt in principe voor 10 jaar. Daarna wordt het beleid geactualiseerd. Indien noodzakelijk is tussentijdse bijstelling mogelijk.</p> <p>GSP zet in het gronduitgiftebeleid (deel 1) uiteen welk afwegingskader zij hanteert voor gronduitgifte, hoe deze tot stand is gekomen en op welke wijze het beleid wordt uitgevoerd. GSP hanteert dit beleid in het proces en besluitvorming bij gronduitgifte aan bestaande en nieuwe klanten en tussentijdse aanpassingen van lopende contracten. Binnen het afwegingskader voor gronduitgifte is rekening gehouden met de borging van de (aandeelhouders) doelstellingen, de wensen van de klant en de voor- en nadelen van koop versus –erfpacht. Dit resulteert in de volgende criteria voor uitgifte:</p> <ul style="list-style-type: none">• Bijdrage aan economische ontwikkeling en werkgelegenheid

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	Gronduitgifte- en vestigingsbeleid		
DATUM VERGADERING	28 juni 2018		
AGENDAPUNT		STATUS	■ Ter informatie □ Ter advies □ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2018.01664		
DIRECTIEBESLUIT D.D.	5 maart 2018	PARAAF	

	<ul style="list-style-type: none">• Bijdrage aan duurzame ontwikkeling• Aansluiting op het vestigingsbeleid• Financieel Rendement voor GSP (incl. herinvesteringen)• Implicaties voor financiële positie GSP/ duurzaam effect op de exploitatie• Milieu- en debiteurenrisico <p>Verder is het optie- en gronduitgifteproces uitgewerkt alsmede het prijsbeleid in algemene zin.</p> <p>GSP zet in het vestigingsbeleid (deel 2) uiteen op welke wijze met de keuze voor de vestigingsplaats een impuls kan worden gegeven aan de transitie naar een duurzame circulaire en biobased economie. Doel is om de environmental footprint voor het totale gebied zo klein mogelijk te houden.</p> <p>De ruimtelijke strategie die ten grondslag ligt aan het vestigingsbeleid is gebaseerd op het bereiken van maximale synergie. Onze strategie is er op gericht bedrijven met overeenkomende behoeften en op elkaar aansluitende stromen en producten bij elkaar te brengen en via de vestigingslocatie de synergie tot stand te brengen. Ook moeten bedrijven optimaal gebruik kunnen maken van gezamenlijke openbare faciliteiten (kades, buisleidingen enz.) zodat bestaande faciliteiten optimaal kunnen worden benut en er draagvlak en een businesscase ontstaat voor nieuwe utilities en verdere verduurzaming.</p> <p>Kernelementen van de ruimtelijke strategie zijn:</p> <ul style="list-style-type: none">• Synergie is in belangrijke mate leidend bij de terreinuitgifte en inrichting van de haven- en industriegebieden,• Duurzame en veilige inrichting en beheer van de terreinen;• Bedrijven optimaal faciliteren, de businesscase moet rond kunnen• Bij de inrichting van het terrein en de uiteindelijke toewijzing van een locatie aan een bedrijf wordt zo flexibel mogelijk geopereerd, juist om een zo groot mogelijke duurzaamheid en efficiëntie te kunnen bereiken;• De toewijzing en inrichting van locaties geschiedt vanzelfsprekend binnen de gestelde wettelijke kaders. <p>De uitvoering van het vestigingsbeleid is 'guide line' waarmee samen met het bedrijf een proces wordt doorlopen om te komen van een ruimtevraag van een bedrijf tot de meest geschikte locatie(s). Dat proces bestaat uit 3 stappen:</p> <ul style="list-style-type: none">• Definiëren vestigingsvraag• Synergiemogelijkheden in kaart brengen• Matchen met de (wettelijke) randvoorwaarden
--	--

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	Gronduitgifte- en vestigingsbeleid			
DATUM VERGADERING	28 juni 2018			
AGENDAPUNT		STATUS	■ Ter informatie □ Ter advies □ Ter goedkeuring	
CORSA-NR.	2018.01664			
DIRECTIEBESLUIT D.D.	5 maart 2018			PARAAF

	<p>Voor het matchen met de randvoorwaarden bij de verkenning naar vestigingslocaties hanteren we een overzicht van de belangrijkste kaders en randvoorwaarden die in het gebied gelden en welke flexibiliteit in zijn algemeenheid wordt geboden. Het gaat daarbij om</p> <ul style="list-style-type: none">• Planologische kaders• Milieu en omgeving• Bodem• Water• Veiligheid <p>Deze zijn in lijn met de structuurvisie Eemsdelta, welke als uitgangspunt dient voor de vastgestelde en de nog vast te stellen bestemmingsplannen.</p>
TOTALE FINANCIËLE WAARDE	n.v.t.
PLANNING EN TIJDPAD	Dir besluit 5 maart 2018 Goedgekeurd RvC 8 maart 2018 Ter informatie AvA 28 juni 2018
AANDACHTSPUNTEN	
BEOOGD EFFECT	
BIJLAGEN	Gronduitgifte- en vestigingsbeleid
DATUM BESLUIT DIR	5 maart 2018
PARAAF AKKOORD	

Gronduitgifte en Vestigingsbeleid

Delfzijl, Maart 2018

Gronduitgifte en vestigingsbeleid 2018 – 2028

GSP/FBI

Vastgesteld Directie 1 maart 2018

Goedgekeurd RvC 8 maart 2018

Inhoud

INLEIDING	6
<i>Aanleiding.....</i>	6
<i>Doel van de notitie.....</i>	6
<i>Samenhang met de aandeelhouderstrategie.....</i>	6
<i>Leeswijzer</i>	6
DEEL 1 GRONDUITGIFTEBELEID	8
1 DOELSTELLING	8
2 AFWEGINGSKADER GRONDUITGIFTE	8
2.1 <i>Juridisch versus economisch eigendom</i>	8
2.2 <i>Borging doelstellingen Groningen Seaports NV.....</i>	8
2.3 <i>Gronduitgifte.....</i>	8
2.4 <i>Wensen van de klant.....</i>	9
2.5 <i>Voor- en nadelen koop en erfpacht.....</i>	9
2.6 <i>Criteria voor uitgifte</i>	10
3 PROCES GRONDUITGIFTE.....	12
3.1 <i>Uitgifteproces.....</i>	12
3.2 <i>Locatiekeuze en vestiging</i>	12
4 PRIJSBELEID	13
4.1 <i>Prijsbepaling</i>	13
DEEL 2 VESTIGINGSBELEID	14
1 DOELSTELLING	14
1.1 <i>Een sterk vestigingsbeleid zet de circulaire economie in beweging.....</i>	14
1.2 <i>Proces gericht op draagvlak</i>	14
2 RUIMTELIJKE STRATEGIE EN UITGANGSPUNTEN	15
2.1 <i>In onze ruimtelijke strategie sturen we op synergie.....</i>	15
2.2 <i>De uitgangspunten verder uitgewerkt</i>	19
3 PROCES.....	24
3.1 <i>Te zetten stappen bij een aanvraag voor uitbreiding of vestiging</i>	24
3.2 <i>Vestigingsvraag definiëren</i>	26
3.3 <i>Synergietoets.....</i>	26
3.4 <i>Matchen met de randvoorwaarden</i>	26
4. KADERS EN RANDVOORWAARDEN RUIMTE, MILIEU EN VEILIGHEID	27
4.1 <i>Matchen met kaders en randvoorwaarden</i>	27
4.2 <i>Planologische kaders</i>	27
4.3 <i>Milieu en Omgeving.....</i>	29
4.4 <i>Bodem.....</i>	31
4.5 <i>Water.....</i>	32
4.6 <i>Veiligheid.....</i>	33
BIJLAGE PUBLIEKSVERSIE VESTIGINGSBELEID	

Inleiding

Aanleiding

Groningen Seaports (GSP) wil de regio economisch ontwikkelen en de werkgelegenheid bevorderen. Dat doen we door een actief grondbeleid te voeren. Dat betekent dat we zelf grond uitgeven voor de vestiging van industrie en bedrijven in het haven- en industriegebied en daaraan gerelateerde activiteiten. Onlosmakelijk verbonden met het gronduitgiftebeleid is het vestigingsbeleid. Deze is opgenomen in deel 2 in dit document. Hierin leggen we uit hoe we het bedrijf de juiste plek geven uit het oogpunt van maximale synergie. Via het formuleren van het gronduitgifte en vestigingsbeleid en de onderliggende processen geven we inzicht op welke wijze we via deze instrumenten sturing geven aan het behalen van de doelstellingen.

Het gronduitgifte en vestigingsbeleid geldt in principe voor 10 jaar. Daarna wordt het beleid geactualiseerd. Indien noodzakelijk is tussentijdse bijstelling mogelijk.

Doel van de notitie

GSP zet in het gronduitgiftebeleid (deel 1) uiteen welk afwegingskader zij hanteert voor gronduitgifte, hoe deze tot stand is gekomen en op welke wijze het beleid wordt uitgevoerd. GSP hanteert dit beleid in het proces en besluitvorming bij grondgiften aan bestaande en nieuwe klanten en tussentijdse aanpassingen van lopende contracten.

GSP zet in het vestigingsbeleid (deel 2) uiteen op welke wijze met de keuze voor de vestigingsplaats een impuls kan worden gegeven aan de transitie naar een duurzame circulaire en biobased economie. Doel is om de environmental footprint voor het totale gebied zo klein mogelijk te houden.

Samenhang met de aandeelhouderstrategie

In 2013 is Groningen Seaports (GSP of de Onderneming) verzelfstandigd tot een overheids NV. Aandeelhouder van de NV is de GR Groningen Seaports (GR), die op haar beurt wordt gevormd door de gemeenten Eemshoek en Delfzijl en de provincie Groningen (aandeelhouders).

Eind 2016 hebben de aandeelhouders de aandeelhouderstrategie Groningen Seaports NV vastgesteld. In de aandeelhouderstrategie heeft de aandeelhouder aan GSP de volgende taak meegegeven:

"GSP dient een gronduitgiftebeleid op te stellen, waaruit blijkt dat optimaal invulling gegeven kan worden aan de realisatie van de aandeelhoudersdoelstellingen, rekening houdend met beperkende randvoorwaarden zoals milieu- en geluidsnormen. Door publieke doelstellingen expliciet als overweging mee te nemen bij de uitgifte van gronden naast financiële overwegingen kan meer actief gestuurd worden op realisatie van de publieke doelstellingen."

De door de aandeelhouders gedefinieerde publieke belangen zijn 1) economische ontwikkeling en werkgelegenheid en 2) duurzaamheid. De aandeelhouders hebben deze geconcretiseerd in een gemiddelde groei van de werkgelegenheid van 2% per jaar en 40% CO2 reductie in 2030 ten opzichte van 2015. Daarnaast vinden de aandeelhouders het van belang om minimaal 6,5% financieel rendement te behalen.

Leeswijzer

Deze nota is als volgt opgebouwd:

Deel 1 Gronduitgiftebeleid

In hoofdstuk 1 wordt de doelstelling van het gronduitgiftebeleid nader geconcretiseerd.

Hoofdstuk 2 legt uit hoe het afwegingskader voor gronduitgifte binnen Groningen Seaports in het algemeen is vorm gegeven, incl. de borging van de (aandeelhouders) doelstellingen. Vervolgens worden de voor- en nadelen van koop versus –erfpacht in beeld gebracht en criteria voor uitgifte benoemd.

In hoofdstuk 3 komt het optie- en gronduitgifteproces aan bod.

In hoofdstuk 4 wordt in algemene zin het prijsbeleid weergegeven.

Deel 2 Vestigingsbeleid

In hoofdstuk 1 wordt de doelstelling van het vestigingsbeleid nader geconcretiseerd

Hoofdstuk 2 beschrijft de ruimtelijke strategie die ten grondslag ligt aan het vestigingsbeleid en geeft de uitgangspunten op basis waarvan het vestigingsbeleid is geformuleerd weer.

Hoofdstuk 3 schetst het proces wat we doorlopen wanneer een bedrijf zich wil vestigen of uitbreiden en beschrijft de procedure met de stappen die we zetten op weg naar een uiteindelijke locatie. Ook worden de rollen van de verschillende betrokken partijen geschetst.

In Hoofdstuk 4 tenslotte worden globaal de aspecten en randvoorwaarden geschetst waar bij de locatiekeuze rekening wordt gehouden.

In de bijlage is de publieksversie van het vestigingsbeleid bijgevoegd.

Deel 1 Gronduitgiftebeleid

1 Doelstelling

Als hoofddoelstelling van de gronduitgifte geldt het realiseren van economische ontwikkeling en werkgelegenheid ten behoeve van de vestiging van bedrijven die tevens bijdragen aan duurzaamheid.

Afgeleide doelstelling is dat vanuit de grondexploitatie financiële middelen worden gegenereerd die worden aangewend voor:

- Lange termijn haven- en klantcontractuele verplichtingen, waaronder eeuwigdurend groot onderhoud/ herstel, vervangingsinvesteringen en baggerwerkzaamheden
- Afbouw van de borgstelling door de aandeelhouder
- Aflossen externe financiering
- Bijdrage aan de zelfstandige financierbaarheid van GSP NV
- Herinvestering in nieuwe activiteiten met een duurzaam financieel rendement
- Overige toekomstvaste investeringen voor waardecreatie (bijvoorbeeld haveninfrastructuur)

2 Afwegingskader gronduitgifte

2.1 Juridisch versus economisch eigendom

Groningen Seaports heeft bij de verzelfstandiging de terreinen in het beheersgebied in erfpacht gekregen van de Gemeenschappelijke Regeling. Deze gronden zijn voor onbepaalde tijd in erfpacht uitgegeven aan Groningen Seaports NV, tegen een jaarlijkse erfpachtcanon van nihil, waarbij het economisch eigendom bij GSP ligt.

De Gemeenschappelijke Regeling bezit derhalve het juridisch eigendom. Indien GSP grond verkoopt dient eerst de bloot eigendom van de GR aan GSP te worden geleverd en vervolgens kan GSP de volle eigendom aan de nieuwe eigenaar leveren. De erfpacht van deze grond gaat door vermenging teniet op het moment dat GSP het bloot eigendom van de GR geleverd krijgt.

2.2 Borging doelstellingen Groningen Seaports NV

De vestiging of uitbreiding dient bij te dragen aan de doelstellingen van GSP NV zoals omschreven in haar missie, Havenvisie en bedrijfsplan. Daarbij staan in de eerste plaats centraal:

- Economische ontwikkeling en werkgelegenheid
- Duurzaamheid
- Financieel Rendement

In het voorstel tot gronduitgifte dient gemotiveerd te worden in welke mate wordt bijgedragen aan de bedrijfsdoelstellingen van GSP.

2.3 Gronduitgifte

Groningen Seaports kent 2 hoofdvormen van uitgifte: erfpacht en koop. Binnen het beheergebied van GSP is zowel uitgifte in erfpacht als in eigendom (c.q. conversie naar eigendom) mogelijk. Uitgifte in erfpacht heeft in principe de voorkeur vanwege:

- Genereren van een duurzame inkomstenstroom
- De waardevastheid door een geïndexeerde waarde
- Behoud van zeggenschap over de grond

GSP heeft echter ook inkomsten uit koop nodig voor:

- de afbouw van de borgstelling door de aandeelhouder
- zelfstandige financierbaarheid

Verkochte grond is echter niet onbeperkt vervangbaar. Om die reden worden de inkomsten uit verkoop niet alleen ingezet voor de afbouw van de borgstelling en financiering. De inkomsten worden geherinvesteerd in andere bedrijfsmiddelen met eenzelfde winstcapaciteit als de verkochte grond waarmee ook een duurzame inkomstenstroom kan worden gegenereerd, zoals bij erfpacht het geval is. Teneinde de impact te kunnen beoordelen op de financiële positie van GSP en daarmee een duurzaam effect op de exploitatie wordt het verloop van de voorraad vrije grond en de koop-erfpacht verhouding altijd in samenhang gezien.

GSP hanteert om die reden een afwegingskader om in koop of erfpacht uit te geven.

2.4 Wensen van de klant

De wens van de klant speelt een rol bij de afweging koop of erfpacht. De afgelopen jaren is gebleken dat DGA georiënteerde bedrijven en Amerikaanse bedrijven eerder kiezen voor eigendom en multinationals eerder voor erfpacht. Daarnaast prefereren de segmenten energie en logistiek erfpacht boven koop, wat voor de segmenten data en MKB juist het tegenovergesteld is. De redenen hiervoor zijn divers waaronder fiscaal (bijvoorbeeld herinvesteringsreserve), financiering, rendementseis, etc.

In algemene zin is een trend te herkennen in een voorkeur naar koop in plaats van erfpacht. De rentestand speelt hierbij een rol. Rendementsberekeningen geven bij een lage rentestand in veel gevallen een betere businesscase.

De mogelijkheid van koop is de afgelopen jaren dan ook een unique selling point gebleken ten opzichte van vestiging op grond in erfpacht. Voor het inzetten van de koopmogelijkheden bij GSP in de acquisitie is het noodzakelijk dat er markconformiteit is in de grondprijzen (zie hoofdstuk 5 grondprijzen).

2.5 Voor- en nadelen koop en erfpacht

Voordeel van erfpacht is dat GSP een grote sturingsmogelijkheid houdt bij uitgifte van de terreinen. Het geeft GSP mogelijkheden om voorwaarden te verbinden aan wijziging van het gebruik etc. teneinde mogelijke risico's te beheersen. In de koopovereenkomsten kunnen deze bepalingen ook zoveel als mogelijk worden opgenomen echter enkel met instemming van de kopende partij. Een standaardbepaling bij verkoop van de grond is het eerste recht van koop door GSP.

Een 2^e voordeel van erfpacht is dat het in beginsel, onder behoud van een in principe waardevast eigendom, leidt tot een vaste jaarlijkse inkomsten(kas)stroom.

In plaats van verkoop kan ook eeuwigdurende erfpacht worden aangeboden met afkoop van de canon ineens. Resultaat technisch is er weinig verschil tussen deze methode en de methode van betaling van een jaarlijkse erfpachtcanon. Een voordeel van deze methode ligt in de beschikbaarheid van cash-flow en het inperken van het debiteurenrisico.

Er zijn ook nadelen aan erfpacht verbonden. In geval van continuïteitsproblemen van bedrijven op erfpacht gronden kan zich dit vertalen in een debiteurenrisico voor GSP. De voornoemde continuïteitsproblematiek kan zich in erfpachtsituaties tevens vertalen in een milieurisico/ bebouwingsrisico. Dit knelt des te meer als het gaat om bedrijven die zich bezig houden met het tegen betaling verzamelen van stoffen voor reiniging of hergebruik terwijl deze bedrijven niet zelf over bedrijfsmiddelen en of know how beschikken om de ingezamelde stoffen te reinigen dan wel voor hergebruik geschikt te maken. Indien bij nieuwvestiging of uitbreiding een potentieel milieurisico zich in de toekomst zou kunnen manifesteren zal dit worden beperkt door de erfpachter te verplichten het milieurisico te verzekeren en verzekerd te houden. Dit is de best mogelijke maatregel om het risico te beperken, maar geeft op voorhand niet de garantie dat de schade ook zal worden uitgekeerd.

Bij faillissement van de erfpachter bestaat het risico dat het bevoegd gezag druk op GSP uit oefent, of daar een bestuurlijke aanwijzing toe geeft, om tot sanering van het betreffende terrein over te gaan. In het verleden is dit bij faillissementen in GSP-gebied gebeurd en dit is tevens een scenario waarmee rekening moet worden gehouden. Ook in andere havens komt deze situatie voor.

2.6 Criteria voor uitgifte

Groningen Seaports gebruikt de volgende criteria om de inpasbaarheid van de potentiële klant te beoordelen en wel of niet de grond in koop, dan wel erfpacht, aan te bieden:

Bijdrage aan economische ontwikkeling en werkgelegenheid
Bijdrage aan duurzame ontwikkeling
Aansluiting op het vestigingsbeleid
Financieel Rendement voor GSP (incl. herinvesteringen)
Implicaties voor financiële positie GSP/ duurzaam effect op de exploitatie
Milieu- en debiteurenrisico

Bijdrage aan economische ontwikkeling en werkgelegenheid

De gronduitgifte wordt getoetst aan de doelen voor economische ontwikkeling en werkgelegenheid in de Havenvisie 2030 en het bedrijfsplan. Het bedrijfsplan wordt jaarlijks vastgesteld door de aandeelhouder. We richten de acquisitie voor uitgifte op groei van de sectoren chemie, recycling, energie en data.

Bijdrage aan duurzame ontwikkeling

In het voorstel voor gronduitgifte wordt aangegeven in welke mate en hoe deze bijdraagt aan de doelen voor CO2 reductie en/of de verdere verduurzaming van de havens en industrie.

Aansluiting op het vestigingsbeleid

In het in 2016 vastgesteld vestigingsbeleid van GSP is uitgebreid beschreven wat de ruimtelijke strategie is voor vestiging van bedrijven gericht op tot stand brengen van zoveel mogelijk synergie tussen bedrijven om de CO2 en milieu footprint zo laag mogelijk te houden en de businesscase van bedrijven zo mogelijk te versterken. Het vestigingsbeleid is opgenomen in deel 2 van deze nota.

Met gronduitgifte op de juiste locatie kan impuls worden gegeven aan de transitie naar een duurzame economie. Er zijn 5 bouwstenen beschikbaar om synergie te bereiken:

- Aansluiting van bedrijven op utility infrastructuur
- Reservering van synergie zoekgebieden
- Co-siting
- Clustering
- Clustermanagement

In het vestigingsbeleid is tevens uitgewerkt hoe GSP omgaat met de profilering van deelgebieden, kavelselectie, benutting van collectieve voorzieningen, verkaveling en kaders en randvoorwaarden voor ruimte, milieu en veiligheid.

Financieel rendement voor GSP (incl. herinvesteringen)

Dit criterium is van belang wanneer koop wordt overwogen. In dat geval dienen er voldoende relevante herinvestingsmogelijkheden te zijn die een minimaal duurzaam rendement opleveren van 6,5%. Wanneer de herinvestingsmogelijkheden onvoldoende zijn, is uitgifte in erfpacht het uitgangspunt. Daarop is een uitzondering mogelijk.

Implicaties financiële positie/duurzaam effect op de exploitatie

Indien er bij koop onvoldoende rendement kan worden genereerd bijvoorbeeld door het ontbreken van herinvestingsmogelijkheden ontstaat er een additioneel afwegingskader dat kan worden gehanteerd om mogelijkserwijs toch tot een gronduitgifte in koop te besluiten. Naast de

genoemde criteria voor uitgifte wordt tevens het duurzaam effect op de exploitatie in beeld gebracht als de middelen uit koop worden ingezet voor:

- Afbouw van de borgstelling door de aandeelhouder
- Aflossen externe financiering
- Bijdrage aan de zelfstandige financierbaarheid van GSP NV
- Lange termijn haven- en klantcontractuele verplichtingen

Daarnaast worden de risico-aspecten in beeld gebracht.

Een positieve score op dit additionele afwegingskader kan leiden tot een besluit om wel een aanbieding in koop te doen.

Milieu- en debiteurenrisico

Voor bedrijven met een hoger potentieel milieurisico (zie ook 3.5), wat indien dat zich voordoet tevens kan leiden tot een debiteurenrisico, geldt in principe geen uitgifte in erfpacht. Zij krijgen of een aanbieding in koop of GSP slaat de lead af.

3 Proces gronduitgifte

3.1 Uitgifteproces

Het uitgifteproces is in hoofdlijnen als volgt:

Een offerte aan het bedrijf is 4 weken geldig

Er is een mogelijkheid (derhalve niet standaard) voor een open optie met een geldigheid van maximaal 3 maanden. Deze is kosteloos.

Daarna volgt een betaalde gesloten optie voor maximaal 6 maanden.

De contractfase neemt ongeveer 1 jaar in beslag tot de aktepassering.

3.2 Locatiekeuze en vestiging

In het proces richting vestiging of uitbreiding van een bedrijf wordt toegewerkt naar een optimale match van ondernemerswensen en randvoorwaarden, het streven naar synergie en duurzaamheid en alle relevante omgevingsbelangen, waaronder werkgelegenheidseffecten.

Stap voor stap zoomt GSP in samenspraak met de ondernemer in de op meest geschikte locatie:

1. In kaart brengen van de vraag	-	longlist van potentiële locaties
2. Verkennen en faciliteren van synergiekansen	-	shortlist van potentiële locaties
3. Matchen van de vestigingsvraag en randvoorwaarden	-	meest geschikte locaties

In het vestigingsbeleid deel 2 van deze nota is de werkwijze nader uitgewerkt.

4 Prijsbeleid

4.1 Prijsbepaling

Uitgangspunt van het prijsbeleid is de marktwaardebenadering.

Bepalen van de verkoopwaarde

De verkoopwaarde wordt bepaald aan de hand van een prijsrange van marktconforme prijzen voor haven- en industriegrond in deze regio per m². Er wordt een prijsdifferentiatie toegepast op basis van locatie, segment, bereikbaarheid, toegang tot utiliteiten en gerichte sturing op de bedrijfsdoelen van GSP NV, waaronder duurzaamheid. Daarnaast zullen de prijzen worden geflexibiliseerd afhankelijk van de voorkeuren van GSP (bijvoorbeeld rentestand, sturen op erfpacht etc.) Jaarlijks wordt een nieuwe grondprijs tabel vastgesteld.

Bepalen van het erfpachtcanon

De bepaling van de erfpachtcanon is globaal gebaseerd op een minimaal rendement van 6,5% over de verkoopwaarde van de grond.

Deel 2 Vestigingsbeleid

1 Doelstelling

1.1 Een sterk vestigingsbeleid zet de circulaire economie in beweging

Groningen Seaports beheert en exploiteert twee zeehavens en aangrenzende industriegebieden in de Provincie Groningen. Tevens omvat ons beheersgebied de twee binnenhavens, de Farmsumerhaven en de Oosterhornhaven en voeren we het strategisch management en beheer over het Bedrijvenpark Fivelpoort en de railterminal Groningen Railport in Veendam. De doelstelling is om de economische ontwikkeling en daarmee gerelateerde werkgelegenheid op een duurzame manier te stimuleren en te faciliteren.

De beide zeehavens en aangrenzende industrieterreinen hebben een totale oppervlakte van ruim 2600 hectare, waarvan 1550 ha industriegrond via weg, spoor en (diepzee)kade trimodaal is ontsloten. We bieden bedrijven een gevarieerd aanbod aan vestigingslocaties ook voor de zwaardere milieu categorieën in een haven- en industriegebied dat zich ontwikkelt tot één van de meest duurzame van Europa. We richten ons daarbij op drie marktsectoren: Energie (incl. Data), Chemie en Reststoffen. Deze ambitie hebben we vastgelegd in de Havenvisie 2030.

In aansluiting op de Havenvisie 2030 hanteren we een vestigingsbeleid dat bedrijven begeleidt in het vinden van de beste uitbreidings- of vestigings-locatie die tevens bijdraagt aan de realisatie van onze en gezamenlijke duurzaamheidsambities.

De transitie naar een duurzame, circulaire economie is onontkoombaar en noodzakelijk. Het vestigingsbeleid is flexibel én richtinggevend. Flexibel om ruimte te laten aan investerende bedrijven en om hen keuzevrijheid te bieden om de beste plek binnen een palet aan goede vestigingslocaties te vinden. Richtinggevend, om te kunnen sturen op synergie en clustering en op de gewenste duurzame ontwikkeling ten aanzien van ruimtegebruik, veiligheid en behalen van milieudoelstellingen.

We gaan er in de eerste plaats vanuit dat bedrijven op basis van hun eigen criteria het best weten welke locatie geschikt is voor hun activiteiten. Daarom willen we bedrijven enerzijds zoveel mogelijk ruimte bieden bij hun zoektocht naar een locatie. Immers hun businesscase moet rond om zich hier te kunnen vestigen en daarmee de regio werkgelegenheid te bieden. Anderzijds staan we een duurzame en toekomstbestendige haven-ontwikkeling voor die rekening houdt met behoud van de kwaliteit van de leefomgeving en een optimale duurzame bedrijfsvoering. Daarom kan niet alles overal. Sommige categorieën bedrijvigheid kunnen pas een plek vinden als er aan bepaalde eisen is voldaan. We geven met dit vestigingsbeleid inzicht in de begeleiding van bedrijven naar de juiste plek, welke afwegingen een rol spelen en welke randvoorwaarden kunnen worden gesteld. De meeste vestigingsvoorwaarden zijn of worden overigens publiekrechtelijk geregeld. Noodzakelijke aanvullingen zullen door ons in een privaatrechtelijke overeenkomst worden opgenomen.

1.2 Proces gericht op draagvlak

De ontwikkeling van de havengebieden en hun omgeving kan rekenen op een grote betrokkenheid van vele partijen binnen de haven, de regio en de provincie. We hechten veel waarde aan een breed draagvlak voor ons beleid, daarom is dit vestigingsbeleid opgesteld in nauwe samenspraak met bedrijven, kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke organisaties.

2 Ruimtelijke Strategie en uitgangspunten

2.1 In onze ruimtelijke strategie sturen we op synergie

Groningen Seaports wil bedrijven een gevarieerd aanbod aan uitstekende vestigingslocaties bieden in een haven- en industriegebied dat zich ontwikkelt tot één van de meest duurzame van Europa. Dit vestigingsbeleid is één van de instrumenten. Recente beleidsdocumenten ondersteunen de doelstelling van Groningen Seaports om economische ontwikkeling, duurzaamheid en leefomgeving gelijk op te laten gaan.

Relevant beleid

Beleid	Strekking
Havenvisie 2030	hét leidende document voor ontwikkeling van de Haven en industrieterreinen van Groningen Seaports tot aan 2030, dat uit gaat van combinatie van economische ontwikkeling en duurzaamheid
Economische visie Eemsdelta 2030	gezamenlijke economische doorkijk van de DEAL-gemeenten, focus op economische ontwikkeling, arbeidsmarkt en infrastructuur
Quickscan bedrijventerreinen Eemsdelta	onderzoek op basis waarvan verwacht wordt dat er voorlopig voldoende zeehaven terrein is, maar wel tekort aan droge terreinen kan ontstaan
Facetplan geluidzone Delfzijl	opgesteld om zowel door ontwikkeling van de haven als herontwikkeling van het centrum van Delfzijl mogelijk te maken, is opgenomen in bestemmingsplan Oosterhorn
UNESCO en Natura 2000	Waddenzee heeft UNESCO-status van werelderfgoed en is als Natura 2000-gebied vanuit Europees niveau beschermd
Ontwikkelingsvisie Eemsdelta	visie op de ontwikkeling van de Eemsdelta op gebied van landbouw, natuur, stedelijk gebied, klimaat, energie en bereikbaarheid
Structuurvisie Eemshaven Delfzijl	Provinciaal ruimtelijk kader voor planvorming Eemshaven, Delfzijl en aanverwante ontwikkelingen in de Eemsdelta, gereed 2017
Bestemmingsplannen Eemshaven, Eemshaven Zuidoost en Oosterhorn (Delfzijl)	In procedure en ontwikkeling, gereed en onherroepelijk 2017 - 2018

De wereld is dynamisch en trends en ontwikkelingen volgen elkaar in hoog tempo op. Een ruimtelijke strategie kan daarom niet langer statisch zijn waarbij de totstandkoming van optimale verbindingen voor ondernemen en duurzaamheid wordt belemmerd. We willen hierop inspelen met een flexibele en duurzame ruimtelijke strategie die we hebben vertaald in dit vestigingsbeleid.

Trends, hun impact en hoe daar met het vestigingsbeleid op kan worden ingespeeld

	Trend	Impact	Vestigingsbeleid Samenwerken/Doen
Groei	1. Onzekere economische ontwikkeling	Investeringsbereidheid lange termijn onzeker (ook i.r.t. nationaal industrie- en energiebeleid), bepaalde sectoren (o.a. energie, chemie) wel aanhoudende groei	Voldoende ruimte creëren/reserveren, ook als invulling pas op termijn mogelijk is
	2. Doorontwikkeling netwerkeconomie	Verbindingen tussen bedrijven nog belangrijker, havens essentieel door combinatie logistieke faciliteiten-productiebedrijven	Faciliteren en stimuleren clusterontwikkeling, zorgen voor optimale utiliteiten, ruimte voor datacenters, ontmoetingsplaatsen creëren
	3. Schaalvergroting en centralisatie	Concentratie productie wereld(deel)markt op minder locaties (kostprijzverlaging), voor zover logistiek dat toelaat	Vestigingsomgeving bieden die bedrijven in staat stelt te concurreren met die in andere (haven)gebieden
	4. Reshoring en onshoring van productie	Nieuwe toekomst voor bepaalde hoogwaardige productie in NL (reshoring), naar regio's met lagere lonen (onshoring)	Ruimte bieden aan, en (blijven) reserveren voor havengerelateerde productie
	5. Toenemende (groene) energievraag	Productie (hernieuwbare) energie neemt toe (o.a. windparken op zee), GSP heeft uitstekende concurrentiepositie	Ruimte bieden aan energiecluster, wind- en zonne energie, helihaven
	6. Groei transport, schaalvergroting logistiek	Zeehavens worden belangrijke vestigingsplaatsen, zeescheepvaart vraagt meer diepgang	Zorgvuldige omgang beschikbare kadekavels, realisatie benodigde infra (weg, water, spoor, buisleiding, ICT)
Kennis	7. Kenniseconomie zet door in alle (top)sectoren	Beschikbaarheid goed opgeleid personeel nog belangrijker, nationaal beleid stimuleert topsectoren o.a. energie, chemie, logistiek	Ruimte voor innovatie, starters en zakelijke dienstverlening, goede bereikbaarheid (ook ov)
	8. Specialisatie en uitbesteding	Concerns concentreren zich nog meer op hun kerntaken, stoten andere af of besteden die uit	Vestigingsomgeving bieden die optimaal aansluit op vereisten en voorkeuren van specifieke clusters
	9. Verduurzaming economie	Ontwikkeling naar circulaire, duurzame economie op basis van hernieuwbare en biologische grondstoffen	Clusterontwikkeling om ketens te sluiten, ruimte bieden aan biobased chemie en recycling
Leefomgeving	9. Kwaliteit omgeving nog belangrijker	Ontwikkeling haven alleen met behoud/verbetering kwaliteit woon- en leefomgeving	Zorgvuldig situering zwaardere milieucategorieën, aandacht vormgeving randen van terreinen
	10. Groeiende aandacht (marine-)milieu	Nog meer aandacht voor impact milieu bij verdere ontwikkeling van de haven	Uitvoering maatregelen Ecoports (o.a. tijdelijke natuur, hergebruik water)
	11. Toenemend veiligheidsbewustzijn	Veiligheidsrisico's zoveel mogelijk beperken, meer aandacht risicocommunicatie en zelfredzaamheid	Risicovolle bedrijven op afstand kwetsbare objecten

Synergie is de basis onder onze ruimtelijke strategie. Groningen Seaports wil synergie tussen bedrijven faciliteren en op basis daarvan accommoderen. De bestaande clusters Energie en Data in de Eemshaven en het cluster Chemie en Recycling in Delfzijl vormen de basis. Clusters worden in dat kader doorontwikkeld en uitgebreid met nieuwe bedrijven. Elke uitbreiding of nieuwe vestiging binnen het cluster vergroot de aantrekkelijkheid voor volgende bedrijven. Onze strategie is erop gericht bedrijven met overeenkomende behoeften en op elkaar aansluitende stromen en producten bij elkaar te brengen en via de vestigingslocatie de synergie tot stand te brengen. Ook moeten bedrijven optimaal gebruik kunnen maken van gezamenlijke openbare faciliteiten (kades, buisleidingen enz.) zodat bestaande faciliteiten optimaal kunnen worden benut en er draagvlak ontstaat voor nieuwe utilities en verdere verduurzaming. We investeren dan ook actief in het uitbreiden van het bestaande netwerk van utiliteiten en hebben de ambitie om hier (mede)eigenaar en regisseur van te worden.

Consequentie voor de ruimtelijke strategie is dat veel **flexibiliteit** moet worden gehanteerd in het bepalen van welk bedrijf en welke activiteit waar komt. Immers: leidend is het vormen van clusters van verwante en gerelateerde activiteiten. Dat vraagt om een flexibele invulling van de beheergebieden van Groningen Seaports. Er wordt niet alleen meer, zoals in het verleden, ingezet op een strakke thematische indeling op de industrieterreinen. Want door te sterk te focussen op het bij elkaar plaatsen van bedrijven met dezelfde activiteiten worden meer optimale dwarsverbanden over het hoofd worden gezien. Door gezamenlijke inzet van Groningen Seaports en bedrijven op **maximalisatie van wederzijdse versterking en minimaliseren van (onderlinge) hinder** kunnen de grootste synergievoordelen worden behaald (energievoordeel, voorzieningen, hergebruik stoffen) en kunnen onnodige vervoerstromen worden voorkomen hetgeen een positief effect heeft op duurzaamheid en milieu. Ook andere vormen van samenwerking (efficiency, voorzieningen) kunnen tot synergievoordelen leiden.

De beschikbaarheid van de terreinen wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vraag. We ontwikkelen niet meer dan nodig, maar zorgen er tegelijkertijd voor dat het aanbod niet achter loopt op de marktvraag. We spelen daarom tijdig op de marktvraag in.

Een ander belangrijk uitgangspunt van de ruimtelijke strategie is het streven haven- en bedrijventerreinen zo **duurzaam** en **veilig** mogelijk te in te richten en te beheren. De activiteiten op de haventerreinen vinden plaats in een omgeving waar natuur en milieu een belangrijke rol spelen. Nieuwe uitbreidingsgebieden worden efficiënt, duurzaam en natuurvriendelijk ingericht. In de visie van Groningen Seaports is het nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid voor de omgeving vanzelfsprekend. De unieke ligging aan het Werelderfgoed van de Waddenzee en de ruimte die het platteland biedt maakt het aantrekkelijk om hier te werken en wonen, maar vraagt ook om verantwoord handelen. Dat vereist respect en zorg voor alle aspecten die hierbij een rol spelen en vraagt om een zorgvuldige afstemming met omgeving en belanghebbenden.

Ook vanuit het streven naar synergievoordelen zijn milieuaspecten van belang, omdat in het ene geval clusteren en in het andere spreiding juist de beste oplossing is om de beschikbare milieuruimte zo efficiënt mogelijk te benutten. De verschillende milieu- en omgevingsaspecten moeten dan ook goed in kaart worden gebracht en worden afgewogen.

Binnen een zorgvuldig omgaan met de omgeving past ook het streven naar een zo groot mogelijke **veiligheid**. Hiervoor geldt dat de relevante wetgeving wordt gevolgd waardoor de hoogste wettelijke eisen aan bedrijvigheid worden gesteld.

Kernelementen van de ruimtelijke strategie zijn dus:

- Synergie is in belangrijke mate leidend bij de terreinuitgifte en inrichting van de haven- en industriegebieden,
- Duurzame en veilige inrichting en beheer van de terreinen;
- Bedrijven optimaal faciliteren, de businesscase moet rond kunnen
- Bij de inrichting van het terrein en de uiteindelijke toewijzing van een locatie aan een bedrijf wordt zo flexibel mogelijk geopereerd, juist om een zo groot mogelijke duurzaamheid en efficiëntie te kunnen bereiken;
- De toewijzing en inrichting van locaties geschiedt vanzelfsprekend binnen de gestelde wettelijke kaders.

De volgende figuur geeft de kernelementen van de ruimtelijke strategie weer.

Figuur 2.1 Kernelementen ruimtelijke strategie

2.2 De uitgangspunten verder uitgewerkt

Sturen op synergie

We sturen op **synergie** (en efficiency) door bij uitbreiding en vestiging – in samenwerking met het reeds gevestigde bedrijfsleven - de mogelijkheden voor synergie te onderzoeken en te benutten. Dit kan op verschillende manieren gestalte krijgen: via gecombineerd gebruik van infrastructuur, door co-siting of door zoveel mogelijk aan te sluiten op bestaande utiliteiten. Het Masterplan Utilities biedt voor dit laatste uitstekende aanknopingspunten.

Bij het zoeken naar synergiemogelijkheden vervullen we een stimulerende en faciliterende rol om de gewenste synergie tot stand te brengen. De markt (het bedrijfsleven) moet in principe de uitwisseling daarna zelf oppakken en realiseren.

We hanteren vijf bouwstenen om maximale synergie te kunnen bereiken en maken hier gebruik van in het vestigingsproces:

1 Aansluiting op utility infrastructuur

Groningen Seaports stuurt op synergie door te investeren in de aanleg van nutsvoorzieningen op basis van positieve business cases. De afgelopen 10 jaar hebben we samen met het bedrijfsleven fors geïnvesteerd in fysieke utility infrastructuur: utilities om bedrijven te voorzien van verschillende energiedragers die nodig zijn voor de productie. We exploiteren de utilities industriewater, stoom, perslucht, stikstof. In de toekomst kan dit worden uitgebreid met nieuwe utiliteiten zoals ringleidingen voor syngas, waterstof en restwarmte.

Utilities alleen zijn onvoldoende om synergie tot stand te brengen. Aanvullende fysieke en organisatorische maatregelen zijn nodig om dit tot stand te brengen vanuit synergiemogelijkheden de beste locatie te kiezen, o.a. door bedrijven. Door Groningen Seaports worden bedrijven sterk gestimuleerd tot **deelname aan het netwerk via plug and play**. Nieuwe bedrijven die toeleverend of afnemer zijn of dit kunnen worden, worden bij voorkeur geacommodeerd aan het bestaande pijp- en of energieleidingennet of door het creëren van slimme uitbreidingen daarvan. Deze bedrijven dienen in principe gebruik te maken van bestaande utiliteiten tenzij men aantoonbaar kan maken dat uit economisch en/of uit milieu oogpunt het zelf investeren in eigen faciliteiten beter is.

De aanwezige pijpleidingen en andere basisvoorzieningen (utilities) zijn opgenomen in het Masterplan Utilities, waarin Groningen Seaports samen met de belangrijkste stakeholders uit de regio de ontwikkelingen, het beheer en toekomstplannen omtrent utilities in beeld heeft gebracht (zie kader blz.17). Hierdoor kunnen kosten worden verlaagd, milieuprestaties verbeterd en wint de Eemsdelta aan aantrekkingskracht voor bedrijven.

Daarnaast wordt gekeken hoe bestaande bronnen zo optimaal mogelijk benut kunnen worden. Door een gebied specifieke warmteketen te ontwikkelen kunnen restwarmte (variabel) en eventueel toekomstige geothermische (constant) warmtebronnen worden (her)gebruikt als duurzame input voor economische gebruiksfuncties van het bedrijfsleven.

2 Reservering preferente synergiezoekgebieden

Terreinen grenzend aan utility infrastructuur en bedrijven met mogelijk herbruikbare reststromen worden gereserveerd als preferentie synergie zoekgebieden. In deze gebieden worden in principe geen stand alone bedrijven gevestigd met beperkte kans op

synergiemogelijkheden. Stand alone bedrijven worden buiten de preferente synergie zoekgebieden gevestigd.

Wanneer een bedrijf dat zich wil vestigen geen samenhang vertoont met aanwezige bedrijven, kan een nieuw cluster worden gestart buiten de synergiezoekgebieden.

3 Co- siting

Indien fysiek mogelijk worden bedrijven met onderlinge toeleverings- en afnamerelaties zo dicht mogelijk bij elkaar geplaatst.

4 Clustering

Clustering vanuit synergievoordelen kan een belangrijke bijdrage leveren aan efficiënter en duurzamer gebruik van energie en grondstoffen. De hoofdclusters zijn zoals in de havenvisie: energie en data in de Eemshaven en chemie en recycling in Delfzijl. Een meer gedetailleerde *thematische* clustering op de industrieterreinen streven we niet na. De clustering van bedrijven is gericht op de maximalisatie van de wederzijdse versterking en minimaliseren van (onderlinge) hinder:

Synergie (energievoordeel, voorzieningen, hergebruik stoffen)

Voorkomen van vervoerstromen (volume /energievoordeel, logistiek)

Samenwerking (efficiency, voorzieningen)

Bestaande clusters worden uitgebouwd door nieuwe bedrijven die de activiteiten van een groep van bedrijven versterken in het cluster op te nemen. We sturen op ontstaan van groepen van bedrijven met activiteiten die elkaar versterken. Functionele verbindingen en diversiteit van activiteiten binnen de clusters zien we als een kenmerk van een sterk cluster.

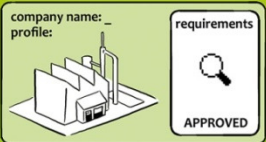
5 Clustermanagement

De markt moet in eerste instantie zelf de samenwerking en uitwisseling van reststromen oppakken. Groningen Seaports faciliteert en stimuleert. De succesfactor ligt in onderlinge samenwerking. Voor het tot stand brengen van samenwerking en de beoogde efficiency en synergie faciliteert Groningen Seaports pro actief de bedrijven door:

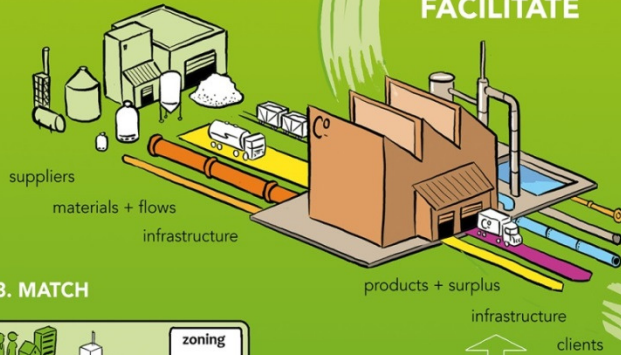
- nieuwe bedrijven met bestaande bedrijven in contact brengen;
- het in beeld brengen van het netwerk van aanwezige ketens en clusters;
- het opstellen actualiseren van het producten- en reststoffenoverzicht (PRO): een voor het bedrijfsleven toegankelijke monitor met informatie over reststromen, bijproducten en halffabricaten;
- gerichte informatieverstrekking aan nieuwe en bestaande bedrijven m.b.t. beschikbare reststoffen en -stromen en (half) producten;
- het stimuleren van samenwerking op gebiedsniveau en het ontwikkelen van cross-sectorale initiatieven.

SUSTAINABLE BUSINESS LOCATION POLICY EEMSHAVEN/DELFIJL

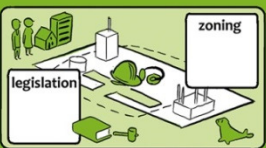
1. MAP OUT

2. EXPLORE AND FACILITATE

3. MATCH

Rijkswaterstaat
www.rws.nl

MAXIMUM SYNERGY!

Focus op duurzaamheid en veiligheid

Behoud van het **kwaliteitsniveau** is belangrijk om bedrijven te behouden en een aantrekkelijk gebied voor vestiging te blijven. De publieke ruimte beheren en richten we duurzaam in. Aan doorgaande wegen en op zichtlocaties wordt aandacht besteed aan en gestreefd naar een zorgvuldige, aantrekkelijke vormgeving. Op de meeste locaties worden beeldkwaliteitseisen gesteld. Het streven is om voor alle terreinen een verzorgde en goede beeldkwaliteit te behouden. Bedrijven worden gevraagd bij de inrichting van hun terrein hiermee rekening houden. Braakliggende terreinen benutten we bijvoorbeeld voor tijdelijke natuur, zonnepanelen of tijdelijke opslag als dat latere benutting voor haven en industrieactiviteiten niet in de weg staat. We besteden aandacht aan de overgang naar het omliggende landschap, onder andere door lagere bebouwingshoogten en groene overgangen te realiseren.

Uitbreidingen en nieuwe vestigingen passen vanzelfsprekend binnen de geldende milieuwetgeving, maar Groningen Seaports kijkt ook naar de ruimere context. Om efficiënt om te gaan met de beschikbare **milieuruimte** binnen een terrein in relatie tot de (leef)omgeving (geluidsruimte, externe veiligheid etc.) wordt bij elke nieuwe vestiging nagegaan of concentratie (dicht op bestaande activiteiten) of spreiding (meer afstand) de beste oplossing voor het bedrijf én de omgeving is. Gevolgen voor mens, natuur en milieu worden zo veel mogelijk voorkomen of geminimaliseerd.

Het is een bewuste keuze om op grote delen (uitgezonderd Fivelpoort, Delta, Farmsumerpoort, Weiwerd, Eemshaven Zuidoost) van de haven- en bedrijventerreinen van Groningen Seaports risicovolle activiteiten te accommoderen. Alle bedrijven die zijn toegestaan volgens de vigerende bestemmingsplannen en de benodigde wettelijke vergunningen krijgen, zijn welkom zich te vestigen binnen de haven- en industrieterreinen van Groningen Seaports. Soms worden hiermee andere locaties onder andere binnen Groningen en Noord-Nederland, dichtbij woongebieden, ontlast. Met name het chemiecluster Chemport Delfzijl is een industrieterrein met veel mogelijkheden voor bedrijven met een hoog risicoprofiel.

Door sturing op synergie kan een diverse mix van zware en minder zware inrichtingen ontstaan. De veiligheid van bedrijven, werknemers en bezoekers moet dan wel gewaarborgd kunnen blijven. Niet alle bedrijven horen thuis in zware industriegebieden met het hoogste risicoprofiel waar veel met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt. Voor de vestiging van lichtere bedrijven binnen een zwaar industrieel cluster moet dan ook een duurzame functionele relatie met bedrijven in het betreffende industriële cluster worden aangetoond. Hiermee wordt voorkomen dat een versnippering van lichte categorie bedrijvigheid binnen een zware categorie ontstaat.

Bedrijven optimaal faciliteren

Groningen Seaports is erop gericht bedrijven de **kwaliteit** van kavels en infrastructuur te bieden die zij nodig hebben: van klein tot groot en van diepzee-kadefaciliteit tot glasvezel en kantoorfaciliteiten. Samen met het bedrijf gaan we een zoekproces aan dat leidt tot de meest optimale invulling van de wensen van het bedrijf in relatie tot de aanwezige (producten en stromen van) bedrijven en die past binnen de gestelde kaders op het gebied van milieu, ecologie en omgeving. We bieden daarbij bedrijven **één loket** dat met onze medewerkers zorgt voor afstemming met gemeenten en provincie, bedrijven bij elkaar brengt en ervoor zorgt dat obstakels worden weggenomen en toezeggingen door overheden worden nakomen. Aan het begin van het vestigingsproces wordt duidelijk gecommuniceerd over wat het beleid is, welke actoren daarbij betrokken zijn, wanneer welke stappen in het vestigingsproces worden genomen en welke beperkingen er mogelijk

kunnen zijn. We accommoderen bedrijven vanuit een 'ja, mits' in plaats van een 'nee, tenzij'-houding, omdat dat de beste constructieve oplossing voor bedrijf en omgeving oplevert.

Sturing versus voldoende flexibiliteit

Groningen Seaports wil bedrijven een palet aan goede vestigingsmogelijkheden te bieden en hanteert een flexibele in plaats van een rigide ruimtelijke indeling. Deelgebieden krijgen wel een profiel omdat sommige sectoren moeilijk in elkaars nabijheid kunnen floreren, zoals datacenters en chemie of opslag van gevaarlijke stoffen. Daarnaast is het profiel van belang om kaders mee te geven voor de uitstraling. Zo is bijvoorbeeld Eemshaven Zuidoost nadrukkelijk bedoeld als gebied waar hightech en energie-en data-intensieve industrie en bedrijvigheid zich kunnen vestigen. De inrichting is strak en functioneel vormgegeven en de bebouwing is lager in vergelijking met de bebouwing in de rest van de Eemshaven.

We willen ook in de toekomst bedrijven optimaal te kunnen blijven faciliteren. We gaan **zorgvuldig** om met de beschikbare ruimte door indien mogelijk en wenselijk aan te sluiten bij bestaande (bedrijfs)bebouwing en de aanwezige havenfaciliteiten optimaal te benutten. Een maximale benutting van een kade is belangrijker dan te kijken naar de specifieke sector waarin een bedrijf actief is.

De uitgifte van het terrein stemmen we af op wat een bedrijf nodig heeft. Dat betekent onder meer dat kavels met een waterzijdige ontsluiting zijn voorbehouden aan water- en kade gebonden bedrijven en activiteiten. Het midden- en kleinbedrijf kan zich vestigen op één van de MKB-terreinen in de havengebieden indien er een functionele relatie met de haven bestaat. Voor het regionaal/lokaal georiënteerde midden- en kleinbedrijf zijn Fivelpoort en de gemeentelijke MKB-terreinen geschikte locaties. In gebieden waar veel met gevaarlijke stoffen wordt gewerkt zijn er (conform landelijke wetgeving) beperkingen aan de maximale omvang van kantoorfuncties.

Kaders

Groningen Seaports opereert niet volledig autonoom. We sluiten nadrukkelijk aan op bestaande **wettelijke normen** en ruimtelijke, ecologische en maatschappelijke **randvoorwaarden**. Om de impact door uitbreidingen en vestigingen van bedrijven op de omgeving en bedrijven onderling zo beperkt mogelijk te houden besteden we bij uitbreiding en vestiging onder meer aandacht aan aspecten als externe veiligheid, ecologie, geuroverlast, stof (uitstoot) en luchtkwaliteit, geluid en licht en cultuurhistorie, landschappelijke inpassing en archeologie. Bedrijven met een grotere impact op de omgeving of met het oog op vermijden van domino-effecten, vestigen we daarom over het algemeen op enige afstand van de meest kwetsbare omgeving.

Op bovenstaande uitgangspunten is het vestigingsbeleid van Groningen Seaports gebaseerd. In het volgende hoofdstuk wordt het proces van vestiging - welke stappen moeten doorlopen worden - uiteengezet.

3 Proces

3.1 Te zetten stappen bij een aanvraag voor uitbreiding of vestiging

Het vestigingsbeleid geeft inzicht en helderheid m.b.t. het proces van vestiging of uitbreiding. De kaders voor het beleid zijn in het vorige hoofdstuk weergegeven. In dit hoofdstuk staat de uitvoering centraal.

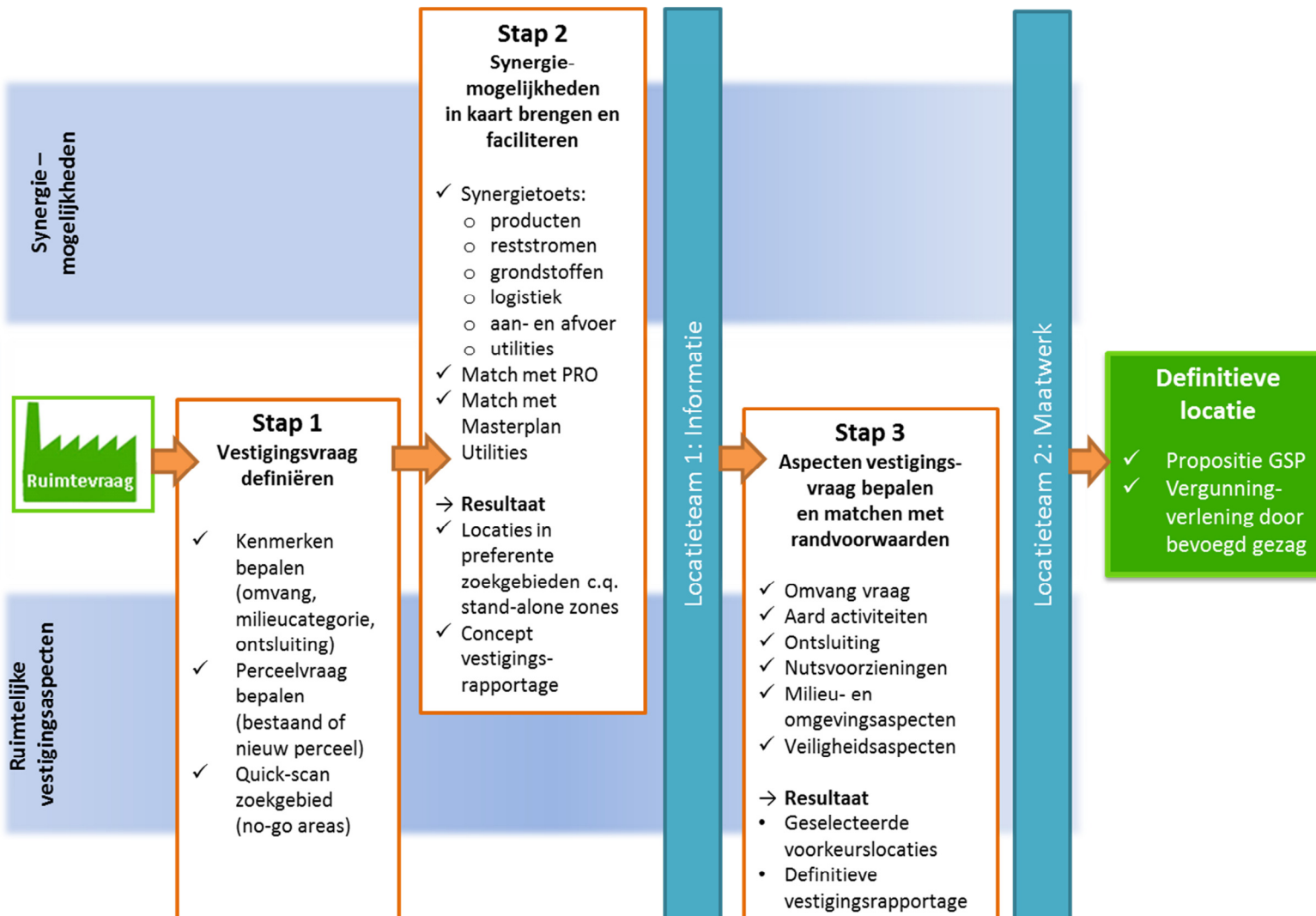
Het uitgangspunt van dit proces is dat de uitvoering van het vestigingsbeleid een '**guide line**' dient te zijn waarmee Groningen Seaports bedrijven begeleidt in hun proces van uitbreiding/nieuw vestiging. Daarvoor wordt samen met het bedrijf een proces doorlopen om te komen van een ruimtevraag van een bedrijf tot de meest geschikte locatie(s). Dat proces bestaat uit **3 stappen** (weergegeven in figuur 3.1):

Stap 1 Vestigingsvraag definiëren: kan er op een bestaande kavel gevestigd/uitgebreid worden of is er een nieuwe kavel nodig? Wat zijn de 'kernkenmerken' van het te vestigen bedrijf of de uitbreiding en welke terreinen komen op grond daarvan in aanmerking (en welke vallen af)?

Stap 2 Synergiemogelijkheden in kaart brengen en faciliteren: hoe kan zoveel mogelijk synergie met andere bedrijven tot stand worden gebracht om clustering en duurzaamheid te bevorderen? Aan de hand hiervan worden potentiële locaties geselecteerd in de preferente synergiezoekgebieden of stand-alone-zones.

Stap 3 Aspecten van de vestigingsvraag bepalen en matchen met randvoorwaarden: op welke locatie kan het bedrijf het meest optimaal functioneren, wordt de meeste synergie tot stand gebracht en wordt vanuit het oogpunt van duurzaamheid en omgeving de minste overlast veroorzaakt? Door de verschillende vestigingsvereisten van het bedrijf te matchen met de gestelde randvoorwaarden wordt/worden de meest geschikte locatie(s) geselecteerd.

In de volgende figuur zijn deze stappen schematisch weergegeven:

3.2 Vestigingsvraag definiëren

De vestigingsvraag kan om een bestaand of nieuw bedrijf gaan. Voor bestaande bedrijven onderzoeken we de uitbreidingsmogelijkheden in de onmiddellijke nabijheid. Voor nieuwe bedrijven onderzoeken we ook inbreidingsmogelijkheden op vrijgevallen terrein of nog braakliggend terrein bij bestaande bedrijven. Immers, een belangrijk onderdeel van een duurzame haven begint met de optimale benutting van beschikbare ruimte.

Om een eerste schifting van locaties te kunnen maken wordt een quickscan van de belangrijkste wensen en randvoorwaarden van het bedrijf in beeld gebracht. Aspecten die in deze eerste 'zoekstap' meegenomen worden zijn de beoogde activiteiten (passend bij het profiel van het deelgebied), de omvang van het bedrijf (benodigde oppervlakte) en, benodigde nutsvoorzieningen en ontsluiting.

Door middel van deze quick-scan kan snel gefilterd worden op preferente terreinen of terreingedeelten en kunnen ook zogenaamde 'no-go-area's' worden vastgesteld: terreinen die sowieso niet in aanmerking komen voor vestiging/uitbreiding van het betreffende bedrijf. Hierdoor wordt voorkomen dat er aan het eind van het zoekproces locaties zijn geselecteerd die weliswaar vanuit het oogpunt van synergie zeer geschikt zijn maar waar vestiging niet mogelijk is.

3.3 Synergietoets

Samen met het bedrijf onderzoeken we welke terreinen het meest geschikt zijn voor vestiging. Als eerste onderdeel van deze stap gebruiken we de synergietoets. Samen met het bedrijf worden de synergiepotenties in kaart gebracht op de volgende punten:

- Leveranciers en afnemers
- logistiek/aan- en afvoer
- te produceren producten
- benodigde (grond)stoffen
- Productieprocessen
- energie
- water
- restwarmte
- stoom
- reststoffen
- etc.

3.4 Matchen met de randvoorwaarden

Tenslotte worden in hoofdlijnen kaders van bestemmingsplannen en regelgeving naast de verschillende zoeklocaties gelegd. Wanneer op bepaalde (deel)aspecten afwijking van bestaande kaders/bestemmingsplannen wenselijk is, bijvoorbeeld omdat een grotere synergie kan worden bereikt, overleggen we met overheden en NGO's over de mogelijkheden voor maatwerk. De voorkeurslocatie bepalen we aan de hand van de beste opties voor het bedrijf zelf en beste optie uit het oogpunt van lange termijn duurzaam beheer van ruimte, milieuruimte, veiligheid en omgevingskwaliteit. Met deze voorkeurslocatie doen wij een aanbod richting het bedrijf. In de vestigingsrapportage wordt de onderbouwing van het aanbod met de voorkeurslocatie gegeven.

4. Kaders en randvoorwaarden ruimte, milieu en veiligheid

4.1 Matchen met kaders en randvoorwaarden

Bedrijven willen weten of hun activiteit hier mogelijk gemaakt kan worden, en of vanuit wettelijke kaders, ecologische en maatschappelijke randvoorwaarden en terreingesteldheid zaken zijn waar in de business case, het ontwerp en planning van het project rekening mee moet worden gehouden. Wij geven bij de verkenning naar vestigingslocaties aan het bedrijf een overzicht op hoofdlijnen van de kaders en randvoorwaarden die in het gebied gelden en welke flexibiliteit in zijn algemeenheid wordt geboden.

Voor elke voorkeurslocatie worden de mogelijkheden aangegeven en waar op voorhand rekening mee kan of moet worden gehouden.

Bedrijven treden vervolgens zelf in overleg met bevoegde gezagen over de details en de flexibiliteit voor de benodigde vergunningen. Indien van toepassing zal ook in een vroeg stadium contact gelegd worden met de regionale maatschappelijke organisaties om samen te kijken hoe een bedrijf milieutechnisch het beste kan worden ingepast.

In de volgende paragrafen worden de verschillende aspecten achtereenvolgens toegelicht en wordt zo concreet mogelijk aangegeven welke randvoorwaarden per aspect van belang zijn.

4.2 Planologische kaders

Milieu categorieën en zoning

In de havens en industrieterreinen kunnen bedrijven tot en met categorie 5 (zware industrie) worden gehuisvest. De zwaarste categorieën bedrijven worden zoveel mogelijk centraal geplaatst. Aan de randen van industrieterrein is naar het omliggende woongebied een geleidelijke overgang voorzien voor vestiging van bedrijven waarvan de effecten van de activiteiten (geluid, geur stof, externe veiligheid etc.) aan de randen minimaal zullen zijn.

Bouwhoogte

De bouwhoogte is voor sommige bedrijven en activiteiten bepalend om de meest efficiënte procesinrichting mogelijk te maken en duurzaam te produceren.

Aan de randen van onze terreinen is een lagere bouwhoogte gewenst dan in de centrale terreindelen. Dat is een bewuste keuze, om waar nodig een vloeiende overgang naar het aangrenzende woon-, leef- of natuurgebied te creëren.

In de haven- en industriegebieden kan – conform de vigerende bestemmingsplannen – worden gebouwd tot 50 meter in de centrale delen, in de randgebieden tot 30 meter. Bouwwerken, die geen gebouwen zijn, zoals schoorstenen en windturbines zijn uitgezonderd van deze hoogtebepaling en kunnen tot 80m. In Eemshaven Zuidoost en op de terreinen die zich richten op MKB en ondersteunende dienstverlening lager (15 tot 40 meter). Van de maximale bouwhoogte kan beredeneerd worden afgeweken in overleg met het bevoegd gezag als efficiëntie- of milieuoverwegingen dit vragen.

De bouwhoogte kan invloed hebben op de aanwezige windturbines. Bij bouwen boven 30 meter kan in sommige gebieden compensatie van windverlies aan de orde zijn.

Ruimte voor specifieke activiteiten

Voor het huisvesten van het midden- en kleinbedrijf (MKB) en starters zijn onder andere Fivelpoort en Brainwierde Weiwerd ontwikkeld.

Fivelpoort is een duurzaam en hoogwaardig MKB-terrein voor bedrijven in de dienstverlenende sector en de industrie in Appingedam op een zichtlocatie aan de N33, met laad- en loskade voor de binnenvaart.

Voormalig wierdedorp Weiwerd wordt ontwikkeld tot kennisintensief bedrijvenpark Brainwierde Weiwerd. Brainwierde Weiwerd richt zich op innovatieve bedrijvigheid, met activiteiten gericht op onderzoek voor en dienstverlening aan de omgevende havenactiviteiten.

Horeca-activiteiten en ruimte voor flexibel werken

De meeste bedrijven zijn in de havens en industriegebieden zijn 24/7 in bedrijf, waaronder ook toeleveranciers en afnemers. Binnen de haven en industriegebieden is beperkt tot geen ruimte voor realisatie van nieuwe horeca en overnachtingsplaatsen. Het is wel van belang dat woongebieden zo min mogelijk worden belast met werknemers en zwaar en/of gevaarlijk transport als het om eten en rusten gaat. Daarom wordt pas na overleg met de gemeente bekeken of er ruimte kan worden gegeven voor concrete initiatieven langs toegangswegen in de nabijheid van de havens- en industrieterreinen, en de ruimte die daarvoor binnen bestemmingsplannen kan worden gemaakt.

Er is een stijgende trend van flexibel werken, zonder vaste kantoor- en werkplekken. Ook is regelmatig tijdelijke kantoorruimte nodig voor extra of ingehuurd medewerkers in de directe nabijheid van de projecten en activiteiten.

Uitgifte van terrein voor de bouw van zelfstandige kantoorgebouwen wordt in de haven- en industriegebieden in principe niet gefaciliteerd. Als onderdeel van een te vestigen of al gevestigd bedrijf zijn kantoorgebouwen tot maximaal 1500m² vloeroppervlakte toegestaan.

We werken alleen mee aan het oprichten en/of verhuren van niet aan een bedrijf gebonden (tijdelijke) kantoorruimte (incl. vergader- en ontvangst-faciliteiten) onder voorwaarde dat deze ten dienste staat van de activiteiten van bedrijven in de havens – en industrieterreinen. Hiervoor is ruimte op Brainwierde Weiwerd in Delfzijl, Fivelpoort, Delta en de Eemshaven.

Voor de vestiging op Brainwierde Weiwerd moet vanwege de veiligheid een functionele relatie met de haven- en industrieactiviteiten binnen het beheersgebied van Groningen Seaports worden aangetoond.

Windturbines

Groningen Seaports faciliteert de bouw en ontwikkeling van windturbines binnen haar beheersgebieden. Provincie Groningen en/of gemeenten zijn bevoegd hiervoor vergunning te verlenen. Het grid, de afstanden en hoogte worden bepaald door de Provincie. Bij het bepalen van de geschikte plaatsen voor windturbines wordt rekening gehouden met de veiligheidsrisico's in relatie tot industriële activiteiten en de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen en effecten op radar, straalpaden en vliegverkeer.

Tijdelijk gebruik

Groningen Seaports streeft ernaar om terreinen die nog niet zijn uitgegeven tot het moment van uitgifte economisch of ecologisch nuttig te maken. Afhankelijk van de bodemgesteldheid en voedselveiligheid kan dit landbouwkundig gebruik zijn voor productiegewassen, beweiding of teelt van biomassa. En ander gebruik als tijdelijke opslag van materialen en goederen, baggerdepots of plaatsen van zonnepanelen. Terreinen die niet verhuurd of verpacht worden, kunnen tijdelijk ter beschikking gesteld aan de natuur. Groningen Seaports heeft een ontheffing om de ontstane natuurwaarden te verwijderen op het moment dat economische activiteiten ontwikkeld gaan worden. Uit het verwijderen van tijdelijk ontstane natuurwaarden komt geen compensatieverplichting voort.

Ontsluiting

Groningen Seaports zorgt voor de basisinfrastructuur op haar terreinen en streeft ernaar deze zoveel mogelijk multimodaal te ontsluiten. We investeren op basis van behoeftes van bedrijven en realiseren Infrastructuur tot bij de ingang van de kavel; voorzieningen op de kavels zelf zijn de verantwoordelijkheid van het bedrijf.

Bij de ontsluiting en nieuwe verkaveling houden we rekening met randvoorwaarden voor veiligheid, bijvoorbeeld als transport van gevaarlijke stoffen aan de orde is. Dit gebeurt in overleg met de veiligheidsregio.

4.3 Milieu en Omgeving

In de directe omgeving van de havens en industrieterreinen liggen diverse woonkernen en aan de zeezijde grenzen onze gebieden aan het natuurgebied en werelderfgoed Waddenzee. De vaarweg naar Delfzijl en Eemshaven is onder Nederlands Duits beheer. Aan de overzijde van het Eemsestuarium ligt het Duitse vasteland. Bij vestiging van nieuwe bedrijven zijn bepaalde activiteiten aanleiding om mee te wegen in de vestigingsplaatskeuze of extra maatregelen te treffen om de omgeving zo laag mogelijk of niet te belasten.

Voorkomen overlast en hinder

Zware bedrijven worden zoveel mogelijk centraal in de industriegebieden geplaatst. In de overgang naar de woonkernen (>750m) vestigen we bedrijven met bedrijfsactiviteiten (met uitzondering van windmolens) die lager en stiller zijn en geen geuroverlast veroorzaken bij woningen. Voor het overige is voorkomen, beperken en handhaven van overlast en hinder een verantwoordelijkheid van bevoegde instanties (vergunningverlening, toezicht en handhaving).

Geur en stof

Bij zware industriële activiteiten, scheepvaart, op- en overslag en een ontwikkeling naar meer gebruik - en hergebruik - van biobased en secundaire grond- en reststoffen, is geur en stof afkomstig van deze activiteiten niet 100% uit te sluiten.

Binnen de vergunningverlening zullen door overheden eisen worden gesteld aan beperking van geur- en stofemissie. De juridische borging van beperking van hinder en overlast naar de omgeving vindt via vergunningverlening plaats.

Om geurhinder te voorkomen is in de structuurvisie bepaald dat een nieuw bedrijf maximaal 0,25 oU geur mag produceren ter hoogte van woningen. Bij deze concentratie is het bedrijf 98% van de tijd niet te ruiken bij woningen. Dit betekent dat er zo nodig geur beperkende maatregelen genomen moeten worden. Door de afstand tot woningen te vergroten is er meer ruimte.

Geluid

De Eemshaven, en de havens en industrieterreinen in Delfzijl zijn geluid gezoneerde terreinen. Toetsing van de voorgenomen activiteiten vindt door het bevoegd gezag (gemeente en provincie) plaats op de zonegrens van het industrieterrein.

In Delfzijl is daarnaast ook een verdeling gemaakt van de kavelemissies (dB(A)/m²) voor de nog uit te geven terreinen. Ook voor Eemshaven en Eemshaven Zuidoost is deze verdeling in ontwikkeling, respectievelijk ontwikkeld. Voor een beoordeling op geluid toetst Groningen Seaports aan de dan geldende geluidruimteverdeelkaart die samen met bevoegde gezagen is opgesteld. Bij een overschrijding van de (zone)grenswaarde kan er geen vergunning worden verstrekt.

Indien de activiteiten wel passen binnen de grenswaarde(n), maar niet binnen de kavelemissies zal het geluidzonebeheerteam van gemeente, provincie, ondernemersorganisatie Samenwerkende Bedrijven Eemsdelta en Groningen Seaports een advies uitbrengen over de inpasbaarheid van de voorgenomen activiteiten. Mogelijke ruimtelijke en financiële consequenties die voortkomen uit het advies van het geluidzonebeheerteam maken onderdeel uit van het contract voor de vestiging.

Dreigende overschrijding van de zonegrenswaarde door de gehele gebiedsontwikkeling wordt gemonitord. Bij dreigende overschrijding van de zonegrens worden tijdig geluidsisolerende maatregelen uitgevoerd aan woningen om voldoende geluidruimte te houden voor nieuwe bedrijfsvestigingen en uitbreidingen.

Cultuurhistorie, landschap en archeologie

Het vestigingsbeleid houdt rekening met de landschappelijke, cultuurhistorische- en archeologische waarden.

In het verleden heeft een aantal karakteristieke dorpen plaats moeten maken voor de uitbreiding van de haventerreinen. Groningen Seaports investeert in herstel van de wierde, de karakteristieke bebouwing en de landschapselementen en het beschermen van de archeologische waarden (zie ook bodemschatten).

GSP heeft een archeologisch behoudsplan laten opstellen voor Oosterhorn. Door de richtlijnen in dit plan te volgen kan in veel gevallen kostbaar archeologisch onderzoek worden voorkomen. De checklist wordt gebruikt bij de aanvraag WABO.

Op enkele delen van het Oosterhornterrein is archeologisch onderzoek een mogelijke vereiste om graaf- en funderingswerkzaamheden te kunnen starten. Groningen Seaports kan indien gewenst zorgdragen voor archeologisch onderzoek zodat het terrein gebruiksklaar kan worden opgeleverd. Daarmee gemoede kosten worden doorberekend.

Binnen de terreinen Eemshaven en Fivelpoort zijn geen cultuurhistorisch-, landschappelijk- of archeologisch waardevolle elementen aanwezig.

Groningen Seaports investeert in het Oosterhorngebied en de Zuidoostelijke Eemshaven in een landschappelijke overgang van industriegebied naar platteland door aanleg van groenstructuren.

Zorgvuldig ruimtegebruik

Behoud van het kwaliteitsniveau is belangrijk om bedrijven te behouden en een aantrekkelijk gebied voor vestiging te blijven. Groningen Seaports gaat daarom zorgvuldig om met de uitgifte van beschikbare ruimte. De beschikbaarheid van de terreinen wordt zo goed mogelijk afgestemd op de vraag. We ontwikkelen niet meer dan nodig, maar zorgen er tegelijkertijd voor dat het aanbod niet achter loopt op de marktvraag. We spelen daarom tijdig op de marktvraag in. De uitgifte van beschikbare ruimte is afgestemd op wat een bedrijf nodig heeft. Dat betekent onder meer dat kavels met een waterzijdige ontsluiting zijn voorbehouden aan kade gebonden bedrijven.

Aantrekkelijke omgeving

De publieke ruimte wordt duurzaam ingericht en goed onderhouden door Groningen Seaports. We besteden bij inrichting en beheer aandacht aan, duurzaamheid, sociale veiligheid en landschappelijke inpassing en aspecten als beheerbewust en natuurvriendelijk. Ook wordt van bedrijven gevraagd verrommeling te voorkomen; zij kunnen bij de inrichting van hun terrein hiermee rekening houden. Op een aantal locaties worden beeld-kwaliteitseisen gesteld, zoals op deellocaties Weiwerd, Fivelpoort en Eemshaven Zuidoost langs de N33.

Licht

De havens en industrieterreinen grenzen aan werelderfgoed Waddenzee. We streven ernaar de uitstraling op de natuurlijke omgeving zoveel mogelijk te beperken en verzoeken nieuwe bedrijven zich hierbij aan te sluiten. Naast veilige en effectieve verlichting passen we zelf bij nieuw plaatsing en vervanging zoveel mogelijk vogelvriendelijke en energiezuinige groene verlichting toe. In de haven van Delfzijl passen we wel energiezuinige verlichting toe, echter in verband met de aanwezigheid van vleermuizen wordt hier echter geen groen licht toegepast. In de Eemshaven kan vogelvriendelijke energiezuinige groene verlichting opgenomen worden in de contractvoorwaarden, mits de veiligheid van installaties, (scheepvaart)verkeer en mensen niet in gevaar worden gebracht.

Natuurwaarden en Ecologie

Groningen Seaports werkt in het kader van het provinciale project 'Economie en ecologie in balans' samen met overheden, bedrijfsleven en natuur- en milieuorganisaties aan projecten om ecologische effecten als gevolg van haven gerelateerde en industriële activiteiten zoveel mogelijk te mitigeren. Zo kan bijgedragen worden aan natuurherstelmaatregelen in en buiten het beheersgebied om toekomstige economische activiteiten op voorhand veilig te kunnen stellen. Bedrijven worden gevraagd hieraan bij te dragen.

We realiseren proactief ecologische beheer en inrichtingsmaatregelen binnen op braakliggende terreinen, bermen en leidingstroken. Voor nieuw vestiging levert dit geen beperkingen op. Op een voorgenomen locatie voor vestiging maken we gebruik van een (generieke) ontheffing op de Flora- en Faunawet en de ontheffing voor Tijdelijke Natuur. We gaan zorgvuldig om met waardevolle planten en dieren en brengen deze naar een nieuwe locatie te om het terrein gebruiksklaar op te leveren. Ook bestaande bedrijven kunnen gebruik maken van deze ontheffingen door zich hiervoor aan te melden.

Nieuwe bedrijven worden door ons gestimuleerd om in gesprek te gaan met natuur- en milieuorganisaties over hun voorgenomen activiteiten. De gesprekken kunnen bijdragen aan een verbetering van de vergunningaanvragen en minder procedurerisico's. Wij faciliteren in de totstandkoming van de contacten.

4.4 Bodem

Bodembeheer

Het beleid van Groningen Seaports voor toepassing van grond en bagger binnen het beheergebied is vastgelegd in de nota bodembeheer (GSP 2011). In grote lijnen is de strekking dat grond die vrijkomt binnen het beheergebied toegepast kan worden binnen het beheergebied. Grond afkomstig van buiten het gebied voor toepassing binnen het gebied bijvoorbeeld voor ophoging moet van een onverdachte locatie afkomstig zijn en moet voldoen aan "klasse achtergrondwaarde". Hiervoor moet een schone grondverklaring worden overlegd. De toepassing van grond klasse industrie afkomstig van buiten het beheergebied (bijvoorbeeld voor ophoging) is vooralsnog uitgesloten. Dit beleid is in heroverweging omdat dit een belemmering is voor hergebruik van materiaal en stimulering van een circulaire economie. Onder strikte voorwaarden zou klasse industrie wellicht toch toepasbaar zijn zonder dat dit ten koste kan gaan van onze basisuitgangspunten: De bodemkwaliteit mag per saldo niet significant verslechteren, het grondwater nooit mag worden aangetast door uitspoeling, toekomstige saneringssituaties worden uitgesloten en indien dit zich dat toch voordoet er de zekerheid is dat de kosten hiervoor worden gedragen door de veroorzaker, ook in geval van faillissement en verkoop. Dit wordt contractueel vastgelegd.

Bodemschatten (archeologie)

In het verleden (1960-1970) hebben een drietal wierdedorpen bij Delfzijl plaats moeten maken voor voorgenomen vestiging van industrie. Hier zijn mogelijk nog archeologische resten aanwezig evenals op enkele andere delen van het terrein. GSP heeft een archeologisch behoudsplan laten opstellen voor Oosterhorn. Door de richtlijnen in dit plan te volgen kan in veel gevallen kostbaar archeologisch onderzoek worden voorkomen. Op enkele delen van het industriegebied in Delfzijl is daarom archeologisch onderzoek een mogelijke vereiste om graaf- en funderingswerkzaamheden te kunnen starten. We kunnen indien gewenst zorgdragen voor archeologisch onderzoek zodat het terrein gebruiksklaar kan worden opgeleverd.

Binnen de terreinen Eemshaven en Fivelpoort zijn geen cultuurhistorisch-, landschappelijk- of archeologisch waardevolle elementen aanwezig.

Op Brainwierde Weiwerd zijn de archeologische en cultuurhistorische waarden uitgangspunt voor de maatvoering van nieuw op te richten gebouwen om het karakter en de beeldkwaliteit te behouden. Bestaande karakteristieke bebouwing wordt zoveel mogelijk gehandhaafd. We investeren in herstel van de wierde, de landschapselementen en het beschermen van de archeologische waarden.

Onderzoeksplicht bommen en granaten

Op het industrieterrein Oosterhorn kan munitie uit de Tweede Wereldoorlog worden aangetroffen. Voor sommige terreinen nemen we een onderzoeksplicht op in de vestigingsvoorwaarden. We kunnen indien gewenst zorgdragen voor nader onderzoek naar bommen en granaten zodat het terrein gebruiksklaar kan worden opgeleverd.

4.5 Water

Lozingen

Voor directe lozing van restwaterstromen op binnenwater respectievelijk de lozing in de zeehavenbekkens of zeehavenkanaal zijn de waterschappen respectievelijk Rijkswaterstaat bevoegd gezag voor vergunningverlening krachtens de Waterwet. Hergebruik van restwater wordt zoveel mogelijk gestimuleerd, zowel intern bij bedrijven als tussen bedrijven door restwaterleidingen aan te leggen. Groningen Seaports kan ter voorkoming van verontreiniging van de waterbodem contractuele verplichtingen opnemen voor reguliere kwaliteitsmetingen ter plekke van de lozing. Dit geldt ook voor activiteiten in de havenbekkens, die onder beheer zijn van Groningen Seaports.

Compensatie verhard oppervlakte

Verharden van grote oppervlakten heeft gevolgen voor waterafvoercapaciteit en de aanvulling van het grondwater. Daarom is in de watertoets (waterwet) opgenomen dat bij plannen die leiden tot verharden van oppervlakte door bebouwing en infrastructuur er gecompenseerd moet worden voor berging van water. Groningen Seaports realiseert gebiedsgerichte compensatie, zodat bedrijven dit niet zelf op eigen terrein hoeven te realiseren. Deze waterberging wordt natuurvriendelijk ingericht. Gestreefd wordt naar hergebruik van hemelwater voor proceswater of andere toepassingen om gebruik van drinkwater zoveel mogelijk te beperken. Hierover voeren we overleg met de bedrijven.

Grondwater

Directe grondwateronttrekking is binnen de haven- en industriegebieden in Eemshaven en Delfzijl niet mogelijk.

4.6 Veiligheid

BEVI-inrichtingen, kwetsbare objecten en sanering

Het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI) legt veiligheidsnormen op aan bedrijven die een risico vormen voor personen buiten het bedrijfsterrein. Binnen onze beheergebieden liggen meerdere BEVI-bedrijven met een PR10-6-contour buiten de inrichtingsgrens.

Op onze terreinen zijn geen kwetsbare objecten gevestigd of gepland. De vestiging van kwetsbare objecten in Eemshaven en Delfzijl is niet toegestaan, omdat dit de uitgifte van kavels en de uitbreiding van bestaande BEVI activiteiten kan belemmeren.

Kantoren als onderdeel van een BEVI-inrichting zijn in principe geen kwetsbare objecten.

Op onze terreinen zijn geen saneringssituaties aanwezig. We hanteren een ruimtelijke zonering om te voorkomen dat saneringssituaties in de toekomst kunnen ontstaan. Er kan een saneringssituatie ontstaan bij stopzetting of beëindiging van BEVI activiteiten wanneer het bijbehorende kantoor groter is dan 1500 m² vloeroppervlakte en binnen de PR10-6 contour ligt van een ander BEVI-bedrijf. Er worden daarom bij nieuw vestiging van bedrijven geen kantoorgebouwen toegestaan met een vloeroppervlakte groter dan 1500 m².

Windmolens

Binnen de 10-5 contour van een windmolen mogen alleen niet kwetsbare objecten worden geplaatst, te denken valt een parkeerterrein, opslagloods. Vestiging van Kwetsbare en beperkt kwetsbare objecten binnen een 10-5 contour van windmolens is uitgesloten.

Veiligheidsdiensten en evacuatieplan

Bij verdere ontwikkeling van nog uit te geven terreinen wordt na overleg met de bevoegde instanties een verkaveling vastgesteld die rekening houdt met veiligheidsaspecten. Er zijn situaties denkbaar dat bij incidenten met gevaarlijke stoffen meerdere vluchtroutes en richtingen mogelijk moeten zijn en tegelijkertijd de bereikbaarheid voor hulpdiensten gegarandeerd blijft.

We stimuleren alle bedrijven (klein en groot) deel te nemen aan gemeenschappelijke preventieactiviteiten en brandweezorg zeker binnen de clustergebieden waar veel bedrijven met hoge veiligheidsrisico's gevestigd zijn.

Transport en overslag van gevaarlijke stoffen

Ten aanzien van het veiligheidsniveau bij bedrijven hebben Provincie en gemeenten de instrumenten om maatregelen af te dwingen via omgevingsvergunningen. Daarnaast is de veiligheidsregio bevoegd gezag voor de bedrijfsbrandweer. Ten aanzien van het transport is het bij transportmiddelen aan te houden veiligheidsniveau geregeld in landelijke en Europese wetgeving. Het naleven van deze regelgeving is bij de besluitvorming over het bestemmingsplan uitgangspunt. Voor de Eemshaven, Eemshaven Zuidoost en haven en industriegebied Oosterhorn zijn nieuwe bestemmingsplannen in voorbereiding.

De havenmeester is verantwoordelijk voor het besluit om een schip met IMO 1 lading (ontploffbare stoffen) toe te laten. De terminal waar IMO1 stoffen gelost/geladen worden, dient een omgevingsvergunning te hebben die dit toestaat en die wordt door de gemeente of de provincie verstrekt al gelang naar de inrichting. Bij hoeveelheden <10.000 kg volstaat een melding aan deze autoriteiten. Verder is de Wet Vervoer Gevaarlijke Stoffen van toepassing. De havenmeester dient te bewaken of die vergunning de overslag dekt of dat er een gedoog besluit is (Regeling Vervoer Gevaarlijke stoffen Zeeschepen).

Tankschepen met gevaarlijke stoffen mogen in de havens op een beperkt aantal plaatsen meren. Het havenreglement is hiervoor leidend. Voor de binnenvaart zijn hiervoor kegelligplaatsen beschikbaar, voor de zeevaart de olie en chemiehavens. In de havenverordening zijn deze plaatsen aangewezen, en is vermeld wat waar mag m.b.t. gevaarlijke lading vloeistoffen.

Waterveiligheid buitendijkse en binnendijkse gebieden

Grote delen van de Eemshaven en de Handelshaven en Oterdummer Driehoek in Delfzijl zijn buitendijkse gebieden. Hier zijn eigenaren en gebruikers zelf verantwoordelijk voor het treffen van gevolg beperkende maatregelen en dragen ze zelf het risico bij wateroverlast. Groningen Seaports neemt maatregelen om overstromingsgevaar en gevolgen waar mogelijk te beperken. Wij wijzen bedrijven erop dat zij in buitendijks gebied zelf verantwoordelijk en aansprakelijk zijn voor bescherming tegen hoogwater. Bedrijven kunnen hiermee rekening houden bij de inrichting van het terrein en de plaatsing van installaties.

De waterschappen zorgen met de primaire zeekeringen primair voor de waterveiligheid binnendijks. In de haven- en industriegebieden wordt binnendijks extra aandacht besteed aan inrichting en technische oplossingen bij vestiging direct grenzend aan de primaire zeekeringen. Bouwen binnen 100m vanaf de teen van de dijk is onder voorwaarden mogelijk. Bouwwerken worden zodanig uitgevoerd dat de dijk de druk kan weerstaan en er geen effecten zijn op stabiliteit en rekening kan worden gehouden met voorziene dijkversterkingen binnen 30-50 jaar. Het waterschap geeft hierover advies.

VESTIGINGSBELEID EEMSHAVEN/DELFIJL

IMPULS AAN
DUURZAAM
ONDERNEMEN
EN CIRCULAIRE
ECONOMIE

EEMSHAVEN/DELFIJL BUSINESS LOCATION POLICY
STIMULATING SUSTAINABLE ENTERPRISE AND THE CIRCULAR ECONOMY

INHOUD

EEMSHAVEN/DELFIJL
IN VOGELVLUCHT
4-7

VESTIGINGSBELEID
8-21

DRIE STAPPEN
NAAR VESTIGING
OF UITBREIDING
22-23

KADERS EN
RANDVOORWAARDEN
VOOR RUIMTE, MILIEU
EN VEILIGHEID
27-31

INDEX

01 EEMSHAVEN/DELFIJL
IN A NUTSHELL
5-7

02 BUSINESS LOCATION
POLICY
9-21

03 THREE STEPS
TOWARDS LOCATION
OR EXPANSION
24-25

04 FRAMEWORK AND LIMITING
CONDITIONS FOR SPATIAL
DEVELOPMENT, THE
ENVIRONMENT AND SAFETY
27-31

VESTIGEN EN GROEIEN IN EEMSHAVEN/ DELFIJL IN DUURZAME, FUNCTIONELE CLUSTERS VAN BEDRIJVEN

In 2030 wil Eemshaven/Delfzijl tot de meest duurzame haven- en industriegebieden van Europa behoren. Een vooruitstrevend vestigingsbeleid paveit de weg naar een duurzame circulaire economie. Ondernemers die duurzaamheid hoog in het vaandel hebben staan, krijgen hier alle kansen om hun economische doelen op de groenst mogelijke manier te behalen. Zij genieten keuzevrijheid binnen een breed spectrum aan mooie locaties met state-of-the-art faciliteiten en infrastructuur en beschikbaarheid van duurzame energiebronnen. Door de bedrijven slim te positioneren, kunnen energie, water en andere stoffen zo efficiënt mogelijk

worden benut en maximaal worden hergebruikt. Sturen op synergie door clustervorming en sluiten van kringlopen - ook wel cradle to cradle op gebiedsniveau - is het leidende principe van het vestigingsbeleid. Daarom wordt niet vanuit een thematische, maar vanuit een ketenbenadering naar de deelgebieden gekeken. Hier is plek voor functionele, gevarieerde clusters van bedrijven die elkaar kunnen gebruiken en versterken. Binnen een circulaire economie hebben zowel ondernemer als omgeving het beste toekomstperspectief. Hiermee wordt een solide basis voor economische en duurzame ontwikkeling garandeerd.

SET UP AND DEVELOP YOUR BUSINESS IN EEMSHAVEN/DELFIJL, IN SUSTAINABLE, FUNCTIONAL COMPANY CLUSTERS

By 2030, Eemshaven/Delfzijl aims to be one of the most sustainable port and industrial areas in Europe. A progressive business location policy will pave the way for a sustainable, circular economy. Here, entrepreneurs who place a high value on sustainability will be given every opportunity to achieve their economic objectives in the greenest way possible. They will be able to choose between a wide range of attractive locations, take advantage of state-of-the-art facilities and infrastructure and will have access to various sources of sustainable energy. The smart positioning of business locations means that power, water and other assets are used as efficiently as possible, and that the maximum volume of

resources is recycled in the area. The guiding principle of Groningen Seaports' business location policy is the promotion of synergy through clustering and closing cycles – 'cradle to cradle' at the area level, in other words. That is why we approach our sub-areas from a chain-based rather than a thematic perspective. The Eemshaven/Delfzijl area offers ample room for functional, varied clusters of companies that can benefit from and strengthen each other. And the circular economy offers both the entrepreneurs and the surrounding area the best prospects for the future. As such, it will create solid foundations for economic growth and sustainable development.

01

EEMSHAVEN/ DELFIJL IN VOGELVLUCHT

Eemshaven/Delfzijl omvat zeehavens en bedrijventerreinen met een gezamenlijke omvang van zo'n 2.600 hectare. Ruim de helft daarvan is industriegebied. Via weg, spoor, diepzee en binnenwater zijn de havengebieden optimaal en - dankzij het ontbreken van files - snel bereikbaar. Ondernemers vinden hier een gevarieerd aanbod aan vestigingslocaties: van mkb tot de zwaarste milieucategorieën. Zij profiteren van moderne faciliteiten, een strategisch gunstige ligging en een stimulerend vestigingsklimaat. Tal van vooraanstaande bedrijven in energie, chemie, data, recycling en wastemanagement, agribusiness en logistiek voelen zich hier buitengewoon op hun plek. Het gebied wordt beheerd en geëxploiteerd door Groningen Seaports.

BREED SCALA AAN FACILITEITEN EN UTILITEITEN

Eemshaven/Delfzijl herbergt een breed scala aan faciliteiten en utiliteiten. Beheer, vernieuwing en uitbreiding zijn gericht op versterking van de concurrentiepositie van bedrijven, behoudt van werkgelegenheid, verbetering van milieuprestaties en verlaging van kosten. Dit beleid is nauw verweven met het op co-siting en closed loops gerichte vestigingsbeleid.

- In totaal 700 hectare beschikbaar terrein voor bedrijven tot en met milieucategorie 5.3.
- Uitstekende multimodale toegankelijkheid en logistieke toegankelijkheid naar Duitsland.
- Fileloze haven en achterland.
- Hoogwaardige bescherming tegen overstromingen.
- Kantoorfaciliteiten, ruimte voor vergaderen en flexwerken.
- Glasvezelnetwerk.
- 8.000 megawatt energieproductie: elektriciteit continu gewaarborgd.
- Nabijheid van knooppunt van wereldwijde datakabels en exchanges. Vanuit Amerika komt hier een trans-Atlantische kabel met megacapaciteit aan land. Deze kabel staat in directe verbinding met de Groningen Internet Exchange (GnIX) en kan eenvoudig worden gekoppeld aan de internet hubs van Amsterdam en Hamburg.
- Logistieke hub in offshore windindustrie: grootste windpark in Nederland.
- Heliport in ontwikkeling.
- Grootste zonnepark in ontwikkeling
- Utility infrastructuur: stoom, industriewater, perslucht, stikstof. Ringleiding voor syngas, waterstof en restwarmte in ontwikkeling.
- Beschikbaarheid van gas, zout, chloor.
- Waterzuiveringscapaciteit.
- Loodsenvrijstelling voor schepen tot 90 meter.
- Diepzeekadefaciliteiten en havenbekkens ruimschoots beschikbaar.
- Diepgang Eemshaven: nu 11 meter, vanaf 2018 14 meter. Diepgang Delfzijl: 9 meter.
- Zware-ladingkade met capaciteit van 30 ton/m².
- Openbare roro-faciliteiten.
- Kraanfaciliteiten.
- Moderne openbare bulkade voor droge bulk.
- Overdekte en open opslagmogelijkheden.

01

EEMSHAVEN/DELFIJL IN A NUTSHELL

Eemshaven/Delfzijl comprises various seaports and industrial sites, with a combined surface area of some 2,600 ha. Over half this area accommodates industrial activities. The port areas offer smooth and – thanks to the absence of congestion – swift accessibility via road, rail, deep-sea and inland waterways. Entrepreneurs can find a varied selection of business locations here: everything from SME locations to sites for the very strictest environmental categories. Leaseholders benefit from modern facilities, a favourable strategic location and a stimulating business climate. Here in Eemshaven/Delfzijl, numerous leading firms in the energy, chemical, data, recycling and waste management, agribusiness and logistics sectors feel that they have set up in exactly the right spot. The area is managed and operated by Groningen Seaports.

WIDE RANGE OF FACILITIES AND UTILITIES

Eemshaven/Delfzijl accommodates a wide range of facilities and utilities. Management, innovation and expansion programmes are geared towards strengthening local businesses' competitive edge, promoting employment, improving environmental performance and reducing costs. This policy is closely interwoven with the business location policy for the area, which focuses on co-siting and closing loops.

- A total of 700 ha of sites are available for companies active in sectors up to and including environmental category 5.3.
- Excellent multimodal accessibility and logistics connections with Germany.
- Congestion-free port area and hinterland.
- High-quality flood protection system.
- Office facilities, facilities for conferences and flexible work.
- Fibre-optic network.
- 8,000 megawatts of power production capacity: guaranteed supply of electric power.
- In close vicinity to an international hub of data cables and exchanges. This is where the mega-capacity trans-Atlantic cable enters the European mainland from the US. This cable is directly linked to the Groningen Internet Exchange (GnIX) and can be easily connected to the internet hubs in Amsterdam and Hamburg.
- Logistics hub for the offshore wind sector: the Netherlands' largest wind farm.
- A heliport is under development.
- The Netherlands' largest solar park is under development.
- Utilities infrastructure: steam, process water, compressed air, nitrogen. Circular pipelines for syngas, hydrogen and residual heat are under development.
- Ready access to gas, salt, chlorine.
- Water purification capacity.
- Pilotage exemption for vessels up to 90 metres.
- Ample supply of deep-sea quay facilities and port basins.
- Draught at Eemshaven: presently 11 metres; 14 metres as of 2018. Draught at Delfzijl: 9 metres.
- Heavy cargo quay with a capacity of 30 tonnes/m².
- Public ro/ro facilities.
- Crane facilities.
- Modern public bulk handling quay for dry bulk.
- Covered and open-air storage options.

ZORG VOOR WERELDERFGOED WADDENZEE EN LEEFOMGEVING

De havens en industriegebieden liggen aan de Waddenzee en het Eems-Dollardestuarium. Dit grootste natte natuurgebied van Noordwest-Europa is UNESCO Werelderfgoed en heeft daarmee de internationaal beschermde status die ook Yellowstone en het Great Barrier Reef hebben. Het natuurgebied is kraamkamer en voedselbron voor vogels, zehonden en vissen. Dit brengt een bijzondere verantwoordelijkheid en specifieke wet- en regelgeving met zich mee die in Eemshaven/Delfzijl uiterst serieus wordt genomen. Alle groei-initiatieven worden ontwikkeld met respect voor natuur- en leefomgeving. Daarnaast wordt het haven- en industriegebied omringd door diverse woonkernen in een cultuurhistorisch waardevol landschap. Dat zorgt voor een aangename omgeving om in te werken, te wonen en te recreëren.

CARE FOR THE WADDEN SEA WORLD HERITAGE SITE AND ITS ENVIRONS

The ports and industrial sites are situated on the Wadden Sea and the Eems-Dollard Estuary. This wet nature area – the largest in Northwest Europe – has been designated a UNESCO World Heritage Site. As such, it has the same protected status as that enjoyed by Yellowstone and the Great Barrier Reef, for example. The nature area serves as a breeding ground and foraging site for birds, seals and fish. Its international status entails special responsibilities and specific legislation and regulations that are taken extremely seriously by the Groningen Seaports. All growth initiatives are developed with the utmost care for the existing natural and social surroundings. In addition, the port and industrial area is surrounded by a number of residential areas in a culturally and historically significant landscape. This combines to create a pleasant environment to work, live and relax in.

02

VESTIGINGSBELEID

Met het vestigingsbeleid in Eemshaven/Delfzijl wordt een belangrijke impuls gegeven aan de transitie naar een duurzame circulaire en biobased economie. Doel is om de environmental footprint voor het totale gebied zo klein mogelijk te houden. Daarom is gekozen voor clustering van bedrijven die elkaar kunnen versterken. Zij gebruiken dezelfde collectieve voorzieningen, zijn elkaars leverancier en/of afnemer van energie, afvalwater en reststoffen en bundelen hun innovatieve krachten. Hoe korter de afstand tussen ketenpartners, hoe efficiënter het ruimtegebruik en hoe geringer de vervoersbewegingen.

In Eemshaven/Delfzijl worden bedrijven gestimuleerd om kringlopen sluitend te maken en bij te dragen aan een positieve stoffenbalans. Voortdurend wordt gekeken naar de plaats die een bedrijf in het grotere geheel kan en wil innemen. Niet alle bedrijven zullen hier thuishoren, maar voor bedrijven die passen in het grotere geheel gaat van dit vestigingsbeleid juist extra aantrekkingskracht uit.

CIRCULAIRE ECONOMIE EN CRADLE TO CRADLE IN EEMSHAVEN/DELFIJL

Het streven naar een circulaire economie is de basis voor duurzame ruimtelijk-economische structuurversterking in Eemshaven/Delfzijl. Cradle to cradle op gebiedsniveau resulteert in lagere kosten, verbeterde milieuprestaties en een groter concurrerend vermogen voor de bedrijven die er gevestigd zijn. Dat betekent dat gesloten kringlopen niet per bedrijf, maar binnen complete deelgebieden bestaan en ontstaan.

DIT DOEL BEREIKEN WE OP BASIS VAN DE VOLGENDE UITGANGSPUNTEN:

- Maximaal hergebruik van primaire grondstoffen, rest- en afvalstoffen; de afvalstof van het ene bedrijf is grondstof of hulpstof voor het andere bedrijf.
- Maximaal hergebruik van reststromen van energie, water en gassen door cascadering en opwaardering en daarmee minimalisering van de uitstoot en lozingen
- Zoveel mogelijk zelfvoorzienend in energie: opwekking van duurzame energie en water door hemelwateropslag en cascadering van gebruik.
- Minimalisering van interne transportbewegingen.
- Minimalisering van CO₂-uitstoot en andere belastende emissies.
- Minimalisering van overlast door geur, geluid en licht: tussen bedrijven onderling en van bedrijven voor mens, dier en milieu.
- Maximaal veilig in een werkbare omgeving.
- Optimaal gebruik van beschikbare ruimte.

02

BUSINESS LOCATION POLICY

The local business location policy at Eemshaven/Delfzijl gives significant impetus to the transition towards a sustainable and circular biobased economy. The underlying objective is to reduce the area's overall environmental footprint as far as possible. That is why it was decided to cluster companies that can strengthen each other's operations. These firms share the same collective facilities, supply and/or procure power, wastewater and residual materials from each other, and pool their combined innovative capacity. The shorter the distance between the partners in the chain; the more efficiently space can be used at Eemshaven/Delfzijl – and the fewer transport movements are required.

Companies set up at Eemshaven/Delfzijl are encouraged to close their loops and contribute to a positive materials balance. We constantly evaluate which role a company could – and is willing to – fulfil within the bigger picture. Eemshaven/Delfzijl isn't a natural choice of location for everyone, but when a company has a clear match with this joint approach, this collective approach actually adds to the area's appeal as a business location.

CIRCULAR ECONOMY AND CRADLE TO CRADLE IN EEMSHAVEN/DELFIJL

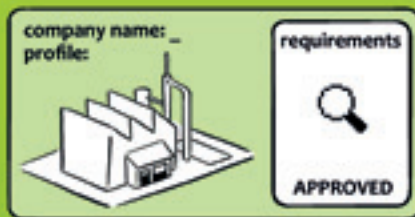
Our ambition to realise a circular economy at Eemshaven/Delfzijl forms the foundation for our efforts to strengthen the area's spatial-economic structure in a sustainable manner. When you promote 'cradle to cradle' at the area level, this results in lower costs, improved environmental performance and a stronger competitive position for local businesses. In concrete terms, this means that loops are not closed within individual companies, but within complete sub-areas.

WE ADHERE TO THE FOLLOWING PRINCIPLES IN PURSUING THIS OBJECTIVE:

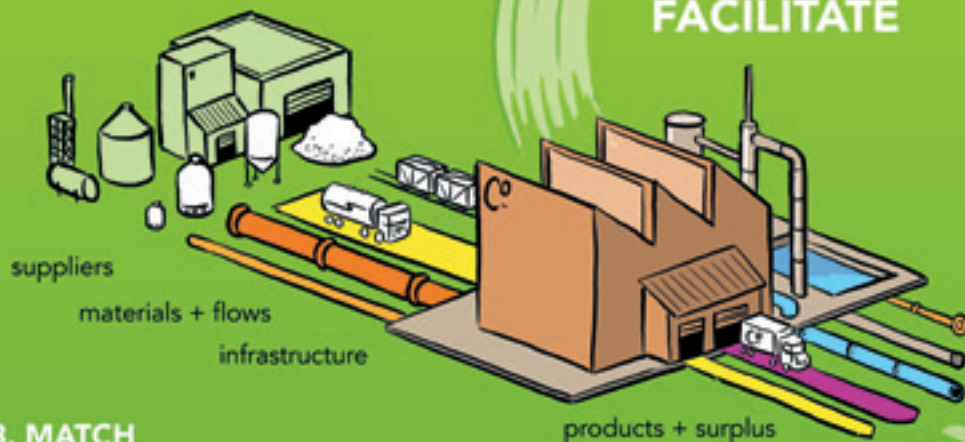
- Maximised re-use of primary resources, residual materials and waste: one company's waste is the other company's base material or excipient.
- Maximised re-use of power, water and gas flows via cascading and upcycling – minimising emissions and discharges in the process
- Maximum self-sufficiency with regard to power: generation of sustainable energy and water via rainwater storage and cascaded use.
- Minimisation of internal transport movements.
- Minimisation of CO2 and other harmful emissions.
- Minimisation of odour nuisance, noise and light pollution: both among the local companies and for local residents, animals and the environment.
- Maximum safety under good working conditions.
- Optimal use of the available space.

SUSTAINABLE BUSINESS LOCATION POLICY EEMSHAVEN/DELFIJL

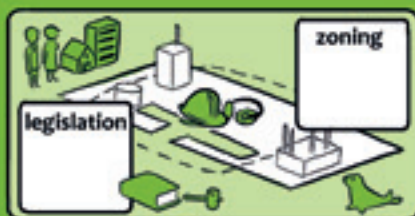
1. MAP OUT

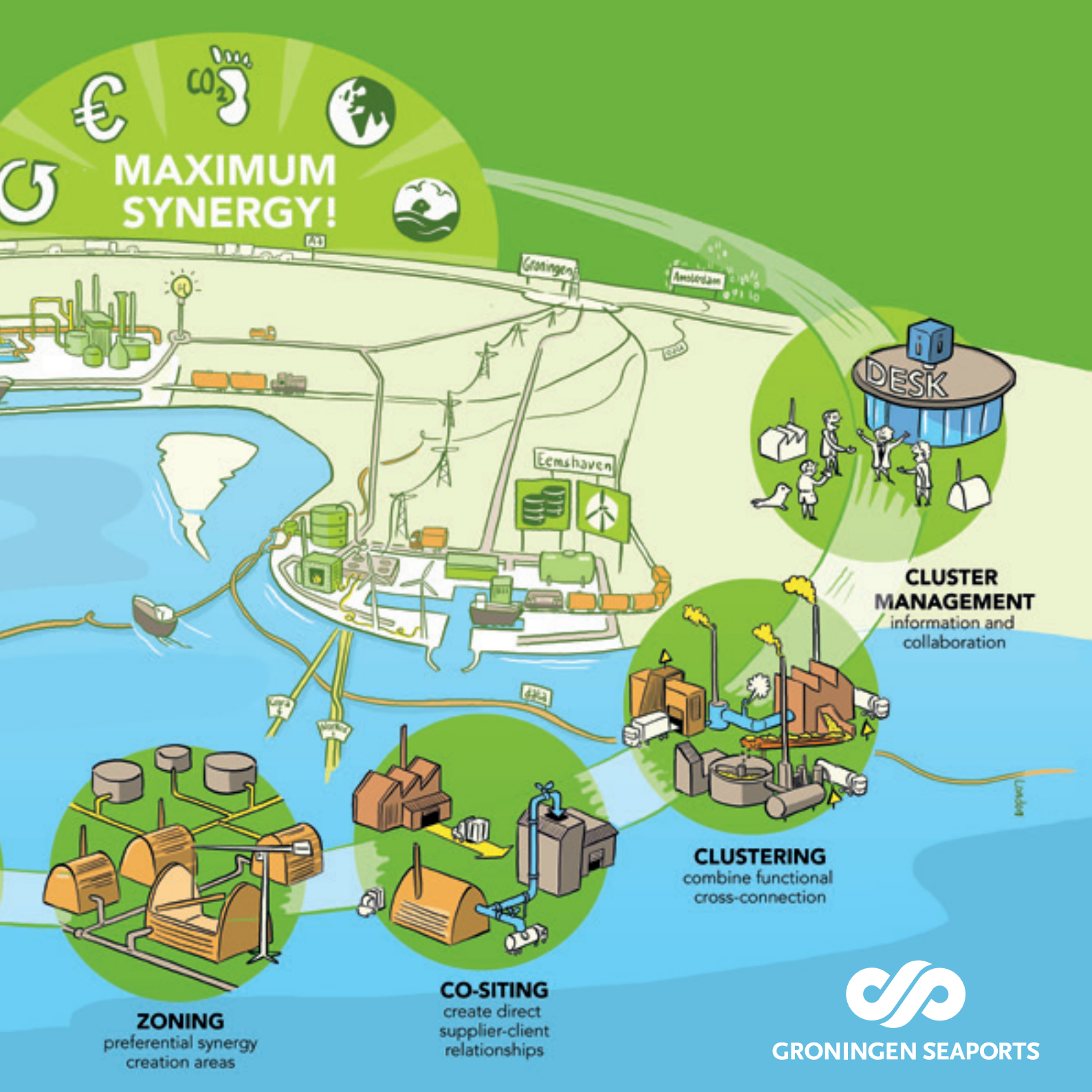
2. EXPLORE AND FACILITATE

3. MATCH

PLUG AND PLAY
expand utilities
infrastructure

MAXIMUM SYNERGY!

Groningen

Amsterdam

Eemshaven

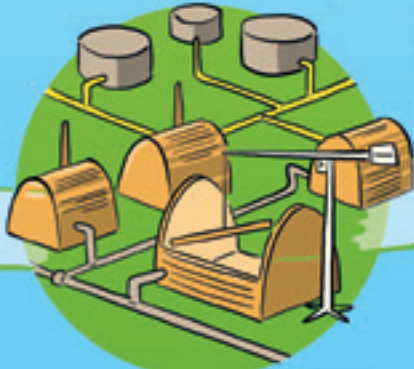
CLUSTER MANAGEMENT
information and collaboration

CLUSTERING
combine functional cross-connection

CO-SITING
create direct supplier-client relationships

ZONING
preferential synergy creation areas

Loading

GRONINGEN SEAPORTS

VIJF BOUWSTENEN VOOR

Synergie is vereiste nummer één voor economische en ecologische meerwaarde. Om maximale synergie te kunnen realiseren, worden in Eemshaven/Delfzijl vijf bouwstenen voor vestiging of uitbreiding van bedrijven gehanteerd.

MAXIMALE SYNERGIE

1. UITBREIDING VAN UTILITY INFRASTRUCTUUR EN AANSLUITING VAN BEDRIJVEN.

Bedrijven worden bij voorkeur op het bestaande pijp- en/of energieleidingennet aangesloten.

Plug and play. Beschikbaar zijn de utilities industriewater, stoom, perslucht en stikstof. Ringleidingen voor syngas en waterstof zijn in ontwikkeling. Door gebiedsspecifieke warmteketens te ontwikkelen, kunnen variabele restwarmte en constante geothermische warmtebronnen worden (her)gebruikt als duurzame energiebronnen. Wanneer economische en milieubelangen daarmee gediend zijn, is er ruimte voor slimme uitbreiding van het netwerk. Investeringsvinden plaats op basis van positieve business cases.

2. RESERVERING VAN PREFERENTE SYNERGIEZOEKGEBIEDEN

Synergie en/of aansluiting op de utility infrastructuur is voorwaarde voor een vestigingsplek nabij een van de **bestaande clusters**. Deze terreinen zijn voorbehouden voor vestiging van bedrijven die hieraan voldoen. Is er geen samenhang met de aanwezige bedrijven of wordt niet aangesloten, dan wordt buiten de gereserveerde zones naar een goede plek gezocht. Stand-alonebedrijven kunnen het begin van weer nieuwe clusters zijn.

3. CO-SITING

Een bedrijf wordt zoveel mogelijk in de buurt geplaatst van bedrijven waarmee het een **directe leveranciers- en/of afnemersrelatie** heeft of kan hebben. Door afstanden te verkorten, worden onnodige transporten vermeden en wordt directe uitwisseling efficiënter en aantrekkelijker.

4. CLUSTERING

Qua economische bedrijfsperformance en duurzaamheid hebben bedrijven het meest aan elkaar binnen een cluster waar sprake is van **functionele dwarsverbanden en minimale onderlinge hinder**. Om vervoersstromen zo efficiënt mogelijk te kunnen inrichten en energie, grond- en reststoffen slimmer te kunnen benutten, zullen clusters meer diversiteit van bedrijven kennen. Uiteraard dient de veiligheid hierbij gewaarborgd te blijven. Met een traditionele clustering op basis van sectoren of thema's kan een dergelijke efficiency niet altijd worden bereikt.

5. CLUSTERMANAGEMENT

Aan nieuwe bedrijven wordt inzicht verschaft in welke **ketens en clusters** er al zijn. Zij worden met bestaande bedrijven in contact gebracht. Ook krijgen zij een overzicht van aanwezige reststromen, bijproducten en halffabricaten. Gebiedsbeheerder Groningen Seaports stimuleert **samenwerking op gebiedsniveau** en ondersteunt de ontwikkeling van cross-sectorale initiatieven.

FIVE BUILDING BLOCKS FOR

Synergy is the primary requirement for creating economic and ecological added value. In order to achieve maximum synergy at Eemshaven/Delfzijl, we have adopted five building blocks for location and expansion in the area.

MAXIMUM SYNERGY

1. EXPANSION OF THE UTILITIES INFRASTRUCTURE AND CONNECTION OF COMPANIES

Companies are preferably hooked up to the area's existing pipelines and/or power network.

Plug and play. The following utilities are available: process water, steam, compressed air and nitrogen. Circular pipelines for syngas and hydrogen are under development. The development of area-specific heat chains will allow us to use and re-use variable residual heat and continuous supplies of geothermal heat as sustainable sources of energy. When this presents clear economic or environmental advantages, the area offers prospects for further smart expansion. Investments will be made on the basis of positive business cases.

2. RESERVATION OF PREFERENTIAL SYNERGY CREATION AREAS

A standard allocation requirement for business locations near one of the **existing clusters** is synergy and/or a connection to the utilities infrastructure. These sites have been reserved for companies that fulfil this requirement. If the prospective leaseholder cannot interact in a congruent way with the existing businesses or link to the infrastructure, the area manager will look for a suitable location outside the reserved zones. Stand-alone companies can actually form the seed of an entirely new cluster.

3. CO-SITING

Companies will be set up as far as possible in the vicinity of other businesses with which they have or can build a **direct supplier and/or client relationship**. Minimised distances reduce the need for unnecessary transport movements and increase the efficiency and appeal of direct exchanges.

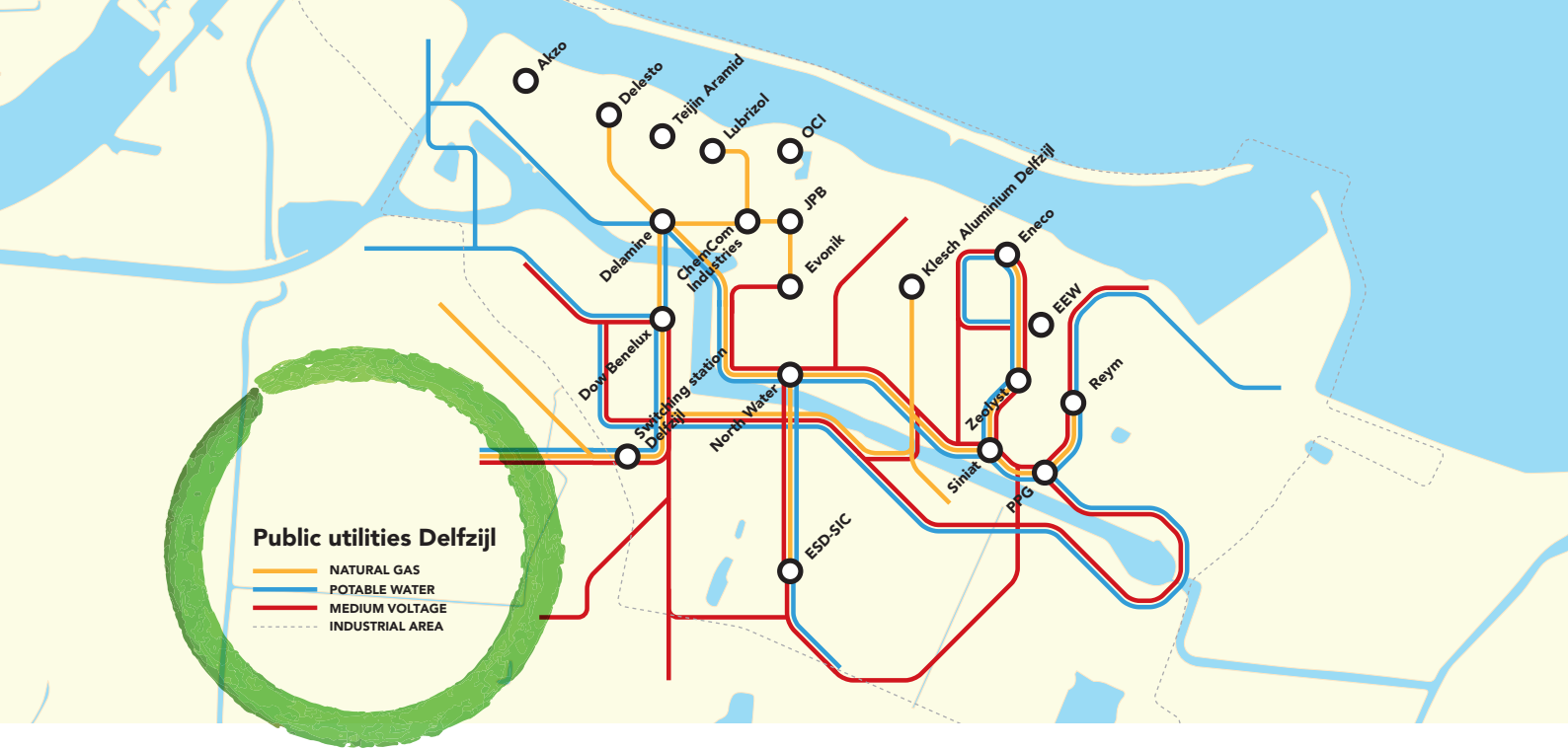
4. CLUSTERING

When it comes to economic operational performance and sustainability, companies can benefit most from one another within a cluster that combines **functional cross-connections with minimal mutual inconvenience**. To structure transport flows as efficiently as possible and make smarter use of power, resources and residual materials, clusters will need to comprise a more diverse range of companies. Naturally, safety will need to be guaranteed at all times within this arrangement. It is not always possible to achieve efficiency of this kind via traditional clustering on the basis of sectors or themes.

5. CLUSTER MANAGEMENT

New companies will be given insight into existing **chains and clusters**. They will be brought in touch with companies that are already set up in the area. In addition, they will be given an overview of the current residual flows, by-products and intermediate products. The area manager, Groningen Seaports, encourages **collaboration at the area level** and supports the development of cross-sectoral initiatives.

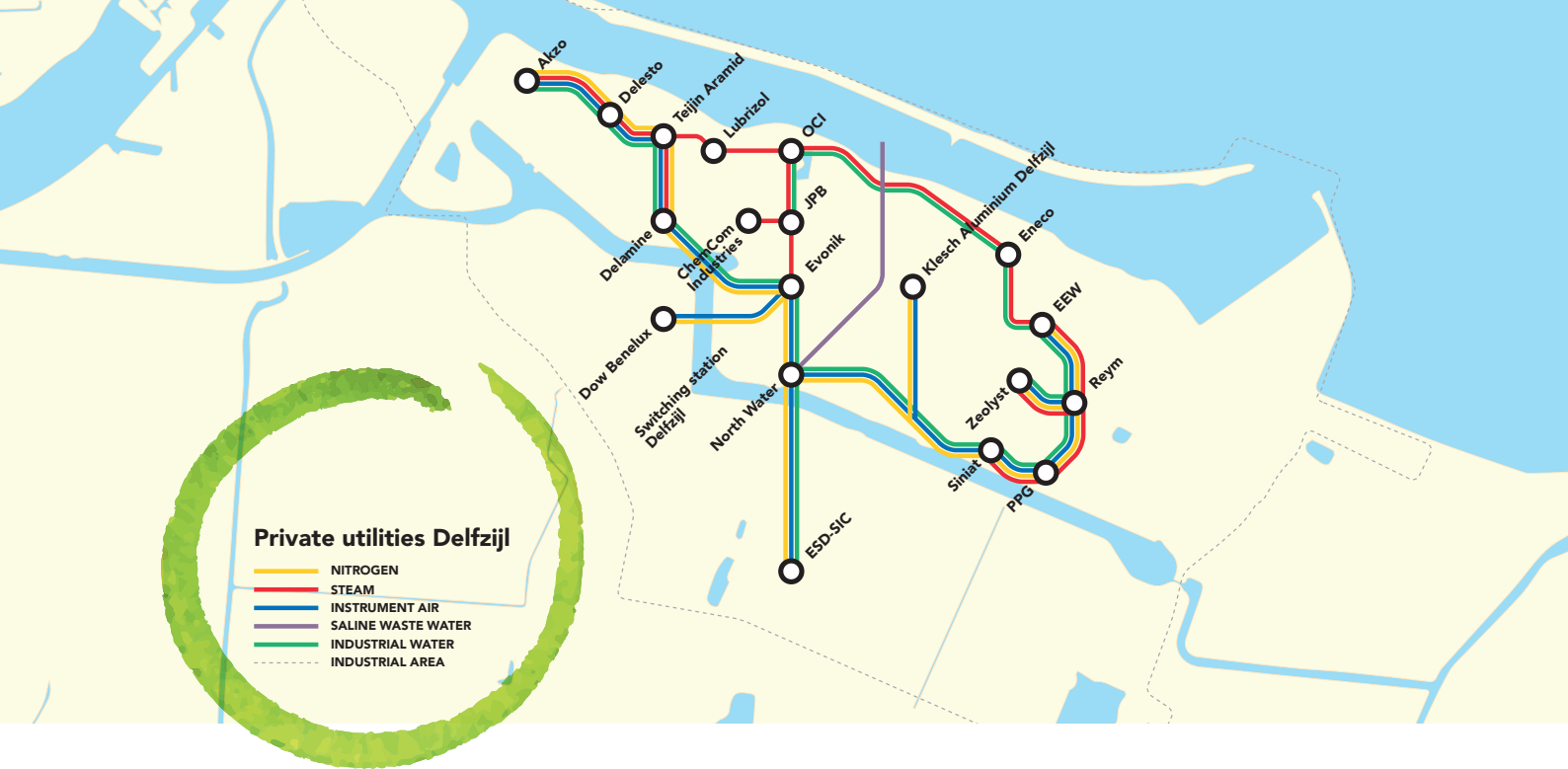
VOORBEELDEN VAN CLUSTERS DIE WERKEN

Chemiepark Delfzijl is een klassiek voorbeeld van een chemisch cluster waar bedrijven onderling grondstoffen uitwisselen. Op basis van lokale grondstoffen als zout en aardgas worden 'base chemicals' geproduceerd. Die vinden vervolgens hun weg in de keten naar chemische fabrieken die er 'special chemicals' van maken. De bedrijven in dit cluster ontwikkelen gezamenlijke R&D-activiteiten, dragen samen zorg voor onderhoud van voorzieningen en beveiliging en delen perslucht- en stikstofleidingen, elektriciteit, stoom en logistiek.

Sterk in ontwikkeling is het cluster op het gebied van afvalstoffenhergebruik. Innovatie en uitbreiding van het recyclingcluster zijn erop gericht om alles wat bij de productie van de fabrieken vrijkomt of wat in de maatschappij overbodig is, op te werken tot grondstoffen, energie en nieuwe producten. Ook biologische (rest)producten, afkomstig uit bijvoorbeeld de agrarische sector, krijgen een duurzame nieuwe toepassing.

In het havengebied van Delfzijl staat sinds 2013 de grootste en meest efficiënte bio-energiecentrale van de Benelux. Groene stroom voor 120.000 huishoudens.

EXAMPLES OF SUCCESSFUL CLUSTERS

Chemiepark Delfzijl is a classic example of a chemical cluster that enables local companies to exchange resources and feedstocks. Local raw materials like salt and natural gas are used to produce so-called base chemicals. These are then supplied via the chain to chemical plants that convert them into special chemicals. The companies in this cluster work together on R&D activities, jointly handle the maintenance of the facilities and security and share the local compressed air, nitrogen, electricity, steam and logistics networks.

Another cluster that has been developing at a rapid pace focuses on waste recycling. Current innovation and expansion in the recycling cluster is focused on upcycling residual flows from manufacturing and items that are discarded as waste by society into raw materials, power and new products. Similarly, organic residuals and products – from agriculture, for example – are given a new, sustainable purpose by the companies in this cluster.

In 2013, the port area of Delfzijl became home to the largest and most efficient bio-energy power plant in the Benelux region. It supplies green electricity to no fewer than 120,000 households.

Chemiepark Delfzijl is een klassiek voorbeeld van een chemisch cluster waar bedrijven onderling grondstoffen uitwisselen.

Chemiepark Delfzijl is a classic example of a chemical cluster where local companies exchange resources and feedstocks.

FLEXIBELE RUIMTELIJKE STRATEGIE BINNEN HELDERE KADERS

Eemshaven/Delfzijl biedt een breed palet aan goede vestigingslocaties. Er is voor elk wat wils. Omdat bedrijven steeds meer zoeken naar verbinding, wordt hier een flexibele ruimtelijke strategie gehanteerd. Toch zijn de mogelijkheden niet onbegrensd. Synergie, efficiency en duurzaamheid zijn gebaat bij gebalanceerde clusters. Ook milieudoelen, kwaliteit van de leefomgeving en veiligheidsbelangen vragen om doordacht ruimtegebruik. Bij de toewijzing en inrichting van locaties dient met uiteenlopende wettelijke kaders rekening te worden gehouden. De nieuwe bestemmingsplannen houden rekening met de dynamiek van de bedrijven. Ze zijn flexibel, maar wel ingericht met heldere kaders.

LOGISCHE PROFILERING

Deelgebieden binnen de haven- en bedrijventerreinen hebben een eigen profiel. Sommige sectoren floreren tenslotte moeilijk in elkaars nabijheid. Zo is een datacenter dicht bij een opslag van gevaarlijke stoffen geen optie. En een zakelijke dienstverlener hoort in principe niet thuis in de

zwaardere industriezones. Profilering draagt bovendien bij aan de uitstraling van de deelgebieden.

DOELMATIGE KAVELSELECTIE

Groningen Seaports is erop gericht om ondernemers de kavelkwaliteit te bieden die zij nodig hebben. Waar mogelijk, wordt aangesloten op bestaande bebouwing. Een andere optie is inbreiding op vrijgevallen of braakliggend terrein. Er wordt niet meer ruimte ontwikkeld dan nodig. Wel kan op grond van risico's en milieuhinder spreiding soms beter zijn dan concentratie.

SLIMME BENUTTING VAN COLLECTIEVE VOORZIENINGEN

Daarnaast wordt gestreefd naar optimale benutting van de aanwezige infrastructuur en faciliteiten. Kavels met bijvoorbeeld een ontsluiting op het water zijn voorbehouden aan water- en kadegebonden bedrijfsactiviteiten. Verkeersintensieve functies worden zo dicht mogelijk bij de ontsluitingsstructuur gepositioneerd.

Eemshaven/Delfzijl biedt een breed palet aan goede vestigingslocaties.

Eemshaven/Delfzijl offers a wide range of attractive business locations.

FLEXIBLE SPATIAL DEVELOPMENT STRATEGY WITHIN A CLEAR FRAMEWORK

Eemshaven/Delfzijl offers a wide range of attractive business locations. The area has ‘something for everyone’. And since companies are increasingly looking for opportunities to connect, the area manager has adopted a flexible spatial development strategy. Still, it is not as if there are no limitations whatsoever. Synergy, efficiency and sustainability all benefit from balanced clusters. And environmental measures, the quality of our social environment and safety considerations also call for a well-considered use of the available space. The allocation and development of a business site needs to take a wide range of legal restrictions into account. The new zoning plans pay ample attention to the dynamic nature of today’s businesses. While they offer flexibility, they also offer clear guidelines.

LOGICAL PROFILES

Each of the sub-areas in the port and industrial zone has its own profile. After all, some sectors will find it difficult to thrive in each other’s vicinity. For example, locating a data centre close to a storage location for dangerous goods is not an option. And in principle, one of the heavier-category industrial zones

is not the best place to set up a business services provider. What’s more: clear profiles contribute to the sub-areas’ overall presentation.

EFFICIENT SITE ALLOCATION

When it comes to business sites, Groningen Seaports focuses on offering entrepreneurs the quality they require. Wherever possible, a new site will be connected to the existing built-up area. Another option is the in-fill development of a vacant lot or greenfield site. The area manager limits development to the amount of space required. In some cases, however, it may be preferable to spread out rather than concentrate developments in view of safety risks and environmental considerations.

SMART UTILISATION OF COLLECTIVE FACILITIES

In addition, the manager strives to take maximum advantage of the existing infrastructure and facilities. Lots that offer access via water, for example, are reserved for water- and quay-related business activities. And traffic-intensive functions are positioned as closely as possible to the area’s access layer.

VERKAVELING EN UITGIFTE

In de havens en industriegebieden zijn kavels beschikbaar van 2.000 m² tot zelfs tientallen hectares. De vraag van een bedrijf is richtinggevend bij de omvang en maatvoering. Beschikbare terreinen zijn daarom zo min mogelijk vooraf verkaveld. In principe wordt verkaveld vanaf 2.000 m². Kleinere verkaveling is mogelijk op terreinen die in eigendom zijn van de gemeenten Delfzijl, Eemsum, Appingedam en Loppersum (de zogeheten DEAL-gemeenten) en die zijn bedoeld voor mkb en ondersteunende dienstverlening. Erfpacht is de standaard uitgiftelvorm. Verhuur is alleen mogelijk voor tijdelijke activiteiten. Koop behoort tot de mogelijkheden, maar is beperkt.

ALLOTMENT AND ALLOCATION

The port and industrial areas offer sites with surface areas ranging from 2,000 m² to dozens of hectares. The prospective leaseholder's specific requirements are guiding in the allocation and dimensioning of the site. That is why prior allotment of the available land has been kept to a bare minimum. In principle, subdivisions start at 2,000 m². It is possible to lease a smaller allotment on land owned by the municipalities of Delfzijl, Eemsum, Appingedam and Loppersum (also known as the 'DEAL municipalities'). These sites are intended for SMEs and ancillary services. Standard allocation takes the form of a long-term lease. Short-term leases are only available for temporary activities. While some sites are available for purchase, the options in this area are limited.

**KENNIS+
KLANTEN=
KANSEN!**

KENNIS-SYNERGIE OP
HISTORISCHE GRONDEN

Op, in en rond de Eemshaven worden jaarlijks al gauw meer dan een miljoen vogels geteld. Speciale groene verlichting voorkomt verstoring.

Every year, over one million birds are observed on the land and water in and around Eemshaven. Special green lighting ensures that the animals are not disturbed by economic activity in the area.

OOG VOOR BEELDKWALITEIT EN LANDSCHAP

Ruimtelijke kwaliteit is medebepalend voor de aantrekkingskracht van Eemshaven/Delfzijl. Voor de meeste deellocaties worden beeldkwaliteitseisen gehanteerd. Die zijn onder andere van toepassing op de vormgeving van gebouwen aan doorgaande wegen en op zichtlocaties. De publieke ruimte wordt natuurvriendelijk ingericht en duurzaam beheerd. Hier wordt ook ruimte gemaakt voor waterberging en natuurwaarden. Braakliggende terreinen worden tot het moment van bedrijfsvestiging benut voor tijdelijke natuur, landbouw, zonnepanelen of tijdelijke opslag. Maximale bebouwingshoogtes en beplanting waarborgen vloeiende overgangen naar het omliggende landschap. Het beperken van verlichting en het gebruik van diervriendelijke verlichting worden gestimuleerd.

SHARP EYE FOR VISUAL QUALITY AND LANDSCAPE CONSERVATION

One of the factors that determine Eemshaven/Delfzijl's appeal as a business location is spatial quality. Most sub-areas need to satisfy basic standards in the area of visual quality. Among other things, these requirements relate to the appearance of buildings along public through roads and at prominent locations in the area. The public space is structured so that it has a minimal impact on nature and is managed sustainably. These developments also reserve space for water catchment and natural values. Vacant lots are used for temporary nature, agriculture, solar panels or temporary storage up until their development as a business location. Thanks to building height restrictions and green space, the built-up areas are effectively integrated in the surrounding landscape. Leaseholders are encouraged to limit their site lights and use animal-friendly lighting methods.

De karakteristieke gehuchten Oosterwierum en Heveskes zijn verdwenen in de jaren '60 bij de aanleg van het industriepark Oosterhorn. Vanwege de nabijheid van het chemiepark is bewoning niet langer mogelijk. Gelukkig is de structuur van Weiwerd blijven staan. We investeren in herstel van de wierde, de karakteristieke bebouwing en de landschapselementen en beschermen de archeologische waarden. We werken aan een toekomst voor kleinschalige en innovatieve bedrijvigheid in bestaande en passende nieuwe bebouwing.

In the 1960s, the quaint hamlets of Oosterwierum and Heveskes were cleared to make way for the newly-constructed industrial estate of Oosterhorn. The buildings are no longer fit for habitation due to the proximity of chemical industry. Fortunately, the structure of Weiwerd has been preserved. We will be investing in the restoration of the mound, the village's characteristic buildings and the nearby landscape elements, and in the protection of local archaeological values. We will be working on opportunities for small-scale and innovative business ventures to set up in the existing buildings and suitable new developments.

03

DRIE STAPPEN NAAR VESTIGING OF UITBREIDING

In het proces richting vestiging of uitbreiding van een bedrijf wordt toegewerkt naar een optimale match van ondernemerswensen en randvoorwaarden, het gezamenlijke streven naar synergie en duurzaamheid en alle relevante omgevingsbelangen, waaronder werkgelegenheidseffecten.

Stap voor stap zoomt Groningen Seaports in samenspraak met de ondernemer in op de meest geschikte locatie:

- In kaart brengen van de vraag – longlist van potentiële locaties
- Verkennen en faciliteren van synergiekansen – shortlist van potentiële locaties
- Matchen van vestigingsvraag en randvoorwaarden – meest geschikte locatie

Steeds meer datacenters kiezen voor de Eemshaven als locatie omdat daar veel energie beschikbaar is, en de levering betrouwbaar is. Zo komt in de buurt een belangrijke trans-Atlantische glasvezelkabel binnen, zijn er meerdere energiecentrales en is er een groot windmolenpark.

A growing number of data centres are selecting Eemshaven as their business location because the area offers an ample supply of power, as well as strong security of supply. For example, a major trans-Atlantic fibre-optic data cable enters Europe via Eemshaven, and the area is home to multiple power plants as well as a large wind farm.

1

IN KAART BRENGEN VAN DE VRAAG

Voor een eerste schifting van preferente locaties maakt Groningen Seaports een quick scan van de belangrijkste wensen en randvoorwaarden van de ondernemer. Bekeken wordt bij welk gebiedsprofiel de bedrijfsactiviteiten het beste passen. Ook wordt gekeken naar de milieucategorie waar het bedrijf onder valt en naar de benodigde oppervlakte, nutsvoorzieningen en ontsluiting. Terreinen die sowieso niet in aanmerking komen - no-go areas - kunnen alvast van de lijst worden gehaald.

2

VERKENNEN EN FACILITEREN VAN SYNERGIEKANSEN

Aan de hand van een synergetoets worden de synergiepotenties in beeld gebracht:

- Wie zijn - potentiële - leveranciers en afnemers?
- Welke stromen gaan in welke hoeveelheden van en naar het bedrijf?
- Wat zijn de daarmee verbonden logistieke randvoorwaarden?
- Hoe verhouden de stromen zich tot het beschikbare netwerk van pijpleidingen?
- Welke onderdelen op het product- en reststoffenoverzicht van Eemshaven/Delfzijl kan het bedrijf afnemen en welke onderdelen worden toegevoegd?
- Welke besparing op energie en CO2 kan met de synergiekansen worden gerealiseerd?

Vervolgens wordt een concept vestigingsrapportage gemaakt. Daarin worden beschikbare terreinen omschreven die aansluiten op de vraag en die qua nabijheid bij bedrijven en infrastructuur de beste mogelijkheden voor synergie en efficiency bieden. De uitkomst kan eveneens zijn dat het bedrijf in aanmerking komt voor een stand-alonelocatie.

3

MATCHEN VAN VESTIGINGSVRAAG EN RANDVOORWAARDEN

In deze fase worden kaders van bestemmingsplannen en regelgeving naast de potentiële zoeklocaties gelegd. Afwijking op onderdelen in een bestemmingsplan kan soms extra synergievoordelen opleveren. In dat geval gaat Groningen Seaports met de overheden in overleg over maatwerk. In de definitieve vestigingsrapportage worden alle stappen op een rij gezet. Op basis van de voorkeurslocatie die uit de bus rolt, wordt een aanbod aan de ondernemer gedaan. De ondernemer kan ondertussen de benodigde vergunningen bij de bevoegde overheden aanvragen. Waar nodig, biedt Groningen Seaports ondersteuning bij de communicatie en afstemming met de overheden en maatschappelijke organisaties.

03

THREE STEPS TOWARD THE ESTABLISHMENT OR EXPANSION OF A LOCATION

In the process that leads up to a company's establishment or expansion of a business location at Eemshaven/ Delfzijl, we strive to achieve an optimal match between the entrepreneur's wishes and local preconditions and the joint realisation of new synergies and sustainability. In addition, we take account of all relevant local interests, including the venture's impact on employment.

Step by step, Groningen Seaports will zoom in on the most suitable location in consultation with the entrepreneur:

- Map out the entrepreneur's requirements – longlist of potential locations
- Explore and facilitate synergy opportunities – shortlist of potential locations
- Match location requirements with existing preconditions – most suitable location

1

MAP OUT REQUIREMENTS

For its initial selection of potential locations, Groningen Seaports performs a quick scan of the entrepreneur's key wishes and preconditions. It also determines which area profile best suits the company's business activities. In addition, it is established which environmental category its operations can be classified under, and which surface area, utilities and accessibility options are required. At this point, sites that don't make the cut – the 'no-go areas' – can be struck off the list.

2

EXPLORE AND FACILITATE SYNERGY OPPORTUNITIES

Potential synergies are inventoried with the aid of a synergy assessment:

- Who are the company's potential suppliers and clients?
- Which materials flow to and from the company, and in which volumes?
- Which preconditions does this create in terms of logistics?
- How do these projected flows relate to the existing network of pipelines?
- Which items from Eemshaven/Delfzijl's range of products and residual materials can the company put to use, and which items can it add to this range?
- Which reductions in terms of power consumption and CO2 emissions can be achieved via these synergies?

The synergy assessment is followed up with a draft version of a location report. This report describes available sites that meet the company's requirements and that present the best opportunities for synergy and efficiency based on their proximity to relevant companies and infrastructure. In addition, the assessment may lead to the conclusion that that company is actually eligible for a stand-alone location.

3

MATCH LOCATION REQUIREMENTS WITH EXISTING PRECONDITIONS

In this phase, the framework of the relevant zoning plans and regulations are viewed side by side with potential locations. Deviations in specific details of the zoning plans may actually yield additional synergy opportunities. In such cases, Groningen Seaports will negotiate with the responsible authorities about a tailor-made solution. The final version of the location report presents an overview of the different steps that need to be taken. Groningen Seaports makes an offer to the entrepreneur based on the preferred location that comes out of this process. In the meantime, the entrepreneur has the opportunity to apply to the relevant authorities for the requisite permits. Where necessary, Groningen Seaports can provide additional support in the communication and coordination with government agencies and civil society organisations.

04

KADERS EN RAND- VOORWAARDEN VOOR RUIMTE, MILIEU EN VEILIGHEID

Voor bedrijven die vestiging of uitbreiding overwegen, is het van belang te weten waar zij in hun business case, ontwerp en planning rekening mee moeten houden. Bij de verkenning van vestigingslocaties geeft Groningen Seaports hen een overzicht van de planologische, ecologische en maatschappelijke kaders die hier van toepassing zijn, evenals van de terreingesteldheid. Daarnaast wordt in vroegtijdig stadium contact gelegd met partnerorganisaties, om eventuele gevoeligheden tijdig te onderkennen.

KADERS EN RANDVOORWAARDEN

- Milieucategorieën en zoning: in de havens en industrieterreinen kunnen bedrijven tot en met categorie 5 worden gehuisvest. Waar ten aanzien van efficiency en milieu aanzienlijke voordelen kunnen worden behaald, kan in overleg met het bevoegd gezag worden afgeweken van de ruimtelijke zoning van milieucategorieën. In het bestemmingsplan moet daartoe een afwijking mogelijk zijn gemaakt.
- Bouwhoogte: met het oog op ruimtelijke kwaliteit, neemt de maximaal toegestane bouwhoogte naar de randen van de terreinen toe af. In de centrale delen kan worden gebouwd tot 55 meter, in de randgebieden tot 30 meter.

04

FRAMEWORK AND LIMITING CONDITIONS FOR SPATIAL DEVELOPMENT, THE ENVIRONMENT AND SAFETY

When a company is considering establishing or expanding a location at Eemshaven/Delfzijl, it is important that it knows which aspects to take into account in its business case, design and planning. During the inventory of possible business locations, Groningen Seaports will provide them with a survey of the planning, ecological and social frameworks that apply to these locations, as well as the present condition of the sites. In addition, Groningen Seaports will establish contact with partner organisations at an early stage in the process, to gain a timely picture of possible pressure points.

FRAMEWORK AND PRECONDITIONS

- Environmental categories and zoning: the port areas and industrial sites can accommodate companies active in sectors up to and including environmental category 5.3. In cases where a deviation from the applicable spatial zoning on the basis of environmental categories creates significant advantages, this measure may be taken following consultation with the responsible authorities. This is subject to the condition that the zoning plan allows for such a deviation.
- Maximum building heights: the maximum building height decreases towards the edge of the sites in consideration of spatial quality requirements. Buildings in the central parts of Eemshaven/Delfzijl are subject to a maximum height of 55 metres, while this limit is reduced to 30 metres along the outlying areas.

Schoorstenen en windturbines zijn uitgezonderd van deze hoogtebepaling. Waar ten aanzien van efficiency en milieu aanzienlijke voordelen kunnen worden behaald, kan in overleg met het bevoegd gezag worden afgeweken van de bepalingen ten aanzien van de bouwhoogte. In het bestemmingsplan moet daartoe een afwijking mogelijk zijn gemaakt.

- Ruimte voor mkb, starters, kennis en innovatie: in de nabijheid van Eemshaven/Delfzijl bevinden zich hoogwaardige, duurzame mkb-terreinen: Fivelpoort en Brainwierde Weiwerd.
- Windturbines: Groningen Seaports faciliteert de bouw en ontwikkeling van windturbines binnen haar beheergebieden. Provincie Groningen en/of gemeenten zijn bevoegd hier vergunning voor te verlenen. Het grid, de afstanden en de hoogte worden bepaald door de Provincie.
- Tijdelijk gebruik: Groningen Seaports streeft naar economisch of ecologisch nuttig gebruik van nog niet uitgegeven terreinen, bijvoorbeeld landbouwkundig gebruik voor productiegewassen, beweiding of teelt van biomassa of tijdelijke opslag van materialen en goederen, baggerdepots of plaatsing van zonnepanelen.
- Ontsluiting op basisinfrastructuur: Groningen Seaports zorgt voor de basisinfrastructuur tot bij de ingang van kavels en streeft naar zoveel mogelijk multimodale ontsluiting op gebiedsniveau.
- Milieu en omgeving: wet- en regelgeving ten aanzien van overlast en hinder door geur, stof, geluid en licht hangt samen met de nabijheid van woonkernen en Werelderfgoed Waddenzee.
- Natuurwaarden: Groningen Seaports werkt in het kader van het provinciale project 'Economie en ecologie in balans' samen met overheden, bedrijfsleven en natuur- en milieuorganisaties aan projecten om ecologische effecten van havengerelateerde en industriële activiteiten zoveel mogelijk te mitigeren of zelfs samen te laten gaan.

This height restriction does not apply to chimney stacks and wind turbines. In cases where a deviation from this restriction yields substantial environmental or efficiency advantages, plans may deviate from this maximum building height following consultation with the responsible authorities. This is subject to the condition that the zoning plan allows for such a deviation.

- Room for SMEs, start-ups, knowledge and innovation: two high-quality, sustainable SME business parks can be found in the vicinity of Eemshaven/Delfzijl: Fivelpoort and Brainwierde Weiwerd.
- Wind turbines: Groningen Seaports facilitates the construction and development of wind turbines within the areas under its management. The provincial administration of Groningen and/or the municipalities are authorised to issue permits for these activities. The relevant grid, distances and the height of the turbines are determined by the Province.
- Temporary use: Groningen Seaports strives to make productive use of unallocated sites in economic or ecological terms. Examples include use as an agricultural site for growing crops, use as a pasture, for the production of biomass, the temporary storage of materials or goods, dredging sludge depots or as a location for solar panels.
- Connection to basic infrastructure: Groningen Seaports will ensure that the basic infrastructure network is extended to the entrance to the site and will work to provide optimum multimodal accessibility at the area level.
- Environment and the surrounding area: local legislation and regulations regarding pollution and nuisance as a result of odours, particulates, noise and light stem from the proximity of a number of residential areas and the World Heritage Site the Wadden Sea.
- Natural values: in the context of the provincial project 'Striking a Balance between the Economy and the Ecology', Groningen Seaports is working together with public authorities, the private sector and conservation and environmental organisations on projects that mitigate the ecological effects of port-related and industrial activities as far as possible, or even concentrating them in one area.

Bestaande en nieuwe bedrijven worden bij uitbreiding en vestiging uitgenodigd om aan natuurprojecten in het Waddengebied bij te dragen. Daarnaast stimuleert Groningen Seaports natuurherstelmaatregelen in het beheergebied. Op braakliggende terreinen, bermen en leidingstroken wordt proactief ecologisch beheer gevoerd en is tijdelijke natuur welkom. In lijn met de Flora- en Faunawet worden waardevolle planten en dieren waar nodig verplaatst naar groene gebieden binnen of buiten de haven- en industrieterreinen.

- Bodembeheer: uitgangspunt van de Nota Bodembeheer van Groningen Seaports is dat grond die vrijkomt binnen het beheergebied, daar ook weer wordt toegepast. Grond van buiten het beheergebied moet voldoen aan 'klasse achtergrondwaarde'. De toepassing van klasse-industrie wordt naar verwachting onder voorwaarde mogelijk.
- Archeologische bodemschatten: op sommige delen van het industriegebied in Delfzijl is vanwege een drietal voormalige wierdedorpen archeologisch onderzoek een mogelijke vereiste voor het kunnen starten van graaf- en funderingswerkzaamheden.
- Onderzoekspllicht bommen en granaten: voor sommige terreinen wordt een onderzoeksplicht in de vestigingsvoorwaarden opgenomen.
- Water: voor directe lozing van restwaterstromen op binnenwater of lozing in de zeehavenbekkens of het zeehavenkanaal zijn de waterschappen resp. Rijkswaterstaat bevoegd gezag voor vergunningverlening. Hergebruik van restwater wordt zoveel mogelijk gestimuleerd, zowel intern bij bedrijven als tussen bedrijven door restwaterleidingen aan te leggen. Bij plannen die leiden tot verharding van oppervlakte door bebouwing en infrastructuur moet worden gecompenseerd voor de berging van hemelwater. Groningen Seaports realiseert gebiedsgerichte compensatie, zodat bedrijven dit niet zelf op hun terrein hoeven te realiseren. Deze waterberging wordt natuurvriendelijk ingericht. Gestreefd wordt naar

When establishing or expanding a location at Eemshaven/ Delfzijl, existing and new leaseholders are invited to contribute to nature conservation projects in the Wadden Sea. In addition, Groningen Seaports stimulates nature recovery projects in the area under its management. It pursues a pro-active ecological management programme at its vacant sites, verges and pipeline corridors and welcomes temporary nature in these areas. Pursuant to the Flora and Fauna Act, valuable plants and animals are relocated to green areas in or beyond the port and industrial sites where required.

- Soil management: the point of departure of Groningen Seaports' Soil Management Memorandum is that any soil that becomes available in the area under its management is once again put to use in this area. Soil that is sourced from outside the area under Groningen Seaports' management needs to comply with the standards of the 'background value category'. It is expected that in time, the implementation of categorised industry will become possible under certain conditions.
- Archaeological research: in some parts of the Delfzijl industrial area, archaeological research may be required before the start of excavation and piling work, due the remains of three former mound villages in the area.
- Duty of investigation into missiles and explosives: in the case of some sites, the location requirements include a mandatory investigation into possible missiles and explosives in the soil.
- Water: the local water boards or Rijkswaterstaat are the responsible authorities for the issue of permits authorising the holder to discharge residual water directly into, respectively, inland water bodies, or port basins or seaport navigation channels. The re-use of residual water is encouraged as far as possible – both internally within individual businesses and among companies – through the construction of pipelines for residual water. Plans that result in the paving-over of surfaces with buildings or infrastructure need to include compensation measures

hergebruik van hemelwater voor proceswater of andere toepassingen om gebruik van drinkwater zoveel mogelijk te beperken.

- Grondwater: directe grondwateronttrekking is binnen de haven- en industriegebieden in Eemshaven/ Delfzijl niet mogelijk.

VEILIGHEID

- Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI): veiligheidsnormen voor bedrijven die een risico vormen voor personen buiten het bedrijfsterrein. Binnen de beheergebieden liggen meerdere terreinen waar dit besluit geldt.
- Veiligheidsdiensten en evacuatieplan: bij ontwikkeling van nog uit te geven terreinen wordt na overleg met bevoegde instanties een verkaveling vastgesteld die rekening houdt met veiligheidsaspecten, o.a. vluchtroutes en bereikbaarheid voor hulpdiensten. Bedrijven worden gestimuleerd tot deelname aan gemeenschappelijke preventieactiviteiten en brandweezorg.
- Transport en overslag van gevaarlijke stoffen: hierop zijn omgevingsvergunningen, landelijke en Europese wetgeving van toepassing.
- Buitendijkse gebieden en hoogwaterbescherming: in buitendijkse gebieden zijn eigenaren en gebruikers zelf verantwoordelijk voor het treffen van gevolgbeperkende maatregelen. Zij dragen zelf het risico bij wateroverlast. Dit is van belang bij de inrichting van terreinen en de plaatsing van installaties. Groningen Seaports neemt maatregelen om overstromingsgevaar waar mogelijk te beperken. Binnendijs wordt extra aandacht besteed aan inrichting en technische oplossingen bij vestiging direct grenzend aan primaire zeekeringen.

for the drainage and retention of rainwater. Groningen Seaports will take area-specific measures so that companies are not required to realise this compensation on the sites themselves. These water catchment measures will have a very limited impact on nature. The aim is to use rainwater as far as possible for process water or similar applications, in order to reduce the volume of drinking water used for such purposes.

- Groundwater: it is not permitted to extract groundwater directly from the soil within the port and industrial areas of Eemshaven/Delfzijl.

SAFETY

- Decree on External Safety of Establishments (BEVI): this decree establishes safety standards for business activities that present a risk to people beyond the boundaries of the site itself. The decree is effective at a number of sites within the area under Groningen Seaport's management.
- Emergency services and evacuation plan: during the development of unallocated sites, the allotment – which is determined in consultation with the responsible authorities – will take various safety aspects into account, including escape routes and access for emergency services. Companies will be encouraged to participate in joint prevention activities and fire safety programmes.
- Transport and handling of dangerous goods: these activities are subject to integrated physical environment permits and national and European legislation.
- Areas outside the dikes and flood protection measures: in areas outside the dikes, the owners and users are responsible for taking the necessary flood protection measures. They bear the risks associated with excess water. This point is specifically relevant to the development of new locations and the positioning of systems. Groningen Seaports will take measures to limit the risk of flooding where possible. Within the areas protected by the dikes, the port authority will pay extra attention to the layout and technical arrangement of locations adjacent to primary sea barriers.

EEN LOKET, CONSTRUCTIEVE INSTEEL

Bedrijven hebben bij Groningen Seaports te maken met één loket. Zij krijgen hun eigen accountmanager, die zorg draagt voor afstemming met overheden en het bewaken van gedane toezeggingen. Groningen Seaports vervult een faciliterende, stimulerende en verbindende rol en is de drijvende kracht achter de duurzaamheidsambitie in Eemshaven/Delfzijl.

Met inachtneming van randvoorwaarden en wettelijke kaders, treedt Groningen Seaports ondernemers tegemoet op basis van 'ja, mits' in plaats van 'nee, tenzij'. Zo kan altijd de meest constructieve oplossing voor ondernemer, bedrijf en omgeving worden gevonden.

OOK DUURZAAM ONDERNEMEN?

Wilt u meer informatie over duurzaam ondernemen in de Eemshaven en Delfzijl?

Dan kunt u contact opnemen met Groningen Seaports:

T. +31 (0)596 640400

E. info@ groningen-seaports.com

I. www.groningen-seaports.com

ONE-STOP SHOP, CONSTRUCTIVE ATTITUDE

Companies dealing with Groningen Seaports only have to deal with one contact. They will be assigned a dedicated account manager, who will handle the necessary coordination with government authorities and make sure that promises are honoured.

Groningen Seaports fulfils a facilitating, stimulating and connecting role and forms the driving force behind the collective sustainability ambitions in Eemshaven/Delfzijl.

While observing all established preconditions and legal frameworks, Groningen Seaports' fundamental attitude towards its partners is 'yes, provided...' rather than 'no, unless...'. As a result, we can always determine the most constructive solution possible for the entrepreneur, the company and companies and people in the surrounding area.

WANT TO BE INVOLVED IN SUSTAINABLE ENTERPRISE?

Would you like more information about sustainable enterprise at Eemshaven and Delfzijl?

Then please contact Groningen Seaports:

T. +31 (0)596 640400

E. info@ groningen-seaports.com

I. www.groningen-seaports.com

GRONINGEN SEAPORTS

Voorstel aan het Algemeen Bestuur

Datum DB-vergadering: 28 juni 2018

Nummer: 2018.

Agendapunt: 5e

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A. Swart

7 juni 2018

Onderwerp: Voortgangsrapportage havenvisie 2030

Inleiding

Evenals in 2015 hebben wij van de NV de voortgangsrapportage havenvisie 2030 ontvangen. De aandeelhouder wordt gevraagd deze rapportage voor kennisgeving aan te nemen.

Toelichting

De havenvisie stamt uit 2012. De eerste tussenrapportage is door ons ontvangen in 2015. Beide documenten zijn opgesteld en er is met de uitvoering gestart, ruim voor de vaststelling van de aandeelhoudersstrategie van de GR. Nu ligt de tweede en tevens de laatste separate voortgangsrapportage voor. Met ingang van het jaar 2019 worden de ontwikkelingen in het kader van de havenvisie meegenomen in het jaarverslag en de jaarrekening van de NV. Dit biedt ook beter mogelijkheden om de uitwerking van de havenvisie en de rapportage daarover meer in de pas te krijgen met de intussen vastgestelde aandeelhoudersstrategie. Het gaat hier om een rapportage. Van de aandeelhouder wordt geen besluit gevraagd. Wel kan de GR als aandeelhouder aan de NV meegeven de thema's uit de havenvisie zichtbaar te koppelen aan de doelstellingen uit de aandeelhouderstrategie. Op die manier is vanaf 2019 het effect van de maatregelen die de NV neemt te toetsen aan de doelen van de aandeelhouder.

Advies: Voorgesteld te besluiten om de stem als aandeelhouder zodanig uit te brengen dat de voortgangsrapportage havenvisie 2030 voor kennisgeving kan worden aangenomen.

Bijlage:

- Advies aan de aandeelhouder
- voortgangsrapportage havenvisie 2030

HAVENVISIE 2030

GRONINGEN SEAPORTS

Voortgangsrapportage Havenvisie 2030

**Wat doen we om de Havenvisie 2030 te realiseren en
waar staan we in 2018?**

De toelichting

Resultaten in de webapp: www.havenvisiegroningenseaports.com

Samenvatting

In 2012 hebben we de Havenvisie opgesteld, waarin we aangeven dat we in 2030 tot de meest duurzame havens van Europa willen behoren. In 2015 hebben we de eerste voortgangsrapportage opgesteld. De vraag is nu wat we de afgelopen twee jaar hebben bereikt. Liggen we op schema en waar is bijsturing nodig?

Na vijf jaar Havenvisie 2030 kan in zijn algemeenheid worden gezegd dat er hard gewerkt is en aansprekende resultaten zijn geboekt. Na een aantal zware jaren trekt de economie nu in volle kracht aan. Dat is ook terug te zien in alle groene groei initiatieven die momenteel het daglicht zien. Bedrijven investeren weer volop en hebben vergaande plannen om processen te innoveren en te vergroenen. Maar we zijn er nog niet. Om onze havens verder te vergroenen en de ambitieuze doelstelling van Project ZERO te kunnen halen van 55% CO₂ reductie in 2030 ten opzichte van 2015 en 95% reductie in 2050 ten opzichte van 1990, moeten we hard aan de slag.

Consumenten en samenleving vragen om verduurzaming. Het bedrijfsleven en de industrie springen in op deze behoefte. De circulaire economie waarin steeds meer wordt geproduceerd op basis van hernieuwbare grondstoffen en reststoffen blijkt in staat te zijn met steeds nieuwe innovaties te komen. De weg wordt stap voor stap vrijgemaakt om toepassingen te stimuleren en te versnellen. Aanpassingen van wet- en regelgeving om knelpunten weg te nemen en subsidiëring van innovaties op het gebied van re-use, re-do en recycle zijn op alle schaalniveaus in de maak, van Europees tot regionaal. Stap voor stap wordt groene groei steeds meer een realistisch haalbaar scenario voor Groningen Seaports NV en haar klanten. Dat betekent dat er geen redenen en argumenten zijn om de visie op dit moment te herzien.

De toenemende vraag naar en realisatie van collectieve voorzieningen stimuleert het ondernemingsklimaat. Daarnaast is de verbetering van de bereikbaarheid van de havens in gang gezet. Er is voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling, maar de benodigde milieu-informatie moet wel inzichtelijker worden. We houden de dialoog en samenwerking met natuur- en milieuorganisaties gaande. Er zijn gezamenlijk stappen geformuleerd voor natuur, milieu en economie. Ondanks de toenemende ontwikkelingen in de havens zijn de effecten op de leefomgeving sterk verminderd, maar is er ook nog een missie te volbrengen. De verbetering van de kennisinfrastructuur is voortvarend opgepakt en werpt al zijn vruchten af. Wel is er meer actie nodig om de ontwikkeling van het arbeidsaanbod in de regio te verbeteren.

Aan de hand van acht thema's worden in de webapp www.havenvisiegroningenseaports.com de belangrijkste resultaten gepresenteerd over de voortgang van de Havenvisie 2030. In deze separate toelichting zijn de resultaten en de voortgang in perspectief geplaatst.

Ontwikkel de meest duurzame Havens en Industrie

Inleiding

In 2012 hebben we de Havenvisie 2030 opgesteld, waarin we aangeven dat we in 2030 tot de meest duurzame havens van Europa willen behoren. Daarom is een ontwikkelagenda opgenomen met doelen en activiteiten waarmee gericht wordt (samen)gewerkt aan groene economische groei. In 2015 hebben we de eerste voortgangsrapportage opgesteld. Deze stond toen voor een deel in het teken van de crisisjaren en het eerste voorzichtige economische herstel. Dit jaar blikken we terug op de afgelopen twee jaar (2015-2017). Jaren waarin het economische herstel goed merkbaar is voor diverse bedrijfstakken. Ook deze keer kijken we weer naar de volgende vragen: Wat hebben we de afgelopen twee jaar bereikt? Liggen we op schema en waar is bijsturing nodig? De voortgangsrapportage is opgesteld met als doel:

- a) de Havenvisie te realiseren en
- b) te bewaken en bij herhaling de voortgang te meten.

Elke twee jaar zullen we de voortgangsrapportage uitbrengen. De voortgang van de activiteiten is via de webapp: www.havenvisiegroningenseaports.nl te bekijken.

De status van Werelderfgoed Waddenzee, waaraan de havens zijn gelegen, vormen een maatschappelijke uitdaging: hoe versterken we de economische positie van de havens en industrie en behouden we werkgelegenheid in deze regio én blijft de natuur in het Werelderfgoed behouden en kunnen we deze verbeteren? In 2012 stimuleerden onze partners en stakeholders Groningen Seaports om in duurzaamheid, als rode draad voor economische groei, de oplossing te zoeken.

De Eemshaven en de haven van Delfzijl zijn de belangrijkste havens en industriegebieden van Noord-Nederland. Het economisch herstel wereldwijd en nationaal zet ook in de Eemdelta goed door. Meerdere bedrijven zijn aan het investeren of hebben investerings- en uitbreidingsplannen en hebben dus voldoende vertrouwen in de toekomst. De chemiesector in Delfzijl, die volop inzet op een duurzame toekomst, is daar een sprekend voorbeeld van.

De economische ontwikkeling hebben we als havenbeheerder en exploitant niet volledig in de hand, evenmin het tempo van een transitie naar (her)gebruik van duurzame energiebronnen en grondstoffen. We opereren in een dynamische wereld vol (on)zekerheden die een grote impact op de ontwikkeling van de havens en industriegebieden kunnen hebben. De prijs van grondstoffen en energie op de wereldmarkt, subsidies en keuzes van de overheid bepalen bijvoorbeeld in belangrijke mate de vestigingsplaats en het proces om een eindproduct te maken. Wat wij maximaal kunnen beïnvloeden is het vergroten van de concurrentiefactor door onze klanten optimaal te faciliteren om hier duurzaam te kunnen ondernemen. Hiermee wordt kiezen voor duurzaamheid, naast een strategische keuze, ook een economisch beste keuze. Dat is de strategie die we volgen.

Dit vraagt om een organisatie die actief aan de slag gaat met innovatie en nauw samenwerkt met partners en stakeholders om slimme oplossingen en strategieën te bedenken en te realiseren.

Draagvlak om de visie uit te kunnen voeren is essentieel. Er zijn vele partijen nodig om de Havenvisie te realiseren. De voortgangsrapportage is dan ook in nauwe samenwerking en overleg met partners tot stand gekomen.

De circulaire economie komt dichterbij

In 2012 hebben we op basis van twee lange termijnontwikkelingen met de meeste impact op het beheersgebied en Groningen Seaports de scenario's geschetst voor lange termijn toekomsten die zich kunnen voordoen (schema scenario's uit de Havenvisie). Het grijze krimpscenario domineerde sterk in 2012: economische stagnatie, industrie op basis van conventionele grondstoffen en energiedragers, beperkte investeringsruimte, duurzaam is verlieslatend. In 2014 was een eerste verandering merkbaar richting duidelijk meer aandacht voor kennis en innovatie, aandacht voor investeringen waarin kostenbesparing en duurzaamheid samengaan en de eerste lichtpuntjes voor groei van de economie na een langjarige periode van economische stagnatie.

Nu, begin 2018, is het overduidelijk dat de groene groei doorzet. Consumenten en samenleving vragen om verduurzaming. Op allerlei vlakken ontstaan nieuwe concurrerende initiatieven. De circulaire economie waarin steeds meer wordt geproduceerd op basis van hernieuwbare grondstoffen en reststoffen ontwikkeld zich in een snel tempo. De toepassing van waterstof staat aan de start van haar ontwikkeling. Aanpassingen van wet- en regelgeving om knelpunten weg te nemen en subsidiëring van innovaties op gebied van re-use, re-do en recycle en het toepassen van duurzame energiedragers zijn op alle schaalniveaus in de maak, van Europees tot regionaal. Groene groei is inmiddels geen toekomstscenario meer voor Groningen Seaports NV en haar klanten, maar we zitten er nu middenin. Dit betekent dat er geen redenen en argumenten zijn om de havenvisie op dit moment te herzien.

Digitalisering, data en ICT

Op alle vlakken in onze maatschappij is de toenemende invloed van digitalisering, big data en ICT duidelijk merkbaar; ook in onze havens. We zien goede toepassingsmogelijkheden om enerzijds processen te verduurzamen en anderzijds meer kennis en kunde te verzamelen over de gevolgen hiervan voor de omgeving. We denken hierbij bijvoorbeeld aan digitalisering van de productieketens, autonoom rijden en varen, smart shipping, toepassing van blokchaintechnologie voor handel en scheepvaartverkeer en optimalisering onderhoudswerkzaamheden. Tijdens de sessies met de stakeholders zijn deze onderwerpen dan niet heel expliciet aan bod gekomen, ze zitten wel in vele acties verweven. Groningen Seaports zal dan ook de komende twee jaar de ontwikkelingen op dit vlak pro-actief volgen en, daar waar mogelijk en nuttig, hiermee experimenteren en toepassen.

Tussenbalans 2015-2017: Wat is er de afgelopen jaren bereikt?

Bij het opstellen van de eerste voortgangsrapportage twee jaar geleden is er teruggeblikt en zijn er doelen voor de komende twee jaar gesteld. In het verlengde daarvan hebben we nu opnieuw, met veel van onze partners, gekeken of we de doelen die we twee jaar geleden gesteld hadden, nu bereikt hebben. In veel gevallen is dat gelukt. Sommige acties lopen nog en enkele zijn inmiddels ingehaald door een nieuwe realiteit; deze doelen bleken niet haalbaar, of inmiddels achterhaald te zijn. Samen met de partners zijn, met het oog op de havenvisie, ook nieuwe doelen voor de komende twee jaar gesteld.

Terugblikkend kan in zijn algemeenheid worden gezegd dat er de afgelopen twee jaar hard gewerkt is en aansprekende resultaten zijn geboekt. In de regio groeit de trots om wat hier is bereikt en gerealiseerd, zoals het grootste datacentrum van Google in West-Europa, en de ingebruikname, aanlanding en bouw van het grootste offshore windpark van Nederland, Gemini, met een opgesteld vermogen van 600 MW. Ondanks het aardbevingendossier is in de regionale en landelijke media de positieve berichtgeving over de ontwikkelingen in en rondom de Eemshaven over het algemeen toegenomen.

Niet goed meetbaar, maar wel belangrijk is het gevoel dat duurzaamheid positiever en minder zweverig wordt benaderd. Ook de economische voordelen van hergebruik van reststromen en afval worden meer benadrukt. Het bedrijfsleven werkt actiever mee aan onderlinge uitwisseling van gegevens om hergebruik te stimuleren en de creativiteit en innovatiekracht lijkt toegenomen.

Als we alvast kijken naar de komende jaren dan zien we grote uitdagingen en kansen in de groene verduurzaming en de CO₂-reductie. Hierbij is het goed om te zien dat de doelen van Groningen Seaports, die aansluiten bij het klimaatakkoord van Parijs, omarmd worden door de bedrijven op onze terreinen. Het in 2017 gestarte 'Project ZERO' moet helderheid gaan verschaffen over wat er nodig is om die doelstellingen te realiseren. Groningen Seaports doet dat in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven om zo samen met hen nieuwe kansen voor de regio te ontwikkelen.

De dialoog en samenwerking met natuur- en milieuorganisaties gaat verder op de ingeslagen weg. Met de samenwerkingsovereenkomst 'Ecologie en Economie in Balans' als basis, zijn gezamenlijk stappen gezet om enerzijds natuur en milieu in en rondom het Eems estuarium te verbeteren en anderzijds afspraken te kunnen maken over economische ontwikkelruimte. De komende jaren verwachten we meer resultaat te kunnen tonen van deze afspraken. De belangrijkste tussenresultaten zijn per thema verder uitgewerkt.

Totstandkoming van de voortgangsrapportage

Omdat er veel partijen nodig zijn om de Havenvisie te kunnen realiseren, zijn zij ook intensief betrokken bij de totstandkoming van de voortgangsrapportage. Aan het proces hebben de volgende partijen meegewerkt: Groningen Seaports, de gemeenten Delfzijl en Eemshaven, provincie Groningen, Samenwerkende Bedrijven Eemshaven, Natuur en Milieufederatie Groningen, Rijkswaterstaat, EZ-bureau, NOM, de ministeries van EZ en I&M, werkplein Fivelingo, Stichting BBE, Veiligheidsregio Groningen en het UWV. De procesbegeleiding en ordening van de rapportage was in handen van De Argumentenfabriek uit Amsterdam.

- De resultaten en stappen van de afgelopen twee jaar zijn in beeld gebracht, evenals de acties voor de komende twee jaar.
- We hebben gekeken of de thema's nog aansluiten bij de huidige werkelijkheid. De acht thema's zijn: economische clusters, ondernemingsklimaat, bereikbaarheid, leefomgeving, ruimte, arbeidsmarkt, kennis en communicatie.
- Op 20 en 21 november 2017 hebben netwerkbijeenkomsten plaatsgevonden waarbij alle stakeholders waren betrokken. Tijdens deze bijeenkomsten is de voortgang van de thema's in kaart gebracht en zijn waar mogelijk nieuwe acties geformuleerd.
- Op 18 januari 2018 heeft er een afpoetsessie plaatsgevonden waarbij alle open eindjes zijn besproken.
- Op 20 februari 2018 is de beoordelingssessie geweest. Groningen Seaports heeft samen met de gemeente Delfzijl, de provincie en de Natuur en Milieufederatie Groningen een beoordeling gegeven aan de voortgang van de gestelde doelen.
- De directeur van Groningen Seaports heeft de voortgangsrapportage vastgesteld en biedt deze aan de samenwerkingspartners aan. De webapp en voortgangsrapportage zijn online voor iedereen beschikbaar.

Aansturing van de ontwikkelagenda

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de activiteiten ligt bij de verschillende initiatiefnemers. De initiatiefnemer die eindverantwoordelijk is voor de uitvoering, neemt het initiatief en zorgt voor afstemming en overleg met stakeholders. Dit is een maatwerkaanpak en kan in wisselende samenstellingen plaatsvinden. De stakeholders denken mee, doen mee, stimuleren en/of faciliteren.

Er is geen uitvoeringsstructuur opgezet voor de aansturing. Daarvoor is de ontwikkelagenda te breed. Er is gekozen om periodiek de voortgangsinformatie op te halen. In verschillende bestuurlijke overleggroepen wordt in wisselende samenstellingen over de thema's en activiteiten gesproken. Dit geeft voldoende borging om de voortgang te bewaken en zo nodig bij te sturen.

Thema Economische clusters

Doel: we ontwikkelen de clusters van havens en industrie

Dit zijn de speerpunten:

- Ontwikkelen van het energiecluster
- Ontwikkelen van datacluster
- Ontwikkelen van het offshore cluster
- Ontwikkelen van het cluster chemie
- Ontwikkelen van het cluster reststoffen

Waar staan we? **Het ene cluster loopt beter dan het andere**

- Met name in de offshore windindustrie en op het gebied van grootschalige zonneparken worden nu echt meters gemaakt. Het aanlandingspunt voor Gemini is gerealiseerd.
- De ontwikkeling van Eemshaven Zuidoost voor de vestiging van datacenters heeft een enorme vlucht genomen. Waar we bij de opstelling van de Havenvisie in 2015 er nog van uit gingen dat we voldoende ruimte hadden in Zuidoost om deze markt tot 2030 te kunnen bedienen, moeten we nu erkennen dat het gehele gebied (in optie) is uitgegeven. Zodra het bestemmingsplan Zuidoost onherroepelijk is, zullen naar verwachting de laatste hectares uitgegeven worden. We moeten ons daarom de komende twee jaar oriënteren op alternatieve locaties voor datacentra.
- De ontwikkeling van het offshore-windcluster is boven verwachting snel gegaan. De Beatrixhaven loopt in snel tempo vol met bedrijven die zich op deze offshore markt richten. De helihaven ten behoeve van deze industrietak zal naar verwachting nog dit jaar in gebruik worden genomen.
- Het chemiecluster is, mede met behulp van de RIG subsidie, weer volop aan het investeren. Bestaande bedrijven breiden uit of vernieuwen hun proces. Tot op heden is het nog niet gelukt om echt nieuwe bedrijven aan te trekken, maar gezien het potentieel dat in de pijplijn zit, zijn de vooruitzichten voor de komende jaren op dit vlak positief.
- Op basis van Energy Scans wordt bij energie-intensieve bedrijven een studie uitgevoerd naar energiekosten en eventuele synergiën met andere bedrijven. Het aantal Energy Scans zal uitgebreid worden en samen met de stakeholders wordt onderzocht op welke wijze Groningen Seaports kan helpen om de besparingen te ondersteunen.
- Een bepaalde groep bedrijven in de handel en verwerking van afval- en reststoffen worden nog vaak beschouwd en behandeld als ongewenst. De sector professionaliseert zich echter al jaren op een positieve manier. Afval- en reststoffen gaan grondstoffen worden, omdat primaire grondstoffen steeds schaarser en duurder worden en gebruik en hergebruik, bewerking en opwerking juist duurzamer en goedkoper. Een mooi voorbeeld hiervan is het bedrijf PMC dat besloten heeft om zich in Delfzijl te vestigen. Dit bedrijf gaat met asbest verontreinigd schroot omvormen tot een bruikbare nieuwe grondstof voor de staalindustrie. Tot nu toe was er voor deze

stroom nog geen andere verwerkingsmethode dan storten. Alle benodigde vergunningen zijn inmiddels afgegeven. Naar verwachting is het bedrijf over twee jaar operationeel.

- Het reststoffencluster in Delfzijl ontwikkelt zich, afgezien van PMC, moeizaam. Er is veel ingezet op acquisitie. Het provinciaal en rijksbeleid ondersteunen en stimuleren bepaalde typen bedrijven in het gebruik van reststoffen. Met betrekking tot andere typen reststoffenverwerkers is men, gezien de ervaringen in de provincie, erg terughoudend.

Wat zijn de belangrijkste acties voor 2018-2020?

- Ontwikkelen van manieren om duurzaam opgewekte zonne- en windenergie op te slaan in andere energiedragers Denk hierbij aan opslag van energie in waterstof en ammoniak.
- Studie naar restwarmtenet
- Studie naar gelijkstroomnetwerk
- Onderzoek zoetwatertoevoer naar de Eemshaven
- Toename van hernieuwbare energie

Thema ondernemingsklimaat

Doel: We verbeteren het ondernemingsklimaat voor bedrijven

Dit zijn de speerpunten:

- Investeren en ontwikkelen van openbare industriële infrastructuur en faciliteiten
- Verminderen van de regeldruk
- Ontwikkelen van een regionaal vestigingsbeleid
- Ondersteunen van startende ondernemers

Ten opzichte van de vorige versie is er een vijfde speerpunt aan toegevoegd:

- We besparen op grond- en hulpstoffen

Waar staan we? **Meer vraag naar collectieve voorzieningen**

- Net als twee jaar geleden is de vraag naar en de ontwikkeling van collectieve voorzieningen in belangrijke mate aanwezig. Deze voorzieningen bestrijken een breed pallet; variërend van stoom- en waterstofleidingen tot aan bedrijfsverzamelgebouwen en locaties waar startende ondernemingen hun proefopstellingen kunnen testen.
- Groningen Seaports heeft in navolging van de havenvisie haar vestigingsbeleid afgerond. In de komende twee jaar zal het vestigingsbeleid verder worden uitgewerkt met een vestigingsrapportage.
- Om meer inzicht te krijgen in de milieueffecten van de industrie, is een start gemaakt met het opzetten van een milieu-informatie systeem.

Wat is de belangrijkste actie voor 2018-2020?

- Er wordt meer ruimte geboden aan start-ups en innovatieve bedrijven.
- Er vindt een verdere ontwikkeling en uitbreiding plaats van een industriewaternet, een restwaternet, restwarmtenet en overige industriële utiliteiten.

Thema Arbeidsmarkt

Doel: We stimuleren de ontwikkeling van het arbeidsaanbod

Dit zijn de speerpunten:

- Versterken van het aanbod van geschoolde arbeidskrachten
- Kansen bieden aan mensen die hulp nodig hebben op de arbeidsmarkt

Waar staan we? **Meer maatwerk nodig**

- Tijdens de crisisjaren was er veel zorg om de vele mensen die zonder werk kwamen te zitten. Nu is het de grootste uitdaging om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen en ervoor te zorgen dat ook de mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk kunnen én om ervoor te zorgen dat er voldoende mensen juist opgeleid zijn om de energietransitie te kunnen vormgeven.
- Nieuwe bedrijven kijken bij de huidige krapte op de arbeidsmarkt in hun zoektocht naar een vestigingslocatie nu ook nadrukkelijk naar de beschikbaarheid van voldoende, en juist opgeleid personeel. Zonder hen kan een fabriek niet draaien. Hiervoor is maatwerk nodig.
- De afgelopen jaren hebben programma's als "Het techniekpact" goede resultaten opgeleverd. Vacatures kunnen op dit moment nog redelijk goed worden ingevuld in de regio.

Wat is de belangrijkste actie voor 2018-2020?

- We zorgen ervoor dat er meer mensen worden opgeleid voor de (toekomstige) vacatures.

Thema Ruimte

Doel: We maken en houden ruimte beschikbaar voor de groei van havens en industrie

Bij de voortgangssessies is er wat geschoven in de speerpunten tussen de verschillende thema's. De bestaande speerpunten zijn:

- Bestaande ruimte in havens en industrieterreinen beter benutten
- Uitbreiden van beschikbare ruimte voor havens en industrie
- Verbeteren van de bescherming tegen hoogwater

De volgende punten zijn verplaatst naar andere thema's of helemaal afgevoerd:

- Besparen op het gebruik van grond en hulpstoffen (naar ondernemingsklimaat)

- Verminderen van afval van haven en industrie en in de zee (naar leefomgeving)
- Versterken van de natuurwaarden in en om de havens en industrie (naar leefomgeving)
- Verkleinen van de overlast voor omwonenden (naar leefomgeving)
- Creëren van locaties voor ontwikkelen en testen van nieuwe technologie (dit punt is van de actielijst afgevoerd omdat er een grote overlap is met soortgelijke acties in andere thema's)

Waar staan we? **Voldoende fysieke ontwikkelruimte, wel meer milieu-informatie nodig**

- De provincie heeft, samen met diverse stakeholders, een structuurvisie opgesteld en vastgesteld voor de gehele Eemsdelta regio. Hiermee is een gedegen raamwerk gecreëerd voor verdere planvorming in de regio.
- Er is door de gemeenten hard gewerkt aan de verschillende bestemmingsplannen. De bestemmingsplannen voor Oosterhorn (Delfzijl) en Eemshaven Zuidoost zijn vastgesteld, maar nog niet onherroepelijk. Hiermee is er voor deze gebieden wel weer een gedegen planologisch kader beschikbaar. Het bestemmingsplan voor de Eemshaven moet in de komende periode tot een afronding komen.
- Het wordt drukker in de Eemshaven. Hierdoor is het nog belangrijker geworden om tot een optimale kadebezetting te komen.
- Nu de economie op volle toeren draait, begint er ook druk te komen op ruimtegebruik in en rond de havens. Het wordt hierdoor steeds belangrijker om te zoeken naar combinatiemogelijkheden van verschillende functies. De combinatie van windturbines en industrie levert hierbij steeds vaker een ruimtelijke uitdaging op.
- De uitbreidingsruimte moet verder bestand zijn tegen hoogwater en er moet voldoende milieuruimte beschikbaar zijn en blijven. Bescherming tegen hoogwater is en wordt door de waterschappen voortvarend aangepakt en heeft de afgelopen jaren een hoge prioriteit gekregen. Er is begonnen met de dijkversterkingen tussen Eemshaven en Delfzijl.
- In de Structuurvisie Eemsmond Delfzijl zijn duidelijke grenzen gesteld voor onder andere geur en geluid. Deze grenzen zijn vertaald in de bestemmingsplannen.

Wat zijn de belangrijke acties voor 2018-2020?

- Er komt duidelijkheid over de ruimtelijke mogelijkheden voor nieuwe datacenters.
- Er wordt een terrein ingericht voor proefinstallaties.
- De dijkversterkingen zijn voltooid.

Thema Leefomgeving

Doel: We minimaliseren de negatieve effecten van activiteiten op de leefomgeving

Dit zijn de speerpunten:

- Minimaliseren van de uitstoot van schadelijke stoffen
- Verkleinen van de overlast voor omwonenden en werknemers
- Verbeteren van de veiligheid voor omwonenden en werknemers

- Verminderen van afval in de haven, industriegebieden en in zee
- Versterken van de natuurwaarden in en om de haven- en industriegebieden

Waar staan we? **Er zijn mooie stappen gezet, maar het kan nog beter**

- De afgelopen jaren zijn de inspanningen serieus geweest. Er wordt volop gewerkt aan een breed scala aan activiteiten die leiden tot het verminderen van emissies. Zo zijn onder andere LNG en waterstof breder toepasbaar en hebben overheden cumulatieve normen voor geluid en geur vastgesteld.
- Het resultaat is echter nog niet meetbaar, omdat gerealiseerde activiteiten nog niet worden doorgerekend op resultaat en de indicatoren ontbreken nog. Een continue monitoring van de voortgang vraagt extra aandacht om inzicht te krijgen in het behalen van de doelstellingen in 2030. De provincie is nu bezig om een milieu monitoringssysteem op te zetten. Groningen Seaports werkt aan een milieu-informatiesysteem.
- Er lopen veel onderzoeken en activiteiten rondom besparing op grondstoffen door hergebruik van afval en reststromen als restwarmte en water. Er is meer informatie beschikbaar om business cases tot stand te kunnen brengen voor het sluiten van kringlopen. We verwachten hier de komende jaren meer over te zien en te horen.
- Om nog beter inzicht te krijgen in de aard en de omvang van geurhinder, is de provincie, in samenwerking met een brede maatschappelijke vertegenwoordiging, gestart met een pilot voor het opzetten van een meetnet en een geurapp.
- Rondom Oosterhorn is een groenwal gerealiseerd ter beperking van de visuele hinder.
- De inzet van overheden, natuurorganisaties en Groningen Seaports om natuurwaarden te versterken, is de afgelopen jaren zeer groot geweest. De eerste resultaten zijn veelbelovend.

Wat zijn de belangrijkste acties voor 2018-2020?

- Het monitoringsprogramma van de provincie wordt in gebruik genomen, net als het milieu-informatiesysteem van Groningen Seaports
- De proef met de geur app en het meetnet van de provincie wordt uitgevoerd en geëvalueerd

Thema Bereikbaarheid

Doel: We verbeteren de bereikbaarheid van haven en industrie

Dit zijn de speerpunten:

- Verbeteren bereikbaarheid van havens en industrie over de weg
- Vergroten van de capaciteit van het spoorvervoer
- Vergroten van de capaciteit vervoer over water
- Verbeteren van de aansluiting van vervoersstromen
- Ontwikkelen van op- en overslagcapaciteit

Waar staan we? **De bereikbaarheid verbetert**

- Met de bloeiende economie neemt ook het vervoer over weg, water en spoor toe. Dit betekent dat de inspanningen om de bereikbaarheid van de havens op peil te houden en daar waar mogelijk te verbeteren een continue aandacht behoeven.
- De verdubbeling van de N33 tot aan Zuidbroek is voltooid en de studies naar de verdere verdubbeling tot aan Appingedam zijn gestart.
- De aanleg van een spoorlijn voor het personenvervoer naar de Eemshaven is ten tijde van de sessies bijna voltooid. Inmiddels is de spoorlijn al in gebruik genomen.
- De verruiming van de vaarweg naar de Eemshaven is afgerond.
- In de Eemshaven is de Beatrixkade verbreed en verlengd en is er een nieuwe zware lading kade gerealiseerd.
- De aanpassingen in de binnenvaartroute Lemmer-Delfzijl lopen volgens planning. Hier zijn grote stappen gezet. Knelpunt blijft echter de verlenging van de zeesluis in Delfzijl. Concreet zicht op verlenging is er vooralsnog niet. De lobby hiervoor gaat onverminderd door.

Wat zijn de belangrijkste acties voor 2018-2020?

- Afronding en ingebruikname van de personenspoorlijn naar de Eemshaven (gerealiseerd eind maart 2018).
- Keuze maken voor de verdubbelingsvariant van de N33 tot aan Appingedam, met daarbij ruim aandacht voor de bereikbaarheid van Appingedam en Fivelpoort.

Thema Kennis

Doel: We verbeteren onze kennisinfrastructuur

Dit zijn de speerpunten:

- Ontwikkelen en verzamelen van nieuwe kennis die bruikbaar is voor havens en industrie

Het volgende punt is uit de ontwikkelagenda verwijderd:

- Vertalen en verspreiden van beschikbare kennis

Waar staan we? **De samenwerking is voortvarend opgepakt**

- Groningen Seaports heeft ook intern structureel vorm gegeven aan dit thema met de oprichting van de nieuwe afdeling Industrial Business Innovation & Smart Utilities. Deze afdeling is opgezet voor een betere kennisuitwisseling met onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en andere partijen. Uit deze afdeling is onder andere de belangrijke innovatie voor een nieuwe waterstofleiding gekomen.
- De directie van Groningen Seaports heeft samen met de directie van Rotterdam een verkenning uitgevoerd naar samenwerkingsmogelijkheden.

Wat zijn de belangrijkste acties voor 2018-2020?

- Ontwikkelen van nieuwe toepassingen op het gebied van waterstoftechnologie, tweede generatie suikers en gelijkstroom
- Intensivering samenwerking met andere havenbedrijven.
- Ruimte bieden aan industriële startups.

Thema Communicatie

Doel: We verbeteren onze communicatie en onze belangenbehartiging

Dit zijn de speerpunten:

- Het laten kennismaken van een groter publiek met de havens en industrie
- Versterken van de belangenbehartiging
- Meten en rapporteren van de voortgang op duurzaamheidsdoelen

Waar staan we?

- De afgelopen twee jaar zijn er tal van activiteiten geweest met het doel om zowel jeugd, omwonenden, bedrijven als alle andere stakeholders kennis te laten maken met onze havens en de bedrijven die hier gevestigd zijn. Denk hierbij onder andere aan DelfSail, de chemiedagen, sponsoring van topsport, informatiedagen, etc.
- We zijn start gegaan met Project ZERO. Dit project sluit aan bij de CO₂ doelstellingen van het klimaatakkoord van Parijs. Door project ZERO brengen we de reductiedoelstellingen en resultaten in kaart en communiceren hierover met onze omgeving.
- Als groepen ons een bezoek brengen, is de verrassing over de activiteiten in de havens en industrie over het algemeen positief. De verwachtingen over de havens en zware industrie liggen bij het gemiddelde publiek nog altijd relatief laag door onbekendheid en onwetendheid. Nog altijd wordt gedacht aan vuil en zwaar werk. Om het imago in positieve zin te versterken, moeten de havens en industrie voor meerdere doelgroepen toegankelijker, aantrekkelijker en interessanter worden om een bezoek te brengen of er te werken. Bezoekers en werknemers zijn ambassadeurs. Zij vertellen het verder met of zonder social media. Uiteraard speelt veiligheid van bezoekers een grote rol en mag het de economische activiteiten niet in de weg gaan staan.

Wat zijn de belangrijkste acties 2018-2020?

- Publiekscampagnes voor Chemport Europe zullen door SBE en Groningen Seaports worden gecoördineerd.
- Jongeren worden betrokken bij het programma Eemsdollard 2050
- Den Helder en Groningen Seaports trekken samen op in hun lobby voor meer wind op zee boven de Wadden.
- Project ZERO leidt tot een duidelijk programma hoe de havens CO₂ neutraal kunnen worden.
- Ontwikkeling van een natuurmanagementprogramma.

Tot slot

De weergegeven resultaten en de activiteiten in de voortgangsrapportage en de web app zijn een belangrijke greep van de stappen die door verschillende partijen zijn en worden gezet om in de regio Eemsdelta een duurzame economische groei te realiseren en werkgelegenheid te creëren en te behouden. Uiteraard is en wordt er veel meer gedaan dan hier in de samenvatting is weergegeven. We hopen hiermee het vertrouwen te geven aan partners, bestuurders en stakeholders dat we samen een goede weg zijn ingeslagen en er voortvarend wordt gewerkt aan de realisatie van alle doelen. Wij hebben vertrouwen in een goede samenwerking voor de toekomstige activiteiten.

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	Voortgangsrapportage 2015-2017 van de Havenvisie 2030		
DATUM VERGADERING	28 juni 2018		
AGENDAPUNT		STATUS	■ Ter informatie □ Ter advies □ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2018.01603		
DIRECTIEBESLUIT D.D.	7 mei 2018	PARAAF	

VOORSTEL	<p>De aandeelhouder wordt gevraagd om de voortgangsrapportage Havenvisie en bijbehorende toelichting ter kennisgeving aan te nemen. De rapportage is goedgekeurd door de directeur op 7 mei 2018 en behandeld door de RvC in haar vergadering van 16 mei 2018.</p>
BIJDRAGE AAN DE DOELSTELLINGEN UIT DE AANDEELHOUDERSTRATEGIE	<p>In de ontwikkelagenda Havenvisie zijn activiteiten opgenomen die bijdragen aan de realisatie van de aandeelhoudersdoelstellingen</p> <p>De voortgangsrapportage is opgesteld met als doel:</p> <ol style="list-style-type: none">de Havenvisie te realiseren ente bewaken en bij herhaling de voortgang te meten.
TOELICHTING	<p>In 2012 hebben we de Havenvisie 2030 opgesteld. In 2015 hebben we de eerste voortgangsrapportage opgesteld. Aan de hand van acht thema's worden in de webapp www.havenvisiegroningenseaports.com de belangrijkste resultaten gepresenteerd over de voortgang van de Havenvisie 2030. In de separate toelichting zijn de resultaten en de voortgang in perspectief geplaatst. Voor de volledigheid is de overzichtskaart ontwikkelagenda bijgevoegd.</p> <p>Aan het proces hebben de volgende partijen meegewerkt: Groningen Seaports, de gemeenten Delfzijl en Eemsmond, provincie Groningen, Samenwerkende Bedrijven Eemsdelta, Natuur en Milieufederatie Groningen, Rijkswaterstaat, EZ-bureau, NOM, de ministeries van EZ en I&M, werkplein Fivelingo, Stichting BBE, Veiligheidsregio Groningen en het UWV. De procesbegeleiding en ordening van de rapportage was in handen van De Argumentenfabriek uit Amsterdam.</p> <p>Na vijf jaar Havenvisie 2030 kan in zijn algemeenheid worden gezegd dat er hard gewerkt is en aansprekende resultaten zijn geboekt. Na een aantal zware jaren trekt de economie nu in volle kracht aan. Dat is ook terug te zien in alle groene groei initiatieven die momenteel het daglicht zien. Bedrijven investeren weer volop en hebben vergaande plannen om processen te innoveren en te vergroenen. Maar we zijn er nog niet. Om onze havens verder te vergroenen en de ambitieuze doelstelling van Project ZERO te kunnen halen van 55% CO2 reductie in 2030 ten opzichte van 2015 en 95% reductie in 2050 ten opzichte van 1990, moeten we hard aan de slag.</p> <p>Consumenten en samenleving vragen om verduurzaming. Het bedrijfsleven en de industrie springen in op deze behoefte. De circulaire economie waarin steeds meer wordt geproduceerd op basis van hernieuwbare grondstoffen en reststoffen blijkt in staat te zijn met steeds nieuwe innovaties te komen. De weg wordt stap</p>

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	Voortgangsrapportage 2015-2017 van de Havenvisie 2030			
DATUM VERGADERING	28 juni 2018			
AGENDAPUNT		STATUS	■ Ter informatie □ Ter advies □ Ter goedkeuring	
CORSA-NR.	2018.01603			
DIRECTIEBESLUIT D.D.	7 mei 2018			PARAAF

	<p>voor stap vrijgemaakt om toepassingen te stimuleren en te versnellen.</p> <p>Aanpassingen van wet- en regelgeving om knelpunten weg te nemen en subsidiëring van innovaties op het gebied van re-use, re-do en recycle zijn op alle schaalniveaus in de maak, van Europees tot regionaal. Stap voor stap wordt groene groei steeds meer een realistisch haalbaar scenario voor Groningen Seaports NV en haar klanten. Dat betekent dat er geen redenen en argumenten zijn om de visie op dit moment te herzien.</p> <p>De toenemende vraag naar en realisatie van collectieve voorzieningen stimuleert het ondernemingsklimaat. Daarnaast is de verbetering van de bereikbaarheid van de havens in gang gezet. Er is voldoende ruimte voor verdere ontwikkeling, maar de benodigde milieu-informatie moet wel inzichtelijker worden. We houden de dialoog en samenwerking met natuur- en milieuorganisaties gaande. Er zijn gezamenlijk stappen geformuleerd voor natuur, milieu en economie. Ondanks de toenemende ontwikkelingen in de havens zijn de effecten op de leefomgeving sterk verminderd, maar is er ook nog een missie te volbrengen. De verbetering van de kennisinfrastructuur is voortvarend opgepakt en werpt al zijn vruchten af. Wel is er meer actie nodig om de ontwikkeling van het arbeidsaanbod in de regio te verbeteren.</p>
TOTALE FINANCIËLE WAARDE	n.v.t.
PLANNING EN TIJDPAD	Dir besluit 7 mei 2018 RvC 16 mei 2018 AvA 28 juni 2018
AANDACHTSPUNTEN	Het huidige systeem van 2-jaarlijkse voortgangsrapportage Havenvisie wordt losgelaten vanwege de sterke koppeling met jaarlijkse bedrijfsplan. Het jaarverslag van GSP zal met ingang van 2019 informatie geven over de voortgang van activiteiten.
BEOOGD EFFECT	Constatering dat GSP ligt op koers ligt met de Havenvisie aan de hand van meten van de voortgang van de activiteiten
BIJLAGEN	Toelichting voortgangsrapportage Havenvisie 2030 Webapp www.havenvisiegroningenseaports.com
DATUM BESLUIT DIR	7 mei 2018
PARAAF AKKOORD	

Voorstel aan Dagelijks Bestuur

Datum DB-vergadering: 7 juni 2018

Nummer:

Agendapunt: 5f

Voor akkoord

Datum

Paraaf

Secretaris: A.A. Swart

18-05-2018

Onderwerp: Uitgifte in ondererfpacht aan PMC

Inleiding

De GR wordt als aandeelhouder gevraagd goedkeuring te geven aan de directie voor het uitgeven in ondererfpacht van c.a. 3.9ha aan het bedrijf PMC. Het gaat om een contractperiode van 40 jaar met een éézijdig opzetmoment door PMC na 20 jaar. Gelet op de omvang van de transactie dient daarvoor goedkeuring te worden gegeven door de aandeelhouder.

Overwegingen

De NV geeft aan dat de overwegingen om tot deze transactie over te gaan zijn te vinden in de vertaling van de aandeelhouderstrategie. De activiteiten van het bedrijf dragen bij aan de CO2 reductie, energiebesparing en biedt het directe werkgelegenheid aan 68 fte.

Aandeelhoudersstrategie

In de notitie van de NV wordt verwezen naar de inhoud van de aandeelhouderstrategie. Dat is immers voor de GR als aandeelhouder het toetsingskader op het moment dat transacties ter goedkeuring worden voorgelegd. Het uitgangspunt in de aandeelhoudersstrategie is:

“Groningen Seaports bestaat om op verantwoorde en duurzame wijze de economische activiteiten - en dus de werkgelegenheid - in de direct onder haar beheer dan wel regie vallende havens, bedrijventerreinen en andere logistieke knooppunten te stimuleren.”

a. Economische ontwikkeling en werkgelegenheid

De economische ontwikkeling en het bevorderen van de werkgelegenheid is de belangrijkste doelstelling van de GR als aandeelhouder. Gestreefd wordt naar een groei van de werkgelegenheid van 2% per jaar. Door goedkeuring te verlenen aan het directiebesluit kan worden gewerkt aan de directe extra werkgelegenheid van 68 fte voornamelijk op MBO.LBO niveau. Voor deze sector wordt de factor 1.9 gehanteerd als effect op de indirecte werkgelegenheid.

b. Duurzaamheid

De GR heeft als doel 40% CO2 reductie te realiseren tussen 2015 en 2030. Vanzelfsprekend levert extra bedrijvigheid in het GSP-gebied ook extra CO2 uitstoot op. De CO2 uitstoot in de Eemshaven zal dan ook toenemen met de vestiging van dit bedrijf. Tegelijkertijd wordt er winst gemaakt op het gebied van duurzaamheid, omdat hier gebruik wordt gemaakt van gerecycled materiaal waardoor minder erts noodzakelijk nodig zijn om tot staalraad te worden gesmolten. Het niet meer winnen van ijzererts voor dit doel en het feit dat door het productieproces van PMC

minder energie nodig is, verlaagt per saldo wel de uitstoot van CO2 ten opzichte van de situatie waarbij dezelfde productie uit ijzererts in de Eemshaven zou worden gerealiseerd. Verontreinigt staal wordt nu hergebruikt. Verder is er sprake van regionale bedrijven die leveren en af gaan namen van PMC. PMC kan één van de grootste grondstoffen leveranciers worden van de draadstaalfabriek in de Eemshaven.

c. Financieel

De inkomsten die GSP NV uit deze ondererfpacht ontvangt zijn in de lijn met de afspraken en het financieel beleid en is conform de reguliere tariefstelling. De inkomsten uit de ondererfpacht zijn ca. € 3.5 miljoen indien PMC opzegt na 20 jaar en ca. € 7 miljoen na 40 jaar.

Het Algemeen Bestuur is bevoegd om te besluiten over de wijze waarop in de AvA wordt gestemd door de GR als aandeelhouder ten aanzien van dit goedkeuringsverzoek.

Voorstel:

Besluiten dat de stem als aandeelhouder zodanig wordt uitgebracht dat goedkeuring wordt verleend aan het in ondererfpacht geven van ca 3.9 ha aan het bedrijf PMC voor een contractperiode van 40 jaar met een éézijdig opzegmoment door PMC na 20 jaar.

Voorwaarden:

Financieel:

Mandaat: AB (doorsturing)

Bijlage: 2

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	Uitgifte in ondererfpacht aan PMC		
DATUM VERGADERING	28 juni 2018		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie ☐ Ter advies ☒ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2018.01550		
DIRECTIEBESLUIT D.D.	13-02-2017	PARAAF	

VOORSTEL	<ul style="list-style-type: none">De aandeelhouder wordt gevraagd, gelet op art. 15.3.3 van de statuten van de NV, het besluit van de directie goed te keuren betreffende het uitgeven in ondererfpacht van ca. 3.9 ha aan PMC. De contractperiode is 40 jaar met een éénzijdig opzegmoment door PMC na 20 jaar. <p>Dit directiebesluit is door de RvC goedgekeurd in haar vergadering van 31-03-2017. Gelet op de onzekerheid van het verkrijgen van financiering en onherroepelijke vergunningen is gewacht met dit voorstel aan u voor te leggen.</p>
BIJDRAGE AAN DE DOELSTELLINGEN UIT DE AANDEELHOUDERSTRATEGIE	<p>1. Duurzaamheid</p> <p>a. CO2 besparing per jaar bij een capaciteit van de fabriek van 150.000 ton/jaar is ca. 146.700 ton CO2. (Productie van 1 ton staal uit erts: 1.888 kg CO2, Productie van 1 ton staal uit (met asbest) vervuild staalschroot: 910 kg CO2).</p> <p>b. De energiebesparing om vanuit schroot draadstaal te maken t.o.v. staal uit ijzererts is ca. 14%. VMI krijgt een 130MW aansluiting en is 365 dagen in productie.</p> <p>2. Economische ontwikkeling en Werkgelegenheid</p> <p>Bij volle productie 68 FTE directe werkgelegenheid vnl. op MBO/LBO niveau. Factor 1.9 is van kracht in de sector industrie als indirecte werkgelegenheid. Investing ca. 52.4 miljoen en hoofdaannemer is Visser Smit bouw.</p> <p>3. Financieel Rendement</p> <p>De inkomsten uit de ondererfpacht zijn ca. € 3.5 miljoen indien men opzegt na 20 jaar en ca. € 7 miljoen na 40 jaar. De prijs per m2 is conform de vigerende tariefstelling.</p> <p>4. Publieke functie</p> <p>De uitgifte heeft geen invloed op de uitvoering van publieke (nautische) taken.</p>
TOELICHTING	Het bedrijf PMC is een startend bedrijf met een nieuwe recycling technologie. PMC is voornemens om met asbest of chroom6 verontreinigd metaalschroot in te nemen en te recyclen. Eindproduct is een kwalitatief goed staalproduct wat door fabrieken Van Merksteijn weer gebruikt kan worden als grondstof. Ook de prospect Van Merksteijn is een mogelijke afnemer van hun product.

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	Uitgifte in ondererfpacht aan PMC		
DATUM VERGADERING	28 juni 2018		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie ☐ Ter advies ☒ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2018.01550		
DIRECTIEBESLUIT D.D.	13-02-2017	PARAAF	

	<p>Van Gansewinkel (mede-aandeelhouder) zorgt voor de logistieke aan- en afvoer van de containers met schroot en voor verschillende tussendepots in Nederland (o.a. bij Reym te Farmsum) waardoor de opslag van de werkvoorraad bij PMC op het terrein tot het minimum wordt beperkt.</p> <p>Eén van de andere aandeelhouders is de Jansen Recycling Group (Rotterdam). Een gerenommeerde partij als het gaat om recycling van metaal.</p>
PLANNING EN TIJDPAD	<p>Medio 2018 verwacht men de FID te nemen en men verwacht de bouw te kunnen starten in oktober 2018. Bouwtijd is ca. 21 maanden. Verwachte datum aktepassering is medio zomer.</p>
AANDACHTSPUNTEN	<p>Milieu Risico: In de overeenkomst is dit opgenomen in het artikel 28 – Zekerheidsstelling /milieuschade verzekering. Er is een zekerheidsstelling gevraagd om te voorkomen dat op moment van surseance of faillissement van het bedrijf, er geen stoffen met negatieve waarde op het terrein blijven liggen. Tevens is de ondererfpachter verplicht om een milieuverzekering af te sluiten voor eventuele bodemsanering in geval van calamiteit.</p>
BEOOGD EFFECT	<p>Beoogde effecten:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Visie, economische ontwikkeling, werkgelegenheid en duurzaamheid: Deze recycling activiteiten passen uitstekend in de visie van Provincie, gemeente en GSP om de circulaire economie te faciliteren en het recyclingcluster in Delfzijl te ontwikkelen zoals vastgelegd in de Havenvisie 2030 en het BP 2018-2022. De aanwezigheid van PMC in samenhang met de grotere partijen zoals Van Gansewinkel en Jansen Recycling Group versterkt de propositie afval en recycling in Delfzijl. Tevens zorgen deze activiteiten voor een directe werkgelegenheid van ca. 68 fte op vnl. Mbo- en LBO-niveau.2. PMC kan één van de grondstoffen leveranciers worden van de nieuwe draadstaalfabriek van VMI in de Eemshaven.3. Milieuwinst binnen Nederland doordat verontreinigd staal nu gereinigd wordt i.p.v. bij gemengd wordt bij smelterijen.

GRONINGEN SEAPORTS

AVA GRONINGEN SEAPORTS NV

ONDERWERP	Uitgifte in ondererfpacht aan PMC		
DATUM VERGADERING	28 juni 2018		
AGENDAPUNT		STATUS	☐ Ter informatie ☐ Ter advies ☒ Ter goedkeuring
CORSA-NR.	2018.01550		
DIRECTIEBESLUIT D.D.	13-02-2017	PARAAF	

BIJLAGEN	Tekening locatie
DATUM BESLUIT MT/RVC	13-02-2017 en 31-03-2017
PARAAF AKKOORD	

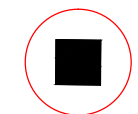
Legenda

Uit te geven terrein: oppervlakte ca. 3,8771ha.
Kadastraal bekend: Gemeente Delfzijl Sectie: 1N
Nr. 1604 (gedeeltelijk) en 1605 (gedeeltelijk), Sectie: 1O Nr. 610 (gedeeltelijk).

Kadastergrenzen en nummers.

Mogelijk toekomstige windturbines en nummer, rotordiameter 110 of max. ca.140m.

Port Authority Delfzijl/Eemshaven
Handelskade Oost 1 - Box 20004 - 9930 PA Delfzijl
The Netherlands
Portnummer: 1001
tel. +31 (0) 596 64 04 00 - fax +31 (0) 596 63 04 64
e-mail: info@ groningen-seaports.com
website: www.groningen-seaports.com
Groningen Seaports is Ecoports gecertificeerd

Location:	DELFIJL	Dwg no. GSP:	14791-11
Title:	Acquisitie	Revision:	C
Status:	Uit te geven terrein	Reg: 15-4	Size: A3
Description:	Oppervlakte terrein ca. 3,8771ha t.b.v. Purified Metal Company Oosterwierum/zuidzijde te Farmsum	Projectno.:	3500
Drawn by:	K vd Veen	Date:	11-03-2011
Approved by:		Scale:	1:2.500

Issue rev.	Date dd mm yy	Description	Dwn. by	Chk.d.	Appr.
C	26-09-2016	Locatie PMC Oosterwierum zuidzijde.	KvdV		

